Petre
SĂLCUDEANU

SAUNA

Petre Sălcudeanu

SAUNA

roman

Editura *BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR*

București - 1999

Coperta de: Mircea DUMITRESCU

Tehnoredactare computerizată:
Mihaela Dan, Elisabeta Benyi

Această carte publicată de Editura „Biblioteca Bucureștilor” a Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din București, a fost sponsorizată de către **BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ**

versiune ebook: [1.0] hunyade

1

Cheia se auzi în broască, răsucită de câteva ori. Ușa scârțâi din balamale și se deschise atât cât prin dreptunghiul ei să poată pătrunde un om. Gardianul îl împinse pe deținut de spate și acesta, după ce îl privi pe paznic, cu scuipatul pe vârful limbii, făcu un pas înainte. Paznicul trase cu ambele mâini de clanță, dar dreptunghiul de metal, cu ușiță de veghe la mijloc, prins în betonul neregulat al zidului, refuză să se închidă.

Deținutul proaspăt intrat se descheie la pantaloni, udă cele două balamale, pornind cu șuvoiul de sus în jos și, după ce își admiră instrumentul prin care ieșise jetul, își trase fermoarul. Ușa se închise fără nici cel mai mic zgomot. Trei răsuciri de cheie și un zăvor împins cu brutalitate încheiară acel mic ceremonial însoțit de râsul jovial al noului intrat. Deținutul se uită peste paturile suprapuse, se apropie de unul, îl trase din rândul de jos pe un burduhănos ce dormea sforăind și, numai după ce acesta se trezi pe podea, făcu un gest larg cu mâinile groase și mușchiuloase renunțând la înjurătura pornită din gâtlej.

— Regret, am rău de înălțime, se mărturisi noul pușcăriaș.

— Nu-i nimic dom’ Lamă, se grăbi să răspundă deținutul spătos și, fie din teamă, fie pentru un motiv pe care ceilalți deținuți nu-l știau, se cățără pe ultimul pat, cel de-al treilea, aflat la câteva palme sub tavanul igrasios.

Lamă cercetă încă o dată încăperea, ca un cunoscător, își strânse nasul cu două degete, când trecu pe lângă

tinetă, apoi numără locatarii. Erau douăzeci și doi în loc de unsprezece câte priciuri numărase la repezeală.

— Ai rămas ultimul mohican, Butoi, constată imparțial cel căruia i se spusese Lamă.

— Ultimul, să trăiți, dom' Lamă!

— Unde e pictorașul care a fost mutat aici acum o lună?

Ochii lui Lamă deveniră mai mari. Unul, cel din dreapta se deplasă spre stânga, iar celălalt în spre dreapta, ca un binoclu capabil să-și schimbe ocularele în direcții diferite în același timp. Butoi sări de pe pat cu o iuțeală neprevestită de vârsta lui de om trecut de cincizeci de ani și, subaltern, se repezi spre cel de-al treilea rând de priciuri. De pe ultimul, aflat tot sub tavan, Butoi trase de mânecă un deținut deloc speriat de alcătuirea butucănoasă a lui Butoi, cu toate că tânărul era subțiratic și cu un fizic neîmplinit, de adolescent.

— Deci tu ești, voi să se asigure Lamă și lăsându-l pe tânăr să stea în fața lui, ca un recrut oarecare, își ridică cracul unui pantalon până ce ajunse cu marginea lui la un plasture de mărimea unei jumătăți de deget.

Butoi tresări și se reîntoarse la prici fără să scape din priviri spectacolul ce se petrecea lângă tinetă. Lamă smulse plasticul de pe picior, împreună cu firele de păr, fără ca pe chipul lui să tresară vreun mușchi. De sub plasture apăru o rană pe lungul mușchiului, cusută rudimentar. Lamă dezlegă nodul cagutului subțire, descusu tăietura, apoi, ca și când ar fi fost complet lipsit de simțul durerii, culese de sub ambele părți ale pielii piciorului o duzină de jumătăți de lamă. Șterse metalul plin de sânge și puroi de pantaloni și, cu o repeziciune și siguranță de prestidigitator, îl vârî sub limbă. Urină pe rană, ca și cum lichidul abia șiroit pe balamale se refăcuse la comandă, lipi plasturele aproape negru la loc, trase cracul pantalonului așa cum fusese înainte apoi, gemând ușor, se așeză pe priciul lăsat liber de fostul proprietar ce tremura în cel de sub tavan de parcă ar fi avut malarie.

— Cum te cheamă, scribălăule? întrebă Lamă, făcându-l pe tânăr din pictoraș, scribălău, încurcătură premeditată de Lamă.

Tinerelul din fața lui se uită în jur, ofensat de remarca mai vârstnicului său coleg de celulă, înțelese că era vorba despre el.

Ca să nu existe nici un dubiu asupra autorității lui, Lamă își trase perna gloduroasă sub cap, o îndesă ca să aibă un câmp vizual mai bun și, ca și cum n-ar fi păstrat din duzina de lame o jumătate sub limbă, vorbi cu o dicție perfectă.

— Drepți și masturbarea în flanc, și tu Literă, se adresă el tânărului jigărit, a cărui poreclă inventată pe loc, îi destinse lui Lamă, pentru o clipă, fața cândva netedă și cu trăsături regulate.

Butoi dându-și seama că mulți dintre novicii din celulă, analfabeți, iar alții pur și simplu ignoranți, nu înțelegeau cuvântul, din nou se execută primul și ca un cunoscător cu vechi state de serviciu în acest domeniu își desfăcu pantalonii, își lăsă în jos zdreanța de chiloți de sub ei și cu o iuțeală inimaginabilă începu să-și frece penisul, mai întâi la vârf apoi, după ce acesta prinse o oarecare consistență, din față spre spate. Unii dintre deținuți, mirați peste măsură, urmară îndemnul, mai puțin un zdrahon tuciuriu, ieșit în față ostentativ cu brațele încrucișate.

— Ascultă, eu nu-s labagiu.

— În schimb ești homalău[1], spuse Lamă.

Înainte ca nedisciplinatul deținut să aibă timp să scoată o vorbă, Lamă țâșni spre el și cu tăișul lamei îi crestă, mai mult ca să-l sperie, gâtul mai jos de omușor. Tuciuriul se trase un pas înapoi. Cu ochii măriți de spaimă se șterse de sânge, apoi, văzând că măcelaru se apropie din nou de el, execută ordinul grăbit.

În curând, cei douăzeci și unu de deținuți își frecau

[1] homosexual; spre deosebire de majoritatea termenilor care definesc noțiunea de homosexual, acesta se concentrează pe pericolul pe care îl poate prezenta un homosexual puternic pentru un bărbat heterosexual.

vârtos mădularele icnind, apoi, la intervale diferite, curbându-se de spate, unii cu ochii închiși, alții cu gurile căscate, încercau să-și ascundă jena senzației plăcute de-o clipă, comandată de un intrus ce făcuse cu ei pe vătaful.

— Acum ștergeți viermii ăia de pe jos cu fundul, ca să vă piară cheful să-i mai întrebuințați, spuse Lamă și cu repeziciunea unei vietăți șerpuitoare își vârî lama, cu vârful roșu al limbii, la locul ascuns.

— Tu ai să dormi cu mine, îi zise Lamă lui Literă, ultimul convins că noul sosit, avea să facă legea din acea zi în celula ce purta pe ușa de metal numărul 13.

— Mă cheamă Iancu Nane și să nu vă închipuiți...

— Nu-mi închipui nimic, răspunse Lamă oarecum plictisit, după un anumit timp de tăcere.

— Înțeleg că sunteți vechi în meserie, aproape șopti Nane, simțind față de omul întins lângă el un sentiment egal cu indiferența.

— În ce meserie? De unde îmi știi tu, mucosule, meseria?

— Văd că sunteți mai ascultat aici decât un gardian. Nimeni nu și-ar fi permis să facă ce-ai făcut dumneata cu noi. Înseamnă că ați mai fost în această celulă și mi-am dat seama că dintre vechii camarazi n-a mai rămas decât unul, cel cu care am împărțit de două nopți patul.

— Nu te-a violat? întrebă Lamă cu o voce joasă, ca să nu fie auzit, fără să comenteze observația în legătură cu reîntoarcerea în aceeași celulă și cunoștința cu Butoi.

— Mi-a propus, din prima seară, dar ceva l-a oprit să insiste.

— Și dacă ar fi insistat?

— Te întreb la rându-mi de ce n-ai insistat să mă masturbez și eu până la capăt, cum au făcut-o ceilalți, sau de ce nu m-ai tăiat cu lama cum l-ai însemnat pe țiganul ăla care mai avea vreo două nopți ca să ajungă pe priciul meu. În fiecare seară doarme în alt prici.

— Ascultă Literă, eu așa am să-ți spun, închisorile își au legile lor, o poreclă nu impune respect. Omori o invenție,

un cuvânt. Un nume e cu totul altceva.

— Și dându-mi o poreclă vreți să nu mă respectați?

— Muceo, am făcut destui ani de pușcărie, și aș mai avea încă pe-atât de stat la pârnaie. Între a mai sta o jumătate de viață prin toate închisorile țării și a fi eliberat în câteva zile, tu ce-ai alege? Eu am ales porecla.

— Depinde ce-ar trebui să fac cu porecla ca să fiu eliberat. Să nu-mi spuneți că nu vi s-a cerut ceva în schimb.

Lamă tăcu. Se întoarse cu fața spre tânărul cu capul sprijinit pe ambele palme, puse una peste alta. Îl privi insistent, fără să clipească, secunde în șir, apoi zâmbi arătându-și doar un canin și o jumătate de molar, albi și sănătoși.

— Doamne ce-aș vrea să termin odată cu viața asta, spuse mai mult printr-un oftat Literă, își trecu apoi limba peste buzele uscate și crăpate, una cu un cheag de sânge minuscul, ca un capăt de ac de gămălie ruginit.

— Niciodată nu mi-am dorit să mor. Dimpotrivă.

— Atunci duceți-vă treaba la capăt, o treabă pentru care bănuiesc că ați fost sau veți fi plătit, ca să puteți fi eliberat din hotelul ăsta de lux. Afară se spune că nu există pedeapsa cu moartea, aiurea. În cele trei închisori prin care am fost, patru inși au cacarisit-o uciși de proprii lor colegi de detenție. Inexistența legilor afară generează alte legi, aici, înăuntru.

— Mă Literă, dar tu nu ești prost.

Trecu un oarecare timp, vreme în care din celelalte paturi suprapuse se auziră șoapte, îmbrânceli și râse strunite.

— Mă, ăla de sus care abia ai spus că ai să mă vâri cu capul în tinetă, te avertizez că am urechi de câine lup, miros așijderea și iuțeală de cuțit aruncat cu dibăcie, în plus și puterea de a omorî a ultimului. Altfel n-aș fi supraviețuit. Butoi, pune-l la curent pe căcăciosul ăla care se dă mare cine sunt, câte universități am și ce-l paște

dacă are limba mai lungă decât mutul de lângă el.

Se auzi un horcăit, apoi un trup căzu de pe priciul de sub tavan direct în cap pe podeaua de beton. Prin nasul celui lungit se prelingeau două dâre mucilaginoase, ca niște râme albe. Un deținut se duse la ușă, bătu în ea cu brutalitate, strigând:

— Om la apă.

În câteva minute apăru un gardian însoțit de alți doi, purtând o targă, semn că „om la apă” avea, în acel penitenciar din Avrămești, o semnificație precisă, nu era vorba nici de un abces la o măsea, nici de un viol cu colonul perforat, însemna ceva cu mult mai grav și oamenii de ordine știau ce să facă. Nane se afla de patru ani în închisoare și nici măcar nu fusese judecat. Mereu i se amâna procesul din pricini cărora nu le găsea răspuns. Avocat nu avea și cum cel din oficiu nu venise niciodată la el, începuse să se obișnuiască. Probabil uitaseră de el cu toate că era sigur că nu acesta era motivul. Nici nu-și dădea seama prea bine pentru ce se afla acolo.

Într-o zi, la ora de plimbare prin curtea închisorii, observă la o fereastră de la etajul doi o figură de femeie. Cu toate că avusese impresia că nu pe el îl urmărea cu privirile, faptul că nopți în șir chipul femeii nu-i ieșise din memorie îl făcu să dea crezare unei credințe mai vechi; chipul ce nu se vrea uitat, undeva în imensitatea memoriei, era sau un chip pe care-l mai văzuse sau unul ce se voia cu orice preț întipărit. Lamă îl făcuse să-și amintească de obrazul ascuns în dosul ferestrei. Pușcăriașul ce întrebase de el de la început, asemuindu-l cu un om al penelului, i se păru ciudat în interesul pe care i-l purta. Altfel nu l-ar fi gonit pe Butoi și n-ar fi cerut ca el, Literă, așa cum fusese poreclit, să-i ia locul pe prici. Ce știa Lamă despre viața lui de om ce nu împlinise încă nouăsprezece ani, ani petrecuți prin orfelinate și canal, între oameni ce nu-i acordaseră nici cea mai mică atenție? Faptul că devenise dintr-odată interesant pentru un om care își impusese de la început, cu

brutalitate, supremația trebuia să-l pună pe gânduri. Și pe urmă de unde știa că-i plăcea desenul? Sau era vreun om de-al Ioanei care își amintise de el, după câțiva ani buni de tăcere. Când își aduse aminte de „mireasa” lui, un nod i se urcă în gât. Nu, ea nu putea să fie amestecată. Ea îl dăduse de mult uitării. Voi să alunge din minte un început de viață, nu cu prea multe fapte la activul ei, viață care îl amăra profund. Cui făcuse rău și ce aveau cu el? Dacă Lamă ținuse morțiș să împartă patul cu el, după ce îi obligase pe toți să se masturbeze? Însemna că nu tinerețea lui era aceea care îl interesa. Poate Lamă voia altceva de la el, poate cineva din afară îi ceruse să-l liniștească pe vecie. Dacă ar fi avut o bucată de cretă sau un creion ar fi dat uitării gândurile negre ce-l stăpâneau. Desenul era singurul lui prieten, singurul mijloc capabil să-l scoată din lumea reală și să-l ajute să uite. Se întoarse cu spatele la Lamă, cu gând să adoarmă, somnul fiind iarăși unul din refugiile sale. Visele nu-l speriau, erau o revenire la propriile lui trăiri, singurele apropiate, dar omul care nu se dezlipea de tăișul de oțel din gură, cum nu se despărțea de propria limbă, îl întrebă cu o voce aproape caldă.

— Ascultă, Literă, nimeni n-a trecut prin patul unde am dormit eu fără să se spovedească. Uite, au trecut atâtea zile și de la tine nimic.

2

Trecuseră câteva săptămâni de când Literă dormea în același prici cu Lamă, dar relațiile dintre ei nici nu se apropiaseră, nici nu deveniseră ostile. Lamă îl cerceta pe furiș, alteori cădea pe gânduri, în el ducându-se o luptă în a se da în vileag sau a tăcea. Literă era convins că Lamă venise sau revenise în celula lor cu un scop anume. Trebuia să omoare pe cineva. Pe sine se excludea, ce putea să câștige un ucigaș plătit descotorosindu-se de un vagabond?

Lamă nu se agățase de el nici noaptea, nici nu-l omora în timpul plimbărilor cu întrebările. Deși mergeau unul în spatele celuilalt, discuțiile șoptite erau fără însemnătate. Că-l proteja era limpede, nu era atât de prost să nu-și dea seama, așa cum își dăduseră seama și ceilalți, altfel nu i-ar fi arătat un respect aparte, nu l-ar fi lăsat în fiecare dimineață al doilea la tinetă, după Lamă, care își impusese din prima zi șefia. Literă nu înțelegea de ce fusese închis împreună cu cei care aveau la activ condamnări grele. Perimetrul lor de plimbare era separat de al celorlalți deținuți printr-un gard înalt de doi metri, având pe deasupra și patru rânduri de sârmă ghimpată. Un punct de observație, din care un militar nu-și muta țeava pistolului mitralieră din spațiul unde se învârteau ei în cerc, era încă un semn că se afla în compania unor pușcăriași de temut. Dar prin ce era el de temut? Dacă în celălalt țarc, deținuții puteau să stea de vorbă între ei, în voie, rezemând gardul, sau puteau bate mingea, ei, peste o sută la număr, nu se puteau învârti decât în cerc, iar cercul acesta îl înnebunea

pur și simplu. Măcar dacă i-ar fi obligat să refacă plimbarea în sens invers, tot ar mai fi intervenit o noutate, o ieșire din obișnuit, o încercare de a sparge rutina. Ei erau însă datori să se scurgă unul în spatele celuilalt în același sens. În nisipul jilav al curții se făcuse un șănțuleț, urmele pașilor lor, sau poate și al celor ce trecuseră pe acolo înainte. Totul plecase de la nenorocitul acela de film și Literă, furios și pe el, și pe nenorocitul de film, lovi cu vârful bocancului o piatră și Lamă simți lovitura cu toată forța, altfel nu s-ar fi întors spre el cu gura întredeschisă, prin care se vedea ascuțișul lucitor al metalului și pe care o rază de soare căzută oblic îl transformase într-un capăt de oglindă.

— De ce lovești, mă? Sau ți s-a urât cu binele.

— Mă gândeam și eu, așa...

— De când gândești cu picioarele?

Literă nu răspunse. La ce bun! Dacă ar fi rămas la Casa Copilului poate acum n-ar fi fost aici, stând în spatele omului al cărui nume adevărat nici măcar nu-l cunoștea. Și-ar fi văzut de treburile lui, de învățătură, de marea lui pasiune, desenul. Nu știa al cui era, unde se născuse, dar toate astea cu timpul începuseră să aibă mai puțină importanță. Întrebase de câteva ori cum ajunsese la orfelinat, altădată chiar își permisese, cu toate că abia învățase buchiile, să scrie câteva rânduri prin care cerea „Doamnei directoare” să i se comunice urgent cine îi erau părinții, de unde venise și cine îl adusese acolo? Nu primise la scrisoare nici un răspuns, cum nu primise nici la multe altele cu o adresă în capul lui precisă: „Mamei mele, acasă, de la fiul ei, Iancu Nane”... Într-o zi, învățătoarea, după ce se uitase la hârtia pe care el colorase un răsărit de soare, îi spusese că are talent. Nu înțelesese cuvântul și nici nu se omorî cu firea să-l afle. Apoi, după ce își dădu seama că nici la ceilalți copii nu vine nimeni în vizită și că erau în aceeași situație cu el, încetase să-și mai pună întrebări, să scrie scrisori, ba chiar avusese curajul să-și

ceară hârtia adresată directoarei înapoi.

— Iancule, crezi că dacă am ști cine sunt părinții tăi nu ți-am spune? Nu știm nici noi. Mama ta te-a părăsit la poarta unui spital, nu aveai mai mult de patru luni. De mână îți era legat un bilețel cu numele și la gât cruciulița pe care nici acum nu ți-a luat-o nimeni. Dar noi facem aici tot ce putem ca să te simți bine, ai mâncare, ai căldură…

„Într-adevăr avusese și mâncare și căldură”, spuse Literă cu voce tare și Lamă, mirat că tovarășul lui de celulă și pat vorbea singur, din nou se întoarse spre el ca să-l apostrofeze:

— Vrei să ajungi la coșciug, nenorocitule? Nu ți-am spus că la plimbare n-ai voie să vorbești?

Îi spusese, cu toate că înainte de a-i spune aflase singur ce însemna „la coșciug”: o carceră deasupra căreia trecea cu zgomote ciudate și continue mizeria închisorii prin canal, un spațiu nu mai înalt de doi metri înălțime, butoi plin cu scârnă în care trebuia să stai în picioare douăzeci și patru de ore, tot din atâtea, fără să ai posibilitatea să te apleci. Dacă te aplecai riscai să ți se umple gura și-ți dădeai duhul. Cel mai bine era să stai cu brațele ținute lateral pe marginea buții, pe jumătate putredă și ea, ajutându-ți trupul să rămână cât mai drept. Un deținut pedepsit cu „coșciugul” făcuse pe viteazul, se ținuse tare, nu urlase ca din gură de șarpe, cum proceda câte un fricos ajuns la capătul răbdării, se ținuse mândru și a doua zi fusese găsit mort, dar nu mort oricum, omul murise cu gâtul rezemat de butoi, intoxicat de biogazul emanat de excrementele intrate în fierbere.

Nane nu era omul care să se lase impresionat ușor, nu vărsase pe dinlăuntru nici o lacrimă pentru tâmpitul care se sacrificase pentru o idee, iar ideea era exact ca și a lui, omul ceruse de nenumărate ori să fie judecat și drept pedeapsă îl lăsaseră să se judece singur. Se judecase dar rahat nu înghițise și deținuții mai vechi își făcuseră din victimă un erou, cu toate că victima nu fusese decât un

securist oarecare, refractar la orice reacție firească a patului, un fel de port drapel al moralei spre deosebire de ceilalți deținuți, cu activul încărcat de violuri și crime, care mai de care mai ieșite din comun. Dar de la moartea lui, administrația închisorii dăduse ordin ca butoiul cu rahat să fie scos din carceră, ca să nu-i mai treacă prin cap cuiva să se sinucidă. Cel mult, pedepsitul trebuia să moară de moarte bună.

3

— Nea Lamă, cum ai ajuns la pârnaie, întrebă într-o seară Nane fără să-și dea seama că nimeni nu-i dăduse încuviințarea să pună întrebări.

Lamă îl privi cu un ochi întredeschis, voi să-și desfacă buzele ca să arate neisprăvitului obiectul care putea trece în orice clipă, pe oricine, în lumea cealaltă, dar impertinența puștiului îi dereglase pentru o clipă sistemul de gândire și el reacționă exact pe dos față de cum ar fi făcut-o de obicei.

— Muceo, începu Lamă direct, eu am fot trimis aici să-ți tai gâtul. Pentru mine ar fi fost floare la ureche, dar când te-am văzut... Am crezut că cineva din afară, cu bani și proptele, voia să trimit, aici înăuntru, pe lumea cealaltă, un mafiot dintr-o bandă rivală sau un criminal înrăit, cei din afară putându-mi răsplăti riscul și efortul cu o punere necondiționată în libertate, plus câteva zeci de mii de dolari care să-mi ofere liniștea și un trai îndestulat, cine știe unde și pe ce meleaguri. Când colo, în locul unui criminal sau șef de bandă organizată, văd un mucea de nici nouăsprezece ani, cu lumânări la nas, un puști care doarme cu mâinile sub cap, ori cu ele între genunchi. Ca să-ți fac felul trebuia să știu și de ce! Aveam nevoie ca motivația să fie credibilă.

— Nu-i obligatoriu, spuse calm Literă, ca și cum omul de lângă el nu reușise nici să-l sperie, nici să-l sensibilizeze în vreun fel.

— Eu știu pentru ce sunt aici.

— În schimb eu nu știu, cu toate că la început, luni în șir

m-am întrebat ce-au cu mine, ce rău am făcut și mai ales cui, de s-au răzbunat atât de cumplit. Din primul moment, după tot circul pe care l-ai făcut cu ăștia, care până la urmă au să ți-o coacă, mi-am dat seama că te-au trimis aici să omori. Recunosc, nici o clipă nu mi-a trecut prin minte că alesul aș fi eu, că sunt chiar atât de important pentru cineva din afară, ca un tip ca matale, aici înăuntru, să-mi curme zilele.

— A cui viață o pui tu în pericol, sau cine se teme de tine? E clar că cel care vrea să te trimită în lumea drepților are ce are cu simandicoasa ta persoană. Mi s-a spus numele tău, Nane, dar nu mi s-a spus cum arăți, câți ani ai. Nu mi s-a fixat un termen, așa ne-a fost înțelegerea, dar să nu mă întrebi cine mi-a cerut să fac ceea ce ți-am zis. Treburile astea se pun la cale cu dichis, vorbele trec prin mai multe urechi până ce urma se pierde. Nimeni nu-i tâmpit să se dea de gol, să fie prins cu ocaua mică sau mare. Că s-au pus bani grei pe capul tău asta e limpede, altfel n-aș fi fost mutat prin patru închisori, primind același mesaj, de fiecare dată de la alt gorobete. Aici am venit direct de la Gheișoara, acolo am făcut târgul, dar același târg mi s-a propus și la Poarta Albă și la Craiova.

— Ai omorât pe cineva? se pomeni întrebând Literă, deloc impresionat, odată ce aflase de verdictul ce plutea deasupra capului său.

— Adică eu țin sub limbă jumătatea de lamă cu care să te tai și tu ai neobrăzarea să pui întrebări. Sigur c-am omorât, dar mai întâi mi-am bătut joc de o fată, eram în tren, i-am zis că o iau de nevastă, m-am culcat cu ea pe o banchetă în legănarea vagonului, apoi într-o gară am mințit-o că mă duc să cumpăr ceva de mâncare și dus am fost.

— Pentru asta nu te bagă la pușcărie.

— E-adevărat, dar pe urmă m-am jurat să mă fac băiat de treabă. Am căutat-o pe fata căreia i-am făcut felul, am căutat-o vreme de doi ani. Până la urmă am aflat că a fost o

simplă țărancă. Și-a pus capăt zilelor în sat la ea, plătindu-și singură prostia c-a avut încredere în mine.

De pe priciul din dreapta, cel de lângă zid, se auzi un zgomot de om ce se înăbușă. Lamă sări de lângă Literă și fugi spre patul de jos unde un bărbat căzut pe podea se zvârcolea cu limba aproape înghițită. Colegul lui de pat se uita cu spaimă de pe priciul aflat la o palmă de pardoseala de beton, mirat nu atât de criza epilepticului, cât din pricina unui chițcăit de șoarece ce trăia durerea ocrotitorului aproape conștient, alergând din buzunarul hainei la gâtul omului bolnav, încercând să muște ca să-și trezească stăpânul, apoi ascunzându-se din nou în buzunarul hainei din care ieșise, neștiind dacă nu era cazul să se apere pe sine mai întâi.

— Dom’ Lamă, jur, nu i-am făcut lui Agafon nimic, eu am înțeles ordinul din prima zi, cu toate că om sunt și eu; s-a răsucit odată așa, a zis un nume, pe urmă s-a răsturnat și a căzut.

Lamă nu stătu pe gânduri. Cu un capăt de lingură, recuperat dintre fese, desfăcu dinții încleștați ai epilepticului, îi scoase limba ca omul vânăt la față să nu se sufoce și după ce i-o priponi cu o mână de falca de jos, cu cealaltă mână îi strânse degetul mic. Îl strânse cu arătătorul și degetul mare atât de tare, încât unghia de la buricul înnegrit aproape se desprinse de carne.

Cel numit Agafon se mai zvârcoli de câteva ori, făcu spume la gură, semn bun pentru Lamă, apoi își dădu ochii peste cap și la câteva secunde își reveni buimac neștiind ce se petrecuse cu el. Speriat, se întoarse cu spatele la oamenii adunați buluc lângă pat și șopti câteva cuvinte blânde, ca și cum ar fi vrut să îmbuneze sau să liniștească pe cineva.

Lamă își ascunse capătul de lingură la locul știut numai de el, îi mai dădu celui revenit la viață două palme, se ridică în șezut, se șterse de transpirație pe chipul cadaveric, apoi scuipă peste două paturi direct în tinetă.

— De ce nu i-ai dat dumneata dom’ medic o mână de ajutor, se auzi o voce hârșită ce se adresa cuiva aflat între al doilea și al treilea rând de paturi.

— Aici eu sunt deținut, nu sunt medic, trebuia să bateți în ușă și să chemați felcerul.

— Ca să-i dea sare amară. Puteai să-l ajuți, băgate-aș unde știu eu. Când ai vândut douăzeci de copii, după revoluție, ai fost doctor, adică, acum nu mai ești. Află că n-ai fost nici atunci, ai făcut din douăzeci de românași, douăzeci de americănași, și-ai luat douăjde mii de verzișori. Ce credeai, mă hahaleră, că noi nu știm? Știu și că ai mâncat ieri noapte, pe furiș, o ciocolată, cu toate că amărâtul ăla cu care dormi are două găuri în plămâni cât capul tău.

— A vrut să mă ucidă nevasta, spuse șuierat și cu voce puternică, de bariton, Agafon, cel care numai cu câteva clipe înainte era s-o sfârșească sufocat, înghițindu-și propria limbă, acum sângerândă.

— Cum să te omoare, Agafoane când ai băgat cuțitul în ea de zece ori.

Agafon se ridică tinerește de jos, își șterse dintr-un mai vechi obicei turul pantalonilor, ca și cum pe el s-ar fi așezat un strat de praf de proveniență neștiută, apoi se duse la tinetă și se ușură. Într-un târziu ferestruica din ușa de metal se deschise, doi ochi cercetători priviră în interior și gardianul din tura a doua întrebă calm:

— S-a întâmplat ceva?

— Nu s-a întâmplat nimic, Agafon a visat urât și era cât p-aici să facă pe el, dădu unul o explicație satisfăcătoare pentru cel care, închizând clapeta ferestruicii, își văzu de rondul lui.

— De ce n-ai sărit dom’ doctor să-i dai o mână de ajutor? reluă întrebarea inutil cel care o pusese mai înainte, știind precis că din cotlonul ascuns al celulei va primi același răspuns.

— Ți-am mai spus, eu aici sunt...

— Ești, pe măta, de intelectual...

O clipă în celulă se lăsă liniștea. Cel ce fusese numit doctor voi să se dezvinovățească, dar până la urmă renunță. Din gâtlej nu-i ieșiră decât două cuvinte.

— Eu, eu.

— Cum te simți, Agafoane, ți-a trecut spaima? Dacă nu era dom' Lamă erai acum alături de nevastă-ta.

— Ți-am mai spus că nu eu am omorât-o. Eu veneam de la servici, eram în schimb de noapte, dom' Lamă și am venit mai repede că ne-au tăiat curentul, fabrica avea datorii. Și ăla cu care trăia, că eu nu știam că trăia cu doi, a găsit-o cu altul, ăl de-al doilea a omorât-o, el se simțise înșelat. P'ormă amândoi au fugit și când a venit poliția eu căzui de fraier, că unul din gradați a zis că dacă nu recunosc mă pune la zid. La judecată un polițist a dăpus mărturie că eram plin pe mâini de sângele ei, că sărăcuța mai dădea din cap când am găsit-o și am vrut s-o ajut.

— Dom' Lamă, aici nimeni nu-i vinovat, toți suntem curați ca lacrima, nici eu, parexamplu, n-am nici o vină, spuse colegul de pat al epilepticului, ascunzând în spatele spuselor sale un adevăr pe care nu-l știa decât el.

— Parcă eu nu știu? Eu ce vină am? Nici una. M-au luat de pe stradă și m-au adus între voi. Au zis că de ce să nu fie un îngeraș în plus.

Câțiva râseră, alții își înghițiră râsul la vederea chipului lui Lamă, parcă anume făcut să sperie. Între piele și os nu exista nimic, încât capul îi semăna ca un craniu acoperit de un pergament galben, prin care se distingeau cu ușurință nu numai venele dar și sângele care pulsa prin ele convulsiv. Literă își privi dintr-o parte vecinul de pat, cu gândul acum cine știe unde, și avu sentimentul că Lamă îl mințise tot timpul, ceva lăuntric îi spunea că nici povestea cu trenul nu era adevărată, cum neadevărată era și invenția cu misiunea lui de a-l omorî.

4

Înainte de a intra învățătoarea în clasă, plictisit, Nane se apucă să deseneze pe tablă o reptilă preistorică. Gălăgia se stinse treptat, cele mai multe capete se îndreptară spre negrul brăzdat de linii si contururi colorate; erau cretele pe care Nane le primise cadou din ajutoare, un set întreg în care găsea toate nuanțele de care el avea nevoie pentru nestăpânita lui fantezie. Scrisese dedesubtul reptilei: Tiranozaur. Desenul era atât de convingător încât o fată, cu toate că era în clasa a patra, începuse să tremure de spaimă. Reptila uriașă, cu gura larg deschisă, arătându-și dinții ascuțiți pregătiți să sfâșie, cu ochii conturați în așa fel încât din orice parte te-ai fi uitat la ei nu te scăpa din priviri, se mișca cu pași grotești spre fata care, paralizată de spaimă, începu să țipe. Așa îi găsi învățătoarea, o femeie țâr, fără forme, cu buzele ascunse sub tăietura lor, întruchiparea severității într-un orfelinat în care de data asta, iată, cineva, despre care nu știa mai nimic, își bătea joc de chipul ei. Cu siguranță, acei ochi răi, plin de venin și ferocitatea din priviri voiau s-o înfățișeze pe ea, și femeia, după ce strigă la elevi să se așeze în bănci, scoase o linie lungă, de aluminiu, își lovi cu ea cealaltă palmă, apoi trecu printre rânduri căutând o uitătură furișă, parșivă, lașă, ce avea singură să se dea de gol. Nane nu se mai temea de mult de pedepse. Fusese prea adeseori ținta urii sau neputinței altora. Se ridică singur în picioare, fără să ofere nici o explicație. Fusese bătut crunt, atât de tare încât nici sfatul aceleiași învățătoare, de a se duce la cișmea să-și vâre mâinile sub apă, nu-i fu de mare folos. Palmele i se

umflaseră, iar pielea spartă, cu toate că era bătucită ca o curea de toval, lăsa să se prelingă printre degete urme de apă și sânge. Pentru un copil al canalelor durerea nu era de nesuportat, iar el o suportă ca un „maestru” al străzii. În ciuda anilor puțini, avea o vastă experiență. După ce inhală, dintr-o pungă de plastic de câteva ori aerul îmbâcsit cu eter, durerile se mai potoliră, dar cu adevărat încetă să le mai simtă abia în clipa când se auzi clopoțelul electric și lângă el, în curte, apăru tocmai fata care se speriase atât de îngrozitor de arătania desenată pe tablă. Fata îi luă palmele și începu să le frece cu o gingășie aparte, în timp ce își cerea mereu iertare că din cauza ei fusese atât de aspru pedepsit.

Adevărul era altul. Învățătoarea citise literele de tipar și neînțelegând din cuvântul Tiranozaur decât prima parte, aceea de tiran, crezuse că restul înscrisului nu era decât o simplă mistificare menită să alunge obrăznicia și impertinența primelor litere. N-avea nici un rost s-o învinuiască pe fată, ea se speriase și atâta tot, semn al reușitei propriei lui arte și această mândrie lăuntrică era incomparabil mai puternică și mai lecuitoare decât mângâierile Ioanei. Sunt zile care aduc noroc și altele nu, își zise Nane. Niciodată nu-i trecuse prin cap să deseneze până în clipa când aceeași învățătoare îi dăduse cretele colorate, fără să-și dea seama că ochii pătrunzători ai copilului observaseră cum își burdușise portbagajul mașinii cu parte din ajutoarele sosite din străinătate.

— Literă, îl scoase Lamă din aducerile lui aminte, ce anume deosebit ai făcut tu înainte de a ajunge la pârnaie. Că ceva ai făcut, e clar, ceva ce a deranjat din cale afară pe vreun grangur, altfel nu-mi explic.

— Păi, tocmai asta încercam să-mi explic și eu, dom’ Lamă, dar uite că mintea nu mă ajută.

— Când ai fost închis?

Literă stătu pe gânduri.

— La vreo șase luni după ce-am plecat de la orfelinat.

Era acolo o învățătoare, se numea Grasa, și nu o spun în bătaie de joc, așa o chema, cu toate că era slăbănoagă. Mă bătea în fiecare zi cum ai bate un covor. Dar nu era vina ei. Mă apucase patima desenului și după ce am desenat animale cu chipul ei, am făcut-o pe ea cu chip de broască, ori de șarpe. Pă cuvânt, dom' Lamă că nu voiam, îmi mușcam limba când desenam pe caiet, voiam să nu mă leg de înfățișarea ei, doream să desenez o casă sau o grădină, să fac poza unei fete de care-mi plăcea, una Ioana, cu care mă împrietenisem și cu care am fugit. Dar până la urmă ieșea pe coala albă un cap de șobolan turtit de roata unei mașini, dar care semăna ca două picături de apă cu mutra Grasei. Cu ce eram eu de vină?

— Nu, Literă, alt motiv. Pentru așa ceva nu te trimite nimeni la pușcărie. Ai mai făcut tu ceva, ceva grav de tot, altfel n-ai fi ajuns printre cei de categorie grea, nu mi s-ar fi promis libertatea ca să-ți curm ție zilele. Și mă bate gândul, dar să nu te sperii, ți-o spun doar ca să te previn, și la nevoie să-ți mai iei și tu măsuri de apărare, că în afară de mine s-ar putea să mai fie cineva care urmărește același lucru, fără să știu, și fără ca el să mă bănuie pe mine. Să nu plângi, Literă.

— Eu nu mai plâng de la doi ani, la ce bun, dom' Lamă?

Colegul de prici al lui Literă se ridică de pe pat și, urmărind un anumit gând, se așează lângă ușă rezemând peretele de beton. Peste puține minute aveau să fie chemați la masă. Democrația adusese ceva nou, nu li se mai servea mâncarea prin ferăstruică în farfurii de aluminiu; închisoarea era prea aglomerată; pe urmă farfuriile dispăreau transformându-se în cuțite sau simple bucăți de metal pe care cei sătui de viață le înghițeau cum ar fi înghițit niște bucăți de pâine.

„Specialii" erau duși într-o sală de mese aparte, spre deosebire de cealaltă, cu mult mai mare, sala „comună", unde mâncau găinarii de rând, borfașii care voiau să se ascundă de confrații lor de afară, șmecherii care ucideau

fără milă apoi se dădeau prinși în urma unui furt de doi bani, convinși că închisoarea îi păzea de poliție cel mai bine.

Lamă auzi bătaia în ușă. Nu se mișcă de la locul lui până ce nu-și trecu trupa în revistă, ca un sergent atent la felul cum arăta fiecare soldat, cercetător ca să nu-i scape nimic din ținuta recrutului, urmărind cu osebire figura celui ce se strecura pe lângă el, orice reacție a mâinilor, ca la nevoie să se ferească de ele. Mai ales se uita în adâncul ochilor colegilor de cameră, din priviri voind să citească un adevăr numai de el bănuit. Lângă Lamă, Literă privea și el cum deținuții ieșeau pe rând, unul după altul, cu palmele la spate; încerca să observe și el acel ins care, din spusele lui Lamă, trebuia să-i amintească de ceva. Nici unul din cei ieșiți pe coridor nu-i amintea de nimic.

La intrare în sala de mese fiecare primea o farfurie de plastic, numai cu o zi înainte farfuriile fuseseră de aluminiu, noile achiziții erau subțiri de puteai vedea prin ele, după Literă la fel de periculoase. Plasticul odată putea fi spart și resturile ascuțite puteau constitui tot atâtea arme de temut. Părerea îi fu dezmințită chiar sub nasul lui. Unul își scăpase mâncarea, îi tremurau mâinile, era un fost alcoolic nescăpat încă, prin izolare, de drogul ce-l măcina pe dinăuntru, și-i făcuse mâinile de piftie, dar farfuria nu numai că nu se sparse, nici măcar nu-și vărsă conținutul, în ziua aceea carne de oaie cu varză călită. Literă se așeză lângă Lamă și nu-i fu greu să audă spusele unuia ce trecu pe lângă camaradul lui de prici, cel ce din propriile lui spuse recunoscuse că trebuia să-i curme viața.

— Ar fi cazul să te grăbești.

Cel ce rostise puținele cuvinte nu era din celula lor, era din cea vecină, o voce de domnișoară ascunsă într-un trup mătăhălos, de altfel porția de varză și carne din farfuria lui era dublă, cea de a doua câștigată la zaruri făcute din miez de pâine. Mărimea porției îl umplu pe Literă de invidie.

Un gardian se plimba printre cele patru șiruri de mese,

era un polițist rotofei, jovial după chip, un paznic bun pentru păzit o grădiniță de copii, nu de deținuți. Lamă nu lăsă nimic în farfurie. Șterse blidul cu ultima bucată de pâine, predă la ieșire primul farfuria, altui gardian decât cel de la care o luase. Înainte ca acesta s-o așeze ordonat peste celelalte farfurii, îl privi pe Lamă într-un anumit fel și-i șopti la ureche ceva ce Literă, aflat cu un pas în urmă, nu fu în stare să audă.

5

Așa de frumos zburau gloanțele pe lângă ei! Unele treceau prin fereastra spartă a podului și ieșeau prin cealaltă care dădea spre strada alăturată. Dacă ar fi întins mâna, cu siguranță ar fi atins acel obiect luminos, de un roșu vișiniu, dar avea atâta minte să nu riște, nu era un ageamiu, globulețele cu coadă gălbuie erau gloanțe trasoare, avusese timp în cele câteva zile de când erau ascunși, în podul din casa părăsită, să se familiarizeze cu ele. Ioana era lângă el, sperioasă și chircită în trupul lui, parcă el ar fi fost Tiranozaurul pe care îl desenase pe tablă, din pricina căruia ea se speriase, iar învățătoarea îl snopise în bătaie. Curiozitatea era, totuși, incomparabil mai mare decât spaima produsă de gloanțe. O trase pe Ioana de mână spre peretele lateral, o trase târâș ca să nu fie loviți de plumbii tot mai răzleți și de acolo își desfătau ochii, urmărind, ca la un meci de tenis, cu privirile când la dreapta, când la stânga, zborul plăcut al plumbilor încinși. Se trăgea dinspre clădirea televiziunii, nu era nici o îndoială, de la unul din etajele de mijloc, altfel cartușele n-ar fi urmat o traiectorie dreaptă, intrând printr-o fereastră și ieșind prin geamul opus, aflat la aceeași înălțime. Literă îi făcu Ioanei semn să nu se miște de la locul ei și, pe burtă, se târî spre fereastra din stânga podului. Într-o fracțiune de secundă, timp în care pistolarul își punea un nou încărcător, Literă se uită prin unghiul de jos al ferestrei și, când văzu de unde pornește focul, nu mai avu nici un dubiu, se trăgea de la nivelul patru sau cinci, cam la nivelul acela erau deschise două geamuri. În același

timp, de pe trotuar, din spatele unui pom, o mitralieră grea, aflată într-o tanchetă, se porni și ea să turuie asurzitor; rama ferestrei de lemn se făcu bucăți și căldura și curentul unui cartuș îl făcu pe Literă să-și închidă un ochi, cel cu care furase din priviri spațiul de unde se trăgea din nou, în draci. Reveni lângă Ioana, o acoperi cu câteva prești puse de cineva pe o sârmă la uscat, mai dărâmă de pe zidul din apropiere câteva lăzi de carton goale, ca să se camufleze cât mai bine, apoi prinse capul fetei speriate și-l vârî sub haina lui, ca un gest de supremă siguranță. Dacă gloanțele și-ar fi schimbat direcția ar fi trebuit mai întâi să-l lovească pe el, ea, în mintea lui, trebuind să rămână întreagă.

— S-au plictisit, spuse șoptit Literă la urechea Ioanei, după ce vreme de câteva minute șuierul gloanțelor încetase.

Numai zgomotul făcut de un porumbel ce zbura anapoda, speriat, de pe un căprior al podului pe altul, și un șobolan care uitase ce e frica și rămăsese în două picioare pe una din lăzi, scoțând un zgomot de animal rănit, păreau a fi singurele prezențe străine și, în același timp, omenești în acel pod răvășit și plin de un fum înecăcios. În față, sau undeva prin apropiere, ardea o casă și fumul bătut de vânt intra în vălătuci subțiri, ca de borangic, prin fereastra abia cercetată de Literă.

— Eu zic că ar fi cazul s-o ștergem. Ăia, dacă m-au văzut, cred că aici se ascund teroriști. Nu va trece mult și vor veni să inspecteze casa. Dacă dau peste noi s-a zis, conchise Literă și dădu lăzile și carpetele cu care fuseseră acoperiți la o parte.

Până la ușa îngustă și dreptunghiulară a podului nu era decât o aruncătură de băț și Literă fredonând în gând, mai mult de frică, o melodie, apăsă pe clanța ruginită. Prin ușa dată la o parte se vedea rabițul dintre peretele lateral al casei și ultimul etaj ciuruit de plumbii grei ai mitralierei, plumbi ieșiți din perete și intrați prin acoperișul cu

scândura și țiglele sparte. Câteva voci, ce se auzeau la un palier mai jos, îl făcură pe Literă să o strângă pe Ioana puternic de mână. Privi doar el spre etajul de dedesubt.

Pe pereți erau urme de sânge amestecat cu ceva albicios, iar pe scară un soldat, cu arma automată rezemată încă de pervazul ferestrei sparte, căzuse într-o parte, având capul lângă el, prins în șapca cu clăparele urechilor legate sub bărbie. Un civil, cu arma pe umăr și un militar încercau să așeze corpul celui mort pe o pătură. Literă o trase pe Ioana înapoi în pod; se cufundară și mai adânc sub zdrențele preșurilor și sub cutiile de carton, rămânând acolo, cu răsuflările tăiate de teamă să nu-i găsească cineva și să-i ia la întrebări.

6

— Poți să mă omori dom’ Lamă nu-mi aduc aminte de nimic special, păi în zilele alea când se trăgea ca la război, cine mai avea timp sa le vadă pe toate?

— Când ai fugit de la orfelinat, Literă? Asta nu se poate să nu-ți aduci aminte, întrebă Lamă, în vreme ce pe un prici de lângă perete cineva gemea, și nu gemea în somn, gemea de durere.

Literă stătu câteva clipe pe gânduri, el numai când desena nu făcea pauze, punea mâna pe creion sau pe cretă și din câteva linii își contabiliza gândul direct pe hârtie; făcea economie și de timp, și de vorbe.

— De la cinematografie mi se trag toate, că a venit unul care avea nevoie într-un film de un tip ca mine, zic ca mine pentru că altfel nu ar fi arătat cu degetul spre mutra mea când Grasa ne-a scos în curte, ca regizorul și gașca lui să ne privească scrutător ca pe niște vite, bune ori de dus la tăiat, ori selecționate să fie scăpate de la tăiere, că se mai întâmplă și așa. Unul mititel, chelbos, dar cu ochi buni, de parcă el mi-ar fi fost tată, a arătat cu capul spre mine, apoi a venit în fața mea și mi-a zis că eu sunt nimerit pentru ce avea el, acolo, nevoie. M-a întrebat dacă știu să fumez. M-a umflat râsul, eu fumez de la patru ani, și când m-a văzut mic de statură, dar cu voce groasă de bărbat, a vorbit cu Grasa, a semnat cu ea un contract și mi-a zis că mă ia pe răspunderea lui.

— N-o mai tot lungi, Literă, intră în subiect că peste zece minute ne cheamă la aer curat și am de gând până atunci să mai întreprind ceva.

— Eu m-am bucurat, cum dracu’ să nu te bucuri că scapi de nenorociții ăia de cartofi pe jumătate negri și de bătăile Grasei, afurisită și răzbunătoare; nu mai m-a slăbit din ziua când i-am așezat măiestrit capul în locul altuia ce trebuia să semene a șarpe.

— Și?

— Și i-am zis omului ăla de m-a luat la film că nu plec fără Ioana, i-am spus să inventeze ceva și pentru ea. Gândul ăsta cu Ioana mi-a venit în clipa când m-am uitat la obrazul ei, pleoapele nu i se mișcau, adică nu plângea, așa cum plâng oamenii dând semne de amărăciune sau supărare, plângea pe tăcute și asta m-a tulburat și m-a înduioșat, dom’ Lamă, peste măsură. Cum era s-o las? Am plecat în aceeași zi, cu mașina și ne-a dat omul de la cinematografie cameră la hotel, bani de buzunar și alții de cheltuială. Parcă mai crescusem, nu numai în ochii mei, dar și în statură, de mândru ce eram. Știam eu de mult că în mine zace un artist, numai că eu singur nu puteam să mă descopăr, așa cum nu mi-aș fi putut scoate la lumină bruma de talent dacă Grasa aia oribilă, cu mutră de Plateozaur, nu mi-ar fi dat cretele colorate ca să închid ochii la jaful pe care l-a făcut, de câteva ori cu mașina, din ajutoarele primite de orfelinat.

Lamă îl privi pe Literă într-un anumit fel. Puștiul de altădată din el ar fi vrut să-l mintă, iar tânărul de aproape nouăsprezece ani de acum se căznea să-l aducă la drumul cel drept. Numai că drumul drept nu se lăsa descoperit.

— Literă, dacă mă minți, să știi că numai tu ai de pierdut. Am impresia că nici nu realizezi în ce pericol te afli, cochetezi cu mine de parcă eu aș fi Ioana ta, apropo, ce s-a întâmplat cu ea?

— De la hotel, dar de la alt hotel, nu de la cel unde am fost cazați prima dată, a luat-o unul Șamil, plin cu bani și cu mașini, dar ea a zis că tot eu eram de vină, cerusem prea puțini bani, când ea merita mai mult. Am văzut-o într-un magazin de îmbrăcăminte. În câteva zile nici n-am mai

recunoscut-o. O îmbrăcaseră ăia ca pe un manechin. Plângea și zicea că nu mă mai cunoaște, că peste câteva zile urma să plece în Turcia la un concurs de modă. Nici nu era greu, avea un corp ca un fus, nici nu știu de ce-a vrut să fugă cu mine, era înaltă, frumoasă. Cred că talentul meu a înnebunit-o, se fandosi Literă, negăsind un alt argument în folosul său și încercând printr-un sughiț să-și ascundă amărăciunea din suflet.

Gemetele deținutului care zăcea pe un prici, sub tavan, se întețiră, apoi omul se chirci și începu să strige că-l doare burta și moare. De data asta doctorul nu se mai așteptă rugat. Sări de la locul lui și se apropie de bolnav. Cu ajutorul altor doi deținuți îl coborâră pe podea și medicul cercetă abdomenul celui ce începea să-și dea ochii peste cap.

— Cred că are peritonită, trebuie imediat operat.

Butoi începu să bată în ușă. La nici un sfert de oră apăru gardianul cu chipul de femeie, cel care le înmânase farfuriile în sala de mese și, cu o voce calmă de om așezat, scos din gândurile lui, le spuse că era sâmbătă, că sâmbăta nu aveau nici măcar un felcer, așa că deținutul bolnav trebuia să aștepte încă două zile, până luni, adică ziua când se deschidea din nou dispensarul închisorii. Pașii gardianului se pierdură pe cimentul coridorului lung.

Lamă scoase dintre fese, lingura lui transformată în cuțit și de sub limbă o jumătate de lamă. Le șterse pe amândouă de turul pantalonilor și i le dădu doctorului ridicând din umeri.

— Butoi, tu fă-i anestezia, spuse șoptit Lamă și deținutul își scoase din buzunar un pumn cât un baros.

Apucându-l pe suferind de păr îl lovi în bărbie. Bolnavul se lungi liniștit ca un mort, pe podeaua umedă a celulei.

— Domnule Lamă, să știți că în aceste condiții eu nu-mi iau nici o răspundere. N-am nici ață cu ce să-l cos.

— Tot e condamnat pe viață! Pentru el nu contează când moare, se amestecă un altul, în timp ce Butoi mai voi să-l

anestezieze pe bolnav încă o dată.

— Dă lama încoa, doctore.

Cu ajutorul ei, protectorul lui Literă tăie o șuviță din claia de păr a deținutului leșinat, în urma pumnului primit de la Butoi, și o întinse medicului.

— Până luni, dacă trăiește, bune sunt și firele de păr, mai ales că sunt ale lui, la fel de împuțite ca și el.

— Nici n-ar trebui să ne batem capul, după câte a făcut, se amestecă un altul, în timp ce cu mâinile în buzunare privea la pușcăriașul ce zăcea pe prici, cu o ură nedisimulată.

— Hai dom' doctor, că-i trece anestezia, îl îndemnă Lamă pe medic și acesta, după ce se uită la ascuțișul capătului de lingură, nu mai stătu pe gânduri.

Incizia o făcu însă cu lama, era oricum mai dezinfectată. Un alt deținut scoase dintr-un loc știut numai de el un ac și băgă prin urechile lui primul fir de păr. Medicul era un specialist de mâna întâi. În nici douăzeci de minute ținea spre văzul tuturor un apendice cât un castravete, încovoiat.

— Era sub ficat, pentru asta îl durea așa. N-are peritonită, dădu doctorul verdictul.

Cu o dibăcie care-l miră până și pe Lamă, doctorul ținu cu o mână intestinul din care tăiase partea infectată, iar cu cealaltă legă strâns cu firul de păr, de câteva ori, cum ai lega un cârnat. Gaura incizată economicos fu cusută la repezeală, bărbatul operat fu urcat pe unul din paturile de jos și Lamă dezinfectă cusătura cu un jet de urină, în concepția lui, acel lichid miraculos, fiind cel mai bun dezinfectant.

— Îți mulțumesc, domnule doctor.

— Runcan mă cheamă, spuse medicul întinzând cele două ustensile primite cu împrumut de la Lamă.

— Văd că dumneata ești chirurg de meserie, de ce te-au condamnat pentru?... întrebă Lamă, nespecificând pentru ce anume fusese arestat și, dintr-un motiv numai de el

știut, își descoperi piciorul sub pielea căruia își ținuse ascuns obiectul tăios. Rana se vindecase, doar o urmă roșie, ca un fir de ață, mai lăsa să se înțeleagă că în acel loc piciorul fusese rănit.

— Sunt nevinovat, domnule Lamă. Mi-au fost aduși la spital patru copii. Trebuia să-i operez de apendicită. Mi-am dat seama imediat că la mijloc e o făcătură. Copiii n-aveau nimic, lucru pe care l-am și declarat. Numai că noaptea copiii au dispărut, iar la câteva zile cineva a găsit în bazinul de formol din curte cadavrele mai multor nou născuți. Nimeni n-a putut dovedi că cei dispăruți ajunseseră în bazinul cu pricina, acolo erau cel puțin douăzeci de cadavre. Nu existau acte, copiii fuseseră abandonați, nu-i puteam înmormânta fără documente și în așteptarea identificării lor, altă soluție spitalul nu avea, camera frigorifică pentru autopsiați nu mai funcționa în spitalul nostru de mult. Știu precis că o avocată, împreună cu o asistentă de la leagănul de unde fuseseră aduși cei patru micuți, cu diagnosticul fals, prin mijloace ce mie îmi scapă, au scos copiii din spital. Acum se află cine știe în ce țară mai recunoscătoare față de ei decât a fost a noastră, sau organele lor au fost vândute la prețuri ce nouă ni se par incredibile. Spitalul a fost doar locul de popas de unde puteau fi scoși, vina fiind până la urmă aruncată pe mine. Vezi doamne, copiii au fost omorâți în urma refuzului meu de a-i opera și, ca să-mi ascund fapta, împreună cu un stagiar, i-aș fi aruncat în groapa cu formol. Stagiarul s-a spânzurat înainte de condamnare.

Deținuții tăceau. Doctorul scoase capacul gurii de canal ce trecea prin celulă, se spălă pe mâini, le șterse apoi de cămașa scoasă din pantaloni și, tăcut și calm, se urcă la locul lui pe prici, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Dacă moare, vina are să cadă tot pe mine, mai spuse el șoptit.

— De ce să cadă, dom’ doctor, noi am fost martori, martori am fost cu toții, spuse Literă deloc impresionat de

operația la care asistase; crezuse că va curge sânge cu găleata, când colo câteva picături, șterse de doctor cu o cârpă ruptă din cămașa lui Buzatu, asemenea operații ar fi putut face și el mai ales când aveai un cuțit ca cel folosit de medic, brici nu altceva.

— Eu l-aș fi omorât, dar n-am vrut să-l contrazic pe șăfu, e iute la mânie. Pă urmă, dacă eu le-am putut strânge pe amărâtele alea de gât, numai cu o singură mână, ca să nu le desfigurez, pe ăsta l-aș fi lichidat din al doilea pumn, zise Butoi hlizindu-se de propriile lui spuse. Dom'Lamă, le putem zice, dacă ăsta crapă, că noi l-am obligat pe doctor. La urma urmei ce mai contează la o condamnare pe viață câțiva ani în plus sau în minus. Poate că în urma anesteziei mele nici nu se mai ridică din pat, poate a dat ortul popii și mi-ar părea rău, pentru că ar fi murit prea ușor, prea omenește.

— Hai, mă, să votăm că doar trăim în democrație.

Deținuții ridicară mâinile în sus, deși nu le-o ceruse nimeni. O simplă privire interogativă a lui Lamă fusese suficientă pentru a înțelege, fiecare în parte, ce dorea slăbănogul care, numai în câteva zile reușise, cel puțin pentru o parte dintre ei, să-și dovedească supremația. Operația era de fapt opera lui, medicul nu făcuse altceva decât să se folosească de autoritatea și instrumentele împrumutate. Butoi, milos din fire, scoase din dosul urechii un capăt de țigară și îndemnat de un sentiment mai puternic decât el se duse la Runcan, aprinse chiștocul și i-l puse între buzele arse și tremurânde.

— Face bine, nu e țigară din alea obișnuite, costă o avere, dar ce mai contează pentru mine banii. Am afară cinci inși care-mi datorează câteva sute de milioane, ei mă plătesc în rate că le-am omorât nevestele și le-am omorât ca un meseriaș, dom' doctor așa cum l-ai operat mata pe nenorocitul ăsta. Artistic. Dar dacă eu n-am simțul ăla care-l face pe om să nu devină ucigaș, pe ăla de l-ai operat și și-a violat cele trei fete, l-aș omorî cu ură. Păi eu când

omor cu ură, omor urât de tot. Eu n-am tăiat în viața mea o găină, cred că aș fi leșinat, nici nu știi ce milos sunt eu cu făpturile lui Dumnezeu. Numai că omul spre deosebire de animal e făcut și de dracu', și eu simt asta cum simte mâna mea când strânge pe cineva de gât. Așa-i că-i bună țigara? Cocainã curată, turnată din fiolă peste tutun. Și de unde crezi că fac rost de drog? De afară. Și cine crezi că mi-l aduce? Oamenii legii. Păi eu am făcut pușcărie și pe vremea împușcatului, îi zic așa din mare respect, păi atunci pușcăria era pușcărie, nu curvăsăraie ca acum. Păi crezi că eu nu știu de ce a venit dom' Lamă înapoi? A venit să omoare pe cineva, numai că nu știu pe cine. Dar în câteva zile unul dintre noi va ieși cu picioarele înainte și cei care ne păzesc știu asta, dom' doctor, știu, încasează și ei, încasează și șefii lor și toți tac mâlc. De ce crezi că de câteva zile n-am somn? Păi d'asta, că cel tăiat n-aș vrea să fiu eu, cu toate că dacă nu m-a tăiat data trecută, nu știu de ce m-ar avansa printre morți acum. Nu-i așa că te face să uiți de toate? continuă el referindu-se la țigară. Eu nici de femei nu mai am nevoie, nici nu pun curul la bătaie sau să am pretenția să facă altul pe femeia pentru plăcerile mele. Când îmi vine trag cinci fumuri și pe urmă am un batalion de muieri; toate stau în rând să intre în p... mea. Se schimbă situația când n-am materie primă. Atunci violez fără milă.

În ușa de metal se auzi un zgomot făcut de zăvorul de la ferestruica prin care gardianul cerceta celula în timpul rondului.

— Lamă, la vorbitor.

— Mă cheamă Paraschiv, pentru tine sunt domnul Paraschiv, dobitocule.

Gemulețul de metal se închise, dar numai la câteva minute ușa se deschise în forță și gardianul, cu chip delicat de femeie, urmat de alți doi, intră în încăpere. Îl traseră pe Lamă de pe tinetă, unde se așezase să-și facă nevoile și o ploaie de lovituri se abătură peste el.

— Nu dați la cap, icni o voce obosită și pulanele de cauciuc loviră mai departe peste trupul slab, fără ca cel lovit să facă nici cel mai mic gest de împotrivire, fără să strige sau să cheme pe cineva în ajutor.

Ceilalți deținuți stăteau cuminți pe priciurile lor, unii privind cu plăcere corecția aplicată celui care făcea pe „șăfu” printre ei, alții mirați de capacitatea slăbănogului de a încasa atâtea lovituri fără să schițeze nici un gest, fără să-i pese de durere. Până la urmă obosiră gardienii.

— Dom’ Oje, n-ai să ieși la pensie din pușcăria asta, ascultă-mă pe mine, spuse calm Butoi, adresându-se paznicului cu chip de femeie, care lovise tot timpul sălbatic, dar fără să i se citească încrâncenarea pe chip, fără ură, ca și cum fața lui nu era altceva decât o mască de ceară incapabilă să se subordoneze unor trăiri lăuntrice de bucurie sau de supărare.

— Dar nici tu, asasinule n-ai să ieși de aici viu, îi sări lui Răchită, zis Oje, în ajutor, un alt gardian cu o burtă proeminentă și un piept îngust, semn că paznicul avea probleme cu ficatul și rinichii, cum stabili, în gând, diagnosticul, doctorul Runcan.

7

Vorbitorul era o cameră dreptunghiulară, înconjurată de jur împrejur cu plasă metalică. În interior, pe scaune așezate la distanțe egale, se aflau deținuții, iar în partea dinspre intrare, pe alte scaune, cei veniți din afară să stea de vorbă cu condamnații, sau cu arestații preventiv. În vorbitor nu era nimeni, nici de-o parte nici de cealaltă și, o clipă, Lamă se simți în nesiguranță. Își netezi părul cu ambele mâini, deși cea dreaptă îl durea de la cot în sus îngrozitor. Cine voia să stea de vorbă cu el? Din câte știa nu trebuia să-l caute nimeni, nu ceruse nici unei rude să-l viziteze și nici nu-și aducea aminte să aibă așa ceva. Se descotorosiseră de el toți cei ce altădată îi fuseseră apropiați, o înstrăinare impusă din afară și pe care o acceptă în virtutea unei discipline interioare necesare. O ușă scârțâi îndelung și Lamă își micșoră câmpul vizual dintre pleoapele tremurânde ca niște aripi subțiri. Nervii lui sensibili puteau suporta multe, numai frecarea a două bucăți de metal nu. Pe ușa din spatele gratiilor intră o femeie în timp ce gardianul rămase lângă intrare, atitudine ce voia să însemne dezinteresul față de discuția ce avea să se poarte între cei doi. Câtva timp femeia se mulțumi să tacă cercetându-l îndelung pe Lamă, fără să-i pese de privirile care o dezbrăcau.

— Sunt avocată și viu din partea clientului meu, rupse femeia tăcerea, lăsându-se pe mai departe judecată de ochii curioși și ciudați, cu sclipiri irizante, în același timp inteligenți și de o frumusețe stranie.

Avocata se ridică de pe scaun. Era îmbrăcată într-o

rochie sobră de culoare închisă, bine strânsă pe corp, scoțând în evidență și mai mult formele armonioase ale unui trup ce puteau să-l scoată din minți nu numai pe un deținut condamnat la închisoare pe viață. Cum stătea în profil, căutând ceva în geanta de piele de culoare vișinie, nu prea mare, dar doldora de dosare, Lamă îi urmări linia spatelui, a torsului, sânii nu prea voluminoși, dar rotunzi și puternici sub rochia sub care nu se distingea nici urmă de sutien. Dar cel mai mult îl chinuiră picioarele lungi, între trunchi și ele existând un echilibru perfect; operă de artă cioplită de un artist pentru care femeia nu reprezenta altceva decât un șir de proeminențe delicate pe care el le scosese întâmplător la lumină, mânat instinctiv de harul lui divin. Avocata se așează pe scaun, picior peste picior, lăsând stofa să se adâncească acolo unde coapsele se despărțeau. Ochii albaștrii, cu tonuri spre verde, buzele cărnoase, dar deloc vulgare, abia rujate, părul lung doar atât cât să acopere ceafa delicată, toate acestea defineau un tip de justițiar apărut într-o generație nouă de care el n-avea cunoștință. În sfârșit, un dosar cu coperți transparente, de culoare vernil, fu așezat mai mult de formă în fața ei deoarece, în interiorul lui, nu se vedea decât o hârtie albă fără nici un înscris pe ea.

— Cine e clientul dumitale și ce amestec am eu în treburile lui? începu Lamă discuția, încercând să-și acopere cu palma cu care își sprijinea bărbia, o vânătaie.

— Numele clientului e confidențial. Chiar dacă l-aș cunoaște nu ți l-aș spune, nu intră în obligațiile mele.

— Înseamnă că ai fost angajată de un intermediar, ca omul în numele căruia ai venit la mine să-mi rămână necunoscut.

— Nu sunt datoare să dau detalii și femeia zâmbi conștientă că în dosul buzelor delicate, ușor răsfrânte, deținutul are să observe șiragul de dinți albi, sănătoși, de fiară tânără, aflată în plină putere și cu dorințe neascunse de a mușca. De astăzi vei fi mutat în altă celulă. Clientul și-

a dat seama că este foarte greu să-ți duci misiunea la îndeplinire. Ca să fiu sinceră, nici nu știu în ce celulă stai, habar n-am; femeia râse din nou.

— Ce misiune? se interesă Lamă cu toate că era convins că n-are să afle nimic.

Voia să lungească discuția, trăsăturile femeii îi aduceau aminte de ceva, parcă le mai văzuse cândva și acum voia să-i dea răgaz memoriei să se adune și să ajungă singură la o concluzie.

— Bineînțeles, nu știi.

— Nu știu.

— ...

— Pe urmă, uzanțele ți-ar cere, ca deținut, să-mi spui doamnă avocată; eu vin din lumea celor care nu sunt pedepsiți cu nimic și au dreptul la un deplin respect.

Picioarele femeii, cu o mișcare aproape calculată, încetară să se mai sprijine unul pe celălalt. Acum piciorul drept îl acoperi pe cel stâng și Lamă din nou fu obligat să-și aplece privirile și să urmărească acea mișcare, obișnuită într-un mediu obișnuit, dar cu alte semnificații acolo unde se afla el.

— Eu n-am nici o legătură cu cei din afară, se hazardă Lamă, știind că răspunsul va sosi prompt.

Așa se și întâmplă.

— Eu nu sunt decât stagiară și lucrez la o societate de avocatură privată. Tot ce știu și tot ce-ți pot spune este următorul lucru: du-ți cât mai repede misiunea la îndeplinire. Altfel o va face altul. Și, ca să se piardă orice urmă, va trebui să suporți singur consecințele ștergerii lor.

— Doamnă avocat, dacă nu mă înșeală memoria, v-am văzut cândva într-un complet de judecată și nu pe post de grefieră. Erați președinte de ședință.

— Cred că este vorba de o confuzie. Am o soră geamănă. Semănăm ca două picături de apă. Dar nu lucrează în magistratură. Și pe urmă nu trebuie să uitați de câți ani sunteți locatarul unor asemenea stabilimente ca cel în care

vă aflați acum. Probabil, pe vremea când ați făcut primul pas spre pușcărie, eu îl făceam spre viață.

Figura avocatei se înăspri, în colțul gurii apăru o linie fină, semn al unui vizibil disconfort interior. Nu venise la taifas, treaba ei acolo era alta, iar minciuna cu sora geamănă era una din cele mai proaste inspirații de moment de care dăduse dovadă.

Lamă tăcu. În fond, nu el o chemase pe avocată la vorbitor, el fusese cel solicitat. În timp ce femeia își nota ceva pe coala de hârtie albă, cu un scris indescifrabil, el o urmări atent; nu avea nici o îndoială, avocata nu știa totul despre el, în timp ce Lamă era sigur că ea fusese președinte de ședință în ziua când procurorul îi ceruse condamnarea pe viață. Sentința nu fusese pronunțată în ziua aceea, vestea venise după câteva săptămâni când în aceeași sală, dar cu alt complet de judecată, aflase aspra pedeapsă. Curios lucru, dacă peste el trecuse timpul lăsând urme adânci, avocata se păstra aproape la fel de tânără, cu toate că fardul masca nu puține riduri la cozile ochilor.

— Ați executat până acum douăzeci și opt de ani, dintre care douăzeci înainte de' 89. Primii, în actuala situație, pot fi atacați. Condamnarea de după revoluție poate fi, printr-o procedură posibilă, anulată dacă vă putem inventa o rudă venită din străinătate, ca să justificăm pachetele și eventual banii ce v-ar putea fi de folos. Suntem la curent că în țară nu mai aveți pe nimeni, pentru asta ați și fost ales. Desigur, și pentru alt motiv, posedați o experiență vastă, nu este prima misiune de acest fel. Nu trebuie să uitați însă un lucru. Nu puteați ajunge aici dacă nu v-ați fi dat consimțământul. Încă o dată, aveți dreptul să renunțați. Dar consecințele le cunoașteți incomparabil mai bine decât mine.

Lamă era sincer convins că tânăra din fața lui habar n-avea ce anume trebuia să facă el. Filiera era lungă. Avocata era un pion oarecare menit să transmită niște date

și eventual să primească niște informații. Începu să aibă din nou dubii în privința completului de judecată în care femeia, aflată acum în fața lui, fusese președinte de ședință. Trecuseră atâția ani, iar chipul avocatei era prea adolescentin ca anii să fi fost incapabili să lase urmele firești ale trecerii lor peste chipul ei. Cert era un lucru. Literă la vârsta lui, nu putuse face nimic atât de grav ca să merite o scoatere din viață și încă într-un asemenea mod. De ce-l țineau închis fără să fie judecat? Pesemne n-avusese pe nimeni cine să se ocupe de el. Pe urmă, de orice crimă s-ar fi făcut vinovat Nane, având în vedere că delictul fusese făcut la paisprezece ani, nimeni n-avea dreptul să-l poprească într-un asemenea loc și, încă, fără un proces penal. Acum avea nouăsprezece, deci suportase aproape cinci ani de detenție. Ori el, Lamă, cu relațiile și autoritatea lui printre deținuți ar fi putut să afle ce făcuse puștiul. Închisoarea era un loc închis, nimeni nu-și putea ascunde trecutul oricât de inteligent ar fi fost, sau oricât de ingenios ar fi procedat. Cu ce se putuse face vinovat Nane, la o vârstă atât de crudă?

— Nu cred că e bine să fim împrăștiați din celulă. Cel care și-ar da în petic ar fi descoperit cu mult mai repede. Sau poate chiar asta se dorește.

Avocata mâzgălea mai departe hârtia cu scrisul ei lăbărțat și, un moment, Lamă avu impresia, că literele acelea, bătute parcă de vânt, în toate părțile, nici nu făceau parte din grafica ei obișnuită. Era o făcătură, ca la nevoie, o posibilă mărturie din parte-i, aducând ca argument în folosul ei scrisul, să nu stea în picioare.

— Am uitat să vă spun că la ieșire are să vă aștepte o sumă suficientă ca să puteți dispărea și trăi liniștit până la adânci bătrânețe.

Lamă deveni mai atent. Însemna că Literă sau făcuse ceva deosebit de grav și nu voia să recunoască, sau fusese martorul neștiutor al unor evenimente pe care cineva, din afară, considera că puștiul le-ar fi putut da la iveală.

Avocata își strânse dosarul, îl vârî în geantă și se ridică să plece. Îl privi pe Lamă cu insistență și bărbatul citi în ochii femeii o chemare ca de departe pe care avocata, liberă fiind, o putea judeca la rece ca pe orice dorință ce nu se putea împlini.

8

La câtva timp, zgomotul de pe scări se estompă, numai gloanțele ca într-o încercare disperată, de a nu mai lăsa nimic viu în podul ciuruit, continuau să spargă țiglele. Un trasor aprinse un preș întins la uscat pe o sârmă de aluminiu. Prețul se stinse singur. Afară începuse să plouă în picuri deși și spărturile din acoperiș lăsară apa să curgă în voie prin găurile transformate în adevărate cișmele deschise la maximum. Până și trasoarele își pierdură din fosforescență, luminozitatea lor se redusese simțitor; erau ca niște capete de chibrite sângerânde care se proiectau cu repeziciune dintr-o parte în alta a acoperișului. Apa începu să se prelingă și pe ei, apoi dintr-odată, prin aceleași găuri, acum devenite parcă mai înguste, se strecurară fulgi de zăpadă, mai întâi apoși, apoi tot mai consistenți și jucăuși. În curând vântul începu să poarte printre rafalele tot mai rare mici vârtecușuri de nea. Cartușele le despicau cu lumina lor vineție dându-le forma unor licurici împrăștiați pe un pom de crăciun invizibil.

— Ioana, eu zic să ne cărăm, spuse Literă șoptit; fata îl auzise dar în loc să-i răspundă își șterse fața udă și minunându-se de priveliștea din fața ochilor spuse:

— Uite ce frumos ninge!

O trase de mână după el. Cineva lăsase lumina pe scări aprinsă și în zadar un lunetist de pe acoperișul televiziunii voia să nimerească becul chior, prins deasupra unei uși. Nu reușea. În jurul globului plin de sânge, continua să se înfigă plumbii îmbrăcați în cămașă roșie de aramă. Literă nu se putu opri să nu culeagă câțiva de pe scările

lipicioase. Le vârî în buzunar. Scara în spirală era pustie. Mortul fusese cărat, doar urmele lui se mai zăreau pe betonul treptelor; sânge închegat amestecat cu ceva cenușiu și stema de pe șapca mortului găurită exact la mijloc și care zăcea încleiată în același amestec de sânge și praf. Literă nu se putu opri să nu înhațe și insigna. Era prea frumoasă așa cum era străpunsă.

Încercară ușa de la etajul imediat următor. Ușa era închisă, închise trebuiau să fie și celelalte, de la palierele care duceau spre pivniță, semn că până la urmă, chiriași părăsiseră casa prin ieșirile din față, mai puțin expuse tirului neîntrerupt, dezlănțuit dinspre clădirea televiziunii, intrată și ea în ceața albă a fulgilor deși și tot mai mari.

— Asta-i zăpada mieilor, se pomeni comentând Ioana, neștiind nici ea prea bine de ce numise fulguiala cu acel cuvânt.

Își aducea vag aminte că auzise cândva, demult, undeva în satul de unde era, că cineva așa numise zăpada deasă și răsucită de vânt ca un fuior. Și pe urmă zăpada mieilor suna atât de frumos. Ușa de la pivniță era dată în lături, iar într-o încăpere sub nivelul canalizării, cu câteva trepte, se vedea injectorul de la cazanul încălzirii centrale. Locatarii, în spaima sau în graba lor, uitaseră să închidă robinetul, sau pur și simplu nu le mai fusese gândul la gaze. Dacă țevile ar fi fost perforate de cartușe oricând clădirea ar fi putut exploda. De o parte și de alta a unui coridor se vedeau intrările în câteva boxe. Ușile nu aveau lacăte așa că lui Literă nu-i fu greu să le cerceteze interioarele. Murături, cartofi, damigene cu vin, butoaie cu varză: trai pe mălai, își zise Literă și de bucurie o strânse puternic pe Ioana de mână.

— Cel mai bine e lângă cazan, aduc de sus cartoanele și preșurile cu care am fost înveliți și ne facem un pat regesc. La nevoie, dacă se sparge o țeavă, putem opri focul. Le facem la fricoșii ăștia care au plecat și un pustiu de bine.

— Nu mă lăsa singură, spuse Ioana speriată, mai ales că

pe lângă ea își făcu loc fără grabă, și de loc speriat de prezența lor, un șobolan urmat de o companie de pui, cumințI și ascultători.

— Știi de ce nu se tem, întrebă Literă? Pentru că ne socot prieteni, și că mirosim a canal; simt ei acolo în capul lor deștept că nouă ne e la fel de frică și că în nici un caz nu avem de gând să le facem vreun rău.

Era adevărat, șobolanca, cu mamelele aproape târându-se pe praful dușumelei de beton, se cățără pe pantalonul lui Literă și acesta nu făcu nici un gest amenințător, dimpotrivă, voi să mângâie capul negru cu ochii ca două mărgele. Numai în clipa aceea mica familie de rozătoare trecu mai departe intrând într-o gaură, probabil intrarea lor obișnuită sau un refugiu întâmplător, în canal. Ajunși din nou la intrarea de la parter, Literă apăsă cu putere clanța și ușa se deschise. Când intraseră în blocul cu două etaje, fugiseră din stradă în curte, iar de acolo, prin spălătorie, își croiseră drum spre pod. Nici prin minte nu le trecuseră că are să înceapă canonada, ei își doreau un refugiu, îl găsiseră, până în clipa când podul unde se ascundeau fusese socotit un cuib de teroriști. Până atunci se simțiseră chiar fericiți.

Literă nu stătu prea mult pe gânduri, știa din propria lui experiență că orice îndoială de început taie elanul încercării ulterioare și el nu voia să treacă pe lângă ușa abia deschisă și dată la o parte fără să se bucure de ceea ce putea vedea înăuntru. Toate intrările din interior erau vraiște, până și cea de la scara principală. Câteva obiecte lăsate pe dalele de faianță erau un semn că locuința fusese cercetată și din ea se furase, sau poate stăpânii intrați în panică luaseră cu ei ceea ce crezuseră că e mai important și, în goana lor spre locuri mai ferite, lăsaseră la voia întâmplării obiecte de care te împiedecai la tot pasul. De ce să mai urce până în pod, n-avea nici un sens! Pe un fotoliu se aflau două cergi, iar pe un televizor cu tubul spart de un cartuș, un radio minuscul, cu tranzistori, îi

făcu semn lui Literă cu ochiul. Din bucătărie vârâră în două sacoșe tot ce găsiseră în sertarele unui bufet, iar din frigiderul de pe hol, câteva bucăți de slănină, conserve și rotunduri de brânză nu-l lăsară indiferent pe Nane.

— Altceva nu mai luăm Ioana, dacă ne prind cumva să nu ne creadă hoți, am luat strictul necesar, tot ce ne trebuie ca să n-o mierlim în câteva zile de foame.

Ioana ar fi vrut să încerce micile bijuterii aflate într-o scrumieră, pe o noptieră de lângă pat, dar Literă se uită la ea atât de dezaprobator încât fata renunță la plăcerea de a-și înfrumusețea degetele murdare, cu unghiile vopsite cu oje de cinci culori.

— Ăsta-i un cartier de bogătași, mi-a spus cineva că pe-aici toți fură, zise ea cu nostalgia și supărarea omului ce n-a putut să-și ducă un vis până la capăt.

— Dacă furi un lucru furat, tot furt se cheamă, spuse Literă mândru că-i trecuse prin minte o asemenea idee.

Era și el cu totul de acord cu Ioana, era păcat să lase toate argintăriile și aurăriile alea aruncate una peste alta, și nici nu le-ar fi lăsat dacă ar fi fost singur. Prezența Ioanei îl oprise însă la timp, el era un fel de tutore moral, fără el regizorul n-ar fi luat-o și pe ea, deci însemna că încrederea îi fusese acordată lui și această încredere se cerea respectată. Când voiră să plece ușa de la dulap se deschise singură, fără zgomot, parcă cineva o împingea cu grijă dinăuntru. Zecile de rochii o făcură pe Ioana să facă un pas înapoi. Cu osebire o atrase o rochie albă și ea nu stătu mult pe gânduri. Puțin îi păsa de ce avea să-i zică Nane, la urma urmei măcar o dată în viață avea dreptul să se bucure și ea. Se dezbrăcă fără jenă, lăsându-și rochia să-i cadă lângă picioare și abia atunci Literă observă că prietena lui nu purta chiloți. Ioana se îmbrăcă cu rochia albă de mireasă. Îi venea ca turnată. N-o deranja transparența ei. Pantofii erau în celălalt dulap, la îndemână. Ochi o pereche de aceeași culoare cu rochia. Cu toate că îi erau mari nu se putu abține să nu-i încalțe. În

fața oglinzii mari, ovale, luă din multele cutii un ruj, dar neștiind cum să procedeze îl lăsă pe Literă să o ajute. Literă îi făcu niște buze pale, desenate atât de frumos încât se miră și el. Lângă oglindă se afla portretul unei femei și Literă, mânat cine știe de ce instinct, luă rama în mâini și privi fotografia color. Căscă ochii de uimire. Femeia din poză era atât de frumoasă încât el nu văzuse așa ceva printre educatoarele din orfelinat, nici pe la școlile de copii abandonați, pe unde înnoptase, nici chiar printre fetele ce lucrau la filmul la care fusese angajat. Înainte ca să se audă bubuitura puternică de afară, hainele din dulap zburară spre interiorul camerei și din spatele lor ateriză pe parchet un coș de nuiele cât o valiză, iar din el se împrăștiară prin cameră niște hârtii verzi; erau legate în pachete mari și vârâte în ciorapi de damă. Ce puteau însemna hârtiile alea și de ce erau așa de multe? Spaima fu însă mai puternică. Ioana luă dintr-o scrumieră o brățară și un inel și târându-și picioarele cu pantofii mari pe parchet îl trase pe Literă după ea.

— De ce-or fi ascuns hârtiile alea, Nane? întrebă fata ținându-se de balustradă.

Până la urmă mersul o deranjă. Își scoase pantofii, îi puse în poală și, desculță, coborî spre pivniță.

— Deșteapto, ți-ai uitat ghetele în casă, dacă le găsește cineva și cu ajutorul lor dă de noi?

Literă voi să urce la etajul superior, dar Ioana îl opri; la ce bun, acum aveau timp destul să se întoarcă din moment ce erau singuri în toată casa.

Își aranjară patul lângă pătratul voluminos al cazanului și Ioana nu se lăsă până ce nu mai dădu o fugă în apartamentul abia părăsit să aducă două perne și o plapumă.

— Nane, în camera din care am luat pernele mai era o ladă de nuiele cu hârtii din alea verzi, eu cred că erau hârtii speciale pentru veceu, tu ce zici?

Nane nu zicea nimic. Se uita la Ioana cum era îmbrăcată

mireasă și avu un sentiment pe care nu-l mai încercase până atunci.

— Ce-ar fi să ne căsătorim, Nane? Eu îți dau mâna, tu zici că mă iei de nevastă neîndemnat de nimeni și eu zic la fel.

Ce putea să spună Nane? Tăcea mâlc orbit de albul în care era îmbrăcată fata. Nu-i mai păsa nici de ghiuleaua ce trecuse din dulap pe lângă ei, uitase și spaima și durerea de la stomac din cauza foamei. Afară se trăgea la întâmplare, ca dovadă că plumbii loveau acum casa de alături, loveau mai mult balconul unde nu se afla nimeni, în afara unui vas în care, probabil, în timpul verii, se odihnise un ghiveci cu flori, acum pus de proprietar la adăpost.

— Tu mă iubești, Nane? Hai spune-mi că mă iubești, mie mi-a plăcut de tine din clipa când m-am speriat de desenul ăla al tău pe care l-ai făcut Grasei. A doua oară te-am iubit și mai tare când n-ai vrut să pleci fără mine.

9

Luni, înainte de masa de prânz, ferestruica de la ușa de metal a celulei se deschise și în rama ei dreptunghiulară se văzură doar ochii, nasul și gura gardianului cu chip feminin, Răchită, zis Oje.

— Care ați reclamat acum două zile că e bolnav? întrebă el.

— Pe mine m-a durut, dar mi-a trecut, răspunse din patul lui, Agafon, epilepticul.

Rostise propoziționea cu voce tare, voce de om sănătos, ca cel de afară să n-aibă vreo suspiciune că în spatele vorbelor se ascunde vreo minciună.

— M-ați făcut să chem un doctor de burtă, fir-ați ai dracului să fiți. Data viitoare chiar dacă are să crape unul din voi n-am să mai chem pe nimeni.

— Dom' gardian, poate ați confundat celulele, la noi toți sunt sănătoși butuc, poftiți intrați înăuntru, verificați.

— Nu mai verific nimic, trei zile fără plimbare, conchise omul de pază și trânti ușița de veghe.

Dacă l-ar fi trimis pe cel operat la camera dispensarului și medicul i-ar fi văzut operația, imediat ar fi început întrebările; de unde bisturiu, de unde ac, de unde cagut și multe alte fleacuri din care, până la urmă, raportul către comandantul închisorii ar fi scos la lumină faptul că în celula cu numărul 13 se efectuase o operație cu instrumente chirurgicale capabile să pună viața oricui în pericol. Pacientul, operat de deținutul Runcan, se simțea bine, suportase operația, datorită anesteziilor lui Butoi, fără nici o durere, acum era în stare să se ducă chiar la

tinetă și să-și facă nevoile singur. Doctorul îl veghease zi și noapte, iar dezinfectantul lui Lamă făcuse minuni. Nici urmă de supurație, iar firele de păr cu care incizia fusese închisă fură până la urmă scoase.

Rana arăta curată, pielea bine strânsă de cusătură. Atâta doar că cel care își violase fetele nu putea să râdă. La râs pielea de la tăietură se lungea, se sălta și incizia subțire stătea să crape. Dar ura pentru bolnavul însănătoșit nu dispăruse printre deținuți, dimpotrivă, se accentuase. Ei uciseseră, în cea mai mare parte premeditat, fără remușcări, de la bătrâni la copii, de-a valma, erau criminali, dar nu violatori. Cei mai detestați dintre pușcăriași erau violatorii, iar unul ca Buzatu, care își necinstise propriile fiice, se temea în continuare de pedeapsa aspră, fără milă, la care putea fi supus de proprii lui colegi de detenție. Mințise Buzatu atunci când în fața celorlalți „vărgați” fusese obligat să mărturisească pentru ce fusese condamnat. Recunoscuse violul, dar varianta povestirii lui sunase încâlcit, cea de care își bătuse joc fusese o femeie beată, ea voise să se culce cu el, iar a doua zi, după ce se trezise, depusese plângere crezând că o să scoată de la el niscai bănet. Minciuna nu ținuse decât două zile, în „azilul pe viață”, cum își denumiseră deținuții singuri celula. Fusese repartizat în „garsonieră” și Agafon, epilepticul. Cei doi fuseseră judecați odată, iar Agafon nu-și ținuse gura.

Buzatu ar fi preferat să strige de pe priciul lui că el suferise de burtă, că pe el îl operaseră fără să-i ceară nimeni consimțământul, dar un semn al lui Butoi îl amuți.

Pașii paznicului se opreau în dreptul fiecărei uși; își debita la ochiurile de veghe întrebările de rutină, ca apoi să meargă mai departe. Când tălpile bocancilor abia se mai auzeau pe pardoseala de metal a coridorului, era un indiciu că ori ce-ar fi discutat deținuți în celulă n-aveau cum să mai fie auziți. În dreapta și în stânga lor, celulele erau libere, în ciuda numărului tot mai crescut de

pușcăriași. Motivul era unul singur: criminalii să nu aibă cu cine lua legătura, așa cum se proceda la comun, unde printre deținuți dăduse patima învățării alfabetului morse. Cu ajutorul lui comunicau bătând în pereți. Lamă îi făcu semn lui Butoi să coboare de pe prici și să vină la raport. Suta de kilograme de mușchi și carne, de oase și tendoane, întinse pe mâini și pe picioare ca niște frânghii, într-o clipă ajunse lângă priciul de jos.

Puștiul se ridică grăbit, bănuia că cel cu care împărțea patul voia să-i comunice docilului de Butoi ceva special, ceva în care avea să intre neapărat și numele său, altfel Lamă n-ar fi dorit să-l alunge de lângă el. Butoi se lungi pe priciul pe care-l obținuse, la repartiția inițială în celulă, doar cu ajutorul a două lovituri de pumn. Nu admisese pe nimeni lângă el, îl obligase pe locatarul hărăzit să împartă priciul cu el să se înghesuie cu alți doi, la etajul de sub tavan, înghesuială pe care o împărțea el acum, datorită lui Lamă, cu un mut, autor a unui număr de crime numai de el știut. În dosarul penal figura cu una singură și asta datorită faptului că fusese prins în flagrant delict. În fața evidențelor nu putuse nega. Dăduse din cap, așa cum făcea de fiecare dată când era anchetat sau când colegii de „garsonieră”, uitând de starea lui, îi puneau din greșeală întrebări.

— Butoi, în camera asta sunt doi care vor să-l omoare pe puști. Unul sunt eu, dar nu-l știu pe cel de-al doilea. În cazul că n-am s-o fac eu o s-o facă celălalt, iar după moartea lui Nane, tot ce se poate ca eu să fiu mutat de aici. Pe drum, spre altă închisoare, sau în altă celulă, cineva, ca să se piardă urma, îmi va face mie felul.

Butoi rămase cu gura căscată, cele auzite chiar că erau vești ce puteau ridica oricui părul măciucă în cap. Pe loc însă se liniști, faptul că Lamă se mărturisise tocmai lui și nu altuia, însemna că el era scos din cărți, nu tărtăcuța lui trebuia să cadă, Lamă nu fusese mutat în celula lor ca să-i facă de petrecanie. Știa din proprie experiență că nu

trebuia să pună întrebări.

Cuvintele fuseseră rostite de Lamă în șoaptă, șoapta aceea pe care numai un pușcăriaș cu state vechi în „garnizoane”, era în stare s-o audă, după ce la ureche te gâdilau buzele celui ce voia să-ți transmită numai ție vestea și nu altcuiva. La început, Butoi se temuse că Lamă îi purta pică din pricina lui Literă. Poate acesta îl turnase că împărțise de câteva ori priciul cu el. Puștiul se lăsase în voia mătălăhosului de Butoi știind că n-are nici o șansă să se apere. Pe urmă îndeletnicirea nici nu era chiar așa de nouă pentru Nane. După ce o pierduse pe Ioana se dedase la sodomie în canal, voia s-o jignească, să vâre cuțitul răsucit din trupul lui în inima ei, iar prețul fusese batjocorirea la care se supusese singur.

Cu pantalonii pe vine, cu fundul gol deasupra tinetei, Literă se simți rușinat că-l mințise pe Lamă când acesta îl chestionase în legătură cu purtarea lui Butoi.

— Să nu-l trimiți pe lumea cealaltă, dă-mi doar de știre cine e, vreau să schimb o vorbă cu el, abia pe urmă om vedea ce și cum.

— Înțeles șăfu, las pe mine, dacă în trei zile nu-l ai în mână să-mi răsucești gâtul mie, se lăudă Butoi.

— Nu trei, două, sună vocea autoritară și fără drept de apel și Lamă, cu o mișcare a mâinii, îi dădu de înțeles interlocutorului că discuția se încheiase.

Butoi urcă pe priciul lui, îi dădu un ghiont Mutului care dormea cu gura deschisă, prin care se vedea limba tăiată, din pricina căreia nu putea să scoată pe gură decât niște sunete înțelese numai de el. Mutilarea și-o făcuse singur, după ce fusese prins asupra faptului. Își tăiase limba pe trei sferturi cu dinții. Medicii nu i-o mai putuseră coase la loc. Ceea ce nu reușise în întregime singur, duseră la capăt doctorii. Cu limba înjumătățită, muriră în criminal celelalte mărturii. Numai într-un an, în județul unde îl arestaseră, fuseseră ucise, în același fel, patru femei, trei dintre ele rămânând cu autorii crimelor necunoscuți. Caznele la care

fusese supus, nu reușiră să scoată de la Mut mai mult decât se știa deja, iar un articol apărut într-un ziar, cum că organele de anchetă foloseau tortura, criminalul fusese lăsat în pace, dar primise pedeapsa maximă, cea pe care avea s-o ducă în mutenia lui până la capăt.

— Măi Literă, te mai întreb odată, ce-ai făcut tu mai aparte de când te-a luat regizorul ăla de film, sau ce-ai văzut de când Grasa a scăpat de tine, că ceva nu se poate să nu fi văzut sau să nu fi făcut. Muceo, tu nu-ți dai seama că viața ta atârnă de un fir de păr? Crezi că de florile mărului nu te-au judecat până acum? Eu te-am crezut băiat deștept, dar văd că ești tâmpit sadea, sau vrei să-mi ascunzi tocmai mie ceea ce eu ar fi trebuit să știu primul.

Literă tăcu, de câteva zile doar la întrebarea lui Lamă se gândise, dar nu găsise în amintirile lui nimic mai acătării, demn de povestit sau măcar amintit.

— Stai să schimb macazul. Spune-mi cum te-au arestat, uite, tâmpitului de mine, asta nu i-a trecut prin cap.

Literă își mușcă buzele, nu mult, ziua aceea nu putea fi dată uitării.

— Dom'Lamă, păi era așa, foarte simplu. Ioana mă lăsase, după ce s-a angajat la arabul ăla de vă zisei, n-a mai vrut să stea de vorbă cu mine, cu toate că la mână mai purta inelul ăla furat din apartamentul unde ne-am ascuns când...

— N-o mai tot lungi Literă, răspunde, la întrebare și, în tonul celui ce-și oferise bisturiul din coadă de lingură pentru operație, se simți o urmă de încordare.

— Eram în fața unui magazin de bijuterii, mie totdeauna mi-a plăcut argintul, nu aurul, pe aur nu dau doi bani și cum îmi era frig și n-aveam ce face, mă zgâiam în vitrină. Jur, dom' Lamă că nici nu-mi trecea prin cap să fur. Am văzut acolo înăuntru două femei cum stăteau de vorbă și nici nu mi-am dat seama că una dintre ele îmi părea cunoscută, dar de unde nici să mă tai, n-am de unde să știu. Dar că o mai văzusem undeva asta era clar, pot să jur,

și acum aș recunoaște-o din o sută, dar unde o văzusem habar n-aveam. La grădiniță nu, la orfelinat nu, în canal nu, cu toate astea chipul ei îmi spunea ceva. Ca să văd mai atent mi-am lipit, ca prostul, nasul de fereastră, voiam să o observ și mai bine. Femeia din magazin s-a uitat la mine, și parcă nu-i eram străin. Tot benoclându-mă prin fereastră, nu mi-am dat seama că apăs cu nasul prea tare sticla. Dintr-odată s-a auzit o alarmă. Am rămas mut de mirare, era un sunet de sirenă așa de frumos. M-am benoclat să văd de unde vine vuietul ăla, nu venea nici de sus, nici de jos, venea de undeva din spatele ferestrei. Nici n-am știut cum m-au înhățat; un gardian m-a prins de o mână și altul de alta. M-au băgat în magazin și atunci mi-am dat seama că femeia care se uita, fix la mine mă știe, dar de unde...

Literă tăcu, nu mai avea ce spune, spusese totul, chiar înflorise unele lucruri. Uitatul în sus și în jos, ca să-și dea seama de unde venea uruitul sirenei, era o invenție a lui, nici vorbă să nu știe el că sirena era în spatele vitrinei, acolo unde se aflau kilogramele de aur și argint. Dacă ar fi fost mai deștept ar fi citit pe anunțul scris cu roșu pe sticla groasă, incasabilă, că vitrina avea un sistem de siguranță propriu, legat direct de un număr de telefon al poliției. Altfel nu se explica rapiditatea cu care apăruseră gardienii publici.

— Mai departe, insistă Lamă de-a dreptul nervos.

Crezuse că Literă e un băiat deștept, că împreună au să dezlege taina acelei arestări și mai ales motivul pentru care cineva din afară, numai din afară putea fi, voiau să-l extermine.

— Mai departe m-au dus la poliție, m-au bătut, au zis să recunosc că am vrut să fur, dar în timp ce mă băteau, eu eram cu gândul la femeia care mă privise în magazin într-un fel de parcă eu aș fi fost, într-adevăr, un hoț de care se speriase. Dar frica ei venea dintr-o amintire, n-avea nimic cu întâmplarea din ziua aceea. Îmi era și mie cunoscută, dar de unde, încă o dată, să mă tai, dom' Lamă, habar n-

am. O clipă am crezut că era mama, că anumite semne de pe obrazul meu, numai de ea știute, mă dăduseră de gol. Dacă ar fi fost mama, aș fi avut și eu pe cineva pe lume, așa nu te am decât pe mata și mata mă certi, da nu ca un tată, ci ca un dușman.

Nane își privi crucea de lemn de la gât, agățată cu sfoară și câtva timp o cercetă și Lamă încruntat, voind parcă să-și forțeze și el în memorie aducerea aminte.

10

Se aflau într-o cameră vopsită în alb. Încăperea era fără ferestre, iar privită din interior nu se mai vedea nici ușa prin care intrase. O clipă îl cuprinse teama, o teamă nelămurită, așa cum se întâmplă atunci când n-ai de ce să-ți fie frică și brusc ești pus, din pricina unui amănunt la care nu te-ai fi așteptat, în fața ei, a fricii. Amănuntul era însăși camera de dimensiuni ce i se păreau uriașe cu toate că, după ce intrase, nu făcuse decât câțiva pași până la scaunul aflat în mijlocul încăperii, scaunul pe care trebuia să se așeze el, din moment ce dincolo de măsuța aflată acolo, mai mult ca un decor, se afla celălalt scaun pe care stătea, ușor plictisit, un om pe care nu-l mai văzuse niciodată. Cu singura deosebire că gradele lui erau de locotenent, iar ale omului din față de colonel, colonel plin, cu petlițe pe revere de aceeași culoare cu ale sale. Colonelul se ridică în picioare, era vădit stânjenit, ocoli de câteva ori masa și scaunul pe care stătea subalternul pe care îl chemase să-i comunice ceva deosebit de important. Acum această importanță îl copleșea parcă, i se așezase cumplit de greu pe umeri. Ca să scape de ea se ridicase crezând că prin simplul gest al părăsirii scaunului, fie și măcar pentru câteva minute, are să dispară și greaua îndatorire ce-i revenise tocmai lui, aceea de a-i da locotenentului vestea, veste venită și ea dintr-o ierarhie cu mult mai înaltă. Și în timp ce colonelul, cu pași măsurați, se învârtea în jurul mesei, locotenentul își mai reveni, bănui că izolarea acelei încăperi nu se datora dorinței superiorului de a-l intimida. Nici pe departe. Voiau ca

discuția să fie strict confidențială, secretă, să nu afle nimeni de ea, cu toate că undeva în afară se putea foarte bine să existe un aparat de înregistrare, captatorul minuscul, microfonul, putând fi lipit undeva dedesubtul mesei sau sub propriul lui scaun.

— Locotenente, nu fac decât să-ți aduc aminte lucruri pe care cred că le știi foarte bine. Și fac acest gest nu ca să te impresionez, nu ca să te determin ca, prin ceea ce vei afla de la mine, să porți în tine o obligație mai mare decât aceea pe care ți-ar impune-o simpla datorie. Aducerile aminte sau repovestirea lor sunt dureroase, o știu, am trecut și eu nu o dată prin așa ceva, e dificil să te așeze cineva în fața oglinzii, să te privești în ea, de la începutul începuturilor și până în clipa în care nu ți se oferă pentru viitor decât o necunoscută.

Colonelul își luă mâinile de la spate, le aduse în față, își privi degetele delicate, pe care nu se vedea nici un inel, nici verighetă, le împereche într-o strânsoare de om căruia îi era frig, apoi le duse la loc, unde le împreună din nou.

— Te-au găsit într-un compartiment de tren, undeva în gara Războieni. Îți dau aceste detalii ca să știi că ești transilvănean. Cea care te-a părăsit, fără să lase nici un semn, nici un act, în afara unei cruciulițe făcută din două bețișoare de chibrit legate cu ață, și tot cu ață cruciulița prinsă de gâtul tău, nu putea să fie decât din zona Mureșului sau Arieșului. O fată de la țară care te părăsise, probabil, nu din lipsă de dragoste, ci ca să șteargă, în concepția ei, un păcat, o rușine pentru care lumea ar fi arătat-o cu degetul, în același timp voind să dea găsitorului de știre că ești creștin. M-am uitat la fotografiile aflate la dosar din acea perioadă, erai un copil frumos, cu ochii verzi, ca un mugure crud. Ai fost dus la un leagăn de copii din Blaj, apoi tot acolo ai făcut primii ani de școală, până ce s-au convins că ești un copil extrem de dotat, cuminte, silitor și mai ales fără porniri de exteriorizare, cum există în alții, dornici să se afle totul despre ei și viața lor. De la

vârsta de zece ani ai fost luat de acolo și ai urmat cursurile altei școli, ocrotitorii tăi oferindu-ți un trai și o educație decente, până ai ajuns la această vârstă de douăzeci și cinci de ani, la acest grad, modest după mine, comparativ cu multele calificative excelente aflate la dosar și care atestă că te-ai purtat, pe unde ai trecut, de la acei ani fragezi, de care am amintit, exemplar.

Locotenentul se încruntă, ceea ce aflase acum de la colonel erau noutăți, altele erau datele știute de el privind... Dar ce conta... Însemna că acele date trebuiau să moară și să și le vâre în cap pe cele noi, cele noi de acum înainte fiind singurele adevărate atât pentru el cât și pentru cei ce i-ar fi verificat dosarul. Încetă să se mai frământe. Doar degetele unei mâini mereu în mișcare, era un semn că liniștea nu i se instaurase definitiv în suflet.

— Ce doriți de la mine, domnule colonel?

Întrebarea sunase pe neașteptate, pașii grei și egali, care făceau în continuare înconjurul mesei și al celor două scaune, se opriră o clipă. Un picior încălțat într-o cizmă din piele de căprioară, de culoare neagră, rămase chiar suspendat câteva secunde, altfel locotenentul n-ar fi auzit cum se lasă apoi cu zgomot pe podeaua antifonată și ea. Respirația grăbită a colonelului, cea calmă și egală a locotenentului, câtva timp fură singurele zgomote vii în acel spațiu în care albul devenise și mai alb, iar aerul nemișcat, ca într-o catedrală în care se aude până și unduirea și sfârâitul lumânărilor aprinse. În locul unui răspuns, superiorul își înălță spre tavanul încăperii trei degete, le îmbină ca și cum le-ar fi pregătit pentru ritualul unei cruci. În locul gestului creștinesc el pocni ușor din ele și din perete se deschise o ușă. În interior apăru un om în vârstă purtând într-o mână un pachet învelit cochet și legat cu un cordon vărgat, iar cu cealaltă se sprijinea într-un baston cu care se ajuta în mersul nesigur.

— Să le porți cu cinstea și devotamentul cu care le-am purtat eu, spuse bătrânul gradat și întinse pachetul

locotenentului ce se ridicase, cu o vădită timiditate, în picioare.

Din câte știa nu era ziua lui de naștere și nici nu-și amintea de o sărbătoare personală pentru care unitatea, sau cineva anume, ar fi trebuit să se simtă obligat să-i ofere un dar. Nu mai avu cui să mulțumească. Bătrânul cocârjat dispăruse în dosul peretelui, mai bine zis se integrase în albul lui, cu ușă cu tot.

Colonelul, întors la scaunul său, așteptă, cu mâinile duse la spate, reacția locotenentului. Cu febrilitate reținută, cu calm, discipline intrate adânc în educația lui, începu să despacheteze hârtia ce voia, pe dinafară, să ascundă un cadou. Cordonul fu desfăcut și sub poleiala argintată descoperi un costum de pușcăriaș ponosit, purtat ani îndelungați, o pereche de ghete fără șireturi și o cămașă a cărei față era străpunsă de câteva găuri. Colonelul veni lângă locotenentul deloc năucit de ceea ce descoperise în pachetul abia primit. Îi luă cordonul care nu intra în recuzită, apoi îl privi pe subordonat într-un fel din care voia să consemneze, pe retina locotenentului, un refuz sau o aprobare. Locotenentul nu se așteptă rugat. Fără jenă începu să se dezbrace și după ce rămase dezgolit, cu hainele militare aranjate și așezate pe scaun, ca să poată fi împachetate în același ambalaj și legate cu același cordon, se îmbrăcă în noul costum de deținut, neospitalier și larg.

— Ai să-mi pui întrebări, locotenent?

— Vă fut muma în cur la toți, am ucis pentru că așa am vrut, n-am de ce să mă căiesc și cu o lovitură bine țintită atinse bărbia colonelului.

Acesta, deși se ferise, nu putu para în întregime laterala trimisă cu precizie. Lovitura îi răsuci capul spre birou, în timp ce din nas i se prelingea pe coala albă de hârtie o șuviță de sânge. Câteva uși laterale se deschiseră și în interior își făcură apariția trei gardieni. În câteva minute deținutul violent se pomeni la podea, abia mai putând respira în urma loviturilor. Pușcăriașul fu luat pe sus și

intră, nici el nu avea să știe pentru cât timp, în anonimatul unei celule de închisoare dinainte hărăzită.

11

Avocata apăru în biroul comandantului închisorii, o încăpere albă, fără nici un tablou, cu o masă la mijloc și două scaune, unul pe care stătea șeful penitenciarului și celălalt pe care se așezase femeia. Mari își trânti geanta vișinie pe masă, privi în jur și când se convinse că nu se vedea nici ușa, iar prin pereți nu se întrezărea nici o fereastră, își scoase masca subțire de pe față, cu perucă cu tot. În locul blondei care-l năucise pe Lamă, bărbatul în civil descoperi, fără să se mire, un chip îmbătrânit, dar încă frumos, în ciuda unor pungi de sub ochi. Atâta doar că pungile, în loc s-o urâțească, dădeau feței un plus de maturitate și distincție și o severitate ce nu avea nimic comun cu surâzătorul obraz, afișat la vorbitor numai cu un sfert de oră mai devreme.

— Cum a mers Mari, întrebă bărbatul urmărind gesturile femeii care își împacheta masca într-o pungă, făcându-i apoi loc în geanta de pe masă.

— Cred că este suficient de deștept și conștient că asta este singura lui șansă. A fost un bărbat frumos, ca să nu spun că trăsăturile... Se întrerupse brusc. Dă-mi fotografia lui, Vasile!

Comandantul închisorii deschise un sertar, scoase un dosar nu prea voluminos, cu teancul de hârtii din interior complect alb, își duse un deget la buze, îl udă, răsfoi pagină cu pagină, iar când ajunse la locul căutat întinse mapa femeii, însoțită de o lupă folosită până atunci și de el. O lupă cu lentilă roșie, cu mai multe straturi special tratate, capabilă să scoată la iveală din albul imaculat al

celulozei rândurile scrise cu carbon ionizat, plus fotografiile care începeau să se compună, la început în linii abia schițate, apoi developându-se în întregul lor. Până la urmă lentila, sub impulsul câtorva butoane aflate pe mânerul sofisticatului aparat de mărit, divulgă cu claritate, într-o mărime de șase pe nouă, trăsăturile omului fotografiat.

— Eu nu sunt decât un intermediar, și femeia restitui dosarul ultra secret bărbatului, nu înainte de a citi câteva rânduri descifrate chiar la începutul lui.

— Să nu-mi spui că ești emoționată!

— N-am spus asta, deși sunt datoare să recunosc că mi-a fost teamă să nu mă violeze printre gratii. Ați putea să le băgați mai multă bromură în mâncare.

— N-are rost, cel puțin la această categorie de deținuți. Își dau seama, îndeletnicirile de la care aici nu prea scapă nimeni, îi avertizează, nu o dată ne-am trezit cu farfuriile aruncate în gardieni sau bucătari. Nu uita, sunt condamnați pe viață.

— Cred că pentru câteva minute el s-a eliberat, m-a dezbrăcat din priviri.

— N-am avut deloc senzația că ar fi homosexual, deși după atâția ani, vorba ta..

— Mari, tu ești la curent cu misiunea lui?

Femeia se strâmbă, abia acum obrazul ei își arăta vârsta. Câteva cute se instalară pe verticală strângând la mijlocul frunții, late și frumos bombate, trei dungi cu șanțurile adânci, iar la colțul buzei inferioare un alt rid tindea să coboare spre maxilarul de jos.

— Ca magistrat am depus, spre deosebire de tine, un altfel de jurământ. Mi-l încalc. Evident cu o motivație ce începe să se înrădăcineze din ce în ce mai puternic în justiție: banul. Sub robă, de multe ori mă ascund, nu mă mai evaluez, sub robă se află banii clientului, îl apăr în virtutea prerogativelor pe care mi le acordă legea, lege care îmi oferă imunitate totală, siguranță în acțiune,

libertate până la anihilarea propriei mele conștiințe. Uneori mă uit în stânga și-n dreapta, aștept un atac firesc, normal, dar separația puterilor în stat, din care am impresia că doar a noastră este singura reală, mă scutește de căințe sau păreri de rău. Dar în aceeași secundă, înfoiată de atâta imunitate mă simt în afara oricărei obligații sociale, deși în virtutea vechilor obiceiuri cu nimic apărată. Cu toate astea din afară nu mă atacă nimeni. Unde este idealul meu de studentă, eu care mi-am spus că voi face și voi drege, că la nevoie voi muri apărând dreptatea?

— Și de unde știi că n-o aperi? Singură ai spus că ești un intermediar. Poate chiar al doilea sau al treilea.

— Cu atât mai grav, iar pentru mine mai dureros. Am impresia că ești la curent cu adevăruri pe care nu mi le spui.

— De ce n-ai avut curiozitatea să citești dosarul ăsta încifrat, poate m-ai absolvi de vini care în nici un caz nu-mi aparțin. Judecă sistemul, pe acesta, pe celălalt lasă-mă să-l judec eu, îl cunosc mai bine. Atunci cel puțin o făceam în numele unui crez, iar eu am crezut cinstit și mai cred, lăsând exagerările de care am discutat nu o dată și pentru care ne-am certat de mai multe ori. Poate la vârsta mea e ridicol să-ți spun ceea ce de altfel știi foarte bine; aștept pensia, aștept să am o casă la țară, undeva la dracu' în praznic, să scriu ceea ce știu, sau să omor în mine definitiv orice amintire. Îmi pare rău că de fiecare dată discutăm asemenea lucruri aici, din teama că acasă vom fi ascultați. Aici sunt sigur că nu ne aude nimeni.

— Îmi vine să râd, spuse Mari. Se pare că începem să avem procese de conștiință. Un om ca mine, care câștigă pe lună cât înainte în zece ani, ar trebui să renunțe la ele, sau să le adoarmă pentru o perioadă de timp. Înainte eram curați, dar săraci, acum.

— Poate n-am fost nici atunci suficient de curați, altfel Andrei n-ar fi fugit și n-aș fi făcut din cauza lui câțiva ani

buni de pușcărie, pușcărie pe care acum o conduc. Hai să nu ne mai măcinăm nervii. Nimic nu este mai dureros pe lumea asta decât să fii sfâșiat în tine însuți, de ruperea propriei credințe. Pentru că eu am crezut cinstit în valorile umane ale socialismului, pentru asta l-am și urât o vreme pe Andrei, nu pentru anumite porcării făcute de el și mușamalizate de tine, nu după ce-am intrat la închisoare, ci înainte, când nu l-am înțeles. El n-a plecat din pricina noastră, el vedea realitatea în întregul ei. Eu nu vedeam decât rotița angrenajului din care făceam parte. Ei bine, el a fost acela care a priceput că rotița era esențială, evident, pusă lângă celelalte, ca să se poată susține un sistem. Asta am priceput la închisoare. El nu m-a scuipat pe mine, ci lașitatea din mine, când a realizat că eram incapabil să mă rup, cu rotița mea cu tot, din acest mecanism vinovat.

— Și acum crezi că nu ești vinovat? Lumea habar n-are că închisorile noastre sunt pline de rebuturi pe care societatea le-a scos la lumină. În timp ce marii hoți sunt afară, bine mersi, apărați de mine și de alții ca mine. Aici, în închisoarea ta, marii ingineri financiari își reglează conturile, atâta tot. Acum eu sunt o rotiță, evident, nu cum ai fost tu, eu intermediez poate, fără să știu, o crimă contra unei frumoase sume de zece mii de dolari. Nu-i așa, o nimica toată? Și nimeni nu știe că jumătate din banii aceștia îi trimit fiului meu și al tău, ca să poată trăi în cea mai democratică țară din lume.

— Ce vrei acum, să ne tragem un glonte în cap? Cel care a fost înaintea mea așa a procedat, deși expertiza a consemnat un accident. Un accident la beție. Oare Costea, care n-a băut în viața lui un pahar de alcool, să se fi îmbătat taman în preziua ieșirii la pensie? Înainte, în închisori, deținuții erau exterminați prin bătăi, prin inaniție, prin sentimentul de nevinovăție pe care îl trăiau mulți dintre condamnați, așa cum nevinovat mă socoteam și eu. Acum se extermină între ei, sub ochii noștri. Alteori suntem sfătuiți să închidem ochii. Să nu-ți închipui că am

vreun deținut miliardar. Marii mafioți sunt în geanta ta, de multe ori ajutați să fugă din țară, alteori își râd în barbă știind că nimeni nu va avea curajul să se atingă de ei. Prea au mânjit și susținut financiar vârfurile care s-au dorit la putere. Putere ajunsă ea însăși o pleavă.

— A apărut un medicament, Viagra, încercă Mari să revigoreze discuția dându-i o turnură ce se voia hazlie.

Corcolan era însă prea fixat în stările lui sufletești, nu putea fi scos din gravitatea lor.

— Crezi că mă ajută? Viagra are și ea nevoie de sentimente. Ori între noi ele sau tocit, Mari. Poți să divorțezi, ți-am spus, nu voi avea nici o obiecție, nici pretențiile materiale, în fond tu ai câștigat cei mai mulți bani. Dar n-ai s-o faci și n-ai s-o faci nu pentru Andrei, ci pentru că trăiești real senzația că viețuim într-o tinetă comună și decât să te muți în alta, bălăcărindu-te cu nu știu cine, preferi s-o împărți în continuare cu mine. Și rahatul are darul să mențină un echilibru familiar. Fardează-te puțin, s-ar putea ca la ieșirea de aici vreun paparazzi să te fotografieze, poate cineva vrea să contrapună originalul care a intrat, cu cel care a ieșit. Discuția noastră n-a avut darul să te întinerească.

— A venit la mine un judecător, nici nu mi-a cerut discreție. M-a abordat direct pe un culoar al tribunalului. A spus că-mi oferă un preț halucinant dacă nu voi face caz că au dispărut două piese de la un anumit dosar. Un mucos, Vasile, mi-a fost student pe vremea când eram mândră că eram o simplă preparatoare.

— Și de ce l-ai refuzat? întrebă bărbatul ironic.

— Ca să ascult din parte-ți acest sfat înțelept. Să știi că am să-i spun că n-am să-l refuz.

— Bine și faci, căderea liberă îți dă de multe ori sentimentul că, de fapt, te înalți vertiginos.

Mari scoase din geanta vișinie o poșetă din același material și aceeași culoare. Se fardă uitându-se într-o oglindă ovală. Se privi îndelung și numai într-un târziu, cu

ajutorul unei pensule, își acoperi ridul apărut și în celălalt colț al gurii.

12

Prin geamul spart de la camera unde se afla cazanul încălzirii centrale, se vedeau fulgii mari de zăpadă cum se așterneau molcom pe pământ. Era un contrast izbitor între liniștea și nepăsarea lor și gloanțele care răpăiau în jur. Strada se vedea pustie. Albul de nea făcea ca acel început de zi să pară și mai alb. Îmbrăcată în rochia ei de mireasă, Ioana se învârtea în jurul lui Literă, străină de tot ce se petrecea afară. Prin dantela transparentă, ca o plasă cu ochiurile minuscule, trupul încă de copil se împlinise parcă, bustul fetei devenise mai proeminent, picioarele mai lungi, iar torsul căpătase, sub strânsoarea îmbrăcămintii, o formă obraznică. Literă rupse niște hârtie de ziar cu care chiriașii casei aprindeau gazele la cazan și, meșteșugit, vârî câteva dopuri în vârful pantofilor cu tocuri înalte, ca picioarele să capete în mersul lor siguranță.

— Hai să ne căsătorim, Nane, spuse Ioana și se apropie de gura prin care se vedeau flăcările albastre ale focului.

— Cum să ne căsătorim, Ioana, eu am doar paisprezece ani!

— Și eu unsprezece. Ce, n-ai mai auzit de așa ceva? Când eram eu mică de tot, la noi în cartier s-au căsătorit niște țigani la zece ani și băiatul a dat și un milion ca să cumpere fata. Tu-mi dai ceva?

Ce să-i dea? Ioana îl strânse de mână si se apropiară amândoi de ușa deschisă a cuptorului.

— Tu stai în genunchi, da încă nu, să aduc plapoma să nu se murdărească rochia, ar fi păcat, întinse învelitoarea de lână în fața focului și amândoi, în genunchi, se priveau,

Literă habar neavând unde are de gând să ajungă Ioana cu jocul ei. Nu era nici el nedus la biserică, aflase prin orfelinate fel și fel de lucruri, dar aflase despre alții, ori acum era pus el în situația să joace rolul unui bărbat adevărat care-și lua răspunderi pe care nu știa cum are să le ducă până la capăt. Ioana era cu gura ușor întredeschisă, cu ochii pe jumătate închiși. Își aduse aminte de ceva, scoase inelul de la deget, sub care vârâse o bucată de cârpă să nu-l piardă și i-l dădu lui Nane. Nane tăcu și tot Ioana preluă inițiativa.

— Acum, dacă tu îmi pui inelul în deget, înseamnă că eu sunt a ta și tu al meu.

Să vâri un inel larg într-un deget subțire nu era mare lucru. Era chiar o nimica toată și Nane nu stătu prea mult la îndoială. Ioana, cu ochii închiși, își scoase rochia de pe ea, o așeză cu grijă pe una din țevi, se acoperi cu plapuma, îl acoperi și pe Nane și se jucară de-a tata și mama. Ideea cu familia și cu femeia și bărbatul fusese a ei, de totdeauna avusese imaginația mai bogată, la astfel de lucruri. Dacă n-ar fi fost ea, Nane n-ar fi știut niciodată că o familie se poate naște numai dacă cei ce voiau să-și unească sufletele stăteau unul lângă celălalt, apoi unul în altul, și tot Nane fu cel mirat de câte știa în plus, față de el, Ioana. În clipa aceea ar fi dat mult ca să fie un dinozaur, sau un desen de brontozaur, pe care ea să-l vadă și să se sperie, dar ea, alergând de la un capăt al altuia al plăpumii, nu se sperie nici de întuneric, nici de încercările lui nedibace de a găsi locul despre care ea zicea că e mai cald decât arșița ce ieșea pe gura cazanului.

— Tu ai simțit ceva, întrebă ea?

— Ce să simt?

— Te învăț eu, cu toate că n-am crezut că n-ai mai trecut prin chestii d-astea. Ori au făcut cei de la orfelinat altceva cu tine și nu ești bun de femei?

De făcut, paznicul de noapte, făcuse cu mai mulți copii la rând, dar nici atunci simțurile lui Nane nu se lăsaseră

aţâţate, era ca o joacă în timp de iarnă, hârjoană care te face să-ţi fie mai puţin frig.

Ioana voia să dea însă farmecului ei un sens deosebit, o gingăşie de femeie cu experienţă. Râseră cu poftă, mai întâi ea, apoi el, apoi iară ea şi până la urmă, Nane simţi că partea aceea pe care şi-o folosea doar pentru udat latrina şi, în bătaie de joc pereţii sau pomii, începe să-şi aibă libertatea ei. Se sperie la început. Aşa ceva chiar că nu mai încercase în viaţa lui. Cu o grijă de femeie matură, Ioana îşi duse ştiinţa până la capăt. Mişcările ei încete, apoi tot mai apropiate de el, gura cu buzele uscate lipită de gura lui incapabilă de vreo reacţie tandră, arsura dintre coapse care nu-i plăcu deloc, îl făcu să se desprindă de ea şi să se retragă, neştiind ce se cuvine făcut mai departe.

— Nane, te-au stricat, tu nu eşti bun de nimic!

— Cum nu sunt bun? se iuţi el, neştiind la ce anume se referea fata.

— Când ai desenat pe tablă dihania aia, te-am crezut tare, Nane, cel mai tare dintre băieţi, altfel nici Grasa nu s-ar fi înfuriat pe tine. Înseamnă că nu vrei să te căsătoreşti cu mine.

Un răpăit de mitralieră grea se auzi la câtva timp după ce gloanţele trecură pe deasupra lor. Nane abia avu timp să acopere capul Ioanei. Simţi cum tremură. Tremura şi el. Prin placa de beton se auziră voci, apoi zgomote, iar în faţa ferestrei din faţa subsolului, spartă şi ea, opri o maşină. Un alt bubuit puternic transformă aerul de afară, alb ca şi neaua, într-o perdea de praf. Zidul de la clădirea alăturată se prăbuşise în curtea goală de alături. Abia atunci Nane simţi o dorinţă arzătoare de a nu fi singur. Şi de frica de moarte îl scăpă Ioana. Ca şi cum ar fi avut de-a face cu un copil, îl ajută în toate cele şi până la urmă trăi senzaţia fericirii că a scăpat de la înec. Respiră de câteva ori profund, apoi se ascunse la pieptul ei şi din clipa aceea avu sentimentul că ea avea să plece de lângă el, că avea s-o piardă. Dacă la început se rugase de Grasa să-i lase să

părăsească școala împreună, dorință pornită din bravadă, împotriva voinței lui, acum teama era aceea care îi spunea că, nu peste mult timp, Ioana nu va mai fi a lui. O îmbrăcă în rochia de mireasă, de data asta fără jenă că ea nu ascundea sub borangicul mătăsii nimic, se uită chiar cu un interes crescând la sânii nu mai mari ca două mere și nu se sfii să-i sărute mâna.

13

Când se întoarse de la plimbarea de după masă, Lamă fu oprit de gardianul cu chip zâmbitor de femeie, la altă ușă. Însemna că rugămintea lui nu fusese acceptată de avocată, semn că în pușcăria în care se afla, femeia avea o putere cu mult mai mare decât își închipuise.

La aceeași ușă cu el fuseseră opriți, doctorul Runcan, Mutu, Buzatu, proaspătul operat ce se ținea încă de burtă, Butoi, Literă, Agafon epilepticul și încă doi necunoscuți proaspăt intrați în pușcărie sau transferați din alte închisori. De la a patra ușă, unde până atunci fusese celula lor, ceilalți deținuți făceau spre Lamă semne obscene, bucuroși că scăpaseră de el. De-acum nopțile, și chiar zilele erau ale lor, puteau să-și reverse pornirile din ei fără teamă, nimeni n-avea să-i mai oblige să se masturbeze în front, tăindu-le poftele pentru una sau două din nopțile ce aveau să urmeze. Lamă își făcu repede o socoteală, înainte ca gardianul să deschidă ușa grea de metal. Cel de-al doilea care avea să atenteze la viața lui Literă nu putea fi decât unul din noii veniți, sau la mijloc se afla o capcană pe care el trebuia s-o evite, ca să nu cadă singur în ea. Celula era la fel ca celelalte, atâta doar că din cele douăsprezece paturi, ocupate aveau să fie doar șapte, semn că priciurile erau individuale.

— Fiecare poate să doarmă separat, se auzi vocea polițistului cu chip de maramureșeancă, roșu în obraji și mereu jovial.

Dacă n-ar fi avut chipiu, sau în locul chipiului gardianul ar fi purtat o broboadă, nimeni n-ar fi putut paria că n-

aveau de-a face cu o oșeancă bine clădită, cu fundul lat pe care puteai să tai varza pentru călit.

— Ca să nu ziceți că dom' director nu e un domn, mai spuse Oje, și, după ce văzu că Lamă își alege un prici în partea de jos și-l îndeamnă pe Literă să-l ocupe pe cel alăturat, trânti ușa, apoi deschise iar gemulețul de observație să se mai convingă o dată că totul e în ordine.

Pașii, cu bocancii grei, țintați, care scoteau un zgomot metalic pe podeaua coridorului, se pierdură în spatele altei uși zornăite, apoi lanțul și lacătul, încercat ca să se convingă că e bine închis, sfârși acel ceremonial al venirii de la aer curat. Lamă nu știa ce să facă. Butoi, speriat de această schimbare, căta de la un etaj superior al priciului spre omul de care, nu bănuia nici el de ce, credea că depinde propria lui viață. Dacă ar fi fost după el i-ar fi anesteziat pe cei doi la iuțeală și i-ar fi căutat în locurile cele mai ascunse să găsească obiectul ce trebuia să curme viața puștiului nepăsător, impasibil la tot ce se întâmpla în jurul lui. Pe Literă nu-l surprinse mutarea, era chiar binevenită, pericolele în mintea lui se împuținaseră, aveau mai mult aer, iar tineta ca un butoi urât mirositor, cu tot capacul lui de lemn, era înlocuită cu un WC turcesc, care îți lăsa vederii, între picioarele desfăcute pentru echilibru, o gaură cât un pumn prin care mizeria se ducea direct în canalul ce bolborosea pe dedesubt. Doctorul se smiorcăia în patul lui; se afla în una din multele crize când nevinovăția din el nu mai putea fi stăpânită, dădea pe dinafară, medicul simțea nevoia să plângă și o făcea copilărește, ascunzându-și ochii cu palma unei mâini cu degetele prelungi de pianist. După expresiile fețelor, cei doi noi veniți n-aveau mutre de borfași, nici pe departe chipurile lor nu te puteau înfiora, așa cum te speriau ochii mari, goi, ai lui Butoi, buzele lui groase și lățite ca două potcoave trudite rudimentar. Însemna că sau planul se schimbase, sau cei interesați, din afară, voiau să-l încurce chiar pe cel care trebuia să primească drept recompensă,

pentru un omor, libertatea și banii necesari ca să se topească pentru totdeauna în neant.

— La noi e un obicei, spuse Lamă ridicat brusc, din instinct, de pe prici.

Șuierând din lama ce apăruse între buze își continuă fraza fără ca vorbele să se stâlcească din cauza tăișului ce nu i se desprindea de pe limbă.

— Orice nou venit își spune povestea, sau și-o minte, cum crede el că e mai bine. Dar dacă și-o minte e spre răul lui, aici nimic nu poate fi ținut ascuns, avem mijloacele noastre să aflăm adevărul, nu adevărul spus judecătorului, de cele mai multe ori contrafăcut de avocați, adevărul adevărat, cel care, dacă nu se dovedește minciună, te lasă în viață. Dacă ați fost repartizați aici, în această celulă selectă, unde fiecare doarme în patul lui, nu doi sau trei, înseamnă că aveți la activ fapte grele sau ați plătit bani verzi ca să faceți parte dintr-un anturaj select, ca cel de acum.

Unul dintre deținuți, cu ochelari fumurii și cu o șapcă de pânză neagră pe care scria ceva într-o limbă străină, coborî din pat și după ce se ușură cu spatele la asistență, se încheie la pantaloni și veni lângă Lamă. Nu se sfii să-i dea picioarele la o parte ca să-și facă loc pe marginea priciului.

— Noi nu suntem condamnați, suntem arestați preventiv, abia urmează cercetările.

Tot ce s-ar putea ca motivul pentru care ne-au săltat, pentru vini încă nedovedite, să fie altul, cu mult mai simplu. Dacă unul din noi doi își sparge capul, să zicem din greșeală, de podeaua de beton de aici, afară, în libertate, cineva va răsufla ușurat că a dispărut un martor care știa de unde au pornit matrapazlâcurile, sau, ca s-o numesc mai simplu, contrabanda cu țigări. N-am omorât pe nimeni, am fost acuzați că am transportat din străinătate două cargouri cu țigări. Sigur, puteam spune cine a diriguit și încasat toți banii de la început, dar rezultatul ar fi fost

contestat vehement. Poate s-ar fi găsit martori care să dovedească vinovăția noastră în întregime și pedeapsa n-ar fi fost alta decât cea pe care ați primit-o voi. Ne-au adus nejudecați cu gândul că, în această celulă, cineva are să depună un mic efort să-l elimine pe unul din noi, sau până la urmă pe amândoi, deoarece numai unul dintre noi știe adevărul în întregime. Cine anume? N-am să spun, pentru că nu știu și, pe urmă, nu strică niciodată să-ți păstrezi o rezervă, tocmai pentru a-ți asigura un dram de siguranță. Zic un dram, deoarece accidentele la noi, începând, cu cele de circulație și terminând cu celelalte și mai întâmplătoare, sunt la ordinea zilei.

Literă asculta cuvintele alese ale celui care, în loc să-și povestească viața, nu făcea altceva decât să încrimineze un posibil asasin aflat chiar în celula în care se găseau acum. Dar criminalul, din spusele lui Lamă, trebuia să fie cu totul altcineva. Însă nu vorbirea cursivă a ochelaristului îi atrase cu osebire atenția lui Literă, ci vocea omului care, după fiecare frază, făcea un gest cu două degete ridicându-și ochelarii mai sus pe șeaua nasului. Vocea aceea o mai auzise undeva, îi era cunoscută, cu toate că atunci când i se înregistrase pe creier, omul era întors cu spatele la fereastra spartă a subsolului, unde își găsiseră cu Ioana vremelnic adăpost. Numai chipul femeii, îmbrobodit pe jumătate, care îl însoțea pe ochelarist, se lăsase pentru o clipă vederii, în timp ce târa prin zăpadă coșul de nuiele spart în câteva locuri și prin care hârtii verzi, ce semănau a bani, se împrăștiară prin zăpada pufoasă.

Fulgii mari, ca niște obiele, cum avea obiceiul să-i numească Grasa, acopereau hârtiile, iar când lada, însoțită de câteva sacoșe, fusese urcată în mașină, verziturile dreptunghiulare, rămase în urma camionetei, se făcură una cu neaua. La câteva minute, o mașină de stins incendii; trecu și ea pe sub același geam remorcând o limuzină nouă nouță, probabil captură, altfel atât șoferul cisternei cât și cei aflați cu furtunurile lângă ea, nu s-ar fi

clătinat îmbâcsind aerul, pe lângă cel cu miros de praf de pușcă, de sulf, de fum înecăcios, cu altul, mai penetrant, de băutură.

— Colegul meu cred că n-ar avea ce să adauge, mai spuse ochelaristul și scoțând un pachet de țigări întrebă: Fumează cineva?

Când era vorba de țigări pe gratis bineînțeles că fuma toată lumea, până și Literă își aprinse una cu filtru. Cu singura deosebire că în comparație cu doctorul, care tușea de parcă ar fi avut astm, el trăgea liniștit, inhala fumul băgându-l cu lăcomie în toate bronhiile, apoi îl scotea afară pe nări, de data asta însă nu albastru așa cum intrase, ci negru, cu culoare de gudron.

— Dom'Lamă, n-ai un creion și o bucată de hârtie? întrebă Literă căruia îi trecuse ceva prin minte stimulat și de aburii plăcuți ai fumului de țigară.

Creion mai treacă meargă, dar de unde hârtie? Lamă se apucă să bată în ușa de metal, bătu de trei ori, era consemn pentru gardian că era chemat pentru ceva special și paznicul cu chip de femeie își făcu apariția la ferestruica din ușă, arborând o privire întrebătoare.

— O hârtie și un creion, unul din noii deținuți vrea să dea o declarație, inventă Lamă cu nonșalanță, spre stupefacția celor doi, rămași la auzul minciunii, fără grai.

Răchită zis Oje, cum obișnuiau să-i spună deținuți gardianului, se duse să îndeplinească rugămintea; avea ordine precise atunci când vreun pușcăriaș voia să-și aștearnă pe hârtie gânduri ce puteau să fie instituției sau procurorilor, de folos.

— Bine, dar noi nu vrem să dăm nici o declarație, nici nu dorim să părăsim închisoarea. Aici suntem în deplină siguranță, spuse unul dintre ei, cel slab, cu fața palidă, mereu îngândurat și puțin dispus să-și împărtășească noilor colegi propria viață sau faptele pentru care fusese reținut. Făcuse Mangiurea, colegul său, o destăinuire amănunțită, cu o iresponsabilitate năucitoare. Ce-i trebuise

lui Mangiurea, ca în fața unor necunoscuți, să dea în vileag motivul reținerii preventive, asta era o treabă exclusiv a lor. Cu cât avea să afle mai multă lume, cu atât propria lor situație avea să se agraveze, își zise Mustețea, deținutul cu pometii ieșiți în afară, cu o îngândurare pe chip deloc prevestitoare de bine.

14

În fața lui Vasile Corcolan, directorul închisorii, se afla Lamă. Nu-i mai fusese dat să se întâlnească cu mai marele penitenciarului până atunci. Auzise doar de el și se mirase când auzise. Însemna că de la Gheișoara fuseseră mutați în același timp, sau Corcolan, cine știe din ce motive, îl urmase pe el la Avrămești, cel mai dezolant loc de detenție din țară. Că el, Lamă, fusese mutat, nu era un lucru deosebit, cutreierase în lunga lui carieră de deținut toate închisorile, dar prezența lui Corcolan în acea cameră albă, fără uși și fără ferestre, un spațiu pregătit special pentru a impresiona, îi dădu un plus de precauție.

În vechea închisoare din Gheișoara, departe de Avrămești, Corcolan altfel trona asupra deținuților și deținutelor. Era o închisoare mixtă, de triere, unde, atât el, cât și deținuții proaspăt condamnați se puteau mișca mai în voie. Corcolan, la închisoarea de la care fusese mutat, respirase chiar un aer de libertate. Nu se vedea cu soția decât la câteva luni, alteori chiar mai rar, patul lui din Gheișoara nerămânând însă decât arareori gol. Delincvența juvenilă era în floare, iar el se afla în floarea vârstei. Pentru el această mutare fusese, de fapt, o pedeapsă, dar vina nu era rezultatul micilor lui evadări personale. Ceea ce își permitea sieși, cu mici deosebiri, permitea și celorlalți gardieni, tot așa cum gardiencele beneficiau și ele, la nevoie, de prospătură bărbătească, alegerea putându-și-o face singure. Venise la Avrămești, la doi pași de casă, cu sentimentul unui condamnat, nevoit la intervale regulate să se culce cu propria nevastă, de care

sufletește era demult despărțit, așa cum era sigur că Mari, soția lui, nu mai împărțea cu el decât numele.

Plecarea de la Gheișoara o pusese nu pe schimbarea ministrului, după alegeri. În nopțile lui de singurătate, deseori se întrebase care să fi fost motivul transferării lui aici, unde deținuții se ucideau pe capete, unde soldații din posturile de gardă își curmau zilele sinucigându-se cu armamentul din dotare. De vină era și Direcția penitenciarelor, ea îngăduise, din lipsă de personal, paza, în posturile de observație, cu tineri abia ieșiți din perioada de instrucție și care își continuau stagiul privind mereu aceleași ferestre zăbrelite, aceleași jocuri în curtea gloduroasă, aceleași bătăi în care, de obicei, gardienii, ca să-și apere propria lor piele, nu prea se îndemnau să intervină. Poate transferul să fi fost cauzat de scoaterea în rezervă a fostului său superior, o rudă nu prea îndepărtată, care respectase dorința lui Corcolan de a rămâne cât mai departe de Capitală. În ultima vreme, de când stătea tot mai des cu Mari de vorbă, trăia cu convingerea că transferul lui era strâns legat de mutarea lui Lamă la Avrămești, pe temeiuri neștiute de el. Se apucase să cerceteze hârtiile însoțitoare. Dar dosarul lui Lamă era atât de încâlcit încât de la început socotise lipsa unor hârtii de bază, ca un argument menit să-i dea dreptul să-l suspecteze pe Lamă de activitate sub acoperire. Poate el să fi fost acela care dăduse în vileag, pe căi numai de el știute, moartea unui deținut de la Gheișoara, a cărui trup fusese găsit într-un lan de porumb fără organele vitale, de unde cineva ajunsese la concluzia că explicațiile morții atâtor vieți erau cusute cu ață albă. Cine fusese acel om, cum reieșea din dosar, cu dreptul ca la intervale regulate, să stea de vorbă cu Lamă, intrând în închisoare ca la el acasă? Încercase o dată să anuleze un vorbitor, dar un telefon de la propriul lui comandant îi tăie elanul, iar când se convinse că cel care solicitase întrevederea nu era altcineva decât propria lui soție, nu mai știu ce să creadă.

Numai Lamă era de vină că fusese obligat să-și ia adio de la cuibul cald al Gheișoarei, unde întinerise cu niște ani buni, ca îmbătrânirea să-i consemneze, numai într-un an, la Avrămești, din nou pe chip, adevărata vârstă.

— Lamă, m-ai mai văzut până acum?

— Nu, să trăiți, domnule comandant.

— De unde știi că sunt comandant?

— Așa mi s-a spus când am fost adus aici.

— Ei bine, eu te știu de la Gheișoara, și nu mi-a scăpat numele tău nici la Jilava, nici la Aiud, nici prin alte părți pe unde ni s-au încrucișat pașii, fără însă să ne vedem. Întrebarea este, de ce ni s-au încrucișat atât de des? Dar să lăsăm asta la o parte. Am impresia că ai fost propulsat în închisorile pe unde ai umblat cu mulți ani înainte de revoluție și, pe urmă, au uitat de tine. Ca deținut acoperit, ai avut și, probabil ai, sarcini speciale, care mie-mi scapă. Nu mi-a scăpat însă un lucru. Transferul meu de la Gheișoara prea este lipsit de argumente. Al șaptelea simț îmi spune că mă ai la activ. Să știi că n-am de gând să-ți fac aici viața ușoară. Deși te-am mutat la cererea altora, în celula cu numărul 9, pentru mine ai rămas deținutul 410 și te voi trata ca atare. Îți dau un avertisment din care sper că ai să înțelegi importanța scopului pentru care ai fost trimis, scop ce se cuvine îndeplinit.

Corcolan apăsă pe un buton aflat undeva la colțul mesei și Lamă văzu apărând, parcă prin zid, doi gardieni cu cagulele pe cap, îmbrăcați în negru. După nici zece minute Lamă era scos pe targă și, ca să fie adus în simțiri, fu ținut mai bine de un sfert de oră sub un duș rece ca gheața. Fusese bătut meticulos, științific, dar pe fața lui nu se vedea nici urmă de lovituri. Îi fuseseră atinse doar părțile moi cu săculeți de cauciuc plini cu nisip, intrați din vechiul regim în dotarea închisorii. Lamă fu dus pentru câteva zile într-o carceră aflată cu tavanul la nivelul canalizării. Cu toată durerea, ochiul aflat într-o continuă veghe, îi dădu de înțeles că țeava de beton, cu diametrul mai mare de un

metru, avea ramificații, una dintre ele trecând și prin celula lor, sub closetul turcesc. Când fu în stare să umble reveni în celulă pe picioarele lui, întâmpinat de zâmbetul amical, de muiere perversă, al lui Răchită. Nu dădu nici o explicație. Numai Runcan, medicul, simțind ceva, se apropie de priciul lui și fără să ceară nici un consimțământ îl pipăi îndelung, centimetru cu centimetru.

— N-ai decât patru coaste rupte.

Nimeni în celulă nu dormea, de altfel nu era oră de somn. Toți se aflau înainte de masa de seară, cu toate astea revenirea lui Lamă, după câteva zile de absență, parcă n-ar fi interesat pe nimeni. Mangiurea și colegul său Mustețea, Mutu și Agafon, Buzatu, ultimul supărat că fusese readus la viață, se prefăceau că dorm.

Numai Literă, tremurând de frică, se liniști de îndată ce-l văzu pe omul în prezența căruia se simțea în siguranță. Ca să-i facă plăcere lui Lamă, și să-l scoată din ale lui, coborî de pe prici și se așeză cuminte, ca un cățeluș o vreme părăsit, lângă omul pe care îl simțea ocrotitor.

— Îți place? întrebă el, și-i arătă lui Lamă un desen făcut pe coala de hârtie adusă de Răchită.

— Cine e?

— Vocea femeii din magazinul de bijuterii semăna cu aceea a femeii, al cărui chip nu l-am zărit decât din profil, dar a cărei voce am auzit-o prin geamul spart când urcau lada cu Mangiurea în camioneta din fața vilei. Dacă vocile celor două femei semănau, de ce n-ar fi una și aceeași persoană, conchise Literă dându-și cu presupusul.

— …

— Te-au bătut? întrebă el într-o doară. Ca să nu plâng și să nu urlu am desenat, ce era să fac? Eu când urăsc pe cineva desenez, mata tai cu lama, asta e deosebirea dintre noi, mai spuse Literă și, părintește, șterse cu palma, prea mare și prea aspră pentru anii lui, obrazul transpirat și părul ud al prietenului său.

— Te superi dacă te socot prieten?

— Nu mă supăr îngână Lamă, cu toate că în clipa aceea ar fi dorit să fie lăsat în pace, durerile ținute până atunci în frâu începând să-l răscolească fără milă. Cu osebire îl dureau rinichii și avea permanent senzația că ar fi trebuit să urineze. Încercările făcute deasupra veceului nu scoseseră din vezică decât o șuviță mică de sânge, semn că ce-i ce-l maltrataseră își cunoșteau meseria.

— Dom'Lamă n-ar fi mai bine să mă omori? Ai scăpa și dumneata, aș scăpa și eu de necazuri. Dacă e să o luăm așa, bărbătește, eu mi-am încheiat viața, am trecut prin toate experiențele. Ultimele, căsătoria cu Ioana și despărțirea de ea, împlinindu-mi destinul. Ai putea să mă omori, sau aș putea să mă omor singur. Odată am și încercat, mi-am ținut aerul în piept, nici eu nu știu cât, ceas n-am avut în viața mea, dar l-am ținut până când am văzut în fața ochilor ceva alb, luminos, și un înger îmi făcea cu mâna să merg la el. Numai că eu nu cred în îngeri și atunci am dat drumul la aer zicându-mi că încercarea mea, odată făcută, era o reușită, puteam să mă omor oricând, numai că în clipa aceea mi-am dat seama că, dacă m-aș fi sinucis, aș fi făcut o prostie. Scoți lingura aia, mi-o dai mie, eu mă urc în patul meu, îmi tai venele, așa cum și le-a tăiat un amic de canal. După ce-a inhalat două pungi de aurolac, a zis că are întâlnire cu Dumnezeu, dar că nu se poate întâlni cu el dacă nu-și taie venele de la mâna stângă. Și le-a tăiat și nimeni n-a sărit să-i dea ajutor. La ce bun dacă voia să se întâlnească cu Cel de Sus? Și pe urmă, nu știu de ce-mi iei apărarea și te supui pe mata, om în toată firea, la multele umilințe din cauza mea. Eu tot n-am pe nimeni, n-are cine mă plânge sau căina, eu chiar dacă aș fi îngropat, nimeni n-ar veni la groapa mea. N-are cine să vină.

— Literă, nici eu n-am avut în viață pe nimeni.

— Nici mata n-ai avut părinți?

— Nici eu.

— Păi atunci e și mai simplu, nici matale n-are de ce să-ți

pară rău.

Cu toată greutatea, din pricina durerilor chinuitoare, Lamă voi să se ridice. Abia atunci își aruncă ochii pe desen. Fără îndoială, Literă era un om dăruit, altfel chipul desenat n-ar fi fost atât de expresiv. Numai că acel chip, în afară de trăsăturile de o frumusețe neobișnuită, nu-i spuneau nimic. Nu văzuse în viața lui o asemenea femeie, cu ochii aproape oblici, cu buzele cărnoase, cu vârful limbii ușor ieșit dintre buze, semn al unei senzualități nepercepute de Literă, dar existentă, din moment ce el prinsese cu condeiul acel gest de moment. Gura femeii parcă era a unui animal de pradă pregătit să-și înșface vânatul, nu însă înainte de a se juca cu el, așa cum pisicile, sigure fiind că și-au paralizat victima, mai lasă în ea un strop de vigoare, ca să soarbă cu privirile verzi ultima frântură de viață. Dacă vocea femeii care încărcase cu Mangiurea valiza de nuiele plină cu bani, semăna cu cealaltă care îi ceruse arestarea, însemna că Literă fusese văzut și el de aceeași femeie. Femeia se temuse de Literă, dar când și în ce împrejurări îl văzuse, asta mai mult ca sigur, nu își mai amintea nici Nane.

15

Pe priciul de sus se auzi un horcăit, apoi o ruptură ca de lemn frânt. La etajul superior al paturilor stăpân era Butoi, el singur își alesese locul acolo, și tot el îi făcuse semn mutului să vină lângă el. Mutul se bucură, de mult nu-și mai ațâțase simțurile, iar față de Butoi, care nu-i dăduse până atunci nici o importanță, avea și un soi de ură și de gelozie. Numai că Butoi nu-l chemase lângă el pentru declarații de dragoste. Îl chemase pentru altceva. Se afla în a doua zi de când Lamă îi ceruse un anumit lucru, iar el nu făcuse nici cel mai mic efort să-și ducă treaba la capăt. Nu era simplu. În celula din care plecaseră pusese el ochii pe unul, era aproape sigur că numai respectivul putea fi cel de-al doilea deținut plătit să-l omoare pe puști, dar taman în ziua când voise să-și pună planul în aplicare Răchită, zis Oje, pentru că avea o slăbiciune pentru unghia mică de la mâna stângă, vopsită în roșu, îi oprise în fața altei celule, iar cel căruia voise să-i rupă mâna, ca să afle adevărul de care avea nevoie Lamă, nu se afla printre noii selectați. Pe doctor n-avea cum să-l suspecteze, nici pe cei doi proaspeți sosiți și încă nejudecați. Mai rămăsese Mutu, Agafon și Buzatu, ori nasul lui fin îi spunea că cei trei nu puteau... Se opri din presupusuri aducându-și aminte că într-o noapte, cu somn adânc, avusese un vis și se făcea că în acel vis Mutu se apropiase de priciul lui și-i șoptise niște vorbe deșucheate la ureche. Butoi se trezi ud de o transpirație urât mirositoare. Era propria lui transpirație, dar visul îi rămase în minte și își zise că orice închipuire survenită în timpul somnului, neapărat se cuvenea să fie

verificată la vreme de trezie. Vorbele Mutului îi sunaseră în timpan atât de clar încât nu se putu opri să nu-i facă omului cu limba înjumătățită un semn discret, semn ce însemna, de fapt, o propunere. De pe priciul din mijloc, unde se cazase Mutul, acesta urcă sus, apoi, la un alt semn, făcut cu aceeași discreție, trecu pe priciul lui Butoi. Brusc acesta îi puse mâna la gât și începu să strângă, mai întâi în joacă, apoi tot mai tare, în locul zâmbetului șugubăț apărând altul schimonosit de durere și ură.

— Azi noapte mi-ai vorbit în somn, Mutule. Dacă nu recunoști că ești în stare să vorbești am să-ți rup mâna, iar dacă și pe urmă o să taci mâlc o să-ți răsucesc gâtul.

Se auzi o trosnitură, semn că Butoi, cu meticulozitate începea să-și pună în aplicare făgăduiala. Trosni mai întâi degetul mare de la mâna dreaptă. Butoi i-l întorsese cu ușurință pe dos, socotind că orice chin nu mai e chin dacă durerea își iese prea repede din drepturile ei. Ce moarte mai e aia când te pun la zid și te împușcă? E o porcărie, o ușurare ce i se oferea celui ce trebuia să fie scos din viață. De chinuit fusese chinuit cel tras pe roată, unul care de dragul neamului făcuse revoluție. El, Butoi, ținea la Lamă mai abitir ca la propria lui țară, pentru el țara era omul cu coada de lingură transformată în cuțit și ascunsă în intestinul gros. În numele acestei țări voia el să-l chinuie pe Mut. Numai că acesta, înfricoșat de ce avea să urmeze, scoase din buzunar un fel de mănușă, și-o trase pe ciotul de limbă rămasă, și vorbi într-un grai bolborosit, cu puternic accent unguresc, recunoscând că numai încălțat la gură cu acel săculeț de cauciuc era în stare să ciripească. La început, Butoi se sperie și scăpă mâna din strânsură, vocea parcă pogorâse la urechea lui de pe alt tărâm. În plus, gura cu buzele răsfrânte și care lăsau să se vadă capătul de îmbrăcăminte al limbii, îl scârbea cumplit, cu toate că de felul lui nu era deloc grețos. La o altă închisoare, un gardian îl obligase să mănânce rahat din tinetă și el se supusese, ca și cum mirosul i-ar fi fost

absent, iar resturile biologice n-ar fi fost niște fecale oarecare, ci niște trufandale.

— Deci ne-ai mințit tot timpul, Mutule, îi șopti la ureche Butoi, și răspunsul veni imediat, de data asta printr-o înclinare afirmativă din cap.

— Cum te cheamă?

— Arpad, la jumătate estem țigan ungur.

— Mă Arpade, după mine poți să fii și jidov, pe mine nu mă interesează, tu știi că la noi în Ardeal numai câinii latră într-o singură limbă. Dar sunt curios cum de Oje nu ți-a găsit proteza, el în fiecare zi ne controlează și în cur. Sau o aveai trasă pe sulă?

— Acolo estem, dom' Butoi și Arpad voind, cu toată durerea, să transforme totul într-o glumă, schiță un zâmbet chinuit.

— Arpad, dacă Răchită nu ți-a luat jucăria aia atâta amar de vreme, înseamnă că el avea un anumit interes. De multe ori m-am întrebat de ce, tot la două săptămâni ești chemat la curățat de cartofi, de ce tocmai tu și nu eu, de exemplu, eu care sunt mort după cartofi. Tu erai chemat să torni, Arpad, recunoaște cinstit, eu am avut în altă viață un vecin țigan și era foarte cinstit.

Mutul tăcu. Butoi îi apucase mâna de la încheietură, nu înainte de a-i aduce degetul mare la loc printr-o mișcare dibace, demnă de un ortoped.

— Vezi, dacă taci, asta îmi spune ceva și anume că te gândești dacă e cazul să minți sau nu. Mănușa asta pe care ți-ai tras-o pe limbă recunoaște singură că, din vreme ce n-o folosești, te pregătești să faci pe mutul din nou.

— Eu Lamă domn trebuit turnat, unghie mică spus la mine că la comandant estem nevoie să știe ce face șogoru Lamă.

— Ți-a ajuns și șogor, nenorocitule. Da uite că nu mă supăr și tu răspunde-mi calm, cine ți-a dat ordin să-l omori pe Literă. Și să nu mă minți, Arpad, că e vai de tine, îți rup mâna în zece bucăți și pe urmă tot eu mă oblig să ți-o dreg.

Arpad voi să fugă sau să strige, dar până la urmă renunță la ambele intenții știind că n-are unde să se ascundă de Butoi. El, Arpad, era un sentimental, degeaba pusese lumea pe seama lui mai multe crime, el avusese de-a face cu o singură femeie, ea voise să-l omoare și, de beată ce era, căzuse în propriul ei cuțit. Arpad aproape începu să-și plângă de milă când își aminti cât de mult ținuse la Piranda lui și cum îl bătuse Dumnezeu că, voind să se laude cu salba ei, i-o arătase unei târâturi și târâtura venise la el acasă ca să facă dragoste cu nevastă-sa, dar de fapt intenționând să-l omoare și să-i fure salba așezată la vedere, prostește, ca o fotografie. Îl bătuseră la poliția din comună neomenește, apoi cei de la Sighet continuară să-l chinuie fiind siguri că numai Arpad putuse să le facă felul celorlalte patru femei date dispărute de câteva luni. Acolo își mușcase limba, cum putea el să recunoască, doar așa pentru că voiau alții? Atunci unul voi să-l atârne de un cârlig de măcelărie, dar nu oricum, ci de limbă și Arpad preferă să strângă de ea cu dinții până ce jumătate din limbă se mai ținu de rest doar în câteva ațe. Mănușa de cauciuc i-o meșterise la atelierul de vulcanizare al unei închisori un alt deținut. Îi spusese că dacă îi dă rația de mâncare în fiecare seară îi confecționează altă limbă. Arpad căzuse de acord. Numai prostia lui îl dăduse de gol. Când îl mutaseră la închisoarea din Avrămești își îmbrăcase limba în cauciucul vulcanizat, să nu i-o găsească la control. Și pentru că unul îl trase de mațul mare și arătos dintre picioare el urlă de durere și își dădu în vileag marele secret. Așa ajunsese în fața comandantului Corcolan.

— Și ce ți-a cerut Corcolan, Arpad, dar să spui tot, să nu minți că rămâi fără mână.

Ce putea să spună Arpad în afară de adevăr? Corcolan voia să afle ce puneau la cale deținuții, dacă le trecea prin cap să evadeze sau să pună de-o răscoală. Și chiar cu prețul morții să nu recunoască cine-i furase salba cu

douăzeci și șase de ducați de aur...

Fusese mutat Arpad prin toate celulele, iar la venirea lui Lamă, același Corcolan îi ceruse să afle dacă Paraschiv voia să-l omoare pe Literă.

— Dom Butoi, estem pe mame meu, numa adevărat ce spui.

Butoi nu putea încheia un interogatoriu dacă nu-l împingea în toate consecințele lui. Neîndoios că țiganul îl mințea, sau dacă îi spusese o parte de adevăr i-o ascundea pe cealaltă. Îi rupse mâna cum ar fi frânt un vreasc oarecare și de durere Arpad leșină. Butoi era un om răbdător. Așteptă până ce țiganul își reveni și-l întrebă din nou, ca un părinte ce vrea să-și ocrotească copilul, ce altceva i-a mai cerut Corcolan. Lacrimile curgeau șiroaie din ochii verzi pe obrazul tuciuriu și brusc, Butoi se întrebă cum putea un zlătar să aibă asemenea ochi! Interesul pentru turnătoria ascunsă a țiganului aproape că dispăruse, acum Butoi era curios cum de putea Arpad să aibă niște ochi așa de frumoși.

— La mine estem numa jumătate țigan, mama fost româncă.

Ultimul cuvânt Arpad îl pronunțase atât de curat și frumos încât Butoi îi mai frânse mâna o dată, mai jos de cot, apoi îl anestezie pe mut cu o lovitură la bărbie ca să-i poată îndrepta oasele fracturate. După ce făcu și această operație, rupse din mâneca lui Arpad două fețe și legă strâns cu ele locurile vătămate de forța brațelor lui. Într-un târziu, Arpad se trezi, dar nici nu urlă, cum ar fi făcut alții, nici nu mai plânse. Se uită doar rugător în ochii inexpresivi ai lui Butoi și acesta, hipnotizat de privirile verzi și curate, ca o apă ce curge printr-o pajiște, înțelese că Arpad nu mai avea ce să adauge la ceea ce îi spusese până atunci. Deci voiau să afle dacă Lamă îl va omorî pe puști, își zise Butoi, ăsta era tot secretul. Însemna că aproape de pomană schilodise mâna tuciuriului, în suferința lui frumos ca un Iisus Hristos. Ar fi fost de ajuns o singură fractură, dar

Butoi știa din propria lui experiență că nu e bine să fii milos, el ajunsese la dos din cauza propriei lui omenii. Ultima femeie, pe care voise s-o trimită pe lumea cealaltă, era atât de fragedă și cu gâtul atât de subțire, încât avu impresia că era obligat să omoare un copil, or el de găini și copii nu se apropia pentru nimic în lume. Femeia nu murise, mai mult, îl recunoscuse și-l băgă la zdup. Se jurase de atunci să uite ce e aceea milă.

16

Literă o înveli pe Ioana într-o plapumă, presiunea gazelor scăzuse atât de mult încât arzătorul de la cazanul de încălzire centrală abia mai scotea pe el o flăcăruie cât fețtila unei lumânări de botez. Cum era s-o lase pe mireasa lui, care-l făcuse atât de fericit, să sufere? Îi făcu semn să stea liniștită lângă perete și el ieși pe fereastra din spre stradă. Înainte de a părăsi subsolul văzu câțiva soldați cum adunau hârtiile verzi rămase în urma mașinii care plecase de mult. Erau beți, unul căzuse în cap atunci când voise să se aplece să culeagă verzitura aceea fără nici un fel de valoare, după părerea lui, și lângă el se răsturnă și un soi de damigeană de sticlă fumurie.

Un zgomot de elicopter din care se trăgea cu automatele îi dezmorți pe cei trei soldați și ei o luară la goană lăsând prada strânsă în zăpadă. Literă nu mai stătu pe gânduri. Cei de la televiziune trăgeau acum în sus, probabil voiau să nimerească pasărea de metal de culoare verde ce se rotea în cercuri tot mai mari și tot mai joase, voind parcă să întâlnească pământul înainte ca noaptea să se lase dinspre Apus. Ajuns în stradă luă el hârtiile rămase grămadă și nu uită nici damigeana, până la mijloc împletită într-o țesătură fină de nuiele. În părculețul de la colțul străzii, spre mirarea lui, văzu la câțiva metri de asfaltul drumului helicopterul. Voi să fugă înapoi, dar curiozitatea era cu mult mai mare. Nu prea știa ce e frica. Trebuie să-ți fie frică atunci când faci ceva rău, ori el nu făcuse nimic. Cu damigeana în mână se îndreptă spre zburătoarea verde ce se lăsase lin pe bitum. Dintr-o casă se îndreptară spre ea

cinci bărbați. Ca să fie sigur îi numărase de două ori, dintr-o obișnuință firească de a nu greși. De putut putea număra până la un milion, dar de poticnit se poticnea mereu la cifra șase și continuase să greșească această cifră în ciuda multelor pedepse. Grasa, tâmpita, credea că anume își bate joc de ea. Cum poate un om să numere până la un bilion și nu era în stare să spună cifra șase. Pur și simplu șase nu exista pentru Nane. Acesta fusese și motivul pentru care îi numărase pe cei cinci. Voise dintr-odată să sară la șapte, dar din casa din colț nu mai ieși nimeni. Cinci și atât, toți îmbrăcați în negru, cu pistoalele automate în mâini. Era clar, români nu erau, toți aveau mustăți, toți erau ca niște țigani frumoși și înalți și parcă spărgeau bucăți de sticlă în gât când vorbeau.

Helicopterul, după ce-i înghiți în burta lui, se înălță învârtindu-se în jurul propriei axe și prin ambele uși deschise porni un răpăit de automate de o frumusețe fără seamăn. Nane băgă hârtiile verzi în buzunar, desfăcu dopul de la damigeană și-l duse la nas. Era o băutură străină, clar, altfel n-ar fi mirosit ca o bucată de zahăr ars și n-ar fi avut aceeași culoare pe care o descoperi după ce vărsă câteva picături pe asfaltul nins. Duse damigeana la gură și, înainte de a se îneca, simți cum năvălește în el o căldură de sobă. În clipa aceea își aminti de Ioana și fugi spre subsolul din care ieșise. Dintr-o altă casă soldații scoteau fel și fel de lucruri și Nane în starea în care se afla uită că trecuse de mult de pivnița în care se ascundea mireasa lui. În capătul celălalt al străduței se opri o dubiță. Picăturile de licoare înghițită i se lăsaseră în picioare, în schimb îi limpezi și mai abitir ochii. Era aceeași dubiță, plecată spre dreapta și acum apărută în stânga. Nu era atât de ametit ca să nu-și dea seama că același om aflat acum la volan, ajutat de femeie, urcaseră în portbagaj cele două coșuri de nuiele.

Văzând soldații cum trăgeau încrucișat spre ferestrele unei vile din apropiere, dubița se făcu nevăzută. Nane se

întoarse prin mijlocul străzii, cum se întoarce omul de la nuntă, cine știe de ce ocolind trotuarul. O găsi pe Ioana așa cum o lăsase, dar plângând.

— Am crezut că m-ai părăsit.

— Cum să te părăsesc, se miră Literă!

— Am rămas cu frica asta mare în suflet. Aveam vreo șase ani și mama a spus într-o gară că pleacă să vadă la ce oră pleacă trenul nostru. Nu s-a mai întors. De atunci mi-a rămas spaima în suflet. Și n-avea nici un motiv să mă părăsească, eram cuminte, nu ceream niciodată de mâncare, am învățat de la ea cântecele de Crăciun. Cântându-le în metrou câștigam de ne ajungea pentru amândouă.

— Eu n-am să te părăsesc niciodată, Ioana și pe urmă ne-am căsătorit. Gustă din damigeana asta, are în ea o licoare…

Ioana duse grăbită gâtul damigenei la gură și înghiți de câteva ori. Observă o etichetă legată cu un fir auriu de toartă și citi: Coniac Napoleon.

— Nici nu mai mi-e frig, spuse ea și se vârî între cele două plăpumi trăgându-l de mână și pe el.

Câtva timp, plapuma de deasupra bolborosi de parcă dedesubt s-ar fi spart o țeavă din care apa ieșea bulbucându-se, apoi unduirile se liniștiră. Dormiră duși până a doua zi, Ioana strigând în somn: unde ești mamă, unde ești?

17

Mangiurea nu avea stare. Își ridică ochelarii fumurii cu un deget pe cocoașa nasului, apoi scoase din nou pachetul de țigări de sub pernă. Lamă se servi și el în timp ce de pe marginea priciului Mangiurea privea cu atenție desenul făcut de Literă. Hotărât, Literă avea talent. Femeia, privită acum din alt unghi, i se păru și mai interesantă.

— Pe mine Paraschiv mă cheamă, dar lumea de pe-aici și de prin alte părți îmi zice Lamă și, ca să-și justifice în fața noului deținut porecla, pentru a doua oară îi arătă vârful limbii scos cu iuțeală de șarpe printre buze.

Mangiurea zări capătul de lamă scânteind la flacăra brichetei abia aprinse. O zărise și prima dată, dar avusese sincera credință că ochii lui cu dioptrii multe îi jucaseră o festă.

— Mangiurea, parcă v-am mai spus.

— Nu strică omul să-și spună numele de două ori, poate greșește când îl spune prima dată, sau pur și simplu uită cum îl mai cheamă. Nu trebuie să vă mire nimic, așa cum pe mine nu mă miră că nu v-au luat țigările și bricheta, mai ales bricheta. Controalele aici sunt severe, chiar al dracului de aspre, cu toate astea dacă s-ar face o percheziție ca lumea, cred că s-ar descoperi că jumătate din deținuți au cuțite, șurubelnițe și briciuri, ultimele sunt mai multe pentru că au toc de lemn sau de plastic și le poți ascunde în anus fără să-ți fie teamă că te rănești.

— Nici nu m-am gândit la chestia cu bricheta.

— Ar fi trebuit să se gândească ei. Dar cum am spus, sau poate n-am spus, ci numai m-am gândit, sunteți oameni

grei.

— Și, mă rog, ce-ar putea să facă aici cineva cu bricheta, își continuă Mangiurea întrebarea pe care o gândise înainte, nemulțumit că un deținut oarecare îl putea suspecta că ar putea utiliza aprinzătoarea în alte scopuri decât cele legate de fumat.

— Cel de sus, Mutul, noi așa îi spunem pentru că nu vorbește, n-are limbă, i-ar putea da foc noaptea lui Butoi pentru că acesta i-a rupt o mână. O brichetă, într-o pușcărie, e o armă cumplită. Sau poate cineva mi-ar da foc la desenul ăsta făcut de Literă. Mi-ar părea al dracului de rău. După mine e aproape operă de artă.

— Îmi permiteți?

— Vă rog, sunteți de-al casei, spuse Lamă și-i făcu loc lui Mangiurea pe prici.

— Într-adevăr, pentru un desen din memorie e chiar izbutit. Literă e tânărul de sus?

— După ani e tânăr, după experiență se apropie de vârsta a treia.

Lamă îl lăsă pe Mangiurea să urmărească fiecare linie a creionului, în timp ce el, voind parcă să pătrundă prin ochelarii fumurii, cercetă ochii noului deținut. Clipeau des, în rest nici o altă reacție. Doar fruntea se adumbri ușor, nu însă atât de mult ca adumbrirea, în sine, să-l facă pe Lamă să tragă o concluzie din care să poată apoi descifra un gând ascuns.

— Trebuie să mărturisesc că și eu am rămas mirat că omul de pază a adus creionul și hârtia cu atâta rapiditate. Parcă v-ar fi fost subordonat, spuse Mangiurea și zâmbi ridicându-se. Și un creion poate fi o armă și încă una redutabilă, continuă Mangiurea așezându-se vis-à-vis, pe priciul său. Eu nu sunt un om impresionabil, nici sperios din fire. Am povestit de la început un fragment din viața mea, nu pentru că m-am temut de lama pe care o ții în gură. La circ unii vorbesc cu cuțitele vârâte în teaca gâtlejului. Asta nu înseamnă că vă consider circar. Dar nici

pe mine să nu mă consideri un prost, domnule Paraschiv. Sunt om de meserie, până la intrarea în acest „hotel” am fost colonel plin într-o unitate specială. Am trecut prin fel și fel de antrenamente, de încercări, de eșecuri profesionale și, de ce să mint, de împliniri. Nu mi-a făcut nimeni nici un favor lăsându-mi bricheta și țigările. Cum nu socot faptul că am fost adus în această celulă, un gest de îngăduință. Am un auz format. Nu mi-a scăpat pocnitura osului, dacă într-adevăr a fost os, acolo undeva sub tavan. Ar trebui, domnule Lamă sau Paraschiv, să mă întreb și eu, de altfel, de ce am fost încarcerați în aceeași garsonieră cu gratii, cu oameni a căror trecute îndeletniciri se citesc pe chipul fiecăruia? Crezi că nu mi-am dat seama de la început că mă aflu între niște foști violatori ori criminali? Poate îmi spui mata de ce ne-au căptușit cu asemenea vecini care în timpul somnului mi-ar putea face cu ușurință de petrecanie, deși îți mărturisesc cu sinceritate, tocmai din pricina acestei temeri n-am închis un ochi. În schimb a dormit colegul meu. La noapte e rândul meu să dorm. Unul dintre noi stă, cum v-am spus, de veghe. Și pe urmă eu, doar cu un lat de palmă, pot rupe gâtul unui om, și Mangiurea ridicându-se lovi cu atâta forță un stâlp de lemn ce susținea cele trei priciuri încât ruptura lemnului aproape nu se auzi. Doar pielea de lângă degetul cel mic i se zdreli și o picătură de sânge negru își făcu apariția pe falanga noduroasă. Îmi cer scuze, n-am mai făcut antrenament de mult, spuse el ștergându-și sângele cu limba și strângând cu dinți rana. N-am vrut să-ți dau o lecție, doamne ferește. E talentat băiatul. Parcă și mie mi-e cunoscut chipul femeii de undeva. Dacă o să-mi amintesc o să-ți spun.

— Exercițiile astea sunt bune pentru paradă sau la întreceri pașnice, închisorile au altfel de școli, și, înainte ca Mangiurea să-și dea seama, își văzu jumătate de țigară tăiată de lama lui Răchită, fără ca cealaltă jumătate, aflată în gura fostului colonel, să se fi mișcat măcar din loc.

— Văd că v-am subestimat, spuse calm Mangiurea și, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, își aprinse cu restul de țigară căzută cealaltă jumătate aflată în gură.

Lamă se duse la ușă și bătu de câteva ori. Apăru gardianul. Deschise ferestruica de control și privi temător în interior.

— Nu s-a întâmplat nimic, dom' gardian, a căzut Mutul în timp ce dormea și în cădere nu numai ca și-a fracturat mâna, dar a rupt și suportul priciului domnului colonel, deconspiră el gradul lui Mangiurea.

Nu după mult timp apăru un alt gardian, ușa grea de metal se deschise, Mutul fu dus la infirmerie, iar deținuții care ocupaseră până atunci spațiul din mijloc al celulei fură mutați lângă perete.

— Vă mulțumesc, domnule Paraschiv.

— Ar trebui să-și ceară scuze Butoi, el nu-i în stare să-și stăpânească mușchii.

— Ar fi fost cazul să mi-i stăpânesc eu, cam asta mi-ai sugerat. Dar nu-mi pare rău că am ajuns să ne cunoaștem mai bine. La pază n-am să renunț însă, cred că am fost găzduiți aici din rațiuni ce deocamdată îmi scapă. Nu pentru mult timp.

— Nici eu n-am întrebat de ce mi s-a făcut onoarea să părăsesc un salon cu douăzeci și unu de colegi cu studii superioare și să fiu adus cu dumneata împreună în acest separeu. Acolo ne făceam omenești ușurări direct pe marginea butoiului. Aici avem cel puțin putința să vedem fiecare cu ce ne-a dăruit natura între picioare. Cât despre desen, nu-i făcut numai din memorie. După câte știu eu nici marii pictori nu pictau fără modele. Aveau nevoie de un negativ viu, iar când nu-l aveau preferau să-și mânjească cu pensula propriile lor chipuri.

— Sau ale celor foarte apropiați.

— Sau ale celor care ți-au făcut un mare bine sau un mare rău. Modelele extreme nu se refuză niciodată spiritului creator.

— Cu ce v-ați ocupat înainte de detenție, domnule Paraschiv?

— Cu pictura.

— Mi-am dat seama, sau mă rog, o să încerc să mă conving că a fost așa. Cu toate că nasul meu îmi spune altceva.

— Ce vă spune?

— Că cine se dezvăluie pe sfert, e doar un prost, cine se dezvăluie total, e un neprofesionist idiot.

— Eu nu sunt idiot, domnule Mangiurea.

— Mi-am dat seama, dar cine nu e prost, de obicei, își minte fosta meserie.

Mangiurea se duse și aruncă filtrul în gaura sub care se auzea apa curgând continuu ca un pârâiaș învolburat. Din primul moment înțelese cine era, sau mai bine zis cine se ascundea sub desenul pe care Lamă îl pusese pe seama măiestriei tânărului ce ascultase conversația de pe priciul din mijloc, fascinat. Literă nu era în stare să dezvolte o idee, dacă nu trebuia desenată, nici să răspundă prompt. Vorbirea lui era presărată cu ăuri și auri, un soi de virgule alungite în spațiul cărora se năștea cuvântul trebuincios. În schimb, Butoi lăcrima de emoție. Nici nu-i mai era teamă de Lamă. Să crapi de mâna unui tip așa de deștept ar fi fost o onoare. În concepția lui, dom' Lamă îl făcuse praf pe fostul colonel, deștept și el altfel, recunoscu cinstit Butoi. El personal n-avea nevoie de minte, natura îl dăruise cu o forță uriașă cu toate că în afară de tăiat lemne, ca ziler, pe la unul și pe la altul, nu se îndeletnicise cu altceva până când, văzând într-o zi gâtul unei femei, făcu pe el de plăcere la gândul că ar fi putut să i-l rupă. În clipa aceea înțelesese că Cel de Sus îl adusese pe pământ ca să omoare. Era clar, dom' Lamă cu mintea lui nu putea fi un criminal, nu putea să fie adevărat ce se spunea, că ucisese câțiva inși ca să fure un nenorocit de CEC, adică un fel de bancă împreună cu încă doi neisprăviți. Cum putea fi dom' Lamă un neisprăvit?

Mangiurea se așează pe priciul lui, convins fiind că făcuse o greșeală. Intrase în discuție cu un tip a cărui minte era altfel construită de cât aceea a unui răufăcător de rând, cu toate că ochii lui Lamă, de o duritate fără seamăn, chipul neprietenos, pielea capului lipită direct de craniu, nelăsând vizibilă nici urmă de mușchi, crea senzația sau a unui bolnav din pricina unei claustrări impuse, sau a un paranoic cu străfulgerări de inteligență, din care cădea apoi din nou în starea primară de violență. Cu toate astea nu regreta total discuția. Înțelesese două lucruri. În primul rând că se urmărise de către cei ce-l arestaseră preventiv, și-l închiseseră împreună cu Lamă, aflarea de noi informații, iar în al doilea rând, și aceasta putea fi partea cea mai reală, suprimarea lui, ca să nu mai afle nimeni din afară atuul pe care își baza apropiata eliberare. Era deținătorul unui adevăr ce putea răsturna un guvern și un președinte. Ori îl eliberau în schimbul tăcerii, ori îl lichidau ca să intre în mormânt, odată cu el, și secretul știut. Cei din afară erau însă, mai mult ca sigur, conștienți că își putuse lua măsurile de precauție în cazul în care cineva, întâmplător l-ar fi descoperit mort. Era om de meserie, iar cei care îl băgaseră la zdup nu erau nici ei niște novici. Lăsase anumite hârtii la loc sigur și de aceste hârtii nu știa decât el. Îi părea rău că nu avusese încredere în nevastă-sa. Ce importanță mai puteau avea niște înscrisuri în clipa când nu mai avea cine să le scoată la lumină. Dar cei de afară n-aveau de unde să știe acest lucru. În același timp cu greu își putuse păstra calmul la vederea acelui desen. Și nici apariția lui, a desenului, în mâinile lui Lamă nu era un artificiu. Cineva îl comandase. Iar cel ce o făcuse era la curent că sustrăsese din casa, aflată voit sub tirul necontenit al mitralierelor, valizele de nuiele cu bani. Nu făcuse decât să îndeplinească un ordin. Era un gradat oarecare aflat la dispoziția unei unități pe care ulterior avea s-o conducă. Desenul nu făcuse altceva decât să-i aducă în spatele retinei chipul acelei femei cu care o dată

sau de două ori se mai întâlnise de atunci, fără ca aceasta să-i dea de înțeles că-l cunoaște. Tot ce se poate ca între timp să se fi întâmplat ceva. La primul risc, cel care ținea de secretul ordinului pe care îl primise în privința țigărilor, se adăuga un altul, al banilor luați în acea dimineață de decembrie. Cineva, care nu se temuse de gloanțe, îl văzuse, iar cel care-l văzuse nu era străin nici de bani nici de prim planul desenat de puști. Sau poate desenul fusese pus în mâna lui de altcineva și Literă nu făcuse decât să adauge câteva linii, de ochii lumii.

Mangiurea își scoase ochelarii și se masă îndelung la ochi. Avea nevoie de o clipă de liniște, de uitare, ca să poată apoi reconstitui cu fidelitate unele dintre evenimentele anilor scurși. Și nu numai pentru a rememora aceste evenimente, aproape uitate, avea nevoie de calm. Avea nevoie și pentru altceva. Își așează ochelarii fumurii la loc, dar rămase cu ochii închiși. Dacă închiderea lui în acea celulă avea menirea să scoată de pe masa de șah tocmai piesa-martor la sustragerea acelor bani lichizi? Știa precis că în casa supusă unui tir infernal, din ambele părți, nu mai era nimeni. Cel puțin așa fusese încredințat. Nu era centimetru pătrat nelovit de gloanțe. Iar beneficiarul banilor nu i-ar fi spus unde să se ducă, cum să procedeze, n-ar fi instrumentat un întreg foc de baraj împotriva clădirii tocmai pentru a acoperi acel transport prețios. Voiau să facă din el un ucigaș? Dacă desenul era al puștiului însemna că el doar putuse să-i vadă, el fusese singurul martor, iar acest martor cine știe de ce deranja. Mai mult, dacă la atâția ani, Literă fusese în stare să-și aducă aminte de chipul acelei femei, sau avea o memorie vizuală ieșită din comun sau, așa cum mai credea încă, desenul era făcut de altcineva și adus în celulă pentru a-l obliga să se dea de gol. Până atunci privise lucrurile cu o siguranță și o simplitate dezarmantă. Era sigur că avea în câteva zile să fie pus pe liber. Știau că se putea baza pe tăcerea lui de om de profesie dacă lucrurile erau oprite din

timp. Numai presa fusese de vină că ajunseseră sub lupa cititorului avizat, dar iarăși trebuia să fi existat cineva care să fi deconspirat tot ce avea să se petreacă în noaptea aceea cu țigările. În locul unei singure acuzații, prin apariția desenului și, mai ales, prin locul unde fusese încarcerat, era dator să ia în calcul și cea de a doua amenințare. Care dintre ele era cea mai importantă?

Îl încercă o stare aparte de tristețe la gândul că i-ar fi putut trece cuiva prin minte că era în stare să suprime o viață de om, numai ca firul unui adevăr să poată fi tăiat ca nimeni să nu-l mai poată reînnoda. Mustețea sforăia liniștit pe priciul lui, cu o palmă sub cap. Era timpul lui de somn. Noaptea era rondul său de veghe. Făcuse o imensă prostie că-l pusese pe Lamă la curent cu acest secret. Sau poate nu era o prostie, ci ceva necesar. La fel de bine, cum trebuia el singur să ajungă la concluzia că, din acea celulă, cineva trebuia să fie suprimat, alții îl obligau pe Lamă să gândească la fel. Restul deținuților erau elemente de decor. Principalele personaje erau ei, cei trei. Mustețea ieșea din joc. Cu toate că nu era străin de unele lucruri, nu era la curent cu cele mai importante. Era o recuzită necesară, tot așa cum Butoi fusese lăsat în celulă doar ca să poată constitui pentru un fraier o pistă falsă. Or el, Mangiurea, nu era nici prost, nici fraier.

18

Prin frigiderele lăsate de proprietarii care fugiseră din calea urgiei nu mai rămăsese nimic. Gazele fuseseră oprite și ele, din afară, de teamă ca scurgerile să nu producă explozii. Din frumos ca un altar de biserică, subsolul, și mai ales locul din preajma cazanului, devenise ceea ce fusese de totdeauna, o pivniță inospitalieră, cu miros de varză și canal. Ultimele picături de coniac Napoleon se terminaseră și ele și, de supărare, Literă voi să spargă damigeana gălbuie de peretele de beton. Se răzgândi. Sticla era prea frumoasă, cine știe la ce-i mai putea fi de folos. Ieșiră prin fereastra spartă a subsolului. Ioana, în rochie de mireasă și cu plapuma așezată pe spate, legată de Literă la mijloc, ca să nu cadă, cu o bucată de sârmă găsită într-una din boxe. În ultimele zile, din lipsă de altceva, mâncase atâtea murături încât îi spusese Ioanei că are să divorțeze dacă, odată ajunși să aibă casa lor, va îndrăzni să pună la murat gogonele și varză pentru iarnă. Afară ningea. În curând plapuma, cu partea exterioară mătăsoasă, de culoarea cerului de vară, se albise. Amândoi, amețiți dar voioși, mergeau strânși unul în altul pe strada pustie. Nu se vedea țipenie de om. În drumul lor mai văzură două case fumegând. Picioarele loveau prin zăpadă fel și fel de obiecte, de la cartușe de țigări până la casetofoane și alte porcării. Se furase în draci și se mai fura încă. Pe o fereastră cineva arunca într-o curticică un braț de costume, rochii și perne. Literă nu înțelegea de unde la oameni atâta lăcomie. În clipa aceea lui i-ar fi fost suficientă o bucată de pâine, dar simțul conservării îi spuse

să nu se lase furat de vreo dorință ascunsă să intre în vreo casă. Puteau da de bucluc. La colțul unei străzi cineva, dintr-un camion, împărțea arme automate și o clipă fu tentat să ceară și el una. Cu toate că nu avea decât paisprezece ani, părea după înfățișare cu mult mai în vârstă și pe urmă... Încetă să se mai gândească ce-ar fi făcut pe urmă cu arma. Nu, arma nu era de nasul lui. Ocoliră mașina și văzând în față ușile unui magazin deschise se îndreptară într-acolo. Sute de sticle goale erau împrăștiate sub zăpada subțire, iar chiar în fața intrării, un bărbat împușcat își dormea somnul de veci vegheat de o lumânare de nuntă, groasă cât un stâlp de gard. Intrară amândoi în magazin. Pustiu. După câteva clipe se văzu un cap de bărbat ieșit de sub o tejghea, cu mâinile ridicate în sus. Spăimosul se dumiri repede. Avea de-a face cu niște copii, dar tot copii ca aceștia dăduseră iama prin rafturi luând tot ce se putea lua.

— Nene, n-aveți niște pâine, încercă Literă cu o voce de cerșetor și omul năucit de îmbrăcămintea Ioanei scoase de undeva de dedesubt două pâini și o bucată de salam.

— V-a prins la nuntă?

— Tocmai ieșeam de la patriarhie, chiar Mitropolitul ne-a cununat, minți fără nerușinare Literă și ca să-și astâmpere foamea rupse o franzelă în două, salamul moale la fel și-i întinse porția cuvenită miresei.

— De ce le-or fi trebuit să tragă atâta nu pricep, uite, au distrus tot și s-au împușcat între ei ca fraierii. Eu sunt paznic la magazin, dar când am văzut că n-am cu cine sta de vorbă, că toți umblau după teroriști și băutură, le-am zis: luați fraților și ei au luat. Ce omenet a murit, Doamne, Doamne, mai zise paznicul și aducându-și aminte de ceva duse un deget la tâmplă.

Dispăru pentru câteva clipe și reveni cu o sticlă de șampanie. Dopul sparse unul din becurile din tavan și toți trei râseră cu poftă.

— S-a spart ghinionul, să fiți fericiți, le spuse omul aflat

și el nu la primul borcan de băutură.

Pahare nu găsise, făcuse rost de trei borcane. Literă se amețise, nu mult, doar atât cât să pară bărbat și, ca un domn, scoase din buzunar, din teancul de hârtii verzi, una și o așeză pe tejgheaua de sticlă. Spațiul frigorific de dedesubtul tejghelei adăpostise în rafturile lui salamuri și brânzeturi, se mai vedeau încă urme de telemea într-o tavă și câteva bucăți de salam, cu tot frigul, înverzite.

— Dolari, băi frate, o sută de dolari pentru…

— Ia-i dacă îți plac, am destui se lăudă Literă, am luat la mine să plătesc consumația la nuntă, minți el cu o plăcere pe care Ioana o împărtăși, motiv pentru care râse curbându-și spatele de plăcere.

— Adică ăștia sunt bani, își reveni Nane, mirat și el de felul cum se holba paznicul și, ca să-i răpească bucuria aceea exagerată, pe care i-o furase, pentru simplul motiv că nu văzuse în viața lui un dolar, smulse hârtia verde și o vârî la locul ei în buzunar.

— Am uitat c-o să mă ia la întrebări babacul, numai de-asta mai trăiește ca să mă întrebe ce fac eu cu banii, continuă Nane și se privi cu atenție; abia atunci își dădu seama că după îmbrăcămintea lui de cerșetor, observată cu coada ochiului de paznic, acesta înțelese că cei doi numai miri nu erau.

— Nene, îți mulțumesc și când o să mai trecem pe aici o să-mi plătesc datoria, și Literă, lăsând damigeana pe podeaua de beton, o luă pe Ioana de braț și ieșiră amândoi din magazin mâncând.

Câțiva kilometri, până ajunseră la gura de canal în care își făcuseră veacul, nu văzură decât vitrine și magazine sparte. Două căruțe erau încărcate în grabă de niște țigani, cu fel și fel de lucruri, de la haine până la mașini de scris. Nu se sinchisiră de ei și nici țiganii nu le dădură vreo importanță. În fața unui magazin de îmbrăcăminte Literă își simți creierul pleznit de o idee și sărind peste rama vitrinei sparte voi să stea de vorbă cu cele câteva

femeiuști, cu ochii holbați și nemișcați, îmbrăcate ca niște manechine. Când se dumiri cu cine voise să discute râse, prostește. Din pricina alcoolului ce-i clocotea în sânge se dezbrăcă în pielea goală în râsul și bucuria Ioanei și încercă pe rând hainele ușor umezite de zăpada adusă de vânt.

— Hai Ioana, nu mai sta pe gânduri și fata nu se lăsă rugată.

Deznodă sârma cu care își legase plapuma la mijloc, se dezgoli și ea, apoi se îmbrăcă în haine bărbătești. Unul din țiganii care trecu cu căruța prin dreptul lor se uită la trupul gol al celei ce doar cu câteva clipe în urmă fusese mireasă, își făcu cruce, apoi dădu bice cailor. Ioana nu se grăbea și cu toate că frigul îi făcuse pielea de găină nu renunță nici la lenjerie. Aruncă hainele bărbătești și trase pe ea patru perechi de chiloți tetra și tot atâtea sutiene, bune nu pentru merele ei, pentru doi bostani. N-avea importanță. Eram atât de frumoase. Nici rochia de tafta cu paiete argintii, plus paltonul care făcea în urma ei trenă, nu erau de lepădat. Ieșiră din vitrină înfofoliți. Ceva uitaseră totuși. Traversară strada. O altă vitrină își etala încălțămintea. Și pentru că vitrina nu era spartă, cu un drug de fier aflat în preajmă, Literă o făcu țăndări. La ținuta lor elegantă s-ar fi potrivit niște încălțări pe măsură și ei își aleseră niște ghete îmblănite. Nu luară mai mult. Atât cât avuseseră nevoie. Ioana, în veselia ei de mireasă, își aranjase pantofii de nuntă în locul încălțămintei luate, ca sa nu creadă cine știe cine că făcuse statului pagubă. Luase, dar și dăduse înapoi. Prin intersecție trecură câteva tanchete. Pe una din ele erau legați câțiva bărbați. La gât aveau agățate cartoane pe care cineva scrisese cu cretă neagră: Moarte teroriștilor! Cei arestați semănau leit cu cei care se urcaseră în helicopter. Ca să nu se năpustească mașinile peste ei, Literă părăsi mijlocul drumului. Civilizat, folosi cu aleasa lui trotuarul. Gura de la canalul unde își stabiliseră domiciliul, după ce terminaseră filmările și

fuseseră lăsați în voia sorții, era fără capac. Coborâră scările în interiorul cu miros amestecat, de la gunoaie până la putreziciune omenească, dar jos, spațiul în care numai cu două săptămâni în urmă fojgăiau șobolanii și copiii fără adăpost, era pustiu. Lui Literă îi păru rău că părăsise subsolul din pivnița devenită din nou, din pricina aducerilor aminte, ospitalieră.

Ieșiră în stradă. Fulguia și mai puternic. Pe șoseaua Griviței se opriră în fata unui cinematograf. Ușile erau vraiște. În interior se auzea o muzică de-ți spărgea urechile. Intrară. Nu era nici un spectator, dar pe ecran un tip săruta o țipă și tipa nu era alta decât Ioana. Era filmul în care jucaseră ei. După acel sărut fără sfârșit care-l secă la inimă pe Literă, prin razele care porneau de la aparatul de proiecție, apăru cuvântul „Sfârșit”, apoi o pată albă tăiată de linii negre.

Literă o luă pe Ioana de mână, urcară scările de metal, în spirală, până la cabină. Ușa era și aici deschisă. Aparatul mergea în gol, iar în cabină nu era nimeni. Fugiră din nou în stradă. Undeva nu prea departe se vedea un foc uriaș. Ardea o clădire și vâlvătaia, care topea norul alb de deasupra, lăsa vederii un petec de cer albastru și însorit.

19

Cine putea să-l cheme pe el la vorbitor? Timp de patru ani nu-l chemase nimeni, nu-l duseseră nici măcar să-l judece și dintr-odată... Oje veni la ușă și-l luă mai mult cu forța spre parter, unde se afla camera întâlnirilor triste, cum o denumise doctorul Runcan, după ce nevastă-sa își rărise vizitele. Poate că sosise timpul să-i dezvăluie și lui Nane de ce-l ținuseră la dos atâta amar de vreme, fără să-i spună motivul, așa cum avea dreptul orice deținut. Dar bucuria de o clipă că, în sfârșit, o să dea și el ochi cu cineva din afară, care își amintise de numele lui, dispăru. Se obișnuise fără judecători, fără să fie deranjat. Suportase mizeriile celulelor și brutalitățile deținuților mai vârstnici fără să crâcnească, înțelegând parcă de când se născuse că viața, în lumea asta, nu era egală pentru toți supușii lui Dumnezeu. Poate el era o creație mai puțin reușită și Prea Înaltul hotărâse să nu împartă, la fel, soarta obișnuită a cucernicilor săi. Sau poate Dumnezeu cel Mare voia tocmai prin el să afle cât de mult puteau suferi oamenii, în funcție de rezultatele acestei experiențe urmând să mai schimbe câte ceva din legile credinței. El credea în Dumnezeu, cu toate că cel în care credea avea un chip aparte, nu semăna cu nimeni și nu putea fi zugrăvit pe hârtie nici chiar de el. Dumnezeul lui era așa cum îl visase într-o noapte, un amestec de umbre și lumini, numai că umbrele nu aveau nimic din cenușiul pământesc, luminau și ele ca niște raze aflate la un lat de palmă de tine și, cu toate astea, de neatins. Când trecură prin fața ușilor zăbrelite ale deținuților cu pedepse cuvenite doar găinarilor, hoților de

cartofi și de pâine, simți în ochii lor un respect ce se acorda doar marilor asasini. În mintea lor era și el unul de teapa lui Butoi, sau a Mutului fără să aibă habar că el nu făcuse, în afară de dinozauri care te înfiorau, nimănui nici un rău. La vorbitor toate scaunele erau ocupate în afară de unul, iar pe partea cealaltă, în dreptul scaunului pe care fusese îndemnat să se așeze, se afla o femeie tânără și frumoasă, plină de aur la urechi și la gât, având pe fiecare deget câte un inel subțire din același metal prețios.

— Ia, mă, loc, ce aștepți invitație specială? se răsti la el alt paznic, anume desemnat ca să se ocupe în ziua aceea de deținuții chemați la schimburi verbale de amărăciuni.

Cine putea să fie femeia aceea pe care nu ținea minte să o mai fi văzut în viața lui? Numai când eleganta doamnă zâmbi, arătându-și vârful unui canin ușor strâmb, dar de o albeață de cearceaf, înțelese că în fața lui se afla Ioana. O lacrimă, dar una singură, îi curgea de sub o pleoapă și o clipă Literă se cruci. Lacrimile, dacă erau adevărate, curgeau simultan din ambii ochi, or Ioana plângea cu unul singur.

— Nane!

Nu mai avu nici o îndoială, vocea era a ei, nu i se schimbase, devenise ceva mai guturală din cauza fumatului; prin perdeaua zăbrelită ce-i despărțea venea de la ea un miros de parfum și altul de țigară scumpă.

— Ioana, de ce-ai venit? Mi-ai spus să nu te mai caut niciodată, se explică Nane, ca și cum vreme de patru ani nu făcuse altceva decât s-o caute.

Ea îi luă cuvintele din gură.

— Te-am căutat eu.

— Dar de unde ai știut că sunt aici, până acum am fost pe la vreo opt stabilimente de acest fel, cred că nu te-ai dus la toate și...

Ioana se înroși ușor, voi să spună ceva, chiar și spusese dar Literă n-o auzise, era atent mai mult la înfățișarea ei. Ioana era o adevărată doamnă. Pe umeri îi atârna o blană

scumpă, altfel vecina ei de vorbitor nu s-ar fi uitat mai des la îmbrăcămintea ei decât la necăjitul pe care venise să-l viziteze.

— Mi-a spus Șamil că te afli aici.

Literă ar fi vrut să întrebe cine era acest Șamil; refuza să creadă că era una și aceeași persoană din magazinul în care se angajase Ioana și de unde îi dăduse lui papucii.

— Soțul meu, adăugă ea într-un târziu, ca să nu-l oblige pe fostul prieten să-și piardă prea mult timp și să inventeze în capul lui de pușcăriaș cine știe ce prostie.

— Bătrânul ăla arab, unde te-am lăsat și unde m-ai rugat să uit de tine?

— O nu... replică Ioana aproape supărată că Literă nu-și dăduse seama de schimbările din viața ei. Ăla a fost atunci, Nane, acum avem vreo zece magazine și acțiuni la câteva hoteluri mari. În câteva minute a aflat unde te afli, dar asta după ce i-am zis că dacă nu te găsește imediat îl părăsesc. Mi s-a făcut dor de tine, Nane, mai ales când într-o seară am văzut la televizor un camion cu deținuți și printre ei erai și tu.

Mințea Ioana de îngheța apele, el nu se urcase în nici un camion, ba da, uitase, cu vreo trei ani în urmă fusese scos toamna la cartofi, era o iarnă timpurie și un proprietar făcuse un contract cu penitenciarul și angajase o sută de deținuți dintre cei mai puțin periculoși. Periculos el devenise mai târziu.

— Nane, mi-a fost dor de tine, de lunile alea cât am stat împreună, de filmul în care datorită ție am jucat și eu. Am uitat să-ți spun, am învățat și engleza, Șamil nu prea știe românește.

Nane avu sentimentul că Ioana nu venise mânată de dorul de care amintise. Cineva ascuns, din el, îi spunea că fusese trimisă, dar de dovedit nu putea dovedi. În schimb sentimentul trăia, și era neînchipuit de trist că Ioana, fosta lui mireasă, îl mințea fără remușcări. Câte nu făcuse el pentru fata asta!

— Nane, am vorbit cu Șamil să-ți găsim un avocat bun, chiar el a zis că are să caute unul. Știi, el are mai mulți avocați, la afacerile lui... Tu ai fost bun cu mine, Nane!

Acum Ioana nu mințea, o lacrimă sinceră se prelinse și din celălalt ochi, fără a fi chiar o lacrimă rotundă, altfel nu s-ar fi oprit la un deget de pleoapa de jos.

— Să știi că am donat o mulțime de bani și alimente și la orfelinatul din care m-ai scos tu. Tot Grasa e directoare. După ce-a numărat dolarii mi-a sărutat mâna, hi, hi, hi... O groază am donat, Nane. Mai ții minte când nici tu, nici eu, habar n-aveam ce sunt ăia dolari? Doamne ce proști eram. Șamil are o mică încurcătură, altfel am fi plecat demult, are un palat în Dubai, tu ai auzit de Dubai?

De unde era să audă, dar el o credea pe cuvânt, n-avea nici un motiv să n-o creadă.

— Un palat într-un deșert plin de verdeață, o clădire cu o sută de camere și în fiecare cameră are o femeie, dar în camera cea mai mare am să stau eu, că pe mine mă iubește ca un nebun.

Ioana se făcuse doamnă, devenise de zece ori mai frumoasă, dar tot proastă rămăsese, adică în orfelinat i se păruse cu mult mai deșteaptă decât era acum, o fată care se sperie de un dinozaur, desenat pe tablă, nu poate fi decât deșteaptă. Probabil că habar n-avea ce-i ăla un serai și, de dragul ei, Nane nu voi să-i explice că prima nevastă a unui asemenea bărbat, într-o noapte poate deveni a zecea, apoi căzută în dizgrație era dată pe mâna slugilor, cum ai da resturile de mâncare câinilor. Acum era și el rău, exagera, știa foarte bine că nu era chiar așa, femeile uitate în harem se topeau în singurătate, atâta tot, deși se bucurau în continuare de același trai îndestulat. Citise din biblioteca unei închisori tot ce aveau ăia pe rafturi, asta a fost în primii doi ani, și rafturi erau destule, dar și pofta lui, odată descoperită frumusețea cuvântului, era de neostoit. Dintr-odată devenise periculos, și ca deținut periculos nu se mai putea duce în sala de lectură să se

desfete cu povești dintr-o mie și una de nopți. Gardianul de la ușă se uita la ceasul atârnat pe perete și când credea el că este cazul se ducea la câte o vizitatoare și o atingea ușor pe umăr, semn că vorbitorul se încheiase. La ei încă nu era cazul.

— Nane, sper că n-ai spus la nimeni ce-am văzut noi atunci pe fereastra aia din pivniță, adică n-ai bătut din gură că ăia au cărat două valize de dolari.

— N-am spus Ioana, dar de ce mă întrebi?

— Șamil mi-a spus ca a intrat la zdup unul care a furat dolari, că s-ar putea să fie în aceeași închisoare cu tine și că dacă cumva ai bătut din gură trebuie să te ferești de el.

Deci pentru asta venise Ioana, să-l avertizeze. O clipă se gândi să-i spună că Mangiurea, omul pe care îl văzuseră atunci, era în celulă cu el, dar pușcăria îl învățase să fie scump la vorbă și fusese. În afară de Lamă, în toți ani de detenție, nu vorbise nimic legat de viața lui și, mai ales, a celor cu care avusese de-a face.

— Se pare că în casa aia a locuit unul mare, un știab, cum zice Șamil, că în vila aia se depozitaseră o grămadă de bani, apoi banii au făcut aripi.

Ioana se pregăti să râdă pentru figura ei de stil, dar văzând chipul îngândurat al lui Nane, nu mai râse.

— Tu i-ai spus lui Șamil al tău ce-am văzut noi?

— Îhî, zise ea și ca să-și întărească spusele dădu din cap afirmativ. Nane, eu sunt cinstită și te rog să nu te superi, dar atunci când am căutat amândoi banii, pe care i-am găsit risipiți prin zăpadă, și tu ai crezut că Triță ni-i furase, eu am jucat teatru, banii i-am luat eu. Erau doar câteva mii de dolari, îi ascunsesem în chiloți, și când mi-a dat jos chiloții tetra m-a întrebat de unde am banii? Cum era să-l mint! Tu l-ai fi mințit?

Nane simți cum nădușeala îi curge pe șira spinării. Nu-și dădea seama ce valoare avea destăinuirea Ioanei, dar faptul că-l furase, apoi îl mințise aruncând vina pe altcineva, ca până la urmă să-i povestească ibovnicului de

proveniența dolarilor, îl întristase și-l înfricoșase totodată. Acum era sigur că amantul, sau soțul Ioanei, era la curent că Mangiurea se afla în celulă cu el, dar de ce dorea Șamil să nu se divulge în fața fostului colonel nu pricepea. Avea fără îndoială să-i povestească totul lui Lamă, el avea și mintea și experiența să lege lucrurile între ele, dându-le un sens și aducându-le la același numitor comun.

— Ți-am adus și un pachet cu mâncare și ciorapi groși, în curând vine iarna, dar l-au oprit, au zis că la pachet n-ai voie.

Cu toate că mai aveau încă la dispoziție câteva minute, Nane înțelese că discuția dintre ei se încheiase; nu mai avea ce să-i spună Ioanei, nici ea lui. O clipă, cu puterea lui de concentrare, își strânse pleoapele ca să alunge imaginea din fața lui și să și-o apropie pe Ioana de altădată, îmbrăcată în rochia de mireasă. Reuși. Femeia din fața lui era învești mântată în alb, în picioare avea niște pantofi cu vârful ascuțit, sub bombeul cărora el vârâse două ghemotoace de ziar, ca Ioana să nu-și piardă în mers frumusețe de încălțări. Era Ioana lui de totdeauna. În clipa când gardianul veni și își apropie mâna de umărul ei îmbrăcat în alb și ea se ridică în picioare cu o grabă de copil speriat, dacă ar fi avut putința l-ar fi omorât pe omul de pază. Urmări cu privirile fata-mireasă, până la ușa de ieșire, și Ioana, de acolo, se uită peste umăr la el. Era aceeași Ioana de demult, fata de unsprezece ani, care știa cu mult mai multe decât el, cea care-l făcuse bărbat, fără ca Nane să știe că nici el, și nici altcineva, nu reușise s-o facă pe ea să simtă, ceea ce simțise el în căldura trupului ei. Se ridică de pe scaun. La a doua poartă, când gardianul îi șopti lui Oje ceva la ureche, Răchită îl luă în primire cu o față zâmbitoare și se purtă cu el mai puțin brutal decât atunci când îl predase colegului să-l însoțească spre vorbitor.

— Păi tu faci parte din lumea bună, Nane, nici n-am știut, păi asta a venit la poarta închisorii într-o mașină cu

șase uși. Comandantul s-a interesat la cine vine muierușca și uite că cel ales ai fost taman tu. Să nu-mi spui că sunteți rude, că nu te cred.

— Este soția mea, și în clipa aceea Nane nu mințea, Ioana care ieșise de la vorbitor, îmbrăcată în alb, era nevasta lui, atâta doar că nu mai purta în deget, legat cu o cârpă, inelul pe care îl furase din camera unde se aflau și geamantanele cu bani.

Oje deschise ușa celulei și se înclină cu respect când îl pofti pe Nane să intre în încăperea unde Butoi, cu pantalonii pe vine, stătea răscrăcănat deasupra veceului turcesc.

20

Fațada clădirii, cenușie, cu parte din ferestre acoperite pe jumătate, din interior, cu hârtie de ziar, iar altele cu perdele ce nu mai văzuseră de mult apa și săpunul, lăsa impresia unei construcții aflată în pragul demolării sau părăsită de chiriași din motive necunoscute. Singurele ciudățenii erau ușa de la intrare, din stejar, armată cu ghirlande din fier forjat în dreptul ochiului de veghe și un interfon asemănător unui telefon digital. Mari, apăsă patru clape la rând și un mecanism interior, cu trei faze de declanșare, deschise poarta grea, în timp ce o cameră minusculă se rotea în peretele din dreapta, transmițând mai departe imaginile noului intrat. O lumină verde impulsionă deschiderea celei de a doua uși, în spatele căreia, câteva trepte de marmoră te lăsau într-o terasă din care se putea admira grădina bine întreținută și piscina. În jurul piscinei, șezlonguri și prosoape de diferite culori, te îmbiau spre cele câteva cabine de culoare albă, ascunse privirilor de tufișuri înflorite. Cărărui șerpuitoare duceau spre un bar și, deopotrivă, spre lift. Mari se îndreptă spre lift. O cartelă introdusă într-un spațiu cu senzori electronici chemă cușeta și, în câteva secunde, în fața femeii, se deschise o ușă din lemn de nuc. La etajul doi un clinchet melodios anunță sosirea și liftul o lăsă direct în holul de primire, somptuos. Din mers, Mari își dezbrăcă pardesiul. În dreapta se afla o garderobă simulând o cochilie de scoică albă cu roz, iar din interiorul ei se apropie o femeie de casă, numai zâmbet, îmbrăcată într-o rochiță roz și șorț alb.

— Bine ați venit, doamnă avocat, o întâmpină femeia familiar și Mari se lăsă în grija ei.

Într-o încăpere cu pereți din oglinzi, Mari se lăsă dezbrăcată cu delicatețe de mâinile dibace și gingașe ale tinerei oacheșe. Un halat alb, cu un număr țesut din același material pe spate, te ducea cu gândul la o întrecere sportivă în care jucătorii se deosebeau unul de celălalt doar prin cifrele albastre. Mari purta numărul 4.

— O după-masă plăcută, doamna Mari, spuse tânăra, ieșind cu coșul în care se afla rufăria de corp și îmbrăcămintea avocatei.

Numai în papuci de casă, de culoarea numărului de pe halat, bleumarin-dulce, Mari se opri în fața unei oglinzi. Oglinda supusă se dădu și ea la o parte frângându-se în două. De undeva, din stânga, un abur parfumat, aproape înecăcios, își făcu simțită prezența. Dând o perdea din țesătură grea la o parte, nimeri într-o sală semicirculară, dispusă cu bănci din lemn de santal, în trepte. În dreapta, încrustate în zid, pietre uriașe de râu emanau o căldură puternică, în spatele lor, patru arzătoare cu gaze albăstreau camera unde se afla focarul. Un jet de apă, pornit de undeva de deasupra, răspândi în saună valuri dantelate și albe de abur. O altă tânără, cu goliciunile intime ascunse doar de un costum de baie abia schițat, îi luă halatul și o înveli într-un cearceaf alb, iar pe cap îi puse o caschetă ce sugera un lotus pe cale să se deschidă. Mari urcă pe ultima treaptă și numai al doilea jet de abur, de data asta mai dens, începu să urce până la ea învăluind-o și făcând-o aproape invizibilă. Pietrele încinse, mai sfârâiră un timp, până ce aerul deveni, din pricina căldurii, aproape irespirabil. Lângă ea, pe o măsuță, poposi un pahar și câteva șervețele și Mari, obosită de ziua de trudă lungă și grea, înghiți dintr-odată, ca un bețiv mahmur, conținutul paharului. Mari se simți incomparabil mai bine. Căldura interioară își dădu mâna cu cealaltă, și nu trecu un minut și sudoarea începu să se prelingă în șuvițe subțiri și

parfumate pe cearceaful cu care își învelise mijlocul.

Înființarea acestei saune private, de către Leontina, avocată și ea, dar care spre deosebire de alte colege de barou, care câștigau bine, preferase să investească într-o întreprindere mai umană, cum o numea ea, se dovedise a fi o adevărată binefacere pentru femeile din magistratură, despersonalizate de sălile inospitaliere și reci ale unei clădiri, rămasă după cutremur în stare deplorabilă. Abonamentul lunar, sau anual era piperat. Discreția costa. Și, pe urmă, nimeni nu era obligat să frecventeze acest stabiliment înscris oficial, dar rezervat doar unei anumite categorii de juriste selectate cu grijă. Mari era îngândurată. Ziua ei pentru saună era joia, or acum era de-abia marți, dar Leontina îi transmisese printr-o grefieră un mesaj din care înțelesese că întâlnirea nu mai suporta amânare. O fereastră de câteva ceasuri, între două procese, o determină să folosească spațiul puțin aglomerat al orelor de prânz. Apăsă pe un buton de sub banca grea, cu miros ametitor, oriental, pe care stătea și din aburul alb apăru o mână care așeză pe masă un alt pahar. Mâna se retrase după norul alb, dar de data asta, Mari nu se mai grăbi să golească conținutul paharului decât în sorbituri mărunte. Probabil, Leontina era supărată că înțelegerea dintre ele nu se materializase, cu toate că o parte din onorariu, pentru ceea ce trebuia făcut, Mari îl primise. Încărcătura de alcool, cerută de organism, îi dădu liniștea necesară pentru anunțata întâlnire amicală, cum o caracteriză Mari, zâmbind înveselită de tăria licorii. De vină nu era decât bărbatul ei, un molâu și jumătate, incapabil să profite de norocul pe care ți-l oferă momentul. Prefera să iasă la pensie, așa cum de altfel spusese, să se ducă undeva la țară. În această privință iubitul ei soț se înșela amarnic. Nimeni n-avea să-i schimbe modul de viață. Nu reușise el s-o târască nici măcar pentru o zi la vechiul loc de muncă, motiv pentru care vreme de câțiva ani se văzuseră pe sponci și făcuseră dragoste pe apucate. N-

avea de unde să știe, atunci când se căsătorise, că bărbatul ei are să prefere milităria în locul magistraturii. Terminaseră împreună aceeași facultate, el fiind doar cu câțiva ani mai mare, dar imediat după revoluție, încântat de oferta care i se făcuse, acceptase să fie catapultat, în ciuda protestelor ei, comandant de închisoare. Spiritul lui de aventură și o dorință ascunsă de a se despărți o vreme de Mari, pe care o socotea o cameră frigorifică, fusese satisfăcut. În această funcție se putea câștiga bine. Marii oameni de afaceri trecuseră temporar prin celulele lui. Mari se resemnă. Ajutată de colegi de-ai ei, devotați prosperității, începu să prospere și ea luându-și-l aliat și pe propriul ei bărbat. Știau să colaboreze și să pună rapid în libertate pe cei care profitaseră de haosul din timpul revoluției, declarându-și banii publici, bani personali. Corcolan nu pusese mâna pe nimic. Era genul de om aparent supus, dar de felul lui un dur. O duritate născută mai mult din incapacitatea de a fi practic și subtil, decât dintr-o trăsătură de caracter.

Transpirase suficient, era timpul să-și pună sângele în mișcare. Obiceiurile respectate se transformă în lege. Nici nu gândise până la capăt următoarea procedură, că aceeași fată, îmbrăcată sumar, apăru cu două măturici din crenguțe albe de mesteacăn și cu amândouă deodată începu s-o maltrateze pe piept și pe spate, pe picioare și ceva mai motivat pe fese și pe abdomen. Mari se răsucea încet, ca băiețița să-i poată ataca părțile neatinse, în liniște.

— Mai tare Doly.

Și Doly lovi cu nădejde. Mari simți aproape fizic cum seva subțire și tămăduitoare, din fibra cojii albe, pătrunde prin porii deschiși în trupul încă frumos și bine proporționat.

— Destul, draga mea, spuse Mari și, fără să aștepte vreun îndemn, intră în altă încăpere unde apa rece, dintr-o piscină ovală, o învioră de-a binelea.

Într-o altă încăpere, vopsită toată în alb, având ca mobilier doar un pat acoperit cu un cearceaf și un scaun, iar pe perete un dulăpior cu diferite sortimente de talc și creme, un bărbat tânăr, orb și surd, pipăind peretele cu mâna și zâmbind cu toată gura, își făcu apariția. Cu degetele aflate într-un travaliu continuu pipăi patul, apoi corpul celei așezate pe el.

— Draga mea, am întârziat puțin, îmi cer scuze, își începu Leontina pledoaria.

Venise cu mult mai devreme, o văzuse pe Mari, îi urmărise tratamentul de la început, dar cum sauna cu toate accesoriile ei, dacă îi aduceau un beneficiu substanțial, în schimb, pe ea personal, nu reușise s-o convingă decât într-un sens de binefacerile ei. Nu-i prea plăcea faza trecerii de la transpirație la apă rece. Iar masajul, în loc să-i dea vigoare, o aducea în pragul leșinului. Nu, sauna era a ei, dar nu pentru ea. Se așează pe scaun, îmbrăcată într-un halat asemănător cu cel al colegei ei, dar care purta pe spate numărul 8 și, picior peste picior, cu toate că era interzis, își aprinse o țigară neagră și subțire, cu miros de mentă. Nu trăgea fumul în piept. Voia doar s-o enerveze pe Mari, care făcuse eforturi dictatoriale cu soțul ei ca să se lase de fumat. Reușise. Singura concesie, de altfel, pe care el i-o recunoștea soției lui deschis.

— La casierie, fata îți va înmâna un pachet. Nu știe de la cine e, dar știe cui să-l dea. Bănuiești ce se află înăuntru. Dar pe lângă bani, mai e și un plic. Plicul trebuie să ajungă la Mustețea. N-are rost să-ți spun nimic despre el, un oarecare închis la pensionul soțului tău. Am început cu asta deoarece mi se pare lucrul cel mai simplu. Apropo, să nu-ți faci griji, e vorba doar de o folie cu pilule împotriva insomniei. Total inofensive.

— Leontina, tu ce știi despre unul Paraschiv, zis Lamă, am avut straniul sentiment, când am stat de vorbă cu el, că sau a acceptat formal să-și ducă misiunea la capăt, sau

vrea să știe mai multe amănunte despre istoria afacerii în sine.

— Aș minți dacă ți-aș spune că-i cunosc biografia, Mari. Știu însă precis că nici soțul tău nu e la curent. A derapat în pușcărie în celălalt regim. Cum, și în ce fel, habar n-am. Nu uita că nu eu sunt veriga ultimă. Dar nu Lamă mă îngrijorează pe mine.

— Dar ce te îngrijorează?

Mari oftă ușor în urma bătăilor ritmice cu care era gratulată pe pântec de palmele maseurului. Leontina nu se grăbi să răspundă imediat. Se uita în zona pubiană a prietenei sale și observând un fir cârlionțat și alb își spuse, nu fără oarecare bucurie, că mai avea ceva ani de trăit până când bătrânețea îi va da de veste că se apropie de vârsta când o femeie începe să aibă păreri de rău.

— Am, draga mea, impresia că tu nu ești convinsă că sunt momente ce se cer exploatate la maximum, din punct de vedere financiar, continuă Leontina într-un ritm mai alert. Trăim acum unul dintre ele. Cu un ministru înțelegător, capabil să anuleze din Codul Penal, pentru câtva timp, bancruta frauduloasă, ar trebui să fim niște tâmpite să nu profităm. Mâine ai termen pentru cazul ăla care ne poate salva pe viață de griji. Eu nu mă pot implica mai mult. În schimb tu ai norocul să fii mai puțin amestecată, ca avocată, într-un asemenea gen de afaceri. Președinta de ședință e la curent. Grefiera va transcrie spusele ei codat, așa că... În privința procurorului să nu-ți faci griji, mâine cel care are simțul dreptății incomparabil mai dezvoltat decât mădularul de care se plânge Steluța, nevastă-sa, va fi înlocuit cu altul cu simțul practicii maturizat. Dar pe tine te macină altceva. Să nu-mi sugerezi, tacit, că începi să-ți pui probleme de conștiință. Cred că îți spune suficient cazul Mangiurea. Și în ierarhia lor se lucrează tot pe bază de verigi, numai că spre deosebire de ale noastre, ale lor sunt cu mult mai bine articulate. Nimeni, în afară de el, nu știe cine este vârful

piramidei, cine i-a dat dezlegare pentru țigări. De altfel, pe asta se și bazează, de asta e și atât de liniștit. Sunt în joc câteva zeci de milioane de dolari. Se înșeală Mangiurea, că liber fiind, o să trăiască mai calm decât sub acoperișul păzit al penitenciarului unde se află. Și, pe urmă, el și nimeni altul a cărat valizele cu bani în noaptea de Crăciun. El, e adevărat, atunci n-a făcut decât pe șoferul, lucra sub acoperire, dar știa ce cară și mai ales știa cine e femeia pentru care îi cară. Iată, dintr-odată, un om care știe două secrete, mai grele decât poate duce spinarea lui amărâtă de fost colonel. Este însă limpede că cineva, cu toate miile de gloanțe care s-au tras asupra clădirii, l-a văzut sau i-a văzut. Un alt pericol potențial. În două din magazinele cu bijuterii ești amestecată și tu, iar Tanța s-a extins cu încă douăzeci de acționare la alte magazine și întreprinderi cu denumiri insignifiante dar cu beneficii imense. Și lumea asta face parte din lumea noastră, Mari. Cred că-ți dai seama ce se întâmplă, dacă transpiră ceva!

— N-are să transpire, cel puțin din partea mea.

— Și atunci de ce am avut eu impresia că... Mă rog, altfel trebuia să încep... De ce teama asta la tine și mai ales lipsa de dorință de a trăi... Altădată mă așteptai în saună...

— Altădată erai punctuală, sau în orice caz nu te uitai pe micul ecran să vezi ce fac eu și să vii la întâlnire în prezența unor martori fie ei orbi, muți și surzi.

— Draga mea, imaginația îți joacă feste. Am picat acum câteva minute. Am semnat doar câteva hârtii și atâta tot. Să nu-mi spui că ai probleme sentimentale. Iar dacă le ai, în afara mea, rezolvă-le dragă. Chiar dacă nu înainte de a ni le rezolva noi pe ale noastre. Scapi de un nume care, asociat cu funcția pe care o deține actualul tău soț, nu-ți aduce decât prejudicii.

— Deocamdată, dacă e să mă iau după rugămințile tale, îți aduce ție numai foloase, iar numele lui îl poartă și băiatul meu.

— Mari, băiatul tău nu mai e demult al tău și-ți faci iluzii dacă îți închipui că se mai întoarce. Și pe urmă, dragă, dacă ești atât de convențională n-ai decât să ți-l păstrezi, dar nu te da înapoi de la variantele pe care ți le oferă viața. Mai ești încă tânără, Mari, am zis, încă.

Leontina atinse cu degetele prelungi umărul maseurului și acesta, cu văzul simțurilor, ieși din încăpere fără să mai pipăie peretele cu buricele degetelor. Rămase singure, Leontina își dădu halatul jos și rămase în picioare, dorind să fie privită. Se frământase destul înainte de a-și termina dreptul, dacă să opteze pentru viața de manechin sau meseria pe care o profesa acum. Când nu se gândea la banii pe care îi câștiga, regreta enorm că renunțase la o carieră unde singura grijă trebuia să fie aceea de a arăta cât mai tentantă. Nu adăugase trupului ei mlădios, ca o trestie, mai mult de un kilogram peste baremul socotit ideal. Dar dragostea pentru propriul ei trup o îndepărtase de orice atingere ce i-ar fi putut maltrata frumusețea. Se apropie de Mari și fără nici un gest ce ar fi vrut să demonstreze altceva, se așează lângă ea. Mari îi făcu loc, o prinse de mână și din ochi îi curseră două lacrimi egale și rotunde.

— Nu-mi place aici, spuse Leontina, cu gândul însă la un amănunt de care își aduse aminte.

Își îmbrăcă halatul, o ajută și pe Mari, și ștergându-i cu un deget bobițele sărate de sub pleoape apăsă pe unul din cele trei butoane aflate pe perete. Sosi garderobiera cu hainele Mariei, călcate și parfumate.

— Lasă-le aici, spuse Leontina și simți un fior abia perceptibil când, cu mâinile ei îi trase prietenei ciorapii mătăsoși și calzi, până în locul unde coapsele se despărțeau de trunchi.

— Vai, draga mea, am uitat cu desăvârșire că la două trebuie să fiu la un recurs. Tâmpita de mine, nici nu mi-a trecut prin cap să-mi anunț asociata. Mari, draga mea, ne vedem poimâine, la aceeași oră, dar nu uita să treci pe la

casierie. Cumpără-ți cea mai frumoasă blană de vizon pe care ți-ai visat-o și pe care vreau, după tine, s-o mângâi eu prima.

Leontina avu un moment de îndoială. Era pe punctul de a ceda slăbiciunii, iar asta ar fi însemnat să o aducă pe Mari într-o stare de calm lucid. Nu, era cu mult mai bine să-și ducă așteptarea până la capăt și să-și lase prietena să-și pregătească în suflet mai îndelung dorința. Privi încă o dată cadranul ceasului și atingând-i obrazul lui Mari cu palma ei catifelată, cu degetele tremurânde, o înțepă ușor cu unghia ascuțită de la inelar. Mari tresări cuprinsă de un fior.

21

— Ora de plimbare, se auzi de pe coridor vocea baritonală a lui Oje și cheia fu răsucită în broască de patru ori.

Neunsă de mult, ușa scârțâi îngrozitor, partea de jos fiind aproape înțepenită în pardoseala de beton. Lamă n-avea chef să ungă, în stilul lui, balamalele. Îi făcu semn lui Literă să coboare de pe priciul din mijloc, apoi îl trase de mână și-l așeză cu brutalitate lângă el. Ieșiră pe rând, mai întâi Butoi, care sări de sus, zguduind sub greutatea lui celula și, odată cu ea, toate paturile se clătinară ca în urma unui cutremur. După el, uitându-se în jur, cu o teamă neînțeleasă în priviri, doctorul Runcan. Mutu, adus de dimineață de la infirmerie, coborî cu grijă ca să nu-și lovească mâna pusă în gips și atârnată cu o eșarfă din pânză de tifon de gât. În trecere spre ușă, îl salută pe Lamă înclinându-se subaltern. Era un gest nu numai de stimă față de un deținut de care se temea, dar și de recunoștință că datorită lui ajunsese la infirmerie și apoi la spitalul închisorii. Ar fi riscat, fără acea intervenție medicală venită la timp, să rămână cu palma stângă răsucită spre exterior. Butoi fracturase antebrațul în două locuri și cu toate că, până la urmă, încercase să așeze oasele la locul lor, nu observase că palma era întoarsă. Medicul își făcu cruce când văzu fracturile și, cu toate că încercase să afle amănunte despre accident, Mutu nu făcu altceva decât să-și arate ciotul de limbă și să gângăvească câteva sunete din care nu se putea înțelege nimic. Acum mâna arăta și ea a mână omenească și Mutu, dincolo de

grija pentru propriul lui braț, în sinea lui, nu uita să-i fie îndatorat lui Lamă. Mustețea sări și el din pat, neînțelegând de ce Lamă și puștiul nu se conformează ordinelor venite din afara ușii. Părăsi încăperea și Mangiurea, cine știe de ce îngândurat, uitând să-și mai ridice ochelarii pe cocoașa nasului, lăsând descoperiți ochii mici, de viezure, spăimoși și aflați într-o continuă mișcare.

— Dacă nu vreți, nu vreți, eu nu vă oblig, spuse Oje adresându-se lui Lamă și puștiului, dând curs unei voci interioare în virtutea căreia își permitea să încalce regulamentul.

Închise poarta grea de metal în urma lui Buzatu, porecla de Apendicită, cum fusese gratulat după operație, nefiind însușită de partenerii de celulă.

— După câte știu eu am fi fost obligați să ieșim, spuse timid Literă.

Se scurse ceva timp până veni răspunsul.

— Nu și pentru noi, vezi bine. Dacă nu ne-a obligat, asta nu-ți spune nimic?

— Ba-mi spune și nici nu mi-e frică. N-ai decât să scoți cuțitul și să-mi faci de petrecanie, începe să-mi fie totuna.

— Ce vorbești dom'le. Mai bine spune-mi ce voia Șamil ăla de la tine? Sau te pomenești că văzându-ți fosta mireasă și gândindu-te la arabul ce-a umplut-o cu aur, te-a apucat gelozia.

— Dom'Lamă, că Mangiurea a luat banii cu mașina, de asta sunt sigur, iar chipul pe care l-am desenat este al femeii care m-a băgat la zdup. De când a văzut Mangiurea portretul nu mai e om, înseamnă ca e convins că l-am văzut nu numai pe el, dar și pe ea.

— Ce fel de casă era aia unde v-ați ascuns?

— O vilă cu două nivele, dar dacă îmi aduc bine aminte, cred că era un singur apartament, cu o scară în față și cu una de servici. Pe cea de servici am umblat noi. Pe ea am coborât în pivniță.

— Că voi i-ați văzut, mai bine zis pe el, asta îmi este

limpede, dar cum v-a văzut Mangiurea pe voi?

— Am ieșit afară, cum v-am spus, am băut din damigeana aia cu coniac, nu-mi prea păsa de gloanțe, nici de incendiile din jurul nostru. La colțul aceleiași străzi, dar din partea opusă, am văzut mașina, și după ochelari mi-am dat seama că la volan era același om.

— Măi să fie, se minună Lamă, părându-i-se ițele al dracului de încurcate. Dar nu mi-ai spus de Șamil. Ce voia prin fosta ta mireasă?

— Într-un fel îmi atrăgea atenția să am grijă și să mă feresc de Mangiurea. Directorul închisorii știa că mă aflu aici, era la curent, deci și Mangiurea nu era străin unde-mi duc zilele. Asta este numai credința mea. Și mai cred că se dorește ca și lui Mangiurea să i se întâmple ceva. Dom'Lamă, Șamil nu e amestecat atât în afacerea cu banii, deși a aflat de ei de la Ioana, ea m-a furat și i-a spus lui Șamil cum a făcut rost de dolari. El este, după mine, în tărășenie cu țigările și nu știe exact cât a bătut din gură Mangiurea, sau cât are de gând să ciripească.

Puștiul nu o luase razna. Lamă era sigur că Mangiurea intrase în pușcărie nu numai ca cei din afară să-l înfricoșeze cu ceea ce i se putea întâmpla, dar și ca să fie protejat, și obligat în același timp să nu mai poată lua legătura cu cei din exterior. În închisoare putea fi apărat mai bine și omorât, la nevoie, mai ușor.

Mangiurea se afla între două ciocane, și Lamă era sigur că până la urmă unul din ele are să-i aplice lovitura de grație. A treia variantă nu exista.

— Literă, concentrează-te, s-ar putea ca într-o zi sau două să fiu mutat de aici. Înțelege că până acum eu trebuia să-ți pun capăt zilelor. Probabil au intervenit date noi. Au ajuns poate la concluzia că nici mie nu mi-e simplu. Poate cred că nu vreau să mă supun ordinului lor, ordin care, de fapt, a survenit în urma înțelegerii dintre mine și avocată. Sau mă lasă în pace crezând că, întârziind lucrurile, doresc să aflu mai multe dedesubturi în folosul lor. Hai să

judecăm logic. La început m-au adus pe mine. E la mintea cocoșului că directorul închisorii era încunoștințat de ce trebuia, neapărat, să ajung în celulă cu tine. La rândul meu mi s-a părut firesc ca printre deținuți să existe și un al doilea individ care urmărea același lucru; să-ți închidă ție gura. Brusc ne scoate din celula unde eram toți, claie peste grămadă, și ne fac favorul să stăm aici, în condiții cu mult mai bune, dar cu mult mai grele pentru mine ca să-mi duc „opera” la îndeplinire. În plus, apar în schemă Mangiurea și Mustețea. Poate au vrut să se lămurească exact dacă tu îl cunoști pe Mangiurea. Văzând desenul este limpede că Mangiurea a înțeles că tu l-ai văzut. Pe căi, pe care nu e greu să mi le închipui, el a transmis în afară că te afli cu el în celulă și atunci a apărut fosta ta mireasă. Altfel te asigur, nu apărea. N-avea de unde să știe Ioana și Șamil că tu te afli aici și nu la Poarta Albă.

Literă stătu pe gânduri.

— Dom’ Lamă. Mangiurea numai pe mine m-a văzut. Îmi aduc aminte că numai eu am ieșit în stradă prima dată. Când am plecat cu Ioana strada era goală.

— Mergem la plimbare, dar să nu te miști de lângă mine.

— De ce să nu mă mișc?

— Simplu, pentru că ceea ce trebuia să fac eu și n-am făcut s-ar putea să încerce să o facă altul, și chiar să reușească. Roagă-te la Cel de Sus, dacă crezi în El, să nu mă mute din carcera asta.

— M-ar apăra Butoi.

— Butoi te apără numai dacă sunt lângă el, îmi știe de frică, altfel ce i-a făcut Mutului e floare la ureche. E o brută. Pentru un capăt de țigară, sau un fund de bărbat, ar omorî-o și pe mă-sa, presupunând că a avut vreodată așa ceva.

Bătu de trei ori în ușă și, spre surprinderea lui Literă, Oje apăru și deschise celula fără să întrebe, cum ar fi fost normal, ce doreau cei doi rămași înăuntru. Nu numai că nu întrebase, dar se înclină, ca și cum ar fi salutat un superior

în civil și nu se sfii să-i spună la ureche lui Lamă, fără să-i fie teamă că are să audă și Literă.

— Ai grijă, dom' Lamă!

Paraschiv nu-l chestionă la rându-i pe Oje, de ce anume trebuia să se ferească un om care-și petrecuse, ca el, jumătate din anii pe care-i avea, prin pușcării, știa de ce anume trebuie să se teamă.

Primele noutăți pe care le observă Lamă, de la intrarea lui în carceră și până la acest prim ordin de ieșire la plimbare, era lipsa gardului de sârmă dintre cele două categorii de deținuți, cei cu pedepse foarte grele și găinarii de rând. Plimbarea se făcea în schimburi de câte o oră, indiferent de vreme, fie ploaie, zăpadă sau vânt, iar acum în curtea interioară, păzită din patru posturi de observație de soldați cu automatele îndreptate spre ei, erau peste câteva sute de pușcăriași. Bătea un vânt tăios de sfârșit de toamnă, cerul era acoperit și norii urmăreau în goana lor un cârd uriaș de ciori, semn că aripatele negre voiau să părăsească o zonă în care frigul și zăpada începeau să-și intre curând în drepturile lor. O parte din prizonieri jucau fotbal, un fotbal ciudat, cu mai multe mingi, murdare de noroi și mai multe echipe, fără să-ți dai seama cine îți erau coechipierii și cine adversarii. Literă avu la un moment dat sentimentul că nu exista, de fapt, decât o singură adunătură de adversari care urmăreau, fără nici un regulament, același scop; să pună piciorul pe minge, și cum cele patru baloane, negre de mocirlă, se aflau în patru locuri, patru adunături de oameni înrăiți se năpusteau unii împotriva altora, dornici nu numai să-și arate forța fizică, dar și dorința de a alerga, de a se încălzi, sau să-și plătească unul altuia polițe mai vechi. În toată curtea nu erau decât doi supraveghetori, unul la un capăt de arenă, altul în cealaltă, cu bastoanele de cauciuc la îndemână și cu șpreiuri lacrimogene în buzunarele de la bluzele cândva albastre, acum de un bleumarin decolorat. Un deținut ajunse lângă minge, dar în loc să lovească în ea, izbi cu

toată forța bocancului în glezna unui alt jucător.

Trosnitura piciorului fracturat se pierdu în țipătul de animal al celui rănit, dar și răcnetul se topi la rându-i în hărmălaia de afară, în strigătele suporterilor care rezemau o singură parte de zid, cea a corpului principal de clădiri. Un gardian fluieră. Observase accidentul, dar jucătorii, aprinși în disputa cu ei înșiși, părăsiră centrul terenului, lăsându-l pe deținutul lovit să se zvârcolească, ei alergând mai departe după mingi prin gropile și bălțile aflate la tot pasul. Cel lovit se târî singur, pe fund, până lângă zid, mușcându-și de durere buza de jos, în timp ce un gardian anunța prin celular dispensarul, unde alți deținuți, cu pedepse ușoare sau aflați în preajma eliberării, erau folosiți ca brancardieri. Lamă, urmat de Literă, se îndreptară pe trotuarul de lângă zid spre grupul compact de susținători, aplaudând nu atât driblingurile sau fentele reușite, ci busculadele, cel mai adesea terminate cu bușeli și picioare în fund. Mangiurea, retras, cu Mustețea lângă el, gusta cu plăcere acel talmeș-balmeș ce voia să semene a fotbal, în același timp mestecând o gumă moale și elastică ce făcea balonașe la gura lui. Doctorul era și el pe aproape, cu ochii pierduți undeva dincolo de gardul de beton înalt de câțiva metri, deasupra căruia erau întinse pe stâlpi de metal tuneluri de sârmă ghimpată, pavăză sigură împotriva celor ce aveau gânduri de evadare. Apendicită se agita și el, ridicând o mână, în timp ce cealaltă apăsa operația, încă dureroasă atunci când făcea mișcări bruște. Arpad, cu ciotul de limbă la două degete de buze, susținea cu aprindere o grămadă de jucători, scoțând printre fălcile deschise zgomote neînțelese de nimeni. Lamă observă, iar observația lui nu se născuse atunci pe loc, era mai veche, că, în general, galeriile respectau sistemul celular din interior, deținuții ferindu-se unii de alții, spre deosebire de cei aflați pe teren care, în învălmășeală, aveau timp să facă troc cu obiecte, mâncare și țigări, sub ochii apoși ai celor doi gardieni și ai soldaților care cercetau curtea și cu

ajutorul unor binocluri puternice. Cei care aveau dreptul să lucreze în afară, de obicei deținuții recrutați dintre prizonierii cu pedepse ușoare, erau cei mai avuți în cuțite și șurubelnițe, rapid ascunse în locuri greu de depistat, la controlul care se făcea la intrarea în clădire.

Conducerea închisorii lăsase și de data asta la un loc o grupă de condamnați, formată din câteva sute de deținuți, îngăduind un talcioc supravegheat, având putința în acest fel să-i depisteze mai ușor pe cei care vindeau și pe cei care schimbau lucruri, până atunci dosite cu grijă. Fusese martor Lamă când un deținut, dându-și seama că la câțiva metri înaintea lui, cineva fusese obligat să-și dea pantalonii și izmenele jos, ca să suporte un control anal, își scosese singur, cu repeziciune, din locul știut numai de el, un brici pe care și-l vârî prin gura larg căscată direct pe trahee. Avea să-și recupereze obiectul sau la tinetă sau să-i fie confiscat pe masa de operație a spitalului. Într-o căldare metalică, supraveghetorii strângeau, apoi expuneau într-o vitrină, toate obiectele găsite la deținuți, uneori prin locuri greu de imaginat. Unul își ascunsese două cartușe de pistol în nări și numai după o intervenție chirurgicală complicată medicul reușise să le scoată din lăcașurile pline de puroi.

Lamă era atent la altceva. Nu-l preocupa micul trafic între jucători și nici târgul dintre suporteri, era atent la grămada de oameni care se îndrepta spre ei. Nu mică îi fu surprinderea când avalanșa de jucători, ce se înghesuia spre grupul lor, putându-i strivi de perete, fu oprită de Butoi, mocirlit din cap până în picioare, dar cu simțul pericolului în alertă, ca să nu lase adunătura să se apropie prea mult de cei din celula din care făcea și el parte. Cu brațele ținute la orizontală, cu picioarele răscrăcănate, ca trupul trunchios să aibă stabilitate, dădu înapoi pe cei dezlănțuiți și nu-i fu greu să smulgă din mâna unuia o șurubelniță abia vizibilă, scursă în palmă de sub mâneca hainei. Se auzi un clopot și deținuții, cu un murmur de

insatisfacție, că ora de distracție se încheiase, începeau să se încoloneze, lăsând în urma lor un teren răvășit parcă de pluguri, iar deasupra, plutind, un abur alb, cu miros de bălegar încins, ieșit din trupurile asudate. Fiind sâmbătă, după control urma baia obligatorie, în timp ce prin altă ieșire își făceau apariția, pentru aceeași distracție, alte câteva sute de amestecături umane, unii tunși chilug, alții cu codițe legate cu sfoară, nu puțini dintre ei rujați și cu mișcări muierești din fese.

În două găleți, aflate pe dreapta și pe stânga ușii de la intrare, se auziră primele zgomote făcute de obiectele dure sechestrate de gardieni, împricinații fiind repede dați pe mâna altor paznici a căror datorie era să afle prin declarații liber consimțite, sau deloc ortodoxe, cum făcuseră rost de acel arsenal periculos. Adeseori o turnătorie, la adresa unuia ce nu fusese prins, dar care ulterior, prin controale cu raze, era descoperit cu cuțite ingenios camuflate, îl scutea pe turnător de carceră, pedeapsă supremă, însoțită de lipsirea, pe mai multe zile, de hrană și apă și obligat, de construcția carcerei, să stea numai pe verticală.

22

Dacă n-ar fi fost jegul de pe fețele lor, nespălate de atâta timp, nimeni nu și-ar fi dat seama că cei doi tineri, îmbrăcați elegant, nu făceau parte din lumea bună. Recepționerul de la hotelul de lângă gară, suportă credul explicațiile pe care nu le ceruse, dar pe care Nane se simțise obligat să le ofere, în timp ce acesta completa câteva date într-un registru. Nu aveau acte, nu aveau bagaje, fuseseră jefuiți chiar în gară și dacă n-ar fi fost proaspăta mireasă, capabilă să ascundă puținul avut într-un loc greu accesibil unor hoți de rând, ar fi rămas și fără valuta de care aveau atâta nevoie.

— Știți, noi n-avem voie să primim decât lei, spuse tânărul aflat cu spatele la panoul cu chei, nefiind încă sigur cu cine avea de-a face.

— Cum să nu știu, tata lucrează la o bancă în provincie, minți cu candoare Literă, convins însă că nu vor trece nici cinci secunde și cerbicia morală a băiatului în uniformă avea să cedeze, lucru care se și întâmplă.

De data asta Literă fu incomparabil mai precaut, învățase lecția despre valoarea hârtiilor verzi. Nu scoase din multele teancuri, împrăștiate prin toate buzunarele, decât patru hârtii de zece dolari, lăsând pe pupitru doar una și pe aceea cu vădită părere de rău.

— Cred că o să te descurci, adăugă Literă după ce recepționerul îi făcu semn cu ochiul. Și am vrea, mâncarea și o sticlă de șampanie, în cameră, mai spuse Nane sigur pe el, cu o degajare demnă de invidiat pentru un om de vârsta lui, care nu dormise în viața lui într-un hotel.

Urcară cu liftul la etajul doi, după ce înainte ajunseseră dintr-o grabă, justificată și ea, la etajul patru, și nu le trebui mult să găsească, pe palierul curat, acoperit cu mochetă maron, numărul camerei cu pricina. Observaseră din stradă, după nu prea multele lumini de prin încăperi, ce se zăreau prin ferestre, că hotelul era puțin populat. Nici nu era de mirare, undeva în altă parte a orașului se mai auzeau focuri răzlețe, în timp ce prin fulguiala rară, se zăreau spre clădirile din centru, reflectate pe norii lăsați, roșul gălbui al unor incendii. Camera, un apartament în toată regula, era mai mult decât puteau visa, după nopțile de coșmar petrecute în pivnița din vila de lângă Televiziune, coșmar în urma căruia amândoi, dar mai ales Nane, căpătase nu numai experiență de bărbat, dar și un fel de a se comporta matur, spre deosebire de Ioana, care își pierduse din siguranță. Până și vocea i se schimbase, din guturală devenind mai feminină, ușor voalată, de femeie răsfățată de un bărbat cu bani și pe care, în sinea ei, era sigură că n-are să-l părăsească niciodată. Își pregătiră singuri baia, deși Nane, țâfnos, ar fi preferat să fie servit și, amândoi, în costumul lui Adam, folosiră cele două bucățele de săpun, intrate în prețul camerei, până nu mai rămăsese din ele decât niște coji străvezii.

Ioana își spălă, cu degetul arătător de la mâna dreaptă, până și dinții. Nane o imită. Râzând amândoi, își trecură clăbucii din apa băii prin gură, apoi, cu prosoapele mari, albe, se șterseră unul pe altul. Nane, la vederea corpului miresei, începu să se teamă că Ioana, cu frumusețea ei de copilă-femeie, cu experiența din care se înfruptase și el, n-avea să rămână pentru mult timp numai a lui. Când deschiseră ușa dulapului, spre mirarea lor, văzură câteva cămăși bărbătești, un costum de haine și niște pantofi, semn că ocupantul de dinainte, speriat de tanchetele de pe străzi și de tirul haotic al automatelor, plecase lăsându-și amintire o parte din bagaj, iar femeia care se ocupase cu curățenia, nu avusese curiozitatea să cerceteze multele

sertare și sertărașe, nici să deschidă șifonierul. Îl făcură pe chelner să aștepte la ușă, cu căruciorul lui cu bucate, câteva minute, până ce își consumară, curați și calzi, tandri și siguri de ei, începutul școlăresc din pivnița care-i făcură soț și soție și în același timp bogați. Masa le fu servită în timp ce Ioana fredona de formă, din baie, un cântec, ca să dea senzația că Nane, îmbrăcat numai în cămașă și pantaloni, abia ieșise din cada în care intrase ea. Șampania, al cărei dop nedomolit fusese gata să spargă globul din tavan, îi încălzi și mai mult, le ațâță din nou simțurile și, uitând de toate, se treziră din nou în pat, de data asta mai calmi, având chiar curiozitatea să se cerceteze mai îndeaproape unul pe altul.

— Doamne, ce jigărit ești, Nane, nici nu te-am văzut până acum.

— În schimb tu ești slabă ca o surcea, nu se lăsă el mai prejos și, odată cu ultimele cuvinte, coborî din pat și se apucă să termine fripturile rămase pe jumătate în farfurii.

— Și ce-ați făcut după aceea, se interesă Lamă, curios nu atât de partidele de dragoste ale celor doi, cât de finalul care o determinase pe fată să-i dea lui Nane papucii.

— Dom’Lamă, am stat aproape două săptămâni la hotel, mai mult înăuntru. Recepționerul ne devenise confident, el ne schimba banii, el, sub pretextul că nouă ne e frică, ne cumpăra alte lucruri de trebuință și tot el a fost acela care și-a dat seama că între mine și Ioana, relațiile erau întâmplătoare, și asta din vina ei. Într-o zi, când ieșeam din baie, am surprins-o cum îi făcea ochi dulci recepționerului, cum îi îndesa în buzunar un bacșiș cu care noi am mai fi putut, foarte bine, să trăim liniștiți încă o săptămână. Am început să coborâm pe la bar, pe străzi băntuiau minerii, împușcăturile încetaseră, ca să apară la scurt timp altele. Înarmați cu un televizor, adus de recepționerul bun la toate, priveam color cum ardeau autobuzele și camioanele, cum erau ciomăgiți cei care doreau, ca și mine, Dumnezeu mai știe ce. Cu toate astea eram trist. Într-o seară, un

străin tuciuriu, cu mustață și păr cârlionțat, care o rupea stâlcit pe românește, o luă pe Ioana la dans. Ce și-au vorbit nu știu, de ajuns, doar, că mireasa mea a zăbovit cu el în cameră mai mult decât s-ar fi cuvenit. Numai teama de pistolul lui, vârât cu grijă la brâu, m-a făcut să nu dau năvală peste ei și să-l iau pe țigănos la întrebări.

— Și ea, pe urmă, te-a părăsit și s-a dus cu el.

— Nu, Dom'Lamă, nu s-a dus. Acu' nu eram nici eu chiar așa de mort după ea, mai ales că obosisem, era o neastâmpărată, nu se gândea decât la același lucru. Dacă la început îmi făcuse plăcere, pe urmă am simțit nevoia de liniște. Credeam că e cazul, ca amândoi să ne gândim ce vom face pe mai departe, mai ales că recepționerul ne aducea tot mai puțini lei și noi îi dădeam tot mai multă valută. Ioana bătuse din gură, sau mă rog, lăsase să se înțeleagă că nu eram chiar cei care ne dăduserăm la început, fără să înțeleagă, proasta, că dându-se de gol, pierdeam brusc din stima lui. Țigănosul a spus că va părăsi țara, n-avea încotro, dar că odată lucrurile liniștite avea să se întoarcă.

— Și s-a întors? îl întrerupse Lamă, dornic să nu se lungească povestea la nesfârșit.

— La masă! se auzi comanda gardianului prin ferestruică.

Discuția dintre cei doi luă sfârșit, spre satisfacția lui Nane, sătul să povestească ceea ce trăise și își amintise singur în anii de detenție, de sute de ori. Având cu patru ani mai mult, mintea îi judeca altfel și dacă ar fi putut întoarce timpul înapoi, cu siguranță că n-ar mai fi făcut prostiile pe care le făcuse. Se ridicară de pe priciuri, primul Butoi, permanent flămând, mestecând cu atâta poftă una din gumele date de Mangiurea, încât dinții începură să se mănânce între ei de atâta scrâșnit. Cu toate astea nu ieși primul, Lamă era cel care deținea în continuare supremația autorității. Mangiurea, din alte calcule, se supuse acestui regulament de ordine interioară

știind și el din proprie experiență că ierarhiile, în orice loc s-ar fi aflat, trebuiau respectate.

— Să-i lăsăm să treacă mai întâi pe ceilalți, propuse Lamă auzind cum prin fața „garsonierei” lor mărșăluiau deținuții din „apartamentele” aflate spre capătul din stânga al coridorului.

Era o măsură de precauție. Dacă ar fi observat, în ceasul de plimbare, cel mai mic indiciu de agresiune, la adresa unuia dintre ei, ar fi fost incomparabil mai liniștit. Ceea ce nu se petrecuse în dreptunghiul curții, spațiu unde aveau loc, de obicei, cele mai multe dintre accidente, era de așteptat ca acestea să aibă loc sâmbăta la dușuri. Dar nici acolo, în afara unei sclipiri de o secundă, sclipire provocată de lumina piezișă a becului ce căzuse pe o lamă de brici, nu se petrecu nimic. Lamă îl păzise cu strășnicie pe Literă, înghesuindu-l spre peretele de unde curgea apa, fără să scape din priviri, prin aburul dens și mirosind a săpun de rufe, nici pe ceilalți chiriași ai celulei. Mustețea și Mangiurea refuzaseră să se spele la grămadă și cu toate că despăducherea, cum era numită baia, era obligatorie pentru toți, cei doi nu făcuseră prea mari eforturi să se sustragă regulamentului. Oje aflase cu siguranță ce hram purtase Mangiurea „în afară”, îl pusese la curent și pe colegul lui de schimb și, amândoi, se purtau cu fostul colonel, ca și cum el ar fi fost și în închisoare în grad și pe post, adică păzitor cu însărcinări speciale.

Aflat încă între realitate și aducere aminte, Literă se întoarse din nou în timp și cele câteva secunde, până aveau să iasă pe coridor, dilatate la maximum, îi fură suficiente să revadă un perete întreg al camerei de hotel pictat de mâna lui, pictură care o reprezenta pe nimeni alta decât pe Ioana, din pricina căreia suferea ca un câine. Ea îl refuzase să îl însoțească la magazinul aflat în preajma gării, unde se vindeau pânze și culori pentru artiști, pensule și suporturi pentru tablouri, rame și grunturi, cleiuri și mașini de confecționat rame, geamuri pentru viitoare icoane, găleți

de plastic cu vopsele speciale pentru fresce și o sumedenie de alte nimicuri atât de trebuincioase celor care voiau să nemurească omul și lumea lui din jur. Se întorsese cu două sacoșe și, cum Ioana tocmai ieșise de sub duș, cu toate că înainte de plecarea lui mai făcuse unul, o pedepsi obligând-o să stea doar cu un cearceaf pe umeri, într-un fotoliu, și n-o lăsă să se miște până ce nu pictă întregul perete, cel de pe care scosese înainte o reproducere.

Când apropiindu-se de perete, când depărtându-se de el, ca să aibă o viziune de ansamblu asupra întregului, câteva ore, Nane, cu lacrimile sub pleoape, o pictă pe Ioana așa cum adormise pe fotoliu, cu capul într-o parte. Cine știe de ce adăugă umerilor două aripi de înger, cum văzuse el prin biserici, el dându-le însă cu totul o altă semnificație, cu mult mai lumească. Cu aceste aripi, Ioana nici într-un caz n-avea să zboare la cer, cu ele avea, pe căile neștiute ale sufletului ei ușuratic, să aterizeze acolo unde avea s-o împingă dorința nestăpânită de aventură și avuție. Recepționerul fu primul care făcu descoperirea. Ioana semăna atât de mult cu ființa de pe perete încât două picături de apă nu s-ar fi putut identifica mai bine între ele, cu toate acestea imaginea de pe zid având, față de original, un plus de gingășie, de curățenie lăuntrică, pornită din adâncul durerii pictorului surd și indiferent la laudele recepționerului și la plânsul de fericire al Ioanei; stătea cu mâinile în buzunare, etalându-și pantalonii mâzgăliți de uleiuri vâscoase și cămașa unsă și ea cu toate nuanțele de albastruri, movuri și rozuri, intrate adânc în huma peretelui.

— Nane, n-am să te părăsesc niciodată, auzi Literă cuvintele Ioanei venite de undeva din spațiu, urmate grăbit de altele, de data asta rostite de la un pas de el, de Lamă.

— Haideți.

23

Îndemnul fu ascultat fără ca cineva să se înghesuie spre ușă. Numai după ce Lamă trecu pe lângă Oje, ceilalți locatari îi urmară exemplul, doi câte doi, ca la armată, ultimii fiind Mustețea și Mangiurea. Pe partea cealaltă, opusă coridorului pe care bocăneau ei spre sala de mese, alt șir de deținuți se întorceau spre celule, sub aceeași supraveghere severă. Deținuții se strigau unii pe alții, se înjurau, își făceau semne obscene, unul chiar avu timp să-și dea pantalonii jos și să-i arate, unui „pensionar” ce se îndrepta spre sala de mese popoul caraghios, cu fesele ascuțite ca un triunghi și un penis enorm ce se clătina între picioare ca un adaus supradimensionat și inutil. Dacă afară gardul despărțitor, care delimita o categorie de deținuți de cealaltă, dispăruse la ceasul de plimbare, în schimb sala de mese pentru cei cu pedepse grele era aceeași, nimic nu se schimbase în ea, în afara gardienilor, cu doi mai mulți ca în zilele precedente, amănunt care nu-i scăpă lui Lamă. La intrare fiecare prizonier era cercetat de la bocanci până la păr și urechi, iar prin sondaj unii dintre „chiriașii pe viață” erau obligați să-și scoată și izmenele, spre surprinderea condamnaților care asistau la așa ceva în premieră. Înșiruiți, unul în spatele celuilalt, locatarii din Avrămești făceau o hărmălaie de nedescris, fiecare ținând să fie auzit, fiecare dorind să transmită câte unui cunoscut, aflat înaintea sau în spatele lui, câte o înjurătură sau o glumă. Unul începuse chiar să rostească, cu o voce pițigăiată, un banc, dar strigătul unui gardian, de gabaritul lui Butoi, care ceru liniște, amuți pentru o clipă adunătura

de pușcăriași, iar un pumn care lovi cu brutalitate lemnul unei mese, reduse prizonierii la tăcere. Noul gardian, un fost pușcăriaș, hoț de electronică asiatică din trenurile de marfă aflate în tranzit spre vest, garate pentru un timp în triaj, neavând unde să se întoarcă, și dând dovadă pe tot parcursul detenției de o bună purtare, după câteva luni de instrucție fusese angajat, mai întâi ca supraveghetor peste cei care spălau zilnic podelele și curățau tinetele. După un an, din bătăuș cu soldă, menit să șmotruiască deținuții recalcitranți și certați cu regulamentul, ajunse gardian gradul trei, adică pe treapta cea mai de jos, urmând ca în funcție de devotament să fie urcat pe altă scară ierarhică. Boilă fusese avansat chiar cu câteva zile înainte. Ajunsese paznic la cantina deținuților a căror obiceiuri le învățase, pe parcursul anilor de detenție, mai bine ca oricine.

— Eu am să-ți smulg beregata, îi șopti râzând sinistru Butoi, trăgându-și grăbit pantalonii peste goliciunile feselor și burții uriașe. N-am să te iert.

În ciuda absenței oricărui sentiment de afecțiune, Butoi era stăpânit constant de teamă și pudoare, iar faptul că Boilă, cu care se cunoștea de-o viață, îndrăznise să-l umilească tocmai pe el în fața turmei care râdea ca la circ, îi urcase veninul în ochi. Corneea, din alb-gălbuie, se făcu maron, una cu irișii, căscați și ei în orbite.

În amiaza aceea prânzul era compus din varză și iahnie de fasole cu untură râncedă. Fusese răspândită ideea că grăsimea râncedă ridică potența și omoară tuberculoza, iar cei mai bătrâni dintre pacienți întăriră de-a lungul vremii foloasele grăsimii, descoperind ei înșiși adevărul despre leac pe propria lor piele. Cazurile de tuberculoză se puteau număra pe degete, cele de ulcer dispăruseră, iar regimul sever în alimentație anulase infarcturile și căderile de păr. Ca să nu mai vorbim de gingivite și paradontoze, străine penitenciarului condus de Corcolan, care se instruise dintr-o carte de nutriție rațională. Din manual își lua rețetele, sau le compunea singur, amestecând două trei, în funcție

de rezervele de alimente depozitate în pivnițele aflate sub carcere. Lamă, ca o cloșcă, era cu ochii pe celularii lui. În același timp, cu o iuțeală de care numai privirile sale erau în stare, nu scăpa nici mișcările celorlalți confrați, capabili de crime pentru un polonic în plus sau în minus. Bucătarul șef și ajutorul lui n-aveau voie să se întoarcă spre deținuți; umpleau farfuriile mecanic, întorși cu spatele spre șirul ce trecea prin fața ferestrelor nu mai înalte de două palme, ajutoarele, formate din deținuți, fiind cele care preluau farfuriile de plastic și le așezau pe pervazul din fața celui ce urma la rând. În acest fel nimeni nu putea acuza bucătarii de porții măsluite, de furtișaguri și protecționism. Lamă se dădu un pas la o parte și-i oferi porția ce i se cuvenea lui Nane. Nu se mulțumi cu atât, îl lăsă înaintea lui pe Mangiurea și Mustețea. Nu-i scăpă abia perceptibila contractură a mușchilor de pe obrazul celui de-al doilea. Ocupară parte din masa lungă de zece metri în aceeași formație, pe ultimul rând, ca în spatele lor să nu se mai poată așeza nimeni, sala de mese având doar opt șiruri de bănci la care puteau mânca, în același timp, o sută douăzeci de pușcăriași. În partea stângă, Lamă îl avea vecin pe Mustețea, iar în dreapta pe Mangiurea.

— Hei, mă, tu, urlă Lamă ridicându-se în picioare, adresându-se cuiva fără o adresă precisă și pentru că toți erau curioși, privire care încotro, timp folosit de Lamă cu măiestrie.

Cu o mișcare de măsluitor, fără ca măcar să privească în jos, înlocui farfuria lui Mustețea cu cea a lui Mangiurea. Nici unul din cei doi nu-și dădu seama. Doar Boilă înțelese ceva. Cu pași măsurați voi să se apropie de locul unde experiența îl învățase că se petrecuse o neregulă, dar Butoi, cu un picior trecut peste banca de metal prinsă în beton, îl făcu să se oprească la timp. Boilă nu voia să-și șifoneze în fața superiorilor abia primita avansare, cu toate că ceea ce observase nu era o invenție.

— Ce s-a întâmplat, Nea Paraschive, întrebă Boilă

neîndrăznind să-și gratuleze fostul coleg doar cu numele, așa cum ai chema la tine sau ai îndepărta un animal de pripas.

Acel „Nea”, era semnul unei rafinate stime, și atât Boilă cât și Lamă, ca de altfel și alți deținuți mai vechi, erau conștienți de valoarea lui.

— Mi s-a părut, dom’ gardian, spuse Lamă oferindu-i fostului pușcăriaș stima noii lui funcții.

Lui Boilă îi străluciră ochii de satisfacție.

— Rugăciunea, comandă Boilă și un fost călugăr, despre care nimeni nu aflase pentru ce era închis, se ridică arătându-și spre tavan albul corneei, de parcă ar fi fost orb din naștere. Monahul, rosti cu o voce caldă și rară un „Tatăl nostru” cântat cu atâta forță și duioșie încât, în semn de respect față de Cel de Sus, unii mai vârtoși și mai în putere își dăruiră colegilor mai sfrijiți jumătăți de porții, deși asemenea acte de caritate erau cu desăvârșire interzise. Alții, în loc să ofere din bucatele lor preferau, la cântecul dumnezeiesc al călugărului, să plângă cu gândul la cei de acasă, rămași fără sprijin. Nu puțini erau cei care dădeau apă la șoareci pentru că în tentativele lor de omor nu reușiseră să-și ducă opera la îndeplinire, vrăjmașii rămânând vii în timp ce ei erau supuși caznelor privării de libertate.

Nu se auzea decât zgomotul lingurilor de plastic, cei mai flămânzi preferând să soarbă zeama de varză direct din farfurie, fără să se atingă de fasole din cauza gărgărițelor ce ieșeau din boabele nefierte. Rotundurile mici și negre făceau plimbări încete și nestingherite peste boabele mari și umflate ca niște fudulii de cocoș. Numărul scârboșilor era mic. Majoritatea socoteau gângăniile făpturi neajutorate ale lui Dumnezeu, așa cum erau și ei. Bietele insecte nu păcătuiseră cu nimic dorind să-și găsească și ele un adăpost. Că fasolea era cochilia lor, pentru asta gângăniile n-aveau nici o vină. Deținuții le mâncau socotindu-le adesea boabe mișcătoare de piper măcinat,

râdeau, făceau glume. Important era ca pântecul să nu sufere până la masa de seară, numărul de calorii fiind riguros calculat. Cei cu pedepse grele erau cei mai mâncăcioși, parcă mai aveau de stat în pușcărie doar câteva luni și trebuiau să iasă nu numai teferi, dar și suficient de puternici ca să ia viața, parșiva de viață, de la capăt.

Viețașii sperau totdeauna în minuni, pândeau zvonurile de afară, se bucurau când ascultau la știrile cu circuit închis frânturi de adevăruri. Făceau legături între frazele trunchiate, dădeau cuvintelor nespuse înțelesuri visate, sperând într-o schimbare politică de pe urma căreia să se vadă din nou afară printre oameni, unii jurându-se să nu mai repete greșelile trecutului, alții de abia așteptând, ca odată eliberați, să-și reia cu sporită experiență vechile îndeletniciri. În celule se făceau chiar și lecții de anatomie, cei mai avansați dând meditații neofiților, arătându-le locul unde trebuia lovit cu cuțitul, ca victima să nu mai aibă nici o speranță de viață. În schimbul unei țigări sau a unei perversiuni, neștiutorii mai tineri treceau prin universități plătite afară cu bani grei. Intrau analfabeți în materie de violuri și ieșeau doctoranzi, în tainul învățăturii intrând și înșcolirea practică. Doar câte un țipăt nocturn dădea de știre celor fără somn, că cineva intrase în lumea unei noi cunoașteri. Viețasii nu se dădeau înapoi nici de la însușirea limbilor străine. Trăiau cu o convingere devenită fixație că în curând un miracol îi va arunca în libertate. Ca să-și piardă urma n-aveau decât s-o șteargă prin străinătățuri unde puteau începe aceeași viață, dar cu o calificare în plus și, așijderea, cu altă înțelepciune.

Mangiurea amesteca varza apoasă și acră cu fasolea. Știa din armată că iahnia pregătită la cazan nu se poate asemăna cu nici o fasole de pe lume, avea un gust cazon, iar gărgărițele nu-l scârbeau. În școala dură pe care o făcuse mâncase și resturi de putreziciuni, viermi și cărăbuși vii. Viața îl putea pune, odată aflat în misiune, în

cele mai dificile situații și aspirantul la o poziție înaltă în ierarhia școlii pe care o urmase, dacă voia să supraviețuiască, era dator să se obișnuiască cu toate mizeriile traiului la înghesuială. Alegea bob cu bob, temător parcă, în timp ce Mustețea îl supraveghea cu coada ochiului, el înghițind din această cauză fără să vadă ce înghite. La un moment dat, Mustețea rămase cu lingura în aer, ochii i se bulbucară, pometii obrajilor deveniră brusc roșii, apoi se auzi distinct ruptura unui organ interior și el se prăbuși pe spate cu privirile căscate la tavanul scorojit, prin care se vedeau bârnele de fier ruginite.

— Dom' Boilă, strigă Lamă și gardianul, în câteva clipe, fu lângă Mustețea.

Era prea târziu. Prin nasul și gura celui prăbușit cu spatele pe podea, se prelingeau două șuvițe de sânge, iar la scurt timp o ureche începu să sângereze și ea. Se auzi o sirenă de alarmă, o trăsese gardianul rămas în locul lui Boilă lângă ușă, semn pentru cei de la infirmerie că era cazul să apară de urgență cu o brancardă, iar pentru ofițerul de tură să trimită întăriri, nimeni neștiind ce anume se petrecuse sau ce se mai putea întâmpla de aici înainte.

Lamă se uită la Mangiurea. Acesta privea de la locul lui spectacolul, galben la față, ca și cum s-ar fi pregătit să facă un icter negru. Degeaba îl mai pipăia Boilă pe Mustețea, încercând să descopere în el un licăr de viață. Degetele de la mâini, și mai ales unghiile ce începeau să se înnegrească, era un semn că inima, în urma infarctului, pur și simplu explodase, altfel gâtul și fața n-ar fi început să capete și ele culoarea unghiilor.

Sosiră câțiva gardieni și brancardierii. Deținuții, majoritatea în picioare, nu se mișcau de la locul lor, știau că dacă Mustețea nu murise de moarte bună, ori cine dintre ei putea fi acuzat dacă își părăsea locul dinainte stabilit. Așteptau cuminți, fără tresăriri și fără emoții.

Moartea era un lucru firesc, mulți și-o doreau, mai ales că o trecere în neființă atât de rapidă, ca aceea a lui Mustețea, era de invidiat.

— Hei, doctore, se adresă un infirmier cu halatul murdar de resturi de pâine, lui Runcan, medicul de serviciu al penitenciarului fiind plecat. Vezi dacă mai e cazul să-l ducem la spital.

Runcan trecu banca, apoi printre rânduri veni la locul accidentului. Îi cercetă lui Mustețea retina și când o văzu dilatată, dădu din cap, semn că nu mai era nimic de făcut. Mortul fu scos pe targă fără să stârnească mari regrete printre cei rămași. Deținuții se așezară pe locurile lor și își continuară prânzul. Câțiva mai sensibili, își lăsară bunătate de fasole în farfurii. Fără să le ceară voie, vecinii își dublau porțiile înfulecând pe săturate.

Mangiurea împinse farfuria din fața lui și privi în gol, cu mâinile rezemate de stinghia de lemn a mesei. Gălbeneala se retrăsese sub piele, culoarea îi reveni la normal. Lamă tăcu și mâncă mai departe, îndemnându-l pe Literă să nu renunțe la hrană. Chipul celui decedat i se întipărise atât de puternic în minte lui Nane, încât în locul mâncării nu vedea decât fața lui Mustețea, cu ochii deschiși și întrebători. Dacă ar fi avut la el o bucată de cretă colorată sau un simplu cărbune, din câteva linii ar fi fost în stare să redea pe perete nu atât asemănarea dintre cel dus și cel rememorat prin forța imaginației sale, ci tocmai acea chinuitoare întrebare cu care Mustețea intrase în lumea neființei. Aceeași întrebare și-o punea și el, Literă, dar se ferea să-și dea vreun răspuns. Era sigur că ceva se întâmplase, că protectorul său, Lamă, nu era străin de accidentul petrecut, dar în ce fel nu era străin, nu avea curajul să întrebe.

— Îți mulțumesc, domnule Lamă!

Paraschiv auzi șoapta lui Mangiurea la ureche, dar acesta își vedea mai departe de fasolea lui. Sosi un alt infirmier și, într-un sac de plastic, vârî farfuria, resturile de

mâncare și lingura de care se folosise Mustețea. Cineva voia să le sugereze deținuților că, dacă la mijloc nu fusese vorba de o moarte curată, aveau să dea de dracu'. Dar Lamă știa foarte bine că, indiferent de rezultat, mortul avea să rămână mort, iar cel care trebuia să dea ortul popii inițial, nici într-un caz nu trebuise să fie Mustețea, ci Mangiurea. Observase, stând la coadă în fața ferestrei din dreptul bucătăriei, că Mustețea încercase, ca din greșeală, să dea mâncarea celui aflat înaintea lui. Apoi nu mai văzu nimic din pricina spatelui interpus între el și farfurii. Dar Lamă simțise că atunci se petrecuse ceva. Mărturia pe care trebuise să o dea Mustețea, cu o zi înainte unui procuror militar, și pentru care Corcolan îl chemase în biroul său, fusese o chemare de formă, altfel, la întoarcere, Mustețea nu s-ar fi urcat direct pe prici neînvrednicindu-l pe Mangiurea nici măcar cu o privire și refuzând să-i răspundă acestuia la o întrebare nevinovată. Lamă schimbase farfuriile ca să se convingă de adevărul presupunerii sale. Avusese dreptate. Mangiurea nu fusese băgat în celula lor ca să-l suprime pe Literă, ci dimpotrivă, el era cel vizat să iasă din pușcărie cu picioarele înainte, trimis pe lumea cealaltă de cel care îl numise nu odată, în auzul tuturor celor din celulă, „bunul meu prieten".

24

— De ce mi-ai mulțumit, domnule Mangiurea, se adresă Lamă fostului colonel, după ce Paraschiv trecu, fără să-și ceară voie, de pe patul lui, pe priciul omului învinuit de contrabanda cu țigări.

Mangiurea îl privi pe Lamă cu vădită curiozitate; sau nu-și amintea de ceea ce spusese în sala de mese, sau dorea ca să anuleze printr-o amnezie voită slăbiciunea de moment, datorată unui impuls ce trebuia să moară în el. Lamă nici nu se aștepta la altceva. Dacă Mangiurea s-ar fi pus pe explicații, ar fi însemnat să recunoască nu numai încercarea de asasinat de către fostul său coleg, ci cu mult mai multe lucruri, ori viața lui, înțelesese din cele întâmplate, depindea de puterea lui de a tăcea. Cuvintele de mulțumire îi ieșiseră pe gură dintr-o pornire mai presus de voința lui, poate nici nu le rostise și Lamă îi cerea să revină la o stare despre care Mangiurea nu mai știa nimic. Mirarea în urma întrebării era atât de sinceră încât Lamă, o clipă, puse chiar el la îndoială ceea ce auzise, dar numai o clipă.

— S-ar fi putut să mă fi înșelat, sau poate m-am gândit că ești dator să-mi spui acele vorbe, domnule Mangiurea.

— Nici vorbă. Ce m-ar împiedeca să recunosc. Nu-i un capăt de țară și pe urmă, în lumea în care trăim, un gest de felul celui sugerat de dumneata ar trebui plătit oricum, fie și măcar prin câteva cuvinte. N-am putut s-o fac pentru că nu aveam de ce.

Lamă nu voi să-i lase lui Mangiurea prea mult răgaz, fiecare clipă neocupată putea fi un câștig pentru cel cu

care stătea de vorbă, întărea convingeri, anula altele, elimina slăbiciuni, consolida forța lăuntrică de a nu se da de gol. În același timp, Mangiurea simțea nevoia nu numai să îndrepte discuția spre alt făgaș, dar să și răsplătească cu ceva gestul lui Lamă de a-l salva. Viața lui, de asta era mai convins ca oricând, depindea în continuare de puterea de a-și pune căluș la gură pentru alte vremuri, sau poate pentru toată viața. Cele întâmplate cu Mustețea erau un semnal de care trebuia să țină seamă, un semnal dur în cazul în care ar fi transpirat numele celui ce îi dăduse undă verde pentru manipularea transportului, a cărei destinație o cunoștea doar el. Faptul că singur deținea acest adevăr îi întărea convingerea că moartea lui Mustețea fusese inutilă. În propria minte, Mangiurea voia să încurce lucrurile, să facă din fostul lui amic de celulă și de afaceri o victimă. Mustețea n-ar fi atentat la viața lui, din proprie inițiativă, pentru nimic în lume, cu toate că în cea mai tăinuită cămăruță a sufletului său știa foarte bine că totul era posibil.

— Da, și eu cred că auzul mi-a jucat o festă, încurajă Lamă minciuna lui Mangiurea, cu toate că același auz îl salvase nu o dată de la moarte.

Auzea ca un animal de pradă, atent mereu la ce se petrece în jur, auzea ca un orb, obligat de soartă să-și supraliciteze celelalte simțuri. Literă, de la locul lui, lungit pe priciul din mijloc, avea putința să-i privească pe cei doi, și nu numai să-i privească, dar să-i și asculte. I se părea rușinoasă purtarea lui tăcută, incapabil să-i sară lui Lamă în ajutor. Auzise și el cuvintele lui Mangiurea, le auzise în liniștea aceea înstăpânită de moartea lui Mustețea. De ce nega cel ce stătea lângă Lamă?

— Domnule Mangiurea, se hotărî Literă, fără să-și dea seama dacă face bine sau nu, recunoscând un adevăr tăinuit până atunci.

Scoase de la piept desenul pe care îl făcuse, și pe care Mangiurea îl ignorase, și cu o voce ce nu se voia tremurată

spuse:

— Aceasta este femeia cu care ați cărat atunci cele două geamantane din nuiele. Unul s-a răsturnat în zăpadă, pe drum. Ați strâns în grabă banii și ia-ți pus la loc, dar au rămas destui ca să-mi umplu și eu buzunarele cu ei. Femeia aceasta, deși atunci n-am văzut-o decât din profil, legată la față cu o basma, este cea care v-a însoțit, și tot ea a făcut tot ce i-a stat în putință să ajung aici, nejudecat de patru ani, așa cum nu ești judecat nici dumneata. Sau poate vor să ne dea direct sentința, să ne-o aplice așa cum i-au aplicat-o lui Mustețea, în realitate cel ce trebuia să fie pedepsit fiind dumneata.

Mangiurea nu păru surprins de afirmațiile tânărului; Literă nu făcuse altceva decât să deschidă o pârtie la care nu avusese suficient timp să se gândească. De vină fusese și Lamă cu întrebările lui și timpul scurt trecut de la moartea lui Mustețea. Era dator să-și facă ordine în minte, să așeze lucrurile calm, unul lângă altul, să ajungă până la urmă la o concluzie. Nici nu se sinchisi de ceea ce îi spusese Literă; erau constatări și atâta tot, puteau fi confirmate sau ușor de dat peste cap și, pe urmă, aparțineau unui trecut destul de îndepărtat, cu toate că acel trecut era legat, fără îndoială, de prezentul pe care îl trăia acum. În ora aceea, cât Mustețea lipsise, se petrecuse cu el ceva deosebit, dar ce anume n-avea de unde să știe.

Înțelesese din clipa când fusese chemat că ceva nu era în ordine. Mirarea de pe fața lui Mustețea, la primirea veștii, din partea lui Oje, că trebuia să se prezinte la vorbitor, era un indiciu că fostul lui camarad nu se aștepta să fie chemat de cineva. Acum era sigur că nu la vorbitor se dusese Mustețea, ci cu totul în altă parte. Mai mult ca sigur, Oje îl condusese până la capătul coridorului, acolo ușa se deschisese și fusese preluat de alt gardian, poate până la locul final unde avusese loc întâlnirea, mai intermediaseră și alții paza lui, acest schimb de gardă fiind menit să șteargă urmele; o modalitate frecventă de a

înlătura la gardieni orice suspiciune. Se calmă. Își puse mâinile sub cap; era un obicei de a-și filtra reflecțiile, de a-și rândui ordonat în minte judecățile pe care și le dorea limpezi. De ce-l salvase Lamă? El provocase acea diversiune cu strigătul în sală, ca să distragă atenția prizonierilor, timp suficient ca să schimbe farfuriile. Dar de ce-o făcuse? Și pe urmă, Mustețea! Cine anume îl chemase și de ce acceptase o propunere atât de degradantă? Sau poate Mustețea nici nu fusese pus exact la curent cu ce anume avea să se întâmple. Nu era de eliminat din calcul nici o mică diversiune. Mustețea fusese dus până la un vorbitor secret, lăsat acolo să aștepte o oră în zadar, apoi trimis din nou în celulă, creându-se în acest fel, pentru ceilalți, impresia unei întrevederi secrete, ziua aceea nefiind una de vorbitor obișnuit. Mangiurea elimină ultimul raționament. Mustețea nu era omul care putea fi dus de nas. Dacă ar fi avut dubii în privința substanței primite, ar fi încercat-o singur, cunoștea și el metodele, putea constata felul și forța otrăvii fără ca efectul încercării să fie ucigaș. Cianura avea un miros aparte, și chiar dacă ar fi fost protejată de un strat protector și inofensiv pe deasupra, Mustețea era un fin observator, mai ales că fusese înșcolit în acest domeniu. Pe urmă ordinul sunase clar, pastila, sau ce-o fi fost, trebuia să ajungă nu în farfuria lui, ci a prietenului său. Fără Lamă, cel ce s-ar fi odihnit acum în frigiderul închisorii, din sala de autopsii, ar fi purtat numele de Mangiurea și, bineînțeles, diagnosticul necropsiei ar fi fost unul banal, neapărat legat de un atac cerebral sau de un infarct nefericit. Convins pe jumătate de propriile concluzii, pe care avea ulterior să le supună unor mai profunde verificări, Mangiurea aținti cu privirile, câtva timp, scândurile priciului de deasupra, apoi închise pleoapele. Lămurit în parte cu întâmplarea din sala de mese și intuind că Mustețea deliberat acceptase să-și ofere serviciile, scontând într-o eliberare rapidă și într-o la fel de rapidă înaintare în grad, fugi cu gândurile la cel pe

care nu cu multe minute în urmă îl considerase un puști, indiferent de vârsta lui. Literă i se păruse la început un simplu boschetar, ajuns cine știe în urma căror fărădelegi într-una din cele mai bine păzite închisori. Se înșelase în privința tânărului; Literă nu numai că nu era un redus intelectual. Avea un înnăscut simț al observației și o memorie vizuală de invidiat. Dovadă desenul și poate nu atât perfecțiunea liniilor, ci expresia portretului pus pe hârtie. Faptul că semăna leit cu Leontina, cea de acum patru ani, poate era calitatea cea mai puțin importantă a chipului născut de sub vârful unui creion bont, ci forța ei lăuntrică divulgată de buza groasă a maxilarului superior și cea subțire, ca o tăietură de brici, a celei de jos, plus o voință ieșită din comun, întipărită în ochii tăioși cu uitătura piezișă, perversă. În dimineața fierbinte de decembrie, după câteva zile nefiresc de calde pentru acel anotimp, se stârnise ninsoarea și un viscol aspru.

Trasoarele intersectau fulgii groși împroșcând în goana lor fără țintă precisă schije de lumină. Nu văzuse așa ceva decât în laminoarele de sârmă unde barele incandescente fugeau spre rotoarele reci ce aveau, într-o fracțiune de secundă, să le reducă din grosime și să le trimită mai departe, spre alt necunoscut. În dimineață aceea, Mustețea, care îi era superior în grad, îl chemase de urgență, și fără să-i dea nici un nume, îi rosti o adresă și-i ordonase ca împreună cu femeia cu care urma să se întâlnească, acoperiți de un tir comandat, dar de care nu trebuia să le fie frică, trebuiau să scoată dintr-un apartament, aflat în apropierea televiziunii, două valize cu un conținut important. Mustețea era căpitan, el, Mangiurea, sublocotenent la aeroportul militar, șofer pe o dubiță, de obicei ținută în rezervă pentru misiuni neprevăzute. O găsise pe Leontina așteptându-l în fața casei unde fusese trimis. Fața îi era pe jumătate legată cu o broboadă-fular, sortită, mai mult ca sigur, să-i ascundă chipul, și nu să-i apere pielea catifelată de gerul

pătrunzător, real și el, dar la care nimeni nu se aștepta la o zi după ce temperatura fusese caniculară. Nu ținea minte ca pe stradă să se fi aflat cineva, iar șuieratul gloanțelor și geamurile făcute țăndări, la toate vilele din preajmă, nu puteau ascunde în dosul lor ochi curioși. Cheile erau la Leontina, ea deschisese ușa principală de la parter și tot ea îl condusese pe Mangiurea la cele două valize, aflate în mijlocul holului. Probabil cineva încercase să le ducă de acolo cu o zi sau două înainte, altfel nu înțelegea de ce fuseseră lăsate de izbeliște când conținutul lor, aflat la vedere, era mai mult decât ofertant. O valiză era deschisă și se distingeau hârtiile verzi, legate în pachete și vârâte în ciorapi de damă, sugerând niște picioare diforme și varicoase. Se mirase de acel ambalaj original, dar nu venise acolo să-și pună întrebări, venise într-o misiune și era dator s-o ducă la îndeplinire. Din acel hol o scară interioară urca la etaj. Deci în apartament nu era nimeni. Cu toate astea Literă îi văzuse și acum era sigur că nu numai pe el, nu-i putuse scăpa din vedere nici Leontina care, bărbătește, îl ajuta să care valizele mai grele decât s-ar fi cuvenit. Greutatea lor nu se datora numai banilor, așa cum constatase când ajunsese la destinație, dedesubt, în alți ciorapi, de data asta bărbătești, zornăiau kilograme de bijuterii.

Mangiurea zărise doar o brățară cu diamante și pentru o clipă regretă că, fără voia lui, era amestecat într-o afacere ce putea ulterior să-l coste. Asigurându-se de primul transport, Leontina îl trimisese și a doua oară, de data asta singur. Îi dăduse cheile și-i ceruse să deschidă, din spatele unui tablou, un seif în care se găseau câteva agende și hârtii importante. Numai că, la a doua incursiune, strada nu mai era liberă. Dinspre televiziune focul încrucișat al automatelor și mitralierelor grele de pe taburi slăbise în intensitate, gloanțele șuierau anemic, spărgând ce se mai putea sparge. În schimb dintr-un tanc se trăgea în clădirea părăsită cu proiectile incendiare, altfel acoperișul n-ar fi

luat foc, incendiul întinzându-se cu repeziciune. Văzuse chipul unui tânăr în mijlocul străzii și își zise că n-avea nici un rost să riște mai mult decât era cazul.

În afara jurământului de militar, nu jurase față de nimeni să sustragă bunuri din case particulare, la comanda unei femei despre care, la vremea aceea, nu știa mare lucru. Se întorsese direct la aeroport și-i raportase lui Mustețea că pe jumătate misiunea fusese îndeplinită, fără a-i da însă nici un amănunt de ce renunțase să intre în casă a doua oară. Mustețea, fără nici o explicație puse mâna pe chei și luă drumul Bucureștiului sub tirul celor de la aeroport care trăgeau, culcați pe trotuarul de sus al șoselei de acces spre aerogară, într-un autobuz de culoare galbenă. O dată dacă reușise să umble la seif, iar Mangiurea nu-l întrebase, cu toate că era sigur, graba lui de a pleca nu putea fi determinată decât de insuccesul său în cel de-al doilea drum. La doi ani, când credea că a sosit momentul să se despartă de armată, fusese chemat și în prezența câtorva superiori, înaintat direct la rangul de căpitan, iar după un an, la cel de colonel plin, Mustețea rămânând simplu maior. Însemna că fusese apreciat sacrificiul lui pentru transportul celor două valize, iar insuccesul lui Mustețea, care probabil nu reușise să recupereze hârtiile din seif, fusese taxat ca atare, neacordându-i-se o ridicare în grad. Însemna că Literă o mai văzuse undeva pe Leontina, altfel nu se explica asemănarea dintre portret și chipul ei de-atunci. Cu siguranță țesătura întregii afaceri era bine pusă la punct, bine ascunsă, altfel ar fi aflat ulterior cine era Leontina, ce hram purta și de ce, după atâția ani, când dăduse aproape totul uitării, i se ordonase să semneze o hârtie care lăsa liberă trecere celor patru tiruri despre a căror încărcătură fusese informat. Voise la început, prin telefonul celular, să anunțe comandoul special, aflat permanent pe pista militară, pentru posibile acțiuni neprevăzute, dar omul ce se apropiase de el, tocmai când forma numărul de telefon,

îl făcu să se răzgândească. „Răspund eu”, sunase vocea autoritară și Mangiurea, cunoscând personajul, era la curent că ordinul plecase din altă parte, consilierul prezidențial neavând altă menire decât să i-l transmită personal. Semnase și scuipase într-o parte. Își făcuse nu o dată procese de conștiință, dar repede renunțase la ele, în meseria lui conștiința individuală n-avea ce căuta. Dar iată că acea semnătură de atunci îl proiectase în alte sfere ierarhice și, până la urmă, îl adusese aici unde numai în urmă cu câteva ore trebuia să moară în locul lui Mustețea. Oare Mustețea acceptase misiunea din invidie că fostul lui subaltern ajunsese până la urmă să-i fie șef?

25

Prin fața celulelor se auzeau roțile unui cărucior, zarva gălăgioasă din camerele vecine, cuvinte grosolane și râsete. Doctorul Runcan, de serviciu în ziua aceea, căra de pe secție rufăria de corp murdară și împărțea alta. Ferestrele erau deschise de Boilă, încântat că i se oferise șansa ca în ziua aceea să supravegheze el strânsul rufăriei, o făcea cu o conștiinciozitate demnă de toată lauda. Deschidea luminatorul de veghe, privea în interiorul celulei, comanda cu voce tare dezbrăcarea, și după ce Runcan arunca, în funcție de numărul de deținuți maldărele de lenjerie curată comanda pușcăriașilor, ca prin același dreptunghi, să-și arunce direct în cărucior izmenele și cămășile murdare. Boilă nu voia să-și păteze mâinile negricioase cu zdrențele, cel mai adesea scorțoase, din pricina jegurilor de tot felul. Era treaba medicului să strângă și să apese rufăria în cărucior, ca să încapă în el cât mai multă.

Doctorul se ștergea mereu la ochi, semn că munca la care fusese supus o acceptase fără să dorească, deși nimeni nu-i oprea pe deținuții din categoria „intelectualilor” să refuze asemenea îndeletniciri. Ajunși la celula unde se afla Lamă, Boilă deschise ferestruica, dar nu mai apucă să-și scoată palma din interior. Butoi i-o trase, la comanda lui Lamă, înăuntru, și paznicul, cu toată forța lui, nu fu în stare să se elibereze.

— Boilă, este pentru a patra oară când cer vorbitor la comandant și nu mi s-a dat nici un răspuns. Riști să rămâi fără mână și să pleci de aici fără braț, dacă nu chemi un alt

gardian care să-i transmită lui Corcolan mesajul meu.

Butoi, rânjind, ajutat și de Buzatu, trăgeau cu putere de brațul paznicului și în curând în locul fluierului se auzi, ca într-o catedrală, strigătul de animal ajuns cu durerea la capătul răbdării. Ușile de pe coridor începură să se deschidă una după alta și tropăiturile de bocanci militari se profilară tot mai distinct.

— Nu mai plânge, domnule doctor, pentru dumneata am cerut vorbitor, mai spuse Lamă și, cunoscând regulamentul, în clipa când se deschise ușa și pistolul automat fu îndreptat spre el, își întinse mâinile spre a fi încătușate.

Medicul plângea, de data asta nu din pricina umilinței, ci de spaimă că răzbunarea are să fie până la urmă suportată, din partea gardienilor, tot de el. Strângerea rufăriei fu preluată de Oje, iar Paraschiv, escortat de Boilă, care își masa mâna maltratată, ca să scape de junghiurile de la umăr, mută lama cu limba între buze și începu să cânte, ca din frunză, ceva de dor și inimă albastră.

Lamă, pesemne, înnebunise în dimineața aceea, altfel n-ar fi sechestrat gardianul, faptă pedepsită cu zile grele de carceră, fără apă și fără mâncare.

— Dom'Lamă, eu n-am să raportez ce mi s-a întâmplat, eu nu vreau ca din pricina mea... Și eu am fost deținut, știu ce înseamnă carcera din camera ca un coșciug. Nimic nu s-a schimbat de pe vremea când am cunoscut-o și eu. N-am nici o vină cu dom' doctor, pe hârtie era trecut numărul lui, aici nu există funcții, dom' Lamă mata știi foarte bine, există numai numere.

Boilă îl părăsi la a doua ușă, deținutul fiind preluat de alți doi gardieni. Lamă văzu printre gratiile coridorului, cum la etajul de jos, o ușă se deschide și prin ea se strecoară, în holul din fața biroului comandantului, o femeie a cărei figură o recunoscu imediat. Aproape că-i veni să se arunce de bucurie de la etaj, dacă n-ar fi fost plasa groasă, când recunoscu în femeia îmbrăcată în negru

portretul desenat de Literă. Cu toate că dispăruse grăbit, după colț, trăsăturile ei îi rămaseră bine întipărite în minte, nu le putea confunda și nici încurca cu altele. Era una și aceeași femeie, doar că acum părul îi era tuns drept în dosul cefei. Mersul îi era sigur, tocurile înalte băteau ritmic betonul pardoselii.

Așteptă câteva minute în fața intrării, timp în care unul dintre gardieni îl controlă pe Lamă centimetru cu centimetru, voind să fie sigur că, odată ajuns înăuntru, Lamă nu intenționa să facă cine știe ce prostii. N-aveau ce să găsească la el, iar gardianul știa la fel de bine acest lucru. El respectase un regulament și atâta tot. Un alt paznic le făcu semn și, după ce Lamă fu încătușat și la picioare, îl împinseră de spate în interiorul unei camere unde Corcolan se pregătea să așeze receptorul în furcă. Câteva ecrane de televizor lăsau vederii imagini de pe cele patru culoare din partea vestică a închisorii, adică partea unde erau închiși deținuții pe termen lung, cotați ca deosebit de periculoși.

— Știu de ce m-ai căutat Lamă. Dacă nu te-am putut primi motivul a fost simplu: omul tău de legătură a murit acum o săptămână. Pentru mine nu mai ești decât un criminal obișnuit. Să nu crezi că nu știam că lucrezi sub acoperire. Știu aproape totul despre tine. Din păcate lucrurile sau schimbat între timp, securitatea ta s-a desființat, oamenii de atunci au ieșit la pensie sau se află în lumea drepților. N-am nici o obligație față de tine. Am încercat să reînnod vechile tale legături, dar știi la fel de bine ca și mine că în actuala conjunctură nimeni nu e dispus, chiar dacă ar mai exista cineva care să te cunoască, să-și riște reputația. Pe urmă aveai o obligație, a fost ultima pe care ți-a cerut-o omul tău, pe atunci încă viu. Poate numai Mangiurea sau Mustețea să mai fi știut cine ești. Mustețea a murit lângă tine. Odată cu el, pentru cei din afară, ai murit și tu. Ai făcut atâția ani de pușcărie pentru că ți s-a cerut să te supui ordinelor. Să asculți și, la

nevoie, să torni pe cei care erau împotriva regimului. Ai și ucis, Lamă, ai ucis la Aiud, desigur o crimă comandată, n-aveai nici o vină. Dar cel care a cerut de la tine acest sacrificiu, după revoluție a intrat în anonimat. Îți promit că voi afla noua lui îndeletnicire. Am cerut să mi se pună la dispoziție dosarul tău secret, nu cel care te-a însoțit și, dacă noul ministru vrea să facă ordine în ograda lui, n-are de ce să mă refuze. Ești singur, Lamă, nu mai ai pe nimeni. Cine să depună mărturie că ai fost închis pentru o crimă comandată? În dosar scrie doar negru pe alb că ai ucis. Mai are astăzi cineva timp sau vreun interes să cerceteze adevărul, să se ducă la fața locului, să piardă vremea cu un om care a acceptat închisoarea doar ca să-i anihileze pe cei care ar fi vrut să evadeze, sau să tragă cu urechea în folosul unui regim, regim care pe mine m-a ținut patru ani în pușcărie numai pentru că fiul meu a îndrăznit să spună niște prostii, după ce a fugit din țară? Și pe urmă, crima pentru care ai fost acuzat a fost reală, nu te poți disculpa aruncând vina pe alții, Lamă. Uneori încerc să te înțeleg. Dacă am refuzat să te primesc la vorbitor, explicația este simplă. Și-o pot furniza pe loc.

Mi-a fost silă de tine. Poate vrei să te eliberez. Pe ce temei, în virtutea cărei legi? Nimeni n-ar mai avea curajul să meargă la tribunal, din foștii tăi colegi, să depună garanții morale în favoarea ta. Și chiar dacă ar depune, activitatea ta de călău în închisoare ar fi taxată acum mai grav și pedeapsa n-ar fi alta decât tot închisoarea pe viață. Ești un criminal de rând, Lamă! Ai fost trimis aici cu un scop precis. Tu îl știai. Dacă te-ai fi conformat acelei cereri, poate, poate s-ar mai fi putut schimba ceva. Acum grațierile nu mai sunt o problemă, putea să ți să întocmească alt dosar din care să dispară nu numai vechile tale îndeletniciri, dar să reiasă că ai fost închis pe nedrept. Știi care-i tragedia ta, Lamă? Tu trăiești pe altă lume. Te-am observat când ai intrat la mine, buzele ți s-au mișcat și de pe ele era să pornească cuvântul „tovarăș”. În ultima

clipă ți-ai dat seama că tu ești un număr și eu un comandant de pușcărie, cea mai bine păzită, cea mai mizeră, mai murdară și cu cei mai periculoși deținuți. Tu trăiești în trecut, Lamă. Și-am văzut un rest de dosar pe care ai tăi, imediat după revoluție, au vrut să-l ardă, dar n-au reușit să facă treaba decât pe jumătate. Ai fost un tânăr frumos, puteai avea alt destin, dacă nu te-ai fi supus celui pentru care ai fost destinat. Sunt convins că nici nu știi câți ani au trecut de la revoluție, cine conduce țara, cu toate că noi vă ținem cu știrile la curent, cu unele dintre ele. Și-am văzut chipul pe monitorul de la mine, ascultai și nu dădeai crezare celor auzite, zâmbeai socotind anunțurile noastre drept diversiune, pentru a induce pe unii ca tine în eroare. Nu ești singur din această categorie, Lamă. Unul și-a pus capăt zilelor înecându-se în tinetă, asta a fost voia lui și nimeni nu l-a oprit. Avea ochii albaștri ca și tine, și el a fost cândva frumos, și el probabil a vrut să-și întemeieze o familie. Recunosc, poate și acum sunt turnători care aparțin noului regim, este și asta o meserie. Tu n-ai îndeplinit decât un ordin, de unde era să știi că lumea se va da cu susul în jos? Singurul care putea să mai depună o vorbă pentru tine a fost. Poate știi tu mai multe și mă luminezi și pe mine. Ia o țigară, ți-o aprind eu. N-am vrut să cer să-ți scoată cătușele de la mâini și de la picioare ca să nu le dau de gândit gardienilor. De unde să știu că vreunul dintre ei n-are ambiția să devină șef și să mă toarne tocmai pe mine. Mă feresc și eu. S-au schimbat multe, Lamă, dar nu chiar prea multe.

Lamă zâmbi. De fapt, după începutul perorației lui Corcolan, încetă să mai fie atent la frazele rostite grăbit, nu mai auzea decât frânturi de cuvinte ce nu se legau între ele, mai ales că pe buzele crăpate îi apăruse un firișor de salivă roșie. După ce și-l șterse cu ambele mâini duse la gură, zâmbetul îi apăru din nou, de data asta curat, fără urmă de ironie în el, un zâmbet inocent, de copil. Până și expresia feței i se schimbă, pomeții obrajilor supți,

adunaseră sub ei un strat de mușchi, cutele de pe frunte deveniră mai puțin adânci, până aproape de dispariție. Pe fața lui cineva pusese o altă față, de latex, aidoma primei, dar fără suferințele și trăirile celei dintâi. Un chip de adolescent, din care vii și maturi erau doar ochii, așa cum fuseseră de când se știuse. Îl găsiseră într-o pubelă de gunoi, îl găsise un militar, coborâse din casă să arunce o pungă cu resturi menajere. Când văzu mogâldeața de om adormită și la adăpost de burnița rece, îl scoase de acolo. Se convinsese că nu era mort; ochii mari, verzi-albăstrui, căutau spre el luminoși, fără teamă, așa cum un pisoi de pripas se lasă luat în brațe și primul lucru pe care îl face este să lingă obrazul celui ce se dovedise blând și ocrotitor. El doar își împreunase mâinile murdare de copil în jurul gâtului celui ce-l descoperise, fără să înceteze nici o clipă să-l privească intens, fără să închidă pleoapele, ca și cum ar fi vrut să intre într-o nouă viață cu pupilele larg deschise. Multe din aducerile aminte le uitase Paraschiv, dar numele de Viorel, Viorel Paraschiv, cum îl botezase pe loc militarul, n-avea cum să-l uite, cum nu avea să-i piară din memorie nici baia, prima lui baie într-o cadă albă și curată.

— Uite ce frumos e, Nicule, spuse femeia ținându-l ridicat în brațe și din ochii ei curseră lacrimi, nici el nu știa dacă de bucurie sau durere. N-avea cum să nu le simtă și acum, îi curseseră pe obraji și de acolo una îi căzuse pe buze, chiar în locul unde acum buza îi crăpase și mai adânc, în urma zâmbetului pornit dintr-o altă aducere aminte. În aceiași zi fusese dus la un orfelinat, îmbrăcat în haine de vârsta lui, curate și parfumate. Așa îi rămăsese numele cum i-l pusese cel care îl găsise în tomberon: Paraschiv Viorel.

De la început își dăduse seama că era cu mult mai matur decât ceilalți, mai dezvoltat la minte, nu de ani și nici la stat, altfel n-ar fi observat că toții copii aveau aceeași culoare a ochilor, aceeași îmbrăcăminte, aceleași prenume

de floare. La câteva zile venea mama lor, așa fuseseră îndemnați să-i spună „mamă” și el se atașase de ea, cu reținerea omului adult, nu așa cum făcuse prima dată când fusese scos din lada de gunoi, în care se ascunsese, ca să-i fie mai cald. Nu știuse cum nimerise acolo, dacă venise adus de cineva sau se ascunsese singur, destul doar că ce trăise înainte de a fi găsit aparținea unei vieți care nu-l marcase și nu-i încărcase mintea cu nimic. Ar fi vrut să rămână în aceeași casă unde chipul femeii și-l desenase pentru totdeauna în spatele retinei. Ea îl săpunise, apoi îl spălase fără să-i fie rușine de părțile lui intime. De atunci descoperise sentimentul jenei, din clipa când mâna delicată îi atinsese pielea, apoi îl șterse cu prosopul nutrind în gestul ei o gingășie de mamă. N-a fost să fie așa, dar noul cămin, cu atâția frați în jurul lui, nu-i displăcu, dimpotrivă. Înțelesese, după câteva săptămâni, că era un protejat al „mamei”, altfel nu l-ar fi luat pe el primul în brațe și nu l-ar fi ținut de subțiori, săltându-l în sus și strigând: hopa, hopa, uite popa.

— Tu mă asculți, Lamă, ai pierdut ultima șansă, chiar dacă n-ai fi scăpat de pușcărie, s-ar fi găsit o închisoare mai ușoară, puteai să devii gardian, așa cum a devenit Boilă, sau chiar mai mult decât el.

Lamă continua să zâmbească, fusese așezat jos și nu se feri când un „frate”, din invidie, că el nu fusese alintat de „mama”, îl lovise peste nas, cu un pumnișor adunat strâns, plin de putere și ură. Din ziua aceea, Floricică, băiatul care îl lovise, nu mai apăru nici în dormitor, nici în salonul comun plin de jucării, spațiu rezervat jocurilor și primelor învățături. Regretase enorm că Floricică fusese mutat în altă școală, sau dus cine știe unde. Nu scăpase nici atunci și nici mai pe urmă de părerea de rău că-i cursese, după lovitură, sânge din nas, numai sângele fusese de vină, de el se lăsase impresionat cea care avea să-i rămână pe veci singurul om apropiat. Avusese vag impresia că la școala militară, cu mulți ani mai târziu, îl văzuse pe Floricică în

aceeași uniformă ca a lui, semăna leit cu celălalt Floricică din copilărie și avea aceleași trăsături cu ale lui Mangiurea. Paraschiv zâmbi până ce simți durerea la buze mai puternică. Alungă imaginile de demult și cele de acum. Floricică nu avea cum să fie Mangiurea. Era adevărat, din pricina ochelarilor pe care nu și-i scotea nici noaptea n-avusese cum să-i vadă ochii, poate dacă i-ar fi zărit și-ar fi putut da mai bine seama dacă cel de acum era unul și același cu cel de altădată. Nu, cu siguranță cei doi nu aveau nimic comun. Tresărise doar în momentul când Mangiurea, cu forța mâinii, rupsese unul din stâlpii susținători ai priciurilor din mijloc, și o clipă avu senzația că nasul lui fusese lovit, la altă intensitate și în altă viață, de aceeași mână și cu aceeași forță.

— Cineva trebuie că a schimbat farfuriile; din spusele lui Boilă, tu, Paraschive, ai strigat distrăgând atenția deținuților, timp suficient pentru tine, sau pentru altcineva din preajma ta, să schimbe farfuriile.

Dacă Corcolan amintise de farfurii și de moartea lui Mustețea nu mai încăpea îndoială că știa și ce trebuia să se întâmple cu adevărat. Moartea lui Mangiurea era comandată, așa cum la Aiud i se comandase și lui eliminarea unui ins, dușman feroce al regimului, unul care înjura cât îl ținea gura pe cea care fusese binefăcătoarea lui. De acolo plecase spre altă închisoare, pentru o altă misiune. Cât timp trecuse de atunci? Câți ani până ce fusese adus aici, pentru o îndeletnicire asemănătoare, numai că de data asta era obligat s-o pună în aplicare în numele altora, ori față de acești noi ofițeri în civil el nu depusese nici un jurământ. Și, poate, până la urmă, abrutizat de mulții ani de pușcărie, nu s-ar fi dat în lături, dacă n-ar fi văzut în fața lui propria sa imagine de odinioară. Ar fi trebuit să se strângă singur de gât sau să-și înfigă în dreptul inimii, cu propria lui mână, cuțitul ingenios meșterit dintr-o coadă de lingură de argint, ca locul unde îl ținea ascuns să nu se infecteze. Toate astea le

învățase de mult și unul dintre învățăcei fusese și cel pe care, pentru o clipă, îl asemănase cu Mangiurea. Încercă să-și aglutineze în minte și alte amănunte ale vieții, dar nimic important nu-i mai tulbură creierul, în afară de iubirile la comandă, săptămânale, când aduse din afară intrau în camerele lor, ca să le încerce bărbăția și să-i scape de visuri de coșmar, fetele crescute și educate ca să iubească la cerere. Știa că „mama”, prin irisul unui ochi străpuns într-un tablou aflat pe peretele din preajma patului îi supraveghea din motive numai de ea știute și după ce descoperise acest secret al ei, de rușine, de câteva ori, nu se dovedise bărbat, iar apoi, cu o voință de fier, renunțase să se mai gândească la femei. Făcea și asta parte dintr-o „militărie” rezervată doar unora și unul din cei aleși, obligat să uite îmbrățișările femeilor, fusese el. Cu o zi înainte de a părăsi definitiv cazarma, o mașină îl luase și-l dusese undeva într-o pădure, la o cabană.

Mâncase pe săturate și i se dăduse să bea zdravăn. Ca prin ceață apăru în fața lui o femeie ce semăna cu „mama” și ea îl mângâie ca pe vremuri când era prunc, apoi ca pe un adolescent, ca până la urmă să simtă, ca într-un leșin al simțurilor, că pentru prima dată devenise bărbat. Pentru prima și ultima oară.

— Să nu mă înșeli cu nimeni, niciodată, Viorel, mamă. Și el n-o înșelase.

26

Nu își mai văzuse „mama” de atunci. Doar o dată, când fusese dus în sala de judecată, avu impresia că judecătoarea semăna cu femeia aducerilor aminte, căreia îi jurase credință pe viață și supunere până la moarte. Primul jurământ din viața lui îl depusese în fața ei și după jurământ, cu o cană de argint în mână, venise la el și îl botezase, obligându-l să îngenuncheze. Și el îngenunchease și, până la urmă, îngenuncheaseră și ceilalți primind același botez. Când strânsese beregata celui de la Aiud, ea îi apăruse în vis, apoi îl urmărise statornic, pas cu pas; ea îi dăduse tărie și ea îl încurajase să pedepsească pe cel ce îi profanase numele și cinstea. Lamă n-avusese remușcări. În zadar invocase însă trăsăturile ei la câteva zile de la venirea în noua închisoare condusă de Corcolan, ele se furișau pe lângă el, nu voiau să se constituie într-un întreg, nu-i mai cerea ceea ce îi ceruse altădată, semn că puterea ei dispăruse și fără autoritatea maternă se simțea și el fără putere.

Corcolan îl cerceta cu atenție, se vedea de la o poștă că omul din fața lui era cu mintea la plimbare, în zadar își răcise gura. Cu toate astea era dator, mai ales că deținutul ceruse „vorbitorul” cu comandantul, să-i reamintească ceea ce poate nici nu auzise, sau din cauza altor gânduri, uitase.

— Viorele, spuse aproape în șoaptă Corcolan, și la acest apelativ Paraschiv se cutremură, parcă cineva îl conectase la două fire electrice și șocul puternic îl readuse la realitatea acelui moment.

Nimeni, niciodată, de atunci, de demult, de când îl îmbrățișase „mama”, nu-l mai numise așa. Corcolan, deci, îi știa numele mic. Poate nici nu era de mirare, dosarul lui, cel vechi sau cel nou, nu putea să-i ascundă prenumele confidențial. Șeful închisorii nu făcuse altceva decât să i-l amintească, așa cum dacă ar fi știut i-ar fi rostit și numele părinților săi. Cine îi fuseseră părinții? Nu avusese niciodată de-a face cu vreo fată în tren, toată povestea spusă lui Literă și probabil altora era o invenție sau un vis necesar celor închiși pe termen lung, fiecare având nevoie de o poveste pentru el și mai ales pentru ceilalți. Singura femeie cu care avusese de-a face cu adevărat era aceea pe care, în ciuda invocărilor lui, ea nu mai voia să apară. Într-o noapte de Crăciun, da, era prima zi de Crăciun, cu toate că prin ferestrele închisorii soarele strălucea ca vara, îi apăru printre zăbrele obrazul ei însângerat, cu ochii închiși; un chip de mort. Noaptea chipul îi apăru din nou, moarta îl îmbrățișă, voia să se alungească lângă el, dar trupul de gheață îi dădu fiori și el se sculă în urma acestui coșmar gâfâind, de parcă cineva l-ar fi obligat să tragă la jug. Atunci intuise că se petrecuse ceva. Cu toate că în închisoarea lor veștile sosiseră cu mult mai târziu, aflase că în libertatea de afară, pe care el n-o avusese niciodată, se petrecuse un eveniment monstruos. Eliberarea multora dintre deținuți era mărturia întâmplărilor de care aflase, altfel închisoarea n-ar fi rămas aproape goală. Pe el nu-l eliberaseră. Dacă i-ar fi dat drumul nici n-ar fi avut unde să se ducă, n-avea pe nimeni, iar dacă „mama” refuza să-și arate chipul, însemna că îl părăsise și ea. Închisoarea era casa lui. Nu tânjea după libertate, tânjea după acea zi ultimă din pădure. Trăia în continuare cu ea, ca și cum momentul acelei dezlănțuiri pătimașe ar fi fost singurul sentiment pentru care merita să trăiască. Dar toate astea îi aparțineau numai lui și erau numai ale sale.

Corcolan îi vorbise de multe, de Mustețea, pe care nu-și amintea să-l fi cunoscut până la apariția lui în aceeași

carceră, de misiuni false, duse chipurile la capăt sub acoperire, dar Corcolan putea să mintă sau la fel de bine să-i atribuie fapte pe care le făcuse cândva, cine știe din ordinul cui, el singur.

— Tu mă crezi prost, Paraschive, reveni comandantul la numele de familie și ridicându-se de pe scaun se învârti în jurul biroului, apoi se opri în spatele deținutului.

Lamă îi simți respirația în ceafă. Ar fi putut printr-o simplă rotire să-l lovească cu ambele mâini înlănțuite. La ce bun? El ceruse „vorbitorul” pentru altceva.

— Domnule comandant, medicul din celula mea, Runcan, este nevinovat. Dacă eu am pentru ce să-mi ispășesc pedeapsa, el stă în închisoare pe degeaba, n-a omorât și n-a vândut nici un copil, nici nu s-au prelevat organe cu știința lui. Eu am metodele mele, eu nu bat, eu sperii doar, și spaima de moarte de multe ori este mai impresionantă decât moartea. Nimeni nu s-a întors să spună cum a murit. Nimeni. Dar câți nu trăiesc în ei cu spaima de moarte? M-ați învinuit că am lucrat sub acoperire, că am fost turnător, ei bine, n-am fost, cu toate astea simt nevoia de data asta să fiu turnător și să vă spun că medicul n-are nici o vină.

— Pentru asta ai cerut „vorbitor”?

— Pentru asta. Nici Arpad nu e de vină. Arpad are o mănușă de elastic pe care și-o trage pe ciotul de limbă. Cu ajutorul ei poate vorbi, nu ca un om normal, dar suficient de bine ca să se facă înțeles.

— Nu eu am fost judecătorul lor.

— Dar puteți raporta ce-ați aflat.

— Cine i-a rupt mâna Mutului? schimbă Corcolan vorba, încruntat cine știe de ce.

— Butoi, răspunse Lamă, cu toate că primul impuls fusese acela să-și atribuie lui fracturile de la mâna lui Arpad.

— Butoi ți-e un fel de om de serviciu.

— Îmi știe de frică, atâta tot.

— Adică pentru asta ai venit, nu ca să ceri să fii tu

eliberat. Credeam că vrei să cerșești o grațiere, că vrei să explici opiniei publice că ai fost infiltrat în pușcărie, că regimul comunist a făcut cu tine ce-a vrut, că ești victima lui. Sunt sigur că unii te-ar și crede. Viața unui copil de pripas, instruit de mic în unități militare speciale, ar fi, fără îndoială, un motiv ca să ți se acorde circumstanțe atenuante.

— Eu n-am fost infiltrat, domnule comandant. Eu îmi ispășesc pedeapsa, atâta tot. Nu m-a educat nimeni, nici n-am fost militar. Nici n-am avut când, eu de aproape treizeci de ani cutreier pușcăriile.

— Bine, să zicem că eu întocmesc raportul, dar spune-mi, rogu-te, în numele cui să-l fac, ce credibilitate poate oferi afară, la judecători, afirmațiile unui deținut? Sau poate vrei să devii turnătorul nostru, vrei să ne faci servicii pe care nu ți le-a cerut nimeni?

— Mi le-ați cerut, domnule comandant, trebuia să-l lichidez pe Literă, apoi a intervenit ceva, acel ceva n-am de unde să-l știu, minți Lamă, prioritățile s-au schimbat, principalul om care i-a luat, pentru o scurtă vacanță, locul lui Literă, a devenit Mangiurea.

De patru ani Nane, zis Literă, porecla i-am dat-o eu, nu a fost judecat. Nu puteam să trimit pe lumea cealaltă un om ale cărui crime nu le știam. Nimeni nu mi le-a spus. M-ați chemat și mi-ați dat de înțeles…

Lamă se opri. Nu era bine să divulge comandantului ceea ce îi ceruse chiar el, voalat, și direct prin intermediul avocatei venite la vorbitor. Nu știa ce legături avea comandantul cu avocata. Nici nu trebuia să-l intereseze. Fusese învățat să nu divulge nimic din ceea ce știa sau afla, totul trebuia sa moară în el odată pentru totdeauna, urmând ca numai la nevoie să acționeze în virtutea adevărurilor dezgropate din el.

— Eu nu ți-am cerut nimic, niciodată, deținut, spuse cu o voce ațâțată Corcolan, și Lamă se grăbi să răspundă prompt.

— Este adevărat, domnule comandant, nu mi-ați cerut nimic.

— Ți-a spus cumva Arpad numele celui care a venit la el și furându-i salba i-a omorât și nevasta? se interesă Corcolan afișând un interes oarecare, de circumstanță, față de informația cerută.

Lamă stătu pe gânduri. Greșise, însemna că șeful închisorii era sensibil la funcția și numele celei care îl băgase pe Mut la zdup.

— Nu, nu mi-a spus, de unde deduc că s-ar putea tot atât de bine să fie o invenție a lui.

— Și eu cred că e o invenție, eram sigur că ai să-ți dai seama și tu, Paraschive. Dar faptul că Runcan l-a operat în celulă pe Buzatu nu-i o invenție. N-am nevoie să afirmi sau să negi acest adevăr, vreau doar să știi că sunt la curent cu tot ce se petrece în această pușcărie. Ceea ce nu știu însă este de unde a făcut rost de bisturiu.

Lamă îl privi pe Corcolan drept în ochi, apoi scoase vârful limbii printre buze și de pe ea suflă jumătatea de lamă direct pe biroul directorului. Nu se mulțumi cu atât, cu aceleași mișcări greoaie, din pricina cătușelor, mai scoase câteva jumătăți și le așeză, de data asta cu mâinile, în același loc pe hârtia de pe masă. Corcolan, galben la față tăcu, avea înaintea lui un om periculos, cu atât mai periculos cu cât era inteligent, trecuse nu numai prin multe școli, dar și prin multe încercări.

— Domnule comandant, ți-l dau pe Mangiurea în schimbul medicului, în fond nu vă cer decât să faceți un raport, doresc să se verifice vinovăția sau nevinovăția lui. Pentru dumneavoastră este un nimic.

— Și de unde știi că am nevoie de Mangiurea?

— Bănuiesc, se feri să spună adevărul Lamă.

— Lamă, știi ce-mi place la tine? În primul rând că ți-ai respectat jurământul, chit că acum nu mai ara nici o valoare, că n-ai turnat de când ești aici pe nimeni din foștii tăi colaboratori. Eram la curent că ți s-a cerut, pe căi

neștiute de mine, să-l suprimi pe Literă. Într-o zi a fost prins la un bar cu valută dintr-un anumit depozit, valută bună dar furată. Credeam că ceri eliberarea lui Literă în schimbul lui Mangiurea. Îi rostesc ultimului numele deschis deoarece știu că n-ai să umbli cu șoalda, și chiar dacă ai umbla nu te-ar crede nimeni. Și pe urmă, Paraschive, tu nu mai ai nici o șansă să ieși viu de aici, cred că-ți dai seama. Tot ceea ce îmi tăinuiești acum, mie, într-o zi ar putea să fie subiect de scandal pentru toți nenorociții ăștia care scriu la ziare verzi și uscate despre noi. Sau poate ai tăcea, mai mult ca sigur că așa ai proceda. Din ce-ai să trăiești, cum te vei mai integra unei societăți pe care n-o cunoști? Abia atunci ai deveni un criminal de profesie, Lamă, ai înțelege, în sfârșit că și-au bătut joc de viața ta, că ți-au tăvălit-o în noroi în numele unui crez cu care ai fost îndobitocit, în numele unei ideologii nefaste pentru această țară. De ce n-ai cerut să fie eliberat Literă, din câte am aflat îl aperi ca o cloșcă, de când ai apărut aici nimeni n-a îndrăznit să pună mâna pe trufandaua asta, că e frumos, trebuie să recunoști.

— El e tânăr, mai are timp să-și facă singur dreptate sau i-o vor face alții, atunci când va veni timpul. El va rezista, are școala vieții.

— Și-a canalului.

— Și a canalului, sublinie Lamă ultimul cuvânt.

— Să văd ce pot face, Lamă, oricum ești primul deținut care se socotește vinovat, încercând în același timp să dezvinovățească pe alții. De obicei toți cei care intră aici sunt victimele poliției, judecătorilor, înscenărilor politice, intereselor financiare, năpăstuiții unei mafii virulente și dure. Pe unul n-am întâlnit să zică în gura mare, în afară de sadici, de schizofrenici, se înțelege; am făcut și am dres, mi-am meritat pedeapsa. Pentru asta am dubii și în privința Mutului și a medicului Runcan. Ultimul, simt dator să recunosc, a făcut minuni. Dacă vrei să mă crezi, am fost informat din primul moment că există un caz de internare;

n-am vrut, am dorit în inima mea ca bruta de Buzatu să crape și dacă murea, era o moarte involuntară, închisoarea n-avea nici o vină, nici eu și nici doctorul. Dacă a acceptat să fie tăiat, era dator să-și asume și riscurile, spuse Corcolan eliminându-l din schemă pe Butoi despre anestezia căruia fusese înștiințat. Un om în stare să-și violeze propriile fiice n-are dreptul să trăiască. Uite, eu Corcolan, care am fost victima vechiului regim, le zic bravo lor că n-au renunțat la pedeapsa cu moartea. L-aș fi executat public pe Buzatu.

Corcolan era roșu la obraz, pentru câteva clipe renunțase la limbajul alunecos, judeca pătimaș, dar omenește, în parantezele propriei lui credințe. Și totuși ceva nu era curat, își zise comandantul, revenind la atât de necesara suspiciune din meseria lui. Lamă îi ascundea ceva. Dar ce anume n-avea cum să știe. Cunoscându-l pe Paraschiv, și din multele rapoarte venite de la celelalte închisori, știa că n-are să-i fie dat lui să afle ceea ce încercaseră alții fără să reușească. Brusc îl apucă un sentiment de compasiune. Dacă ar fi avut, în celălalt regim, altă vârstă putea ajunge în situația de neinvidiat a lui Paraschiv. Era nemaipomenit să fii obligat prin argumentul jurământului să-ți trăiești viața în închisoare, să te ocupi în numele unui crez de lucruri demne doar de un pușcăriaș odios pentru care conștiința nu fusese niciodată o povară. Apoi să se schimbe regimul, cei mai mulți criminali de profesie să fie eliberați, iar tu să rămâi uitat printre deținuții de rând și folosit, de data asta de alte forțe, la aceeași viață ce încetase de mult să mai fie viață. Se gândi că n-ar strica s-o întrebe pe Mari dacă n-ar fi fost cazul... Exista o convenție între ei, să nu se prea amestece unul în treburile celuilalt. Convenția murise de mult, Mari, cine știe prin ce interpus, conducea de fapt penitenciarul, el, Corcolan, fiind tot un fel de Paraschiv, cu singura diferență că la anumite ore de seară părăsea închisoarea, ca dimineața, înainte de răsăritul soarelui, să

se reîntoarcă în ea. Avu credința că e un personaj tragic, tot timpul trăise de fapt cu această impresie și numai clipele de duritate, față de el și deopotrivă față de alții, reușeau să-l aducă pe linia de plutire. Prin fereastra zăbrelită pătrunse o geană de soare și el o privi în același timp cu Lamă și avu, probabil, ca și el, același sentiment al trecerii inutile prin lume. Cu toate astea, sufletește era liniștit, nu mai trebuia să pledeze pentru o cauză cerută spre rezolvare chiar de Lamă; schimbul, Runcan, Mangiurea, nu era de înlăturat, era chiar dubios de inegal, un schimb din care Lamă nu avea nimic de câștigat. Atunci de ce proceda Paraschiv așa? Un omenesc născut în el cu întârziere sau un sentimentalism ivit la o vârstă când oamenii pur și simplu nu mai vor să se gândească la ei?

Corcolan apăsă pe un buton aflat încastrat în telefonul roșu, derivat de la telefonul cu orașul, pentru urgențe interne; apăsă pe el de câteva ori prelung. Apăru Boilă, subaltern și mândru totodată, pregătit să acționeze, altfel nu și-ar fi scos pulanul de sub centură.

— Lamă, cinci zile carceră, pentru obiectele tăioase și interzise, pentru participarea tacită la agresarea lui Arpad. În plus vei fi deferit justiției pentru moartea lui Mustețea, dacă datele necropsiei vor scoate la lumină că prin schimbarea farfuriilor a fost otrăvit. Bucătarul, întors pentru o secundă cu fața spre sala de mese, cu toate că prin asta a încălcat regulamentul, a văzut. Iar ceea ce a văzut nu e în favorul tău.

Corcolan se ridică în picioare și Lamă, încercând să-l înțeleagă pe comandant, se conformă cu zâmbetul pe buze ordinului mai neomenos ca niciodată. Cinci zile, fără mâncare și mai ales fără apă, puteau însemna pentru alții, nu pentru el, moartea.

27

Prea se legau mulți de Ioana lui. Nu putea să meargă cu ea la bar sau la restaurant; odată apăreau ca din senin tipi în toată firea și o invitau la dans sau, uneori, chiar pe amândoi la masă. Uitându-se mai atent la ea, Nane înțelese de ce el nu era luat în seamă, în ciuda celor patru ani pe care îi avea în plus, el era un pușți pe când Ioana o femeiușcă în toată regula, poate nu atât de frumoasă pe cât de atrăgătoare. O văzuse chiar pupându-se cu unul în timp ce dansa, ca pe urmă, când urcaseră în camera lor, ea să-l învețe să sărute pătimaș, să-i spună că numai pe el îl iubește, că viața fără el ar fi un chin etc. Se săturase Nane de povești cusute cu ață albă; pentru ea, nu pentru el, mai ales că teancurile de hârtii verzi se subțiaseră. Hotărâse să părăsească hotelul. Într-o zi, un client, devenit apoi prieten al Ioanei, le vizitase camera și când văzu fresca cu chipul ei, de mărimea unui perete, rămăsese cu gura căscată de mirare. Tipul era artist, îl chema Triță, avea atelier pe Plevna și le oferi camera lui de lucru în care, pe lângă culori și șevalete, promise pe gratis lui Literă, se găseau și două paturi, frigider și o bucătărioară unde puteau să-și gătească de-ale gurii. Ioana scoase la rând de trei ori, ha, ha, ha, hi, hi, hi, își bătu palmele cu unghiile ojate în auriu și, spre părerea de rău a recepționerului, își luară bagajele. Nu trebuiră să străbată cu taxiul decât trei străzi. Noua locuință nu semăna cu cea de la hotel. În schimb Literă o simțea mai la adăpost pe Ioana. În privința lui era fericit, putea să picteze în voie, în timp ce Ioana se plimba, iar proprietarul de drept își vedea de ale lui. Deseori

rămânând singur, privea îndelung tablourile înrămate, înșirate ca niște soldați, cu fața la perete, pedepsiți parcă să nu li se vadă fața. Și pentru că îi plăcură tablourile lui Triță se apucă să le copieze pe alte pânze, apoi le înrămă. Făcu sul picturile vechi și le ascunse undeva între niște cartoane. Când Triță veni acasă cu un client, dornic de artă și cu bani, artistul întoarse tablourile cu fața spre cumpărător și o clipă se dădu doi pași înapoi, apoi făcu alții înainte, neștiind ce să creadă. Erau aceleași tablouri și cu toate astea altele, nu mai aveau nimic static în ele, nudurile îți cereau parcă apropierea, chipurile lor ascundeau o amărăciune adâncă, exact amărăciunea simțită de Literă pentru desele absențe ale Ioanei. Triță nu-și reveni decât în clipa când amatorul de artă scoase din buzunar un teanc de hârtii. Siguranța că pictura lui plăcuse îl făcu însă pe Triță nemulțumit de prețul pe care îl convenise inițial cu clientul la alte vernisaje, ceru mai mult și cumpărătorul stupefiat de noul stil al pictorului, de fiorul sincer transmis de culori, se strâmbă mai mult de formă, dar nu refuză noua ofertă. Triță din nou se răsuci de câteva ori pe călcâie, n-avea dreptul să-și vândă truda pe nimic, se îndepărtă de tablouri ca un îndrăgostit supărat pe propria lui iubire, apoi repetă apropierea, de data asta cu o sticlă în mână. Bău singur, pe nerăsuflate, o jumătate de votcă și după ce mai mări prețul se despărți de opera lui plângând. Doi oameni de-ai cumpărătorului duseră marfa la mașină și Triță, o clipă, intenționă să alerge cu cuțitul de răzuit vopsele după ei să-și recupereze pânzele, în concepția lui, furate. Se răzgândi, închise ușa atelierului cu cheia, se opri în fața lui Nane și fără un cuvânt începu să dea în el, cu mâinile și cu picioarele, mustrându-l, făcându-l în fel și chip pentru mârșăvia comisă.

— Cum ai îndrăznit, nenorocitule, să-mi schimbi pânzele, cu ce drept ai făcut în două zile ceea ce eu am trudit un an. Asta îți e recunoștința?

Nane ar fi vrut să-i spună că pânzele scoase erau

păstrate, dar n-aveau în ele în afară de culoare nici un simțământ, femeile pictate nu transmiteau nimic, erau simple fotografii fără valoare, copii nereușite ale unor originale, care fără îndoială, știau ce e bucuria și durerea, amărăciunea și extazul. Începu să plângă, junghiul de la stomac, unde Triță îl lovise cu un linguroi de lemn, un artizanat de mâna a doua, dar greu ca o măciucă, îl îndoise de mijloc, apoi căzu pe podeaua înnobilată cu un preș de cârpe. Triță mai bău un gât din sticla de pe masă și tăria avu darul să-i schimbe gândul ucigaș. Îl ajută pe Nane să se ridice, apoi îl șterse pe față de sângele ce-i cursese din nas. Plânseră amândoi, din cu totul alte motive, Triță ținându-l pe Nane în brațe ca pe propria lui odraslă. Scânceau împreună, Nane, de durere, Triță de neputință.

— Cum ai putut să mă umilești în halul ăsta, eu care predau la Academie, eu care am avut zece vernisaje, eu care am vândut în vechiul regim numai la ambasade, eu care...

Se opri din înșiruirea lăudăroasă, inutilă.

— Am făcut școala de artă, am terminat un institut și iată, vine un mucos fără nici o pregătire, care n-a făcut în viața lui nici măcar o oră de desen după sculpturi clasice și-mi omoară, în propriul meu suflet, credința în arta mea.

— Eu n-am făcut altceva decât să le dau altă simțire, dar nu simțirea mea, am vrut să le dau simțirea ta adevărată, cea pe care eu am crezut că nu vrei să le-o arăți oamenilor.

— Pentru că ce-am făcut eu nu e artă, e un căcat, nu?

— Nu-i adevărat, Triță, nu-i adevărat, un rahat pute de la distanță, pe când...

Cu întârziere Nane realiză că, fără să vrea, în loc să-l apere pe omul ce se dovedise de omenie, dându-le un acoperiș, îl jignise și mai tare. Numai că Triță nu simți jignirea.

— Eu nu le vindeam de loc chiar dacă aș fi murit de foame, sufletul nu se împrumută și nici nu se vinde, continuă Nane.

— Da, asta e, un rahat care nu pute, care n-are, în afară de configurația unui balegi, nici măcar mirosul lui, asta ai vrut să spui, zise Triță printre sughițuri. Fără să vrei mi-ai transmis acest sentiment, cum tot așa, fără să dorești ai dat pânzelor mele mirosul de sânge și carne de care eu nu sunt capabil. Asta mi-a spus și profesorul meu, Nane. Tu știi cine mi-a fost profesor? Nu știi. Chiar Grigore, asta mi-a zis, că picturile mele nu te obligă să te uiți la ele a doua oară. O dată și gata.

— Nu trebuia să mă bați, n-am făcut nimic rău, sau poate am făcut, dar în capul meu n-am vrut decât binele acelor pânze, ele, pânzele, mi-au cerut să le scot din rame, singure s-au așezat pe șevalet. Ele mi-au cerut să le dau simțirea ta, nu a mea, dacă le-o dădeam pe a mea le pictam cu totul altfel, eu n-am făcut altceva decât să-ți descopăr sufletul pe care îl ții ascuns, pe care nu vrei să-l vinzi odată cu pânzele, eu asta am înțeles. Un om nu poate să-și vândă simțămintele pe bani, ori cumpărătorul ăsta ți-a plătit, sufletul, și ai făcut rău că ai cerut așa de puțin pentru el.

Triță îl lăsă pe Nane să stea pe scaun, scoase o pânză gruntuită, o prinse cu niște cuie pe scândura șevaletului, aduse coșul cu culori, apoi se așează pe fotoliu, picior peste picior, cu luleaua între dinți, cu lacrimile șiroindu-i pe obraz.

— Nane, fă-mi portretul, descoperă tu în el porcăria pe care am făcut-o bătându-te, scoate la lumină ce mai am eu în mine sfânt, dacă mai am ceva și dă-mi și sticla aia, mai e de-un deget pe fund.

Nane renăscu. Durerea de la obraz, și mai ales cea de la stomac, îi dispăru, ochii căpătară străluciri aprinse și aproape fără să se uite la model, așa cum de altfel o pictase pe perete și pe Ioana, îi făcu portretul lui Triță, al acelui Triță care îl bătuse fără milă, care se culcase cu Ioana în timp ce el se prefăcea doar că doarme, al acelui Triță care fără rușine vânduse niște pânze ce nu mai erau ale lui. Aruncă pensula pe masă și fără să spună un cuvânt

ieși pe ușă. I se făcu un dor imens de Ioana, nu pentru că ar fi iubit-o, pentru el iubirea se rezuma la o întrebare simplă: poți sau nu poți trăi fără mine? așa cum auzise el la un colț de stradă pe doi inși care se certau. Nane putea trăi fără Ioana. Asta însemna că mai încăpea în sufletul lui loc pentru ea, dacă Ioana ar fi dorit să-și încredințeze lăuntrul ei numai lui. O căută prin locurile pe unde bănuia că s-ar fi putut afla și numai recepționerul de la hotel, cu oarecare jenă, îi spuse că Ioana se afla la un arab, că la rugămintea ei el intermediase tranzacția și că dacă era supărat îi putea da lui o parte din bani. Apăruseră arabii ca mușteleare fug de căldură și Nane se duse la magazinul arabului. Primul impuls fu acela să intre peste cei doi amorezi, dar nu se lăsă luat de val. Așteptă în liniște până ce din dosul umerașelor cu haine, printr-o ușă îngustă, apăru Ioana radioasă împreună cu bărbatul cu barbă și burtă.

— Vă așteaptă, dumnealui, spuse vânzătorul, un tânăr vădit ofuscat că patronul lipsise mai mult de o jumătate de ora cu puștoaica aceea slută, bună de prins cu un cui într-un țintar feminin, unde un colecționar nu și-ar fi afișat decât raritățile.

— Nane, vai ce dor mi-a fost de tine, să știi că în timp ce eram cu el, eu eram în gând cu tine, așa că nu fi supărat, n-am făcut nimic rău, i-am luat o sută de dolari. Tot eram pe drojdie, spuse ea în timp ce se îndreptau spre atelier, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Hai să cumpărăm o sticlă de tărie, tu știi că lui Triță îi plac tăriile, în ultima vreme și eu le-am prins gustul. În loc să te umfli de șampanie, apoi să râgâi în nasul clientului, mai bine bei un strop de votcă, îți ridică și moralul și tonusul.

Nane rămase uimit de cuvintele scoase pe gură de Ioana, nu erau cuvintele ei, mai mult ca sigur că vocabularul îl împrumutase de la cineva, iar acest cineva nu putuse fi decât Triță. Cumpărară un salam, pâine și o sticlă de votcă, din mărunțișul ei, buticuri erau la tot pasul.

Ciudat lucru, toți vânzătorii întorceau capul după Ioana și o clipă Nane se întrebă ce Dumnezeu văd mustăcioșii și bărboșii ăia în mireasa lui? O privi și el de la distanță, cum ar fi privit cu un singur ochi un portret neterminat și înțelese că ei descoperiseră în ea exact ce imortalizase el pe peretele hotelului, acel ceva pentru care Nane avea nevoie de culoare ca să se exprime, nu cuvinte.

Intrară în clădirea atelierului, dar forfota de la ușa lui Triță îi mirară peste măsură. Ce căuta acolo adunătura aia de oameni, chemați mai mult ca sigur de femeia care făcea curat în imobil, inclusiv în atelierul lui Triță. Nane se înghesui printre gură cască și Ioana la fel. Triță atârna de cablul lămpii electrice, cu limba scoasă la tabloul pictat de Nane. Culorile erau încă umede. Ultimul gest al degetului arătător, îndreptat amenințător înainte, cu care Triță nemulțumit voise să șteargă sau să adauge ceva, în vreme ce se clătina în aer, murise odată cu pictorul. Triță nu mai reușise să îndrepte sau să strice nimic.

— La ochiul drept mai trebuia să pun un punctișor alb, mai spre coada ochiului, spuse Nane neluând în seamă țipătul de spaimă al Ioanei.

28

Boilă îl scoase pe Lamă din camera comandantului și se îndreptă cu el spre scările care duceau spre subsol. Acolo se afla „celula coșciug”, încăpere confecționată din cărămidă, nu mai lată de o jumătate de metru și nu mai înaltă de doi, unde deținuții erau obligați să stea în picioare, ca într-un coșciug ridicat pe verticală. Doar cei mai slabi puteau să se răsucească și să se lase buburez, în clipa când i-ar fi doborât oboseala. Pe deasupra carcerei trecea canalul colector, sursă de căldură, de bolboroseală continuă, sau de zgomot asurzitor când se deversau leșiile reziduale venite de la spălătorie, sau de mirosuri toxice, atunci când tinetele erau duse la gurile largi, zăbrelite și ele, ale canalului, care înghițea tonele de dejecții umane.

— Nea Lamă, te rog să nu fi supărat pe mine, eu n-am nici o vină, eu îmi fac datoria, atâta tot, eu știu ce-i aia să fii deținut. M-au făcut gardian, dar de părăsit închisoarea n-am voie decât de două ori pe lună. M-au dat și la ziare, mi-a zis unul că mi-a văzut chiar poza. Asta ca să afle lumea cât de omenoase au devenit pușcăriile de azi. Aiurea, dom’ Lamă, trecu Boilă la alt apelativ, ce i se părea incomparabil mai respectuos decât cel întrebuințat până atunci, de „Nea”.

Boilă privi în urmă, apoi înainte, alergă câțiva metri, apoi maratonă până la alt coridor, în sens invers, și când se convinse că în afară de șobolani nu era țipenie de om, se apropie prietenește de Lamă.

— Când ajungem acolo vreau să-ți spun ceva, strict secret, se confesă tainic Boilă și-l luă pe Lamă de braț, în

semn de afecțiune.

Străbătură câteva coridoare cu nisip pe jos, să nu se audă pașii, ca încarcerații să n-aibă putința să perceapă nici un zgomot, totul cu un scop precis: înmormântarea de vii să le pară cât mai reală. Nu puțini înnebuniseră neputând suporta singurătatea, imposibilitatea de a se mișca, sau zgomotul când monoton, când cataclismic, al apei ce trecea prin canal. Celula mormânt nu era invenția lui Corcolan, așa o găsise.

Fericirea îi fu deplină când obținu aprobarea să o întrebuințeze din nou cu toate că, de la revoluție, un ordin strict împiedecase pe șefii de închisori, atâți câți trecuseră prin Avrămești, să o mai utilizeze. Corcolan avea momente când se controla cu greu, iar în asemenea stări, indiferent dacă prizonierul făptuise ceva grav, sau nu, dicta „carcera”, cum ar fi dictat intrarea într-un magazin de jucării. Magazin exista și în închisoare, dar din motive inexplicabile, Corcolan refuza să îl deschidă pentru deținuți. Doar atunci când cei de la Drepturile Omului, pentru care avea un dispreț suveran, veneau în control și doreau să se intereseze de condițiile în care trăiau deținuții, aproviziona grăbit unicul butic aflat la parter. Trei deținuți, de obicei aleși pe sprânceană, îmbrăcau halatele albe de vânzători de alimente și țigări. După trecerea comisiilor, totul revenea la normal. Lamă nu înțelegea, mai ales după discuția relativ amicală cu șeful închisorii, de ce acesta îl pedepsise atât de aspru. Cu siguranță, istericul de Corcolan avea nemulțumirile sale nemărturisite, numai ele îl îndemnaseră să-i aplice o pedeapsă atât de neomenoasă. Lamă mai făcuse carceră, nu era prima dată, dar nu-și amintea să fi fost pedepsit cinci zile la rând, timp în care se putea muri, mai ales dacă cel pedepsit era slab de înger. Poate în timpul absenței lui din celulă voiau să-l lichideze pe Literă sau, de ce nu, pe Mangiurea, cu toate că, Lamă era sigur de asta, Corcolan n-ar fi îndrăznit s-o facă acum, după ce prima încercare de

a-l suprima eșuase. Era convins Lamă că Vasile Corcolan, în adâncul lui, acceptase propunerea făcută, avea să provoace diligențele necesare pentru Runcan, poate chiar și pentru Arpad, personaje neimportante pentru el, așa cum singur declarase dintr-o umanitate ascunsă adânc în suflet, cum la fel de sincer ar fi dorit moartea lui Buzatu. Era în acest om, își continuă Lamă raționamentul, o permanentă luptă între răul absolut și răul cotidian, ultimul aproape uman și firesc într-o închisoare. Nici într-un caz nu putea fi vorba de o luptă între răul acesta terestru și un bine oarecare. Corcolan nu era capabil de așa ceva, nu din cauza regulamentelor aspre, ci din motive cu totul și cu totul intime: ura deținuții și incomparabil mai mult, se ura pe el. Da, numai acesta era adevărul, Corcolan îl pedepsise pentru că acceptase trocul, medic, Mangiurea. Și dacă acceptase acest troc, Lamă era sigur că nu mai avea scăpare. Ultima legătură trebuia să dispară, iar ultima verigă era el. În fond, el nici nu exista ca individ, poate fusese de mult scos și din scripte, poate dosarul lui era ținut undeva ca mijloc de șantaj ulterior, era și aceasta o practică. Nu credea însă că era cazul lui. Odată Mangiurea exterminat, Lamă trebuia să intre în neantul din care ieșise. Lamă zâmbi, un fel de rânjet, când în minte îi veni un gând ascuns.

— Dom’ Lamă eu sunt de partea dumneavoastră, pă cuvânt, eu vreau să vă ajut, eu fac pe brutalul doar așa de ochii lumii, Oje crede că vreau să ajung în locul lui, șef de secție. Păi o să vă dați singur seama, dom’ Lamă că eu sunt un om cu inimă, eu îi urăsc pe ăștia care vă bagă la carceră fără nici un motiv. Că a stat cu matale de vorbă de sanchi, de la început, când v-au adus aici, am fost chemat și eu. Și când mă cheamă pe mine e clar, e vorba de carceră. Că dacă nu era vorba de ea, de ce m-ar fi chemat? Stai dom’ Lamă că tot nu ne vede nimeni, stai să-ți arăt ceva.

Boilă se opri în fața unei uși ruginite de metal, cândva

capitonată cu vată de sticlă și un strat gros de carton gudronat. Ușa nici măcar nu era închisă și Boilă, cu mâinile lui puternice, săltă de mânerul clanței ca să nu se audă vreun scârțâit. Pe dinăuntru ușa era la fel de gros antifonată, iar în loc de podea celula avea un strat pufos de nisip mărunt.

— Asta-i „camera de nisip”, acu nu mai e folosită, înainte aici se făceau execuțiile, de aia e așa înfofolită, să nu se audă împușcăturile. Dar erau proști, noi le auzeam prin canal, auzeam așa, ca niște fâsâituri, și atunci tăceam cu toții, luam poziție de drepți și păstram un moment de tăcere. Câte unul, în semn de batjocură, se mai bășea și râdea ca prostul, așa a făcut unul din celulă cu mine când l-au împușcat pe Ștefănescu, ăla de falsifica vinurile. Păi acu ar trebui să execute o jumătate de țară. Că la două săptămâni, cum am zis, ies și eu la plimbare prin oraș, mai am două luni de probă și dacă nimeni nu încearcă să evadeze, sau dacă-mi fac vreun merit, mă pot muta definitiv în oraș. Numai că eu nu vreau, trăncăni mai departe Boilă în timp ce Lamă cerceta celula, nisipul adunat pe alocuri în ghemotoace, din pricina sângelui coagulat, peretele din spate în care se zăreau încă urme de gloanțe, înconjurate de pete cafenii. Însemna că îi împușcau în ceafă și glontele făcea spărtura în frunte, pe acolo ieșea plumbul antrenând după el resturi de oase și sânge.

— Că am ieșit și eu cu una cu care mă țin, ea e șomeră, dar are o garsonieră și am cumpărat o sticlă de vin, dom’ Lamă. După o juma de oră am dat toată nenorocita aia de carne cu cartofi din noi, și asta numai din cauza vinului, că trei zile și trei nopți n-am putut dormi de arsuri. Pe ăștia cine-i mai împușcă? Acu se împușcă pe stradă, falsificatorii între ei.

— Dar tu de ce-ai fost închis Boilă?

Lamă voi să-l verifice, știa foarte bine pentru ce fusese închis, dorea însă să afle de la gardian, era curios cât de

mult voia să-și micșoreze vina, sau cu cât să și-o mărească.

Boilă închise ușa, clătină din cap, își făcu cruce, se înclină de spate în semn de respect pentru cei care își găsiseră sfârșitul aici, în această carceră, de „trei pe trei”, cum îi rămăsese denumirea printre gardieni, deținuții numind-o, după nisipul de pe pardoseală, pus anume ca să absoarbă sângele, „camera de nisip”.

— Păi nici n-o să vă vină să credeți, dom’ Lamă. La început le-am spus adevărul și nu m-a crezut nimeni, mă luau în bășcălie, ziceau că după mutra mea numai violator puteam fi, dar eu n-am violat pe nimeni, nici n-am omorât. Când m-au mutat în altă închisoare, am zis că am ucis, fără să spun anume pe cine și de ce, că dacă ucideai premeditat sfârșeai colea, unde fuseserăm, că fiecare închisoare are câte o garsonieră cu podea de nisip. Când unul a îndrăznit să zâmbească, crezând altceva decât am zis eu, i-am strâns mutra într-o palmă, avea o mutră de maimuță, și de-abia atunci am înțeles că dacă mai strângeam un pic chiar că m-ar fi condamnat pentru crimă.

L-am lăsat în plata Domnului și m-am bucurat de respect, că altfel pentru doi saci de porumb, furați noaptea de pe câmp, de la o cooperativă, cine dracu’ să te mai respecte? Zece ani mi-au dat dom’ Lamă. Și dacă la Aiud nu mă băgăm în răzmerița aia a deținuților, după zece ani mă eliberau, așa mi-au mai dat cinsprezece din care am făcut alți zece. La revoluție m-au eliberat, dar eu m-am întors aici. Unde dracu’ să merg fără nici o meserie? Și pe urmă închisorile duceau lipsă de gardieni, în timp ce deținuții se înmulțiseră ca ciupercile după ploaie. Da’ nu de bunăvoie m-am întors, ci de frică. Îmi era teamă că am să sparg case de bani.

Am stat cu unul vreo câțiva ani, spărgea seifuri de diferite mărci și m-a învățat atât de bine, că într-o zi i-am spus comandantului că spărgătorul a scos din mine un maestru.

La rugămintea comandantului, prostul de mine, m-am

dus în biroul lui și în trei minute, după ceas, i-am deschis casa de bani. Și ce crezi, dom' Lamă. Mi-au mai dat cinci ani pentru tentativă de furt. Porcul ăla, de m-a învățat, știa că se eliberează a doua zi, că altfel îl omoram. Adică, dacă o luăm pa bună, am stat douăzeci și cinci de ani pentru doi saci de porumb, dom' Lamă, poate nici dumneata nu mă crezi.

Lamă îl crezu, acesta era adevărul pe care nu voise niciodată să-l creadă, cum nu putuse să creadă, când un alt deținut îi povestise că era condamnat la zece ani, pentru că înjurase regimul și cel ce-l pârâse nu fusese altul decât fiul lui, care voia să pună mâna pe apartament, și pusese.

Ajunseră în fața „coșciugului". Până și ușa era mai îngustă decât celelalte cu o jumătate de metru, făcută exact cât să poată pătrunde un om. Lamă era curios ce voia anume să-i povestească Boilă, sau ce voia să-i arate, se vedea după mișcările lui grăbite și după vocea transfigurată că intenționa să-i divulge un secret.

— Dom' Lamă, uite, pe aici trece canalul, spuse el arătându-i burta de beton ce trecea pe deasupra capului. Vezi ceva deosebit, dom' Lamă?

— Nu văd, Boilă.

— Deasupra canalului se află un grătar, la nivelul lui a fost un garaj, dar la cutremur s-a dărâmat totul și garajul n-a mai fost refăcut. Mata care ești slăbuț te poți aburca printre zid și canal și dacă te mlădii cum trebuie, ridici grătarul, intri în canal și pe urmă te duci prin el până la ieșire. Numai că la ieșire dai de alt grătar, cu mult mai mare. Apa și mizeria se varsă într-un lac de acumulare, dar de la canal până la lac sunt vreo cinci metri, o nimica toată. Vai de mine, am uitat să te întreb, știi să înoți?

— Știu, Boilă.

— Doamne, ce m-am speriat că nu știți! Eu mâine când ies la aer curat, mă duc pe coamă și pe lângă gardul exterior ajung la grătar. O să leg de grătar un ferestrău cu care să tăiați două bare. Prin ele puteți sări în lac și de-

acolo, valea.

— Și de ce vrei să m-ajuți, Boilă, îl întrebă Lamă, dar gardianul nu mai avu timp să răspundă, din capătul coridorului se auzi un fluier și glasul altui gardian care îl certa pe Boilă că întârzia așa de mult.

— Fir-ai al dracului de ușă, înjură el în gura mare, ca să fie auzit, și nu înjura chiar în zadar, balamalele erau lăsate și partea de jos a ușii freca pardoseala de ciment scoțând un zgomot lugubru. Scârțâitul nu era o noutate pentru Lamă, tot nu se ușurase de mult, din interior unse cu urină balamalele, apoi stropi ușa cu restul. Totdeauna avusese complexe că era mic de statură și slăbuț, cu toate că multele antrenamente îi făcuseră mușchii de oțel. Pe unde trecuse, nu era zi bună lăsată de Dumnezeu să nu-și înceapă dimineața cu trei sute de flotări, spre mirarea colegilor de pension. Toate caloriile mâncate într-o zi erau consumate de flotări, pentru asta și ajunsese ca un țâr. Noroc cu lamele lui din gură și cu cuțitul ascuns în colon. Un mic efort al mușchilor abdominali era suficient ca să arunce din el coada de lingură de argint, ascuțită la un capăt ca o lamă de brici. Acum statura lui măruntă, dar robustă, îi prindea bine. Ar fi vrut să afle motivul pentru care Boilă se dovedea atât de darnic în omenie, ce se ascundea în spatele altruismului său, mai ales că dacă ar fi fost prins încasa altă porție de carceră. Avea bănuielile lui, dar deocamdată se feri să le dea în vileag. Trebuia să verifice o îndoială, intra în obligația lui de om cu experiență, de pușcăriaș ce-și făcuse veacul prin celule și carceri mai bine de jumătate din viață. Iar viața nu trebuia nici ea raportată la ce fusese până atunci, ci la ce avea să urmeze după aceea. Dar ce putea fi după aceea Corcolan îi explicase mai mult decât clar. Cu toate că și Corcolan se putea înșela, așa cum se înșelase și el. Când aflase că regimul a fost răsturnat, primul gând a fost să-și taie beregata, dar o contra revoluție putea fi la fel de posibilă, așa cum fusese revoluția. N-avea sens să-și curme viața,

atâta vreme cât depusese un jurământ de care nu se putea dezlega, dacă nu-l dezlegau cei care îl puseseră să jure. Nu avea nici o clipă sentimentul că cei despre care se spunea că au fost împușcați fuseseră executați, așa cum se zvonea; pentru cei mai mulți deținuți închisoarea era tot închisoare, indiferent sub ce regim o făceau, el era însă un altfel de pușcăriaș, lui nu-i era indiferent. Își ținu ochii închiși mai bine de o jumătate de oră, timp necesar ca de la întunericul de pe coridor să se obișnuiască cu cel real, iar pe cel real trebuia să-l perceapă cu ochii deschiși, să întrevadă prin el punctele de lumină, reper important pentru cineva ce trebuia să acționeze calm și eficace și nu pe bâjbâite. Timp avea suficient, de altfel, în carcere de acest gen, timpul înceta să mai existe, se dilata sau se comprima în funcție de starea și tăria sufletească a celui închis. Singurătatea îi făcea pe cei săraci cu duhul, ca după o jumătate de oră, ce li se părea o veșnicie, să urle și să bată cu pumnii în ușă, cu toate că erau convinși că totul este în zadar. Lamă știa să comprime orele, să facă dintr-o zi jumătatea ei. Își propuse, prin concentrare, să doarmă trei sferturi din timpul pedepsei. Nu era mare lucru să-și sugrume gâtul, atât cât era necesar, și într-un anumit fel, ca după acel leșin iluzoriu, somnul să intre în drepturile lui, curat și pe termen lung, ușurându-i chinul. Putea să-și rezeme genunchii de ușă și torsul de zid, să-și încline spatele, ca mâinile să poată sprijini din ambele părți fălcile, în acest fel înlesnind circulația sângelui și nelăsându-l să se lase în picioare. Motivul pentru care Corcolan se purta cu el așa era rezultatul unui calcul. Poate chiar Corcolan să-i fi sugerat lui Boilă să-i ofere o evadare pe tavă, cu toate că Lamă se îndoia că ceea ce observase în precedenta încarcerare, observație întărită acum de Boilă, intrase în scenariul lui Corcolan. Tot ce se putea ca șeful închisorii nici să nu știe pe unde trecea canalul.

Moartea lui Mustețea îi încurcase țele lui Corcolan, și în

acest caz, însemna că șeful era manipulat din afară, așa cum avocata cu care stătuse de vorbă era și ea un șurub din aceeași mașinărie. Numai că atunci când i se ceruse moartea lui Literă, cazul Mangiurea nu apăruse. Era cu mult mai greu să scapi de un om ca Mangiurea, decât de un pușțan a cărui vină nu era alta decât aceea că văzuse un furt, sau un transport de bani dintr-un loc știut în altul neștiut. Nimeni însă nu-și pusese întrebarea dacă Literă era conștient de valoarea tainei sale, dacă voia sau nu să-și vândă secretul. Pentru Lamă, tot ceea ce aflase Literă și fata lui era o întâmplare pe care cei din afară, dacă ar fi fost mai inteligenți, nici măcar n-ar fi trebuit s-o bage în seamă. O întâmplare ca oricare alta. Ea devenise importantă și căpătase alte conotații când apăruse pe aceeași scenă Mangiurea. Dacă în interiorul închisorii erau câțiva oameni care știau de o afacere cu fire legate între ele, în libertate erau alții ce voiau să scape de cei care, închiși fiind, o știau. Logic, cei din afară păreau mai puternici, dovadă Corcolan și moartea lui Mustețea, dar cine pe lume putea să cântărească până în ce loc logica putea să înlocuiască lipsa ei. Lamă, dacă în judecata lui, avea multe spații neexplicate, unul era sigur explicabil. Totul era dirijat din afară de o persoană importantă.

Nu-și dădea seama cât dormise. De fapt acest lucru avea mai puțină importanță. Era de ajuns doar că se simțea refăcut și capabil să-și dovedească forța și, în același timp, să-l verifice pe Boilă. Întunericul nu mai era atât de negru, putea întrezări prin el cărămizile laterale și rotundul canalului de deasupra. Cercetă partea superioară cu palmele. Se convinse că se putea agăța de prima bară a capacului de metal zăbrelit. Se sprijini cu tălpile bocancilor de ușă, fără să facă zgomot, apoi cu o putere supraomenească apăsă cu mâinile în sus. Capacul cedă. Cu grijă îl dădu la o parte. Încercă să se salte printre tubul canalului și zid. N-avea nici o șansă. Dar de renunțat nu renunță. Se dezbrăcă la piele și așa, gol pușcă, reluă

urcușul și șerpuirea printre canal și zid. Își supse pântecele și, scrâșnind din dinți de durere, reuși să ajungă deasupra. Pieptul și coapsele îi șiroiau de sânge. Dar bucuria izbânzii era incomparabil mai mare. Se afla într-o fostă hală acum dărăpănată și cu ieșirile acoperite de un zid dărâmat. Spațiul fostului garaj era complet dezafectat. Un miros greu ce n-avea cum să fie înlăturat, din cauza lipsei gurilor de aerisire, aproape te sufoca. Nu avea timp de pierdut, îndepărtă capacul ca să-și facă loc. Intră în canal. Apa îi ajungea până aproape de genunchi. În spate întuneric, înainte la fel, semn că undeva tuburile mari de beton făceau spre vărsare un cot. Merse mai bine de o sută de metri când din spate auzi un zgomot asurzitor, un vuiet ce se îndrepta spre el. Uruitul semăna cu deraierea unui tren și pe măsură ce aerul presat din amonte era tot mai violent, înțelese că se dăduse drumul apei din etuvele de la spălătorie. Un val de căldură îi tăie respirația la început, apoi îl sufocă. Fluidul l-ar fi doborât dacă nu s-ar fi apucat cu o mână de o gaură din betonul măcinat de timp. Își opri respirația până ce apa începu să scadă treptat. Îi ajunse la piept. Acolo se stabiliză o vreme, ca la câteva minute să ajungă la nivelul genunchilor. Aerul deveni mai respirabil. Simți că rănile provenite de la zidurile escaladate, până la grilaj, îl ard. De vină era probabil soda sau alte chimicale cu care deținuții spălau rufele. Își trase sufletul și înaintă încă o sută de metri. Canalul mai făcea o curbă nu prea mare, dar suficient de largă ca să nu poată fi văzută de la locul unde pătrunsese în tunel. Undeva, nu prea departe, se ghicea grilajul prin spațiile căruia apa, cu un zgomot asurzitor, de cascadă, se năruia în vale. Aproape alergă. În nici o jumătate de oră ajunse la barele de metal. Se uită spre peretele din dreapta, care lăsa ochiului un câmp vizual mai larg. Afară se vedeau pomii cu frunza gălbuie, iar jos lacul cu apa cenușie. Canalul trecea prin baraj, iar de la grilaj printr-o boltă cădea direct undeva spre marginea lacului. Lamă zâmbi fericit. Un stol de cocori

zbura în unghi ascuțit undeva spre sud. Însemna că se sfârșea toamna. Abia într-un târziu, trezit la realitate, simți că dârdâie de frig. Între căldura din interiorul canalului și aerul rece de afară, se clădise un strat care izola căldura păstrând-o în interior. El se afla lângă grilaj, în bătaia vântului din exterior. Cercetă din nou barele apoi locul unde Boilă, dacă se ținuse de cuvânt, trebuise să lase bomfaierul. Căută cu degetele prin apa mocirloasă și până la urmă tresări de bucurie. Ferestrăul metalic era legat cu o sârmă de una din bare, dar în așa fel ca să nu se vadă nici din afară, nici din interior. Lamă se dădu un pas înapoi, apoi privi din nou spre singurul loc accesibil spre lac. În spatele unui pom avu impresia că zărește o umbră. Nu se clinti, apoi se convinse că acolo se afla un om. Văzuse numai umbra lui și țeava pistolului în care razele soarelui se reflectau dându-l pe Boilă de gol. Pentru asta voise Boilă să-l ajute, voia să-l vadă ieșit din închisoare, apoi să-l prindă. Acesta probabil, în mintea lui, trebuia să fie prețul înaintării în grad. În felul acesta voia să-l detroneze de la șefia secției pe Oje. Lamă lăsă iarăși timpul să se scurgă. Se întuneca încet. Deslușì înjurătura pornită din spatele copacului, apoi pe o cărăruie zări prin verdele auriu al frunzelor statura masivă a celui ce-și vâra acum pistolul în tocul de piele. Nu era supărat pe Boilă. Se adeverise doar ceea ce presupusese despre el. Dezlegă bomfaierul, apoi mânji pânza ferestrăului metalic cu mâl unsuros. Unse cele două bare, după ce înainte, cu atenție, cercetă valea. Se apucă să taie cu grijă ca să facă cât mai puțin zgomot. Nu tăie barele de tot. Doar atât cât la o smucitură din interior ele să poată fi trase înăuntru. Când termină treaba umbrele serii se lăsaseră peste lac. Dacă cineva ar fi privit, ori Lamă era sigur că Boilă va verifica din afară barele, n-avea cum să-și dea seama de tăietura făcută sub apă, iar deasupra, aproape de intrarea lor în beton. Legă ferestrăul la loc, așa cum îl găsise, ca Boilă să-l poată recupera. Pe același drum, Lamă se întoarse spre

garajul dărăpănat. Chiar dacă între timp Boilă i-ar fi făcut o vizită la „coșciug”, ceea ce era puțin probabil, și împotriva regulamentului, lipsa deținutului nu l-ar fi deranjat, dimpotrivă. Era sigur că planul avea să dea roade. Lamă se strecură înapoi prin deschizătura grătarului, trase grilajul peste el, apoi, parcă mai ușor ca înainte, se lăsă în jos printre ovalul de beton al canalului și zidul exterior al coșciugului. Se îmbrăcă cu greu, trăgându-și cracul unui pantalon cu degetele de la celălalt picior, apoi cu degetele piciorului stâng făcu același lucru cu cracul pantalonului de la piciorul drept. Intră în bocanci ușor, iar cămașa și-o recuperă rezemându-și cât putu mai mult genunchii de ușă și torsul de perete. Își închise pleoapele, apoi intră într-un vis adânc. Se văzu în brațele „mamei” sale. Se lăsă mângâiat. Ea îi obloji rănile și în șoaptele unui cântec de leagăn se cufundă într-un somn chinuit, cum la fel de chinuit îi era și trupul răsucit în coșciug.

29

Înainte de a intra în saună, Mari se privi îndelung în oglinda venețiană. Suportase o meticuloasă intervenție estetică; intrase în clinică vinerea la amiază și luni dimineața, cu roba fluturând pe sălile tribunalului, își începuse activitatea. În ziua aceea avea câteva procese, în trei săli apropiate, dar la etaje diferite, și unul peste drum de Palatul de Justiție. Câteva colege se uitară la ea cu atenție, dându-și seama că ceva se schimbase în înfățișarea ei, dar niciuna neîndrăznind să întrebe sau să dea vreun verdict. Doar un coleg, cu părul alb, intrat bine în a treia vârstă, trăgând-o de mână într-un colț, îi șopti la ureche:

— Ce-ai făcut dragă de-ai întinerit în asemenea hal, cu cine te-ai futut.

— În vis, cu tine, dragul meu, glumi ea, dar în sinea ei era fericită că un bărbat remarcase în bine schimbarea trăsăturilor de pe fața ei.

După orele obositoare, era totuși satisfăcută, și pentru remarca flatantă a colegului, dar mai ales pentru trei sentințe în favoarea clientului ei și pentru două pledoarii ce aveau să-i aducă neapărat, peste câteva zile, când avea să se pronunțe hotărârea judecătorească, câștig de cauză. Arăta bine, își zise luându-și halatul și cearceaful care mirosea a busuioc, din mâna fetei îmbrăcată sumar. Se urcă pe ultima treaptă a saunei.

Lemnul de santal împrăștia în jur un miros adormitor, în timp ce aburul puternic ce se îndrepta spre ea în vălătuci de vată albă, în urma stropirii pietrelor de râu, o făcu să

transpire imediat. Nici n-o auzi pe Leontina venind. Numai parfumul ei, cu totul aparte, adus anume pentru ea de un furnizor parizian, îi dădu de înțeles că în aburul pe care puteai să-l tai cu cuțitul nu mai era singură.

— Leontina?

— Eu sunt... Mari ai aflat?

— Ce să aflu?

— Bărbatul tău nu ți-a spus nimic?

— Nu m-am văzut cu el de o săptămână, mi-a telefonat că are niște probleme și preferă să doarmă în pușcăria lui.

— Freacă-mă cu prosopul pe spate, aici, mai sus de omoplat. Mi-e teamă că m-a prins curentul.

— De ce m-ai întrebat?

— A murit Mustețea...

Mari tăcu un timp.

— Leontina, pastilele pe care mi le-ai dat au vreo legătură cu moartea lui?

— Nu, nici una, jur.

— Sper că n-ai să porți doliu după el, și nici n-ai de gând să returnezi cuiva onorariul.

— Nu, nu despre asta este vorba.

— Singură mi-ai spus că odată cu intrarea lui la pușculiță ți s-a luat o piatră de pe inimă.

— Mi s-a luat piatra, dar faptul că Mangiurea a rămas în viață, mă face să simt că port în spate o piatră de moară dublă în locul celei abia luate,

— Dar ce s-a întâmplat?

— Tu ar trebui să știi mai bine, mă rog, cel puțin asta este credința mea. Speram că ai stat de vorbă cu al tău.

— Nu puteam să mă văd și cu tine și cu el.

Leontina tăcu câtva timp masându-și coapsele. Veni băiețița și aduse două măturici din crenguțe de mesteacăn.

— Lasă-mă să te snopesc eu în bătaie, glumi Leontina și se apucă s-o lovească pe Mari pe spate, apoi o întoarse cu fața spre ea.

Trase de capătul unui șnur. Într-o altă încăpere se auzi

un clopoțel, semn că li se putea aduce două pahare cu votcă cu multă gheață. Tot ca dintr-un nor alb apăru tava cu paharele de cristal și Leontina o puse alături, pe banca de santal. O servi singură pe Mari.

— Las că ne biciuim mai târziu. Nu-s în apele mele.

— Hai să judecăm consecințele, spuse Mari.

Căldura alcoolului rece o făcu să transpire dublu. Simți cum apa i se scurgea printre sânii ridicați și ei, obraznici în comparație cu ceilalți, de dinainte de operație, ușor lăsați.

— Ce să judecăm, judecata s-a făcut singură, sau, mă rog, providența. Puștiul, acum, aproape că nu mai contează, cred că i-am dat noi prea multă importanță de la bun început. Ce mă îngrijorează însă este faptul că înainte de a muri, aflându-se în curte la plimbare, Mustețea a comunicat prin celular că Puștiul mi-a făcut portretul. Deci înseamnă că m-a văzut și înainte de a veni la magazin ca să se zgâiască prin vitrină.

— Nu văd legătura.

— Legătura există și e foarte importantă. De fapt, greșeala am făcut-o eu. Când a intrat prima dată în magazin, și a întrebat dacă poate să cumpere un inel pe valută și vânzătoarea i-a zis că în spate există și o casă de schimb, m-am uitat cu atenție la suta de dolari. După ce fata a verificat-o, am cerut s-o văd și eu. M-am uitat doar la serie. Făcea parte din același depozit, de unde deduc că m-ar fi putut vedea și pe mine și pe Mangiurea. Nouă ne-au căzut în zăpadă un teanc de hârtii. Ne-am grăbit, trăgeau ăia ca nebunii. Băiatul a venit la magazin cu o puștoaică al dracului de nostimă, mai matură decât el. Și fata m-a privit într-un fel aparte, sau mi s-a părut doar mie.

Cert este că suta de dolari era din seriile noastre.

— Cred că ai intrat în panică, Leo.

— Aș vrea să fie numai panică, dar ceva îmi spune că s-ar putea să nu fie așa. Și acum colac peste pupăză, Mustețea.

— Ai ținut la el, Leo?

— Dacă am ținut la el? Ești o proastă. Trebuie să recunosc... Tâmpita asta a pus prea multă gheață, parcă beau ceai... Era un om agreabil, dar ajuns la capătul drumului. Ne vedeam întâmplător, tu știi că de felul meu sunt curioasă, aș vrea în același timp să fiu și cu tine și cu...

— Mie mi-ai spus că nu te-ai văzut cu el de mai bine de o jumătate de an.

— Nici n-am avut cum să mă văd, proastă mică, spuse Leontina deși Mari era mai mare ca ea cu câțiva ani. De patru luni e în cercetări. Peste exact cinci zile trebuia să fie eliberat, totul era aranjat, am cheltuit o avere, banii lui, la urma urmei, ca brusc... Mă miră faptul că bărbatul tău nu te-a pus în gardă, doar tu i-ai dus pastilele, îți jur, erau complect nevinovate, simple... Dumnezeu mai știe cât de simple erau din moment ce...

Leontina se opri din vorbit.

— Grav este că s-a întors Șamil, deocamdată nimeni nu știe că el a fost exportatorul de țigări, că el a primit scutiri de vamă de miliarde. Mustețea știa doar de banii cu care am înjghebat afacerea și de transportul tirurilor. Mangiurea primise aprobarea de sus, iar despre locul unde s-au dus tirurile habar n-avea.

— Cât de sus? se interesă Mari.

— Mi-e și frică să-ți spun.

— Înseamnă că trebuie să bănuiesc.

— Problema este însă alta. Să admitem că în locul lui Mustețea, care nu era la curent cu locul de unde veniseră toate aprobările pentru cele patru transporturi, ar fi murit Mangiurea. De unde știu eu că Mangiurea nu și-a luat măsurile de precauție, că n-a lăsat în niște seifuri câteva scrisori care puteau să divulge, în cazul unui accident, numele celui care i-a dat aprobarea. Gândește-te la scandalul politic.

Mari se foi câtva timp, transpirația curgea de pe ea șiroaie, cearceaful era și el complet ud și Leo mai ceru un

rând de pahare și alte albituri.

— Leo, în seara când mi-ai dat pastilele, bănuind ceva, le-am aruncat pe ale tale la veceu și i-am dat lui Nelu altele inofensive.

Leo tăcu câtva timp judecând în tăcere comportamentul prietenei sale. Putea s-o mintă, cum la fel de bine putuse să-i spună numai adevărul. Dar dacă schimbase pastilele de ce o făcuse?

— Și atunci cum a murit Mustețea?

— Nu știu, poate un simplu atac de cord.

— Mari, eu am fost la închisoare, e adevărat, pentru cu totul altceva, am acolo un arab. Nu se făcea să nu trec și pe la Nelu. Am fost convinsă că îmi va spune ceva. Nu mi-a spus nimic, de unde deduc, mai ales acum, după spusele tale, că nici măcar nu l-ai anunțat cui să dea medicamentele.

— Nu, Leo.

Leo bău al doilea pahar cum ar fi băut, însetată, un pahar cu apă minerală.

— De ce-ai făcut asta, Mari?

— Ca să nu-l ai pe conștiință. Pastilele tale nu erau nevinovate, Leo. Înainte de a le arunca am băgat una într-o bucată de cașcaval și am aruncat-o pe fereastră unui maidanez. A murit în câteva clipe.

Leo strânse din buze. În câteva minute Mari folosise două variante, amândouă demne de luat în seamă, sau amândouă bune de eliminat. Dar amândouă duceau la o singură constatare. Mari o mințise. Își continuă ideea ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Înseamnă că mai există cineva care voia să-l omoare pe Mangiurea, iar motivul este același, secretul pe care-l deține.

— Leo, ție cine ți-a dat pastilele?

— Cineva din anturajul lui. Mi le-a dat și mi-a spus că prin tine... M-ai înșelat, Mari, nu se putu abține Leo.

— Nu te-am înșelat, am vrut să te protejez, draga mea,

eu numai pe tine te am. Nu uita ce vremuri trăim, cum se pot schimba lucrurile de la o zi la alta. Crezi că dacă Mangiurea și-a luat măsurile de precauție, și eu sunt sigură că și le-a luat, ele n-ar fi ieșit la iveală? Dacă nu mâine, poimâine, la anul, sau peste câțiva ani. Nu te gândești ce s-ar fi putut întâmpla? Mă bate gândul, Leo, că mai e cineva în posesia acelui nume sus pus, că la rândul lui, Mangiurea e și el un intermediar, așa cum suntem și noi, că respectivul a tratat pe altă cale ceea ce tu ai tratat cu mine. Sincer eu am vrut să te apăr pe tine, dar din această nesupunere am aflat altceva, poate mai important. Cel ce ți-a dat pastilele a mai făcut acest lucru cu altcineva. Poate mă întrebi de ce? Simplu, erai agățată pe viață de mâna lui, adevărata responsabilă pentru asasinarea lui Mangiurea ai fi fost tu.

Urmă din nou o pauză prelungită. Leo se apucă să soarbă din al treilea pahar, de data asta cumpătat, ca și cum mintea ei ar fi fost în altă parte, obligată să lămurească treburi deosebit de încâlcite.

— Cine ți-a dat pastilele? întrebă Mari, convinsă că de data asta ea juca pe caii cei mari.

Simțea că Leontina era timorată, dacă nu chiar înfricoșată de acest joc din care ea urma să suporte doar consecințele.

— Nu pot să-ți spun, șopti ea. Cert este că dacă Mustețea a murit otrăvit, pastilele au ajuns la bucătărie tot prin Nelu al tău.

— Nu e obligatoriu, voi să-l apere, timid, Mari. Dacă tu nu-mi spui cine ți le-a dat e treaba ta, dar asta înseamnă că încrederea dintre noi... Eu nu ți-am ascuns nimic, Leo... În închisoare ajung pe multiple căi nu numai niște pastile oarecare, dar și celulare, chiar și pistoale, ca să nu mai vorbim de arme albe. Așa cum noi am primit sute de milioane, au mai putut primi și alții fie și un sfert, ca să nu-ți spun că sunt tipi care se vând pe nimic.

— Mari, eu sunt convinsă că Nelu al tău e amestecat. Nu

uita că el, direct, nu primește de la noi nici un sfanț. Gândește-te că cineva i-a oferit bani gheață, o sumă importantă. A tăcut mâlc în privința pastilelor tale, pentru că sunt sigură că i le-ai dat, cu toate că n-ai vrut să recunoști, și le-a întrebuințat pe celelalte, oferindu-ți ție credința că ți-a făcut serviciul pe care i l-ai cerut. Nu uita relațiile dintre voi, mai mult de circumstanță, de ochii lumii.

Leo ar fi vrut să-i dea o palmă zdravănă, dar până la urmă își calmă nervii. Continuă egal.

— Așa cum în taină tu vrei să divorțezi, poate vrea și el, dar fiecare dintre voi dorind să nu împartă cu celălalt ceea ce-i aparține numai lui. El știe de conturile tale?

— Nu știe.

— Atunci, de unde tragi concluzia că el ți le va face cadou pe ale lui?

Băiețița dădu drumul la jetul de apă peste pietrele încinse. Un abur nou, mai fierbinte ajunse în valuri succesive pe ultima treaptă a saunei. Tăceau amândouă, gândindu-se însă fiecare la ale ei. Cum era să-i spună Leontina că ea îi înmânase bucătarului pastilele, în timp ce discutase cu el un recurs. În plus, îi administra acestuia cea mai mare parte din averea strămutată la trei bănci străine, din trei țări diferite. Bucătarul era o rudă apropiată a unui Bulibașă, conducea din închisoare o ramificație de trafic de droguri, placa turnantă fiind un conglomerat de țigani, fără palate cu turnulețe, trăind la o margine de sat. Nimănui nu-i trecea prin cap că în casele de o sărăcie lucie și printre puradeii desculți și zdrențăroși circulau sute de kilograme de cocaină pură. Țigănușii erau principalii tranzitori, schimbul se făcea în metrou sau prin canale, alteori sub nasul agenților de circulație, în plină stradă. Asta era afacerea ei secretă; Leontina nu o putea da în vileag. Mangiurea trebuia să dispară, dar soarta hotărâse invers, supraviețuitorul fusese el. La rândul ei nici Mari nu voia să-i spună că pastilele primite erau

inofensive. Nu murise nici un maidanez. Mari se simți la rându-i înșelată, era sigură că Leontina nu mai avea încredere în ea, sau pur și simplu nu voia ca rețeaua să se lărgească mai mult decât trebuia. Corcolan, la rândul lui, sfătuit de Mari, sparse și el o pastilă și procedă la fel cu pisica din biroul său, prieten nedespărțit, trecută și ea odată cu stăpânul prin mai multe închisori. Pastila era o polivitamină obișnuită. Pisica, până atunci placidă și mofturoasă chiar la carne, deveni cooperantă la mâncare și incomparabil mai pisicoasă. Dacă erau nevinovate, de ce i le dăduse Leo? De ce nu le verificase ea înainte, sau ce interes avusese cel care i le înmânase să nu moară Mangiurea?

— Mari, dacă reușești eliminarea lui Mangiurea, și tu poți s-o faci cu Nelu, nu vei mai avea nevoie de bani toată viața.

— Leo, cine ți-a dat pastilele?

— Nu pot să-ți spun. Te mai întreb odată, ești de acord?

— Cât?

Leontina desenă pe lemnul de santal, umed, o cifră cu mai multe zerouri în spatele cărora făcu un S traversat de sus în jos de două linii[1]. Ciocniră paharele, dar Mari aproape că nici nu mai gustă, spre deosebire de Leontina care bău conținutul dintr-o răsuflare.

[1] $.

30

Mai era o zi până ce Lamă avea să iasă de la carceră. Dacă avea să mai iasă. Zilele petrecute fără hrană puteau fi suportabile, lipsa de apă era greu însă de înlocuit în organism. Literă aproape că nu mai mânca, iar în ziua când află că doctorul Runcan urma să fie mutat în altă închisoare, pentru rejudecarea procesului, un simțământ ciudat pusese stăpânire pe el. Doctorul aproape că nu voia să plece. Crezuse că Boilă își bate joc de el când îl anunțase că în două ore trebuia să-și strângă catrafusele. N-avea în magazie decât costumul de haine cu care venise, un ceas, pantofii maron și lenjeria cu care fusese luat de la spital. Dacă ar fi fost Lamă de față el i-ar fi putut, probabil, da asigurări că mutarea în alt penitenciar era reală, că nu doreau să facă cu el altceva, dar din partea lui Lamă venise o singură veste adusă de Oje cu o zi înainte; Lamă rezista, era sănătos, stătuse de vorbă cu el. Oje mersese cu indiscreția lui chiar mai departe și îi șopti lui Runcan, că procesul, aproape cu certitudine avea să fie reluat, că cercetările scoseseră la lumină neimplicarea lui în adopții ilegale, în prelevarea de organe, ba mai mult, acele organe de care presa scrisese erau simple invenții. Runcan lăcrimase. În ultima vreme plângea din orice, dar cel mai adesea atunci când se gândea la soția lui și la copil. O răceală intervenise între el și nevastă, asistentă șefă la același spital. Dacă la început îl vizitase aproape în fiecare lună, iată, trecuse aproape un an și nu mai primise din partea ei nici o veste. Probabil necazurile o răscoliseră mai mult decât era cazul și pe ea. Copilul trebuia dus la

grădiniță, adus înapoi. Cine avea grijă de el în nopțile când Tia era de gardă? Nu aveau rude, nu aveau pe nimeni. Se căsătoriseră din dragoste, cel puțin el era sigur că o iubise sincer. Tia era din cale afară de frumoasă, poate acesta fusese și motivul pentru care nu depusese suficient efort să intre la medicină. De fiecare dată, din cele trei încercări, picase la mustață. Singură recunoștea cu haz acest adevăr fără a părea că suferă prea mult. Se va găsi un medic cunoscut care să-i ceară mâna, și până la urmă Runcan fu acela care își legă destinul de viața ei. Fusese chirurg, apoi preferase să se dedice pediatriei, dar fără să renunțe la bisturiu. Avea ferma convingere că viața unui copil e cu mult mai importantă decât a unui om matur. Credință ascunsă, nedezvăluită nimănui, dar prezentă în el. Dacă Tia ar fi divorțat ar fi aflat, veștile intrau și în închisoare, erau binevoitori să transmită mai ales știrile rele. Pe urmă de vină puteau fi și desele mutări dintr-un penitenciar în altul. Poate și această rejudecare a procesului, cum îl anunțase confidențial Oje, să fi fost un demers al ei, o zbatere continuă de a-și ajuta bărbatul închis pe nedrept. Uneori, în nopțile de nesomn, și ele erau multe, credea cu o sinceritate copilărească în mutarea ei dintr-un oraș în altul, căutându-l, peregrinând apoi cu copilul în altă localitate să dea de urma lui. Sau poate se săturase să-și chinuie viața, frumusețea și tinerețea pentru un om care era sortit pieirii. Condamnarea pe viață nu mai putea oferi unui deținut mare lucru. Uite că se ivise o ocazie. Singurul cu care se îmbrățișă fu Literă. Nane îi sărise pur și simplu în brațe bucurându-se sincer de noua întorsătură a lucrurilor. Buzatu rămăsese pe priciul lui, Mangiurea la fel, numai Mutu schiță un zâmbet ce semăna mai mult a rânjet din pricina ciotului de limbă. Pașii lui Runcan se pierdură pe coridor, cele cinci uși de metal se auziră lovind tocurile de fier la intensități diferite. Runcan ajunsese la ultima. Sau poate era o stratagemă, îl coborâseră pe Runcan la parter, iar de acolo...

Până la ora de plimbare mai erau aproape două ceasuri, dar cei rămași nu putură lega între ei nici un dialog. Mangiurea trăia încă drama lui Mustețea, dar o trăia în felul său, fiind sigur că moartea îi fusese sortită de fapt lui. Își omora mintea încercând să înțeleagă ce-l determinase pe Lamă să schimbe farfuriile? Pentru el nu mai era acum un secret că îi datora viața, dar de ce se amestecase Lamă în destinul lor era iarăși o necunoscută. Mustețea îi dorise moartea, sau altcineva strecurase substanța toxică în mâncare? Se stinsese într-o fracțiune de secundă. Sigur, rezultatul necropsiei sunase așa cum se așteptase, un simplu atac de cord. Chiar Boilă se angajase să anunțe vestea, desigur nu fără aprobarea lui Corcolan. Mustețea nu putea fi însă atât de prost să nu-și dea seama că, indiferent ce avea să i se întâmple, adevărul, printr-o greșeală a unora dintre cei implicați, va ieși la lumină. Mangiurea avea atuuri care la nevoie puteau da în vileag motivul crimei. Chiar Mustețea îl sfătuise la început să nu se supună hazardului. Cei din afară repede își uită prietenii sau pe cei față de care au obligații, că n-ar strica să-și ia elementarele măsuri de protecție. Mangiurea râse, el n-avea nevoie de așa ceva. Era aproape sigur că Mustețea voise să-l verifice, să afle dacă proaspătul înaintat în grad, și la fel de repede trecut în rezervă, nu-i va împărtăși un secret ce putea fi ulterior fructificat. Nu, Mangiurea nu se dăduse de gol. Tot mai mult punea încercarea de asasinat pe seama banilor pe care îi dusese la casa Leontinei, prietena lui Mustețea. Știa că trăiau împreună, dar nici unul nici celălalt nu puseseră vreodată problema căsătoriei. Oare nu teama că știa de sumele uriașe, sustrase din casa unuia ce se spânzurase în străinătate, să o fi îndemnat pe Leontina, și mai apoi pe Mustețea, să șteargă aceste urme? Leontina fusese prietenă cu soția celui aflat în misiune peste graniță, deci mai mult ca sigur știa și de depozitul de bani și bijuterii. De altfel era tot atât de convins că primele transporturi de țigări fuseseră

achiziționate din aceste sume, la fel ca și lanțul de magazine de bijuterii, plus alte afaceri care pe Mangiurea nu-l interesau. Vina lui, dacă avea vreo vină, era aceea că îndeplinise un ordin; ca militar era dator să se supună unei obligații venite de la un nivel superior. Nu făcuse altceva nimic, nu-i intrase în buzunar nici un sfanț. În afară de înaintarea în grad nu primise alte recompense. Atunci de ce voiau să-l omoare tocmai pe el? Deranja că era în posesia numelui celui care dăduse ordinul și spre care se îndreptaseră milioanele de dolari în urma vânzării țigărilor în țară și străinătate? Dar pe cine deranja? Nu cunoștea filiera și nici nu-l interesa să știe prea multe.

Simțise însă de la început nevoia să fie închis, pentru mai multă siguranță, după ce afacerea[1] devenise aproape publică. Se știa mai apărat în închisoare, iar faptul că împreună cu el venise și Mustețea îi sporise încrederea. Mustețea trecuse în liniștea definitivă dintr-o greșeală, sau îi comandase cineva sfârșitul? Care urma să fie însă soarta sa? Epilepticul de pe priciul de sus își hrănea șoricelul. Se pomenise într-o dimineață, în buzunarul de la haină, cu un pui de șoarece. Agafon îl crescuse de mic, apoi rozătorul prinsese față de ocrotitor o asemenea dragoste încât nu părăsea buzunarul interior de la geaca groasă, de care deținutul nu se despărțea. De sub tavan adia un miros de șoarece cu toate că Agafon, conștiincios, curăța buzunarul în fiecare zi. Nici ceilalți deținuți nu făceau mare caz de această dragoste dintre om și animal. Intrat într-o criză de epilepsie, șoarecele chiar făcu sforțări disperate să-și muște stăpânul de gât dorind să-l aducă mai repede la trezie. Leacul era însă unul singur. Literă îl învățase de la Lamă. Mușca cu sete din degetul mic al epilepticului și acesta, după ce își revenea, mulțumea cu aceleași invariabile cuvinte: „Să vă dea Dumnezeu sănătate”.

[1] Probabil autorul face aluzie la „Afacerea Țigareta I” – 1993, în care se pare a fi fost implicate MApN și SPP.

31

Boilă era de serviciu. Era supărat că Lamă nu încercase să evadeze. Poate n-avea curajul, sau poate era bolnav, își spuse el concesiv. În fond, Lamă n-avea de unde să știe motivul pentru care voia să-l ajute, nu putea bănui că directorul făcuse scenariul pentru Boilă. Boilă ținea la Lamă și la un moment dat fusese chiar înclinat să-l dea de gol pe director. Până la urmă își zise că pâinea și traiul liniștit i-l datora acestuia și n-avea nici un drept să-și divulge binefăcătorul. Sau poate Lamă nu găsise bomfaierul, îl legase prea jos și intrase în nămol și scârnă, găsi el o altă explicație posibilă a neevadării lui Lamă.

Toți deținuții fură aliniați în fața celulelor. O dată pe zi se făcea apelul. Pușcăriașii se așezau unul în spatele celuilalt, iar de jos, de la parter, patru gardieni, doi pe-o parte și doi pe cealaltă, numărau oamenii ce urmau să iasă la aer. La întoarcere numărătoarea se făcea la cele două intrări, unde prizonierii erau și percheziționați, direcțiunea primind vești din afară că la Avrămești se făcea un trafic îndrăcit de droguri, tranzacțiile perfectându-se în curte.

De data asta în curte se juca oină; se formaseră câteva grupuri, după ce spațiul fu împărțit în patru dreptunghiuri egale, marcate cu câte un țăruș. O minge de piele era aruncată dintr-un colț și, cel aflat cu bucata de lemn în mână trebuia s-o lovească și s-o trimită în cel deal patrulea dreptunghi, în felul acesta creându-se un perimetru mai mare de joc. În plus, în goana lor după cele patru mingi, deținuții se loveau între ei, involuntar, spre deliciul asistenței care rezema zidul corpului central și a

directorului Corcolan care introdusese jocul învățat de el de la deținuții din penitenciarul „Gherlei”. Vântul și frigul de afară dinamiza jocul, îl făcea mai atractiv. Cu toate astea cei mai mulți dintre deținuți preferau să privească, să joace nasturi sau pur și simplu să fumeze.

Era ziua unui sfânt și Corcolan se dovedea generos de sărbători. Zi de pachete, pentru cei care aveau dreptul la așa ceva, repaus de joacă pentru cei uitați de familii, iar la închisoarea din Avrămești cei mai mulți erau uitați. Viețașii, cu toate că gardul despărțitor era dat la o parte, preferau să nu se amestece cu „mucoșii”. Își făceau în gând planuri de evadare, alții, resemnați, nu mai doreau nimic, iar cei care depășiseră zece ani de detenție se obișnuiseră cu pușcăria atât de mult, încât socoteau că nu mai exista altă lume decât aceea unde trăiau.

Mangiurea nu era atent la joc, simțea că era timpul să dea în exterior un semnal privind eliberarea lui, apoi reveni asupra acestui gând socotind că e prea devreme. Pericolele în afară puteau fi cu mult mai mari. Dacă Lamă ar fi fost liber s-ar fi putut sfătui cu el. Poate o fugă în străinătate ar fi fost preferabilă, dar pentru asta era nevoie ca un avocat, sau biroul de avocați care se ocupa de ei, să ia o măsură în această privință. Aflase că din grupul lor fuseseră deja judecați câțiva, mici coțcari în toată afacerea, portari și șoferi, șefi de depozit sau pur și simplu țigani care aveau obiceiul să fure tirurile din mers. Se pare că pentru cei care aveau la activ presupuse sau reale vini, judecata era alta și Mustețea făcuse cunoștință cu ea.

Jocul deveni mai animat. Literă ar fi vrut să joace și el, dar până la urmă renunță când Mutul îi făcu un semn discret să nu se amestece cu cei care alergau în noroi până la genunchi. Deținuții știau că după numărătoare și control, fiind sâmbătă, urmau dușurile, loc unde se făceau legăturile amoroase, cotloane unde se derulau în aburi plăceri pasagere. Buzatu tremura, nu de frig, ci de frică. De fiecare dată când ieșea la aer se temea de moarte de un

pușcăriaș care îi transmisese prin Butoi că îi va face de petrecanie. Deținutul era un fost ceferist și într-o seară un vecin îi necinstise fata de nouă ani. Omul nu mai așteptase justiția, își făcuse dreptate singur hăcuindu-l pe violator, în mintea celui ce voia răzbunare împotriva violatorilor se născuse un plan, la el aderaseră nu puțini deținuți care nutreau aceleași sentimente de răfuială. Constituiseră chiar un comando de într-ajutorare; se păzeau unii pe alții, făceau schimburi de țigări și alimente. În plus, cei care deveniseră criminali pe alte temeiuri decât flirturile, puseseră la cale un telefon fără fir care funcționa perfect în închisoare. Se știa cu precizie ce violator a mai intrat la zdup, ce anume făcuse, apoi într-o celulă numele erau scrijelite pe perete cu un vârf de cui. În dreptul multor nume se vedea câte o cruce, semn că cel care pângărise viața unor copii fuseseră pedepsiți fără milă.

O minge fu lovită puternic dintr-un loc nepermis și cearta izbucni pe dată. Cele câteva fluierături ale gardienilor nu fură suficiente pentru a potoli setea de ură și răzbunare izvorâtă de multe ori din nimic. De la un post de observație o armă se ridică în sus, dar chiar în clipa când deținuții speriați că se putea trage asupra lor își ocupară locurile pe teren, Mangiurea zări la câțiva pași de el un trup cu fața la pământ. În spate avea înfiptă o șurubelniță până în plăsele. Se dădu alarma generală. Deținuții fură încolonați. Din efectiv lipsea numai Buzatu. Pedeapsa o primise pentru că își violase cele trei fete. Pedeapsa, comentau unii, fusese prea ușoară. Coborî de la etajul doi chiar Corcolan, împreună cu doi infirmieri.

— Există vreun martor, se auzi strigătul lui Corcolan și sutele de deținuți strigară în cor, ca la comandă.

— Nuuuu...

Literă îl văzuse însă pe cel ce înfipsese șurubelnița în spatele lui Buzatu; era ceferistul care zâmbea amar dându-i de înțeles puștiului să nu se amestece în treburi care nu-l priveau. La coada spre ușa de intrare, unde gardienii se

ocupau cu percheziția corporală, alături de Literă, apăru ceferistul.

— Tu ai văzut ceva, țâcă?

— Ce să văd?

— Am avut impresia că ai văzut cum de sub mâneca unuia a apărut șurubelnița. Vreau să-ți spun că șurubelnița a ieșit din zece mâneci până a ajuns unde trebuie, iar pe la mine nici n-a apucat.

Se apropie Butoi, amenințător și se interpuse între Literă și ceferist.

— Șurubelniță, el e protejatul lui nea Lamă, să nu te atingi de el.

După dușuri urmă alt control, la sânge, în toate celulele, dar în afară de un pieptene, nu fu găsit nici un obiect interzis. Numai sub salteaua lui Buzatu, ca din întâmplare, Oje dădu peste o bucată de plastic colorat și pentru că sacul avea și o suflătoare începu să bage aer în el. În scurt timp, din plasticul decolorat apărură formele unei femei. Oje, când înțelese ce făcea Buzatu în nopțile de singurătate, când toți dormeau, vărsă în veceul turcesc și îl înjură în gând pe Runcan că legase mațele și făcuse sănătos un om putred. Oje puse păpușa gonflabilă pe podea și sări cu picioarele pe ea până ce plasticul fâsâi în câteva locuri. Numai un ochi, desenat cu creion chimic, continua să privească de pe podea la Oje. Acesta, furios, își răsuci bocancul pe el până ce de dedesubt ieși la lumină un inel de aur, cu piatra căzută.

— El tot timpul zicea că nevastă-sa a făcut fetele cu altcineva, pentru asta s-a răzbunat pe ele. Iar ăsta e inelul nevestei lui. A iubit-o ca un prost.

După explicațiile în care nu credea nici el, Oje luă obiectele găsite și se uită spre priciul lui Literă, dorind să vadă cum reacționase puștiul la toată povestea la care asistase. Dar Literă era lângă un perete și cu capătul de creion rămas îl desenase pe Buzatu cu mâinile împreunate și plângând. Oje rămase cu gura căscată, nu atât de

asemănarea dintre cel mort și cel ce apăruse pe perete viu, ci la lacrimile ce parcă șiroiau de-adevăratelea, altfel nu s-ar fi văzut pe văruială o umezeală ca niște picături de ploaie.

32

Lamă era de nerecunoscut. Mai întâi Boilă îl duse la dușuri. Pantalonii erau murdari de scârnă și urină. Cu toate că nu băuse apă și nu mâncase nimic cinci zile, organismul aruncase din el tot ce putuse. Până și bocancii, fără șireturi, erau murdari. Lamă mirosea mai rău ca o hazna. Un deținut de la spălătorie îi aduse lenjerie peticită, dar curată și o altă salopetă. În timp ce se îmbrăca, Boilă se uita atent la picioarele crăcănate, înfricoșat ca dintr-un loc anume să nu apară un cuțit care i-ar fi făcut zilele mai scurte.

— M-ai înșelat Boilă, spuse șoptit Lamă mințindu-l pe gardian, m-ai făcut să merg până la grilaj de pomană. Dar poate e mai bine așa, spuse tot el, în timp ce Boilă îi puse din nou cătușele la mâini.

Ăsta era ordinul, cei care făceau carceră să fie duși de la dușuri la celulă legați de mâini și de picioare, ca zgomotul lanțurilor și cătușelor să impresioneze asistența adunată pe la gemulețele din uși.

— Jur, Nea Lamă, jur pe ce am mai scump, am dus și ferestrăul și am fost și de două ori pe deal să văd dacă ai făcut ceva, la nevoie să te pot ajuta. Poate am băgat ferestrăul, prin gardul legat de grilaj, prea adânc în mocirlă, numai ăsta poate fi motivul. Când l-am găsit, era plin de scârnă și n-avea pe el urmă de pilitură. Însemna că Boilă cercetase amănunțit lama ferestrăului, căutase pilitura ca să se convingă dacă Lamă nu tăiase, totuși, din interior barele, semn că gardianul asta intenționase, să-l lase să iasă din canal, apoi sub amenințarea pistolului să-l

prindă și să-l dea pe mâna lui Corcolan.

Când ajunseră la a doua poartă de metal, Boilă zăbovi cu cheia în broască mai mult decât ar fi fost firesc. În el se ducea o luptă, nu știa ce să facă, să spună ce avea pe suflet sau să tacă. Se temea de răzbunarea lui Lamă, era cel mai de temut deținut. Ziua ca ziua, camerele de luat vederi, cu circuit intern, mai puteau salva pe cineva sau da de gol pe un atacator, dar noaptea se întâmplau cele mai multe accidente, mai ales atunci când erau implicați gardienii. Iar noaptea, din motive de economie și lipsă de personal, camerele nu lucrau. Era destul să bată cineva în ușa de metal cerând ajutor sau prezența unui infirmier și, la deschiderea ferestrei de veghe, oricând te puteai trezi cu ceva în ochi luându-ți vederea pe viață. De-a lungul carierei sale Boilă văzuse nu puține cazuri, chiar el dăduse o mână de ajutor unui deținut care voise să scoată ochii unui gardian, pur și simplu înfigându-i cu iuțeală și forță două degete în orbite. Ca să nu mai vorbim că numai cu două săptămâni înainte Butoi, prin gemuleț, era să-i smulgă mâna din umăr.

— Dom'Lamă, eu știu că acum îmi trădez superiorul, dar ideea n-a fost a mea, cu fuga. Șeful a avut ideea, eu trebuia doar să te prind, și la nevoie, chiar să te împușc. Din canal nu puteai decât să sari în lac, de gardul închisorii nu te puteai prinde; tot timpul, când nu e decuplat, circulă curentul prin el. Poți să spui cui vrei, n-are să te creadă nimeni, asemenea lucruri nu ies în afara închisorii, așa că dacă mă torni n-ai nici o șansă, dom' Lamă.

Era cinstit Boilă, fusese cinstit din cauza fricii. De câteva ori Lamă își scosese printre buzele sângerânde ascuțișul sclipitor cu care într-o secundă i-ar fi putut tăia carotida umflatului de Boilă. Îi pria închisoarea gardianului, fost mai bine de douăzeci de ani pușcăriaș, libertatea din pușcărie îi plăcea mai mult decât libertatea de afară, unde la fiecare pas trebuia să fie atent să nu-l calce vreo mașină sau să se trezească cu vreun șiș înfipt în spate.

— Dacă vrei să știi, nici nu mi-a trecut prin cap, Boilă, să fug. Ce să fac afară, la cine să mă duc? Las' că știu, tu mai ai o soră și un frate, puteai să te oploșești la unul din ei. N-ai făcut-o pentru că ai vrut să-ți necinstești sora și frate-tău te-a dat pe mâna miliției. Acu că s-au dat averile înapoi, aveai pretenții la pământ și la casă; un pușcăriaș care și-a ispășit pedeapsa e un om liber, pentru asta te-ai întors aici. Ai tăi n-au vrut să-ți dea nimic, ba ăla micu, de ți-e frate, a zis că dacă nu te cari bagă el cuțitul în tine. Așa-i, Boilă?

Boilă tăcu, transpiră abundent. Așa era, dar de unde le știa Lamă pe toate?

— Așa e, dom' Lamă, așa e, dar și eu știu despre dumneata că te-au băgat în pușcărie securiștii, fără să ai nici o vină, numai așa ca să-ți aperi țara. Care țară, dom' Lamă? A cui e țara asta care își lasă un slujbaș în pușcărie, uită de el, ba mai și cere șefului de închisoare să-l omoare. De ce nu-ți dau drumul? Păi îți spun eu de ce, mata nu vrei să recunoști cu ce te îndeletniceai înainte. Și nu recunoști dintr-un motiv simplu pentru mine. Mata acum trebuie să faci porcăriile ăstora de sunt acum la putere și mata nu vrei. Dom' Corcolan a vrut să-ți dea o șansă, să scapi de tot chinul ăsta în care te zbați, da' mata n-ai vrut, că la urma urmei eu puteam trage un foc în aer, nu te nimeream și te dădeam scăpat. Adică eu sunt omenos, dom' Lamă, că ăsta mi-a fost gândul, de ce să dau eu legat pe unul de-al meu, de ce să nu se bucure și el de viață, măcar acolo, un an, doi. Că pe mine dom' Corcolan nu mă putea trage la răspundere pentru că nu te-am prins, ar fi aflat lumea că el mi-a cerut să te lichidez și atunci nu mai avea trai în pușcărie. Că lumea ține la mata dom' Lamă, nici nu știi cum te respectă, mai ales când doctorul de la infirmerie a spus, cel vechi, cel care a fost omorât la cutremur, că ți-au făcut la chestia aia o operație ca să nu te dedai ca toți stricații la fundul oamenilor.

Se deschise și a două ușă, dar Boilă o deschise tot cu

încetinitorul. Nu-și terminase povestea.

— Cum puteai mata să dai în vileag un violator dacă și mata te-ai fi dedat la poponăreală, că aici mai bine de trei sferturi cu asta își petrec nopțile. La americani, e rău al dracului, câte unul în carceră, carcerele din drugi de fier, te vede vecinul și când scuipi la chiuvetă. La noi trai pe mălai, poți schimba pe noapte patru, dacă te ții baierele.

— Boilă, ar fi bine ce știi să știi doar pentru tine, iar dacă vrei să vezi cum mi le-au scos treci la perete și Lamă, mai mult ca să-l sperie, îl împinse pe gardian spre zid și cu un deget noduros, întors, căută locul dintre fesele late ca să-l facă pe gardian să creadă că nu toate poveștile pe lumea asta pot fi adevărate.

— Adică nu-i adevărat, dom' Lamă. Mai minte lumea, ce vrei, cum poate omul trăi, aici, fără să mintă. Da' să știi că i-am dat pușt iului cretă de mai multe culori, dom' Corcolan e de acord să picteze capela, poate așa o să aibă părintele Dimache mai mulți drept credincioși.

— Boilă, când ai să vrei să ieși de aici, te duci la Corcolan și-i spui, din partea mea, să-ți zică unde locuiește una Leontina. Târfa asta are să-mi dea o groază de bani, să-ți dea ție ceva, eu n-am nevoie, eu tot nu mai pot scăpa, în schimb pe tine banii ăia te-ar face om, Boilă. Dacă Corcolan se face că nu știe, spune-i că eu am lăsat, la un confrate de-al meu din vechea securitate, câteva date, și dacă datele astea se află, el, Corcolan, va ajunge să-mi fie tovarăș de celulă. Și atunci i le scot și eu lui, așa cum au încercat să mi le scoată și mie.

Boilă rămase trăsnit, habar n-avea cât să creadă din spusele lui Lamă, în orice caz oferta era mai mult decât generoasă. De ce să-l mintă Lamă? Unul ca el, Boilă, mai putea minți, era om fără școală, dar dom' Lamă? Cine nu știa că are două facultăți, plus ce învățase la toate „institutele" din țară pe care le colindase.

— Mata vrei să mă arunci în gura lupului, nea Lamă, vrei să mă lași și fără slujbuța asta, bună rea, dar slujbuță.

— Boilă, eu nu te oblig să crezi.

— Adică mărturisesc cinstit că am vrut să vă împușc și mata vii și-mi oferi..

— Boilă, nimeni nu te obligă să crezi... Tu mi-ai făcut un mare bine că nu m-ai ajutat să fug, eu, la rândul meu, mă simt obligat față de tine.

— Dom'Lamă, să nu mâncați mult diseară, că am mai văzut pe unul care după cinci zile de foame și de sete a dat ortul popii, că a băgat în el ca un hămesit.

— Nu-ți fie teamă, Boilă.

Ultima ușă Boilă o deschise grăbit și deținuții, care simțeau după pașii moi ai lui Lamă că ieșise din carceră aplaudară, apoi îi scandară numele, cum făceau pe vremuri când venea în închisoare vreo personalitate și deținuții care scandau și aplaudau primeau la masa de prânz porții duble.

— Liniște, se auzi de la parter și doi gardieni, neștiind despre ce e vorba, ridicară pistoalele cu gaze lacrimogene spre etajul unde Lamă se oprise în dreptul carcerei lui.

Vacarmul printre viețași era nemaipomenit, încă unul de-al lor rămăsese în viață, încă unul în lupta cu Corcolan se dovedise mai puternic, iar de când printre condamnații pe viață se aflase că Lamă acceptase de bunăvoie să intre în pușcărie, fără să aibă nici o vină, ovaționau și în bătaie de joc, iar alții îi scandau numele în derâdere. Lamă simțea înainte de toate bătaia de joc din aclamațiile deținuților și nu-i scăpaseră nici multele invective de „securist împuțit", semn că directorul închisorii voit făcuse public diversiunea împotriva lui. Boilă deschise mai întâi gemulețul, apoi cu cheia uriașă, ușa de metal, grea de o jumătate de tonă, de parcă în interior s-ar fi aflat nu câțiva oameni, ci zeci de case de bani.

Primul lucru la care se uită Lamă fu priciul lui Runcan. Când îl văzu gol, rămase o clipă pe gânduri. Era un semn că directorul se ținuse de cuvânt, ori îl mutase pe medic în altă închisoare mai ușoară ori...

— Dom’ Lamă, îi șopti Boilă la ureche, înainte de a închide ușa, dom’ doctor a intrat din nou în cercetări, se pare că toată dandanaua aia cu copiii a fost așa, de ochii lumii, ca grangurii să se laude în fața străinătăților că la noi legea e lege. Aiurea, se confesă Boilă prietenește, simțind în forul lui intim că ceea ce îi promisese Lamă, în caz că avea să iasă din pușcărie, nu era o glumă.

Nici un fel de efuziune, nici un bun venit, din partea colegilor de carceră, asta până când Boilă trânti ușa în urma lui și scoase o înjurătură grosolană la adresa celui proaspăt adus.

Butoi, de pe priciul de sub tavan, îl privea galben, neștiind dacă e cazul să-se bucure sau nu. Lamă se duse direct la epileptic. Agafon simți cum pe grumaz se strecoară șoricelul din buzunar. Lamă îl văzuse și șoricelul nu se sperie când Paraschiv îi atinse botul în care avea plantate de la Dumnezeu patru mustăcioare aflate într-o continuă mișcare. Mangiurea îl întâmpină cu un zâmbet tăcut în timp ce Arpad se pregătea să-și tragă mănușa de cauciuc pe limbă ca să poată bolborosi și el câteva cuvinte de bucurie.

— Unde e Buzatu, întrebă Lamă și Literă arătă spre peretele unde desenase chipul celui omorât.

Lamă înțelese ce se petrecuse cu cel salvat de la moarte de doctor, ca să fie apoi, omorât de comandoul ceferistului.

— Cum te simți, Paraschive? întrebă Mangiurea în șoaptă, în sinea lui vesel că Lamă ieșise sănătos din carceră.

— Ca de la pension; curat și îmbăiat, o nimica toată pe lângă ce-aș fi făcut eu cu alții, spuse el zâmbind, voind să dea spuselor sale un ton de glumă.

Dar Mangiurea înțelese că adevărul era cel rostit de Lamă. Îl recunoscuse din prima clipă pe Paraschiv Viorel, cel mai strălucit elev de la școala militară.

În ultimul an el fusese respins, poate nu numai din pricina unui defect de vedere pe care îl moștenise și pe

care îl mai avea și acum.

— Dom' Mangiurea când eram la școala de copii de trupă, printre cei mai buni elevi, era și unul, zis Floricică. Într-o zi mi-a tras un pumn în nas. Nu știu dacă din invidie sau din alte motive.

Mangiurea așteptă continuarea, dar Lamă tăcu și în aceeași secundă se auzi respirația lui monotonă, semn că de sfârșeală adormise pe loc. Mangiurea tresări, o tresărire domoală. Parcă cineva îi amintise de-o șotie din copilărie, o hârjoană pe care o uitase sau poate șotia nici nu era reală, cum nu erau reale nici spusele lui Lamă. Dar chestia cu ultimul an de liceu era adevărată. Ieșise din școala specială și urmase cursurile Facultății de drept, fără a străluci și fără a avansa în grad. Nu era făcut să strălucească în nimic, își dusese viața normal, aproape searbăd, muncind conștiincios. În copilărie, la o școala de copii orfani, cu profil militar, îl porecliseră, la un botez, Floricică, pentru obrajii lui bucălați, pentru ochii lui frumoși, împrejmuiți de gene blonde, ca două flori cu irisurile bătând din verde în albastru. Treptat, aducerea aminte îi reveni, se întoarse pe-o parte, transpiră și revăzu în memorie momentul când îl lovise pe Viorel, da, parcă așa îl chemase pe cel lovit, Viorică. Nu se putea ca Lamă, cel mai bun elev, despre care aflase ulterior că fusese recrutat la o școală superioară de informații, să fie același cu Lamă, proaspăt ieșit din carceră. El, Mangiurea urmase în viață o altă traiectorie, diferită, dar nu prea îndepărtată de cea a lui Lamă. Promovau numai pe cei perfect sănătoși și cu media peste nouă, ori el nu îndeplinise nici una din aceste condiții. Defectul de vedere fusese primul motiv, cel școlar venise ca un argument să-l sprijine pe primul. Acum înțelegea de ce Lamă schimbase farfuriile creând acel mic scandal pentru a distrage atenția celorlalți deținuți din sala de mese. Se învârtea pe prici și nu-i venea să creadă. El terminase școala, apoi fusese mutat la alta. Facultatea de drept fusese doar o acoperire. Nu-i avansaseră decât

salariul. În rest rămăsese un umil ofițer. Nici nu era omul care să aspire cu orice preț la funcții înalte. Doar pregătirea fizică, cu care fusese obișnuit în școală, o continuă dintr-un soi de invidie pentru cei care îl depășiseră lăsându-l pe el la coada plutonului fruntaș. Iată că, dacă era adevărat, șeful de promoție, și cel care își încheiase studiile penultimul, se aflau în același loc. Mangiurea pierduse de mult urma lui Paraschiv. În școală nu aveau voie să-și deconspire numele, fiecare se adresa celuilalt cu prenumele și clasa lor parcă era o expoziție de flori. Ce-l determinase pe Lamă să se deconspire, de ce-i amintise de acel mic amănunt, de care acum își aducea aminte foarte bine, cum își aducea aminte și de altele despre care Lamă n-avea să afle niciodată. Într-o pauză Viorică îi spusese că e ochelarist, că nu-și vede din pricina asta nici lungul nasului. Ca să-i demonstreze celuilalt că, în schimb, vedea destul de bine nasul celui ce voise să-și bată joc de el, îi dădu un pumn între ochi cu atâta forță încât Paraschiv, cel de altădată, fără a-l trăda pe cel care îl schilodise, zăcu aproape câteva zile în infirmeria școlii. Cum trebuia să ia această aducere aminte, ca o amenințare sau ca un semn bun? Acum se felicita că viitorul nu-i rezervase strălucirea de care se bucuraseră alți colegi de-ai lui, printre care și Lamă. Probabil că destinul i-ar fi fost asemănător, sau cine știe? Numai de n-ar fi aflat Lamă...

33

Mangiurea fu chemat la vorbitorul special, ceea ce însemna că era căutat de un avocat sau de cineva de la procuratură. De la ușă îl luă în primire Boilă, dar la cea de-a doua îngrădire a coridorului fu preluat de un necunoscut. La parter, al treilea gardian îi puse cătușele la mâini și lanțurile la picioare și așa ajunse într-o cameră fără zăbrele, deosebită de un vorbitor comun. În fața lui era o masă și două scaune, iar la semnul făcut de gardian el se așeză pe primul, în așa fel ca să poată ședea direct în fața interlocutorului. Dar cine era interlocutorul? Gardianul ieși din încăperea fără ferestre, semn că nu puteau fi auziți din afară, dacă nu cumva sistemul suferise pe parcurs ameliorări, în sensul că se crea doar senzația de intimitate, în timp ce de undeva, pe furiș, cei doi, cu ajutorul unei camere minuscule de luat vederi, nu numai că puteau fi văzuți, dar și ascultați. Apăru o femeie blondă, cu o geantă roșie în mână, și, fără să-i spună lui Mangiurea nimic, se așeză în fața lui și-l privi insistent. Mangiurea simți nevoia să-și ridice ochelarii pe cocoașa nasului și aștteptă cu calm, ca frumoasa din fața lui să-și înceapă discursul. Observă în dreptul urechilor două linii pe care cineva obișnuit nici nu le-ar fi băgat în seamă, semn că femeia apelase la bisturiul cu laser al unui specialist în chirurgia plastică. Odată descoperite amănuntele, îi cercetă și ochii frumoși de un albastru calm, și nu-i fu greu să-și dea seama că cele șase cute nu prea adânci, dar acum complect mascate, erau și ele rodul aceleași mâini dibace, cu singura deosebire, că la ochi, ca și la buza superioară, mai groasă și mai senzuală,

câteva injecții cu o substanță adecvată înlocuiseră laserul.

— Eu sunt buna prietenă a Leontinei, Leo, așa i-am prescurtat numele din facultate, minți Mari, a cărei carieră studențească se încheiase exact în anul intrării Leontinei la aceeași Facultate de drept, diferența de vârstă între cele două fiind de o jumătate de deceniu. Relațiile de amiciție se statorniciseră între ele cu mult mai târziu. Lucrăm împreună și la rugămintea ei, dacă nu aveți, evident, nimic împotrivă, aș vrea să vă apăr. Poate vă întrebați de ce eu și nu altcineva, un avocat ales de dumneavoastră, sau de cineva din familie. Cum v-am spus, suntem prietene, iar ea nu vă este deloc străină, aș spune chiar mai mult, dar prefer ca eu să tac și să vă las amintirile să-și spună cuvântul.

Mangiurea deveni mai circumspect, dar în același timp și mai relaxat. Avea suficientă experiență ca să-și dea seama că era dator să aștepte întrebările și, mai ales, după fiecare să se gândească atent înainte de a răspunde, pentru a nu cădea într-o capcană. Dacă erau prietene, tot ce se putea ca această amiciție să fie mai veche sau mai nouă, iar dacă era de dată mai recentă, Leontina nu avea nici un motiv s-o pună pe Mari, așa cum se recomandase avocata, la curent cu ceea ce se petrecuse în urmă cu mai bine de opt ani. Nu uita că femeia din fața lui spusese că fusese colegă cu Leontina, lucru ce nu prea părea să confirme adevărul, dovada chiar noua față pe care și-o construise avocata ca să arate mai tânără decât colega ei. Cum la fel de bine totul putea fi o farsă pusă la cale de cele două femei. Voiau să afle una de la alta, sau independent una de voința celeilalte, lucruri pe care bănuiau că le deține doar el. Dacă Mari era prietenă la cataramă cu Leontina, atunci nu se putea să nu știe la ce prosperitate ajunsese aceasta, nu se putea să nu fie la curent că Leontina trăise cu Mustețea și că maiorul se afla acum la doi metri sub pământ. Ce căuta Mari aici? Ce voia, de fapt, de la el? Mangiurea deveni mai puțin sigur pe sine. În

orice caz, în multe privințe trebuia să dea dovadă de amnezie și în același timp să-și construiască apărarea nu atât pentru distinsa avocată din fața lui, ci pentru cei în numele cărora ea lucra.

— Am la dispoziție numai o oră. Puteam prin intermediul procurorului să vă convoc la parchetul militar, dar am considerat acest prim contact mai benefic fără nici un martor din afară. Domnule Mangiurea de la cine ați primit aprobare să scoateți din aeroport tirurile cu marfa aflată în tranzit?

Mangiurea își încruntă privirile, fiind sigur că din cauza ochelarilor fumurii avocata n-are să-și dea seama. La multe întrebări se aștepta Grigore Mangiurea, numai la cea care îi fusese pusă, nu. Dacă marfa se afla în tranzit însemna că vina lui era incomparabil mai mică. În acest caz însă, era limpede, se dorea ca principalul cap de afiș din această afacere să dispară cu desăvârșire. Ceva se schimbase în strategia celor de afară. Se făcuseră probabil presiuni extraordinare ca numele omului care dăduse ordinul de plecare al tirurilor de pe pista aeroportului să nu fie pomenit. Se dorea o bălăcăreală a întregii povești, de pe urma căreia i se dădea de înțeles că el n-avea decât de câștigat.

Mașina minusculă de stenografiat lucra aproape în tăcere, consemnând începutul de rutină al oricărei depoziții... Degetele se ridicară de pe clape și Mari așteptă răspunsul.

— Doamnă sunteți amabilă să-mi arătați legitimația și documentul care vă dă dreptul să-mi luați această depoziție?

Cutele, altădată prezente în continuarea ochilor, avură tendința să elimine de sub piele armura lichidă și să-și arate din nou adânciturile, dar numai pentru o clipă.

— De obicei în asemenea clădiri nu intră oricine, și nici într-un caz fără documente.

Mari scoase din geanta roșie un portofel, de aceeași

culoare, și din el apărură pe rând, mai întâi aprobarea de la parchet, apoi micul dreptunghi celofanat, unde se vedea fotografia color a femeii, plus numele și calitatea pe care o avea în barou. Monteoru Maria, reținu numele Mangiurea și zâmbi, în semn de părere de rău.

— Nu vă supărați, dar a fost o scăpare din partea mea, se scuză Mari, cu asta trebuia să încep și aș fi făcut-o dacă Leontina, din spusele căreia am înțeles că vă cunoașteți, nu mi-ar fi girat și calitatea și dreptul de a sta de vorbă, fără să mai fie nevoie de martor și de legitimație.

— Mustețea, căpitanul Mustețea, de la el am primit aprobarea de descărcare și de încărcare a baxurilor în tiruri.

Avocata pusese o întrebare și Mangiurea răspunsese la cu totul altceva. În privirile directe ale femeii, Mangiurea simți că răspunsul nu o satisface, dar cu toate acestea ea îl consemnă în minicomputerul ei care avea calitatea de a și traduce, pe a doua jumătate a colii de hârtie îndoită, semnele încifrate ale stenogramei.

— Domnule Mangiurea, eu am venit aici ca să vă ajut. Dacă nu am, ca avocat, totala dumneavoastră sinceritate, în datele pe care mi le furnizați, în procesul ce nu va întârzia prea mult, n-am să vă pot apăra cum trebuie.

— V-am răspuns cinstit, doamnă. A, se poate să vreți un alt răspuns, dar în acest caz trebuia să vă formulați altfel întrebarea.

— Dumneata cum ai formula-o, întrebă Mari și zâmbi arătându-și dinți albi și regulați.

Dacă un canin n-ar fi fost ușor maltratat de o freză stomatologică, ai fi avut imaginea perfectă a falsului, nu numai pe fața femeii, ci și în gura ei.

— Simplu, domnule Mangiurea, marfa livrată de pe aeroport a fost în tranzit sau introdusă prin contrabandă, cu scopul clar de a fi valorificată în țară, având în vedere că timbrele de pe pachete aveau aceeași serie și în plus erau și false?

— Ați pus și o întrebare și mi-ați dat și un răspuns satisfăcător, domnule Mangiurea. Răspunsul este implicit.

Ce voia această femeie, de fapt, se întrebă Floricică și aproape zâmbi când își aduse aminte de numele cu care îl gratulau colegii din Liceul militar, desigur, în bătaie de joc, o floricică neavând cum să poarte ochelari. Cu experiența lui, Mangiurea era convins că până la un punct avocata știa totul. Interesul ei de moment era să depășească această graniță a cunoașterii. Ea dorea răspuns la necunoscutele din capul ei. Dar împotriva cui, sau în favoarea cărei persoane sau structuri voia să afle adevărul?

Maria Monteoru, ce nume ciudat, își zise Mangiurea. Mari avu un moment de relaxare lăuntrică, ușor de ghicit pe fața ei destinsă, din degetele care încetaseră să mai bată tăblia mesei în așteptarea acelor cuvinte care să le îndrume, de pe placajul biroului, spre tastele mașinii de stenografiat. În fond pentru ce venise acolo?

Venise nu atât să-și salveze soțul, cât pe sine. Era sigură că, mai devreme sau mai târziu, adevărul, ascuns sau tergiversat, tot va musti spre suprafață. Amplele mișcări sociale, bâjbâiala politicienilor de la guvernare erau și ele semne de luat în seamă pentru posibile schimbări de profunzime. Nu dorea ca în această nouă schimbare politică ea să intre ca o aliată a celei care, după convingerea ei intimă, fusese ucigașa lui Mustețea. Mangiurea își luase măsuri de siguranță, de asta era convinsă, pentru asta și arbora o liniște deloc aparentă. Mai mult, într-o nouă conjunctură, ca martor, Mangiurea putea chiar s-o ajute. Leontina habar nu avea că la acea oră ea se afla în închisoare și nici bărbatul ei, chemat în Capitală la o consfătuire importantă. Intrase în penitenciar nu numai cu ajutorul actelor ei, pe care, de fapt, nu i le ceruse nimeni, ci pentru că era cunoscută de oamenii de pază și înregistrată ca avocată a unor clienți importanți aflați în spatele zidurilor închisorii. Leontina o mințise, dar

în același timp îl mințise și pe Corcolan. Trăia convingerea că era chiar într-o strânsă colaborare cu acesta, fără știrea ei. Nelu putea fi acuzat de multe, dar nu ceda decât în fața unor mari sume de bani, ori aceste sume nu se vedeau în casă, și din căutările ei nici prin altă parte. Oricând se putea despărți de Nelu, relațiile dintre ei erau interesate, dar aici nu se punea problema traiului pur și simplu, în comun, ci supraviețuirea ei, fie și singură, într-un nou context social-politic ce se întrezărea la orizont. Iar acest nou context politic nu avea darul să apere structurile precedente, dimpotrivă, avea voința și orgoliul să le distrugă. Și nu numai ca să-și justifice în fața țării existența, ci ca s-o inculpe definitiv social și moral. Mari ajunse la concluzia că trebuia să-și schimbe tactica. Altfel ar fi riscat să intre într-un hățiș din care nu mai avea cine s-o scoată.

— Știu de moartea lui Mustețea, știu că s-a intoxicat, spuse ea ocolind cuvântul „otrăvit”, de asemenea știu care este rezultatul necropsiei. Ca să schimbi verdictul unui medic legist trebuie să fii ori foarte mare, ori să ai foarte mulți bani. Mai știu că cel care trebuia să fie sacrificat erați dumneavoastră. Nu vă fie teamă, este singura cameră unde nu ne poate asculta nimeni și, după cum vedeți, eu stenografiez nu numai răspunsurile, ci și propriile mele întrebări. Poate vreți să știți și de ce? Vremurile sunt nesigure, domnule Mangiurea, eu am venit cu sinceritatea omului care vrea să vă apere, dar și să se apere în același timp.

Mangiurea se aștepta la o asemenea evoluție a discuțiilor, cu toate că se afla doar la jumătatea ei. Sinceritatea femeii era totală. Punea întrebări clare și dorea răspunsuri pe măsură.

— Credeți că Leontina ar fi fost capabilă să întreprindă ceva împotriva dumneavoastră?

Mangiurea stătu în cumpănă. Că Leo ar fi dat o avere ca să scape de un martor incomod, de asta era sigur. Cu o

condiție.

Numai dacă și-ar fi putut însuși dublul sumelor pe care ar fi fost obligată să le cheltuie cu anihilarea lui. În ce măsură era amestecată și în treaba cu țigările, despre asta nu se putea pronunța. Putea însă susține cu certitudine că fondurile uriașe, rezultate din vânzarea țigărilor, trebuiau să intre în folosința unor structuri politice. Cu alte cuvinte se urmărea vânzarea unor produse introduse în țară ilegal, fără plata vămii și se dorea ca ele să fie vândute en-gros, în țară sau străinătate, pentru același unic scop: depozit masiv bancar. Avocata, chibzui Mangiurea, era mai puțin interesată de omul cheie al afacerii, cât de găsirea unei metode ca să iasă Leo curată din afacere. Dar dacă dorea așa ceva, însemna că nu era străină de toată tranzacția.

— Ați vrea să fiți mutat din această închisoare, domnule Mangiurea?

Mangiurea nu răspunse cu iuțeala cu care ar fi dorit. Voia să lase impresia că dispariția lui Mustețea nu-l afectase până la a-l speria.

— Nu v-aș ascunde această dorință. De la moartea lui Mustețea, sunt dator să recunosc, simt un alt pericol, de data asta de alt gen.

— Puteți contribui cu o sumă importantă pentru toate demersurile necesare unei asemenea mutări?

Avocata era aproape brutal de directă. Din nou era clar pentru Mangiurea că Maria Monteoru voia, din motive necunoscute, să se departajeze de cea pe care o numise buna ei prietenă, Leontina.

— Ați făcut o greșeală, doamnă Monteoru. Ați numit-o de la început pe Leo prietenă, știind că nu e așa sau, mă rog, relațiile „amicale” nu erau de asemenea natură ca să păreți convinsă de apelativul folosit.

— Văd că închisoarea nu v-a alterat spiritul de observație!

Zâmbetul avocatei era relaxant.

— În privința banilor, sunt de acord, dar numai

concomitent cu părăsirea închisorii, nu înainte, spuse Mangiurea fără să comenteze „spiritul de observație”, trecut în contul lui, de avocată.

— N-aveți încredere în mine?

— Încrederea este o vorbă, doamnă, atâta vreme cât nu este susținută de fapte. Până acum mi-ați oferit doar câteva frânturi de adevăr, rostite mai mult ca să vă disculpe decât să mă salveze pe mine. Pe mine au vrut să mă omoare, de ce-aș avea încredere în travaliul pe care vreți să-l faceți înainte de a-l duce la bun sfârșit? Atunci ne putem fi, reciproc, de ajutor.

Mari întoarse mașina de stenografiat cu ecranul spre Mangiurea. Apăsă pe un buton și sub ochii lui, rând după rând, calculatorul șterse automat întreaga discuție. Nu mai rămase pe ecran decât cuvântul „Depoziție”.

Mangiurea se apostrofă. Făcuse o greșeală dezvăluindu-se atât de amplu. Un bec se aprinse în dreptul ușii, semn că timpul afectat de lege pentru discuții era pe sfârșite. Își scoase de pe deget verigheta și fără comentarii îi arătă avocatei interiorul.

— Spuneți-i soției ce dedicație ați citit. Puteți apoi apela financiar la ea.

Mari trase husa peste mașina de stenografiat, își luă legitimația cu portofelul rămase pe masă, le băgă pe toate în servietă și, când becul licări, de data asta de trei ori, gardianul își făcu apariția rămânând în cadrul ușii deschise. Se despărțiră fără să-și spună nimic. Mangiurea se lăsă legat, trăind convingerea că pe jumătate se salvase, dar tot pe jumătate, din teamă, sau dintr-o grabă inexplicabilă, intrase într-o altă fundătură.

34

Leontina o aștepta pe Mari de mai bine de o jumătate de oră. Băuse trei pahare cu votcă cu suc de roșii. Își revenise. În plus, aburii nu prea fierbinți o remontaseră după cele două procese avute de dimineață, nici unul dus până la capăt, dar amândouă la un loc având darul, prin drumurile făcute de la un tribunal la altul, printr-o ceață murdară și unsuroasă, să o doboare. Mari îi ceruse această întâlnire, și Mari era aceea care întârzia. Într-un fel voise și ea s-o invite la o partidă de slăbire, dar intenționa să facă acest lucru a doua zi, cu toate că legătura ei superioară, un consilier îmbrăcat pricăjit, ca un vagabond, îi transmisese direct pe stradă, în fața tribunalului, că de „Sus” se așteptau rezultate rapide. Nu voise să cedeze intenției imediate de a o căuta pe Mari. Nu mai prea avea, de la un timp, încredere nici în celulare, preferând telefonul clasic, mai greoi, dificil de găsit în afara casei, dar mai sigur. Ultimul nu putea fi ascultat atât de simplu.

Pe Corcolan îl găsise cu destulă greutate la Ministerul de Interne, ieșit dintr-o ședință cu un avertisment verbal, pentru multele abateri petrecute în ultima perioadă în „pensionul” lui. Le povestise superiorilor, calm și sigur de el, că legile erau de vină. Buzatu n-ar fi primit pedeapsa capitală dacă Codul Penal ar fi fost mai aspru cu violatorii, în special cu violatorii care practicau și incestul. Ministrul, în forul lui intim, aproba procedeul comandoului, dar forul lui intim nu însemna lege. Îl admonestase elegant pe Corcolan în numele ei. Faptul că pedeapsa sunase în gura lui ca o recompensă oarecare, îi dădu lui Corcolan de

înțeles că Ministrul se dovedise, de data asta, blând deoarece aștepta de la el altceva. Corcolan doar ghicea ce așteaptă. Metoda mai nouă, de a da ordine sau de a cere ceva imperativ, excludea pronumele personale și, nu mai puțin, felul pedepsei. „Admonestat” era termenul sub care se putea ascunde orice. Inclusiv lichidarea lui Mangiurea. Corcolan intuise că nimeni nu l-ar fi convocat la o conferință importantă pentru un accident ca cel întâmplat cu Buzatu. Aveau loc și altele mai grave printre viețași, dar nimeni nu avusese insomnii din această cauză. Presa n-avea ce căuta în pușcării, ce se petrecea în interior era redat de un purtător de cuvânt, capabil să facă din armăsar țânțar. Leontina îl însoțise pe Corcolan, în drumul lui spre penitenciar, la vila ei de vacanță aflată într-o pădurice din apropierea Bucureștiului. Încerca o bizară plăcere uitându-se la bărbatul femeii pe care o socotea, teoretic, prietena ei cea mai bună. Corcolan era bine clădit și Leontinei nu-i scăpară ochii aprinși, într-o permanentă goană după torsul și picioarele ei, înainte de a se ascunde în dosul unei draperii transparente pentru a-și schimba hainele de oraș cu cele de casă. Faptul că-i avea pe amândoi, că le putea dicta poftele și mai ales impune interesele, îi creau o stare de surescitare continuă.

— N-ai făcut bine, Leo că m-ai abordat chiar la ieșirea din minister.

— Aș fi procedat ca o novice, dacă o făceam altfel. Marile afaceri la Palatul de Justiție se fac pe coridoare, dragul meu, nu în restaurante de cinci stele și nici în separeuri. Proștii le fac și acolo, dar eu am preferat să te aduc aici, dar asta numai după ce interesații, dacă or fi existând și din aceea, ne-au văzut la început unde ne-au văzut. Dacă ai geanta plină de bani și ți-e frică de hoți, n-ai decât s-o lași neglijent la picioare, sau pe o bancă. Hoțul știe că lucrul de preț este păzit. Cele mai multe femei, care rămân fără un leu în poșetă, își merită singure soarta. Le țin la piept, ca pe niște bebeluși de care nu te poți

despărți. Pentru orice meseriaș care se respectă, acesta e un semnal că, în realitate, punga ei jegoasă e doldora de bani. Nu-ți ofer nimic de mâncare, dar un duș te rog să faci.

Corcolan îi cunoștea obiceiurile Leontinei, așa cum era la curent și cu pasiunea pentru Mari, tot mai plictisitoare. Se dezbrăcă în spatele aceleași draperii, se spălă cu grijă și se șterse în grabă, iar când ieși din spatele plasticului care acoperea dușul se duse direct la Leontina. Cu o brutalitate de pușcăriaș o ridică de fese în sus, o rezemă de perete, apoi o urcă pe grilajul aproape încins al șemineului. Termină acolo, în țipetele ei de plăcere, ceea ce începuse sub tabloul înrămat al „prietenei ei cele mai bune”.

— După asta îți lipsește o saună, spuse el nu lipsit de ironie, dar fără a viza ceva anume. Nu se putea referi la ceea ce nu știa precis, iar în materie de insinuări, n-ajunsese cu suplețea chiar până acolo.

Corcolan era un mascul perfect, dar în afara brutalității lui și a căldurii de deasupra șemineului, simțurile îi rămaseră Leontinei încă neconvinse.

Stăteau amândoi întinși pe pat, ea încercând în gând o revanșă sentimentală de călăreț care-și domolește cu cravașa armăsarul, dar lenevia și gândul saunei se dovediră până la urmă mai realiste. Cu toată Facultatea lui de drept, atmosfera și anturajul închisorilor omorâse în el apucăturile delicate de altădată. Leo nu uita ziua când se hotărâse ca să-l ceară de bărbat și nici pariul pierdut în favoarea lui Mari. Crezuse că, fără să vrea, comisese o faptă bună. Respirase ușurată când pierduse și se felicită când înțelese că o afacere bună, pusă la fel de bine pe picioare, era mai importantă decât o dragoste ce te împingea involuntar spre rutină. Nu-i plăceau concertele lungi și nici să le audă, ca un meloman, de mai multe ori pe săptămână. Intrase la Drept dintr-un spirit de aventură și același spirit îi dădea forță lui Leo și în afaceri.

— Să știi, Leo dragă, începu el folosind o alcătuire dulceagă de două cuvinte, că nu eu i-am provocat atacul de cord lui Mustețea. N-am nici un amestec.

Leo ar fi putut să-i spună că era sigură de asta, dar preferă să tacă. Îndoiala, spre deosebire de adevăr, avea mai multe căi de acces spre sufletul omului.

— Știu că țineai la el. S-a petrecut ceva ce mi-a scăpat. Dar câte nu îmi scapă. Uneori am senzația că sunt stăpân pe instituția pe care o conduc doar prin statele de salarii. Se descurcă singură, uneori după legi care-mi sunt străine. Mustețea a fost supus unei asemenea legi.

— Ai ținut să-mi amintești că am făcut cu tine alpinism, înainte de trecerea perioadei de doliu? Am fost prieteni și atâta tot. Nu mint, din interes.

— În aceeași categorie intru și eu, nu-i așa?

— Nu chiar, răspunse Leo prompt, convinsă că recunoaște un adevăr.

Ar fi putut să-i spună că moartea lui Mustețea fusese întâmplătoare, că în locul lui era vizat prietenul lui, mă rog, în măsura în care erau prieteni, dar asta ar fi însemnat să se deconspire. Profitase de cunoștința cu Corcolan și atâta tot. Prietenia îi dăduse posibilitatea, neavând încredere în Mari, să aranjeze pe cont propriu dispariția lui Mangiurea. Faptul că murise Mustețea, și nu principalul vizat, era doar o eroare ce nu-i aparținea.

— Leo, hai să nu ne mai învârtim după deget. Nu te pot acuza de nimic. Dacă aș fi convins că ai întreprins ceva în penitenciar, peste capul meu, aș strica cu tine nu numai prietenia. Medicul legist, cu care am stat personal de vorbă, mi-a confirmat, sub cuvânt de onoare, că a fost un simplu accident coronarian. În fond, știu că nu te-a deranjat prea mult întâmplarea. Mai devreme sau mai târziu tot de asta ar fi murit. Tu singură mi-ai spus că suferea de inimă. Nu știu însă de ce doreai ca primul pe listă să fie amicul lui. De ce?

— Dragul meu, în meseria mea, și o știi foarte bine, sunt

lucruri care nu se spun. Dacă vrei amănunte, atunci află... Cândva, am intenționat chiar să mă căsătoresc cu Mustețea. Știa să execute o rugăminte, spun execute, ca să folosesc un termen ostășesc. Aș fi făcut o greșeală. Totdeauna intuiția m-a salvat, în ultimul moment, de la asemenea gafe.

Leo se gândi, în acea clipă, la pariul cu Mari pe care îl câștigase cealaltă.

— De data asta nu mai vreau să merg pe căi ocolite. Uite aici, în geanta asta jegoasă, se află o sumă care, pe lângă celelalte pe care ți le-am dat, te poate scuti în viață de multe. Dar îl vreau pe Mangiurea. De data asta nu e vorba de o problemă personală. Argumentul se află deasupra mea. Nici nu vreau să mi-l explic.

— N-ar fi mai indicat să fie mutat în altă parte? încercă el să-și adjudece un acord mai simplu de rezolvat.

— Înțeleg că ai pe cineva care are nevoie mai mult ca tine de acești bani? Sau ți-e frică?

Corcolan zâmbi. Își aminti de discuția cu Lamă înainte de încarcerare.

— De frică nici nu poate fi vorba. Iar în privința banilor știi bine că trei sferturi din ei se duc în conturi cu destinația anul 2000. Dacă această cifră îți sugerează ceva. Nu-i vorba de Apocalipsă, ci de o lucrare, cum ar spune un preot, cu mult mai... Mi-am dat seama chiar și astăzi, din anumite informații care mi s-au cerut, că individul deranjează. Mi s-au propus subtil chiar soluții mai severe.

— Aceste soluții nu-ți aduc bani, dragul meu.

— Și atunci te-au ales pe tine ca să mi-i oferi. Sunt oameni, Leo, care nu vor în ruptul capului să rămână în istorie ca niște asasini. Preferă aluziile, urmând ca munca la negru să fie făcută de alții. Stalinismul n-a dispărut, draga mea, el se continuă, bine mersi îmbrăcat într-o robă democratică.

Leontina tăcu. Îl socotise, de totdeauna pe Corcolan ca pe un mediocru. Se dovedea însă mai abil decât își

închipuise.

— Să înțeleg atunci că ești de acord? Nu am nevoie de amănunte.

— Nici nu ți le-aș da.

Corcolan se urcă în mașina lui, iar Leo, după ce mai făcu un duș prelungit, ca să scape de mirosul pofticios de deținut, dădu drumul ciobănesculuiui din lanț, lăsă un bilet pentru femeia care avea grijă de casă, se urcă într-un Trabant, pe care nu l-ar fi schimbat nici pentru un Mercedes și se îndreptă spre locul unde, iată, trecuseră mai bine de două ore și Mari încă nu apăruse.

35

De la închisoare, Mari se duse direct la nevasta lui Mangiurea. Nu trebuise să explice prea mult. Soția fostului colonel, o femeie de vârstă medie, sigură pe ea, autoritară, dar nu exagerat încât să-și piardă farmecul, operă pe calculatorul personal, transferarea sumei cerute, la o bancă indicată de Mari. După ce problemele practice fuseseră puse la punct, cele două femei rămaseră încă multă vreme la taifas. Ar fi fost și indecent ca, după ce obții de la cineva un avantaj financiar important, să pleci ca un comis voiajor. Mangiurea locuia modest, într-un apartament de bloc cu trei camere. N-avea copii și nici gust. Mobila și toate lucrurile din casă, puteau fi evaluate, dintr-o privire, la nu mai mult de cinci la sută din suma pe care soția lui Mangiurea o acceptase fără să crâcnească. Sau se ferea de ochii lumii, folosind un spațiu atât de modest, sau banii pe care îi aveau erau de dată mai recentă și nu putuseră, sau n-avuseseră timp să-i reinvestească. Deși se putea foarte bine ca locuința cu pricina să fie doar unul din multele apartamente de serviciu a căror simplă menire era aceea de a încheia cât mai conspirativ cu putință o afacere, urmând ca apoi să fie închis, poate nu pentru puțin timp.

Cu toate astea, Mari nu avea impresia, după felul familiar și sigur cum gazda găsise cafeaua în dulăpior și-i pregătise mica gustare, că doamna Mangiurea era doar în trecere prin acel loc. Mari mai înțelese însă ceva. Din pușcăria lui Nelu al ei, se putea comunica cu exteriorul ca de la un telefon public. Nu era posibil ca la o simplă

cerere, chiar dacă rostise parola scrisă pe dosul inelului, nevasta lui Mangiurea să transfere, în valută, o sumă atât de mare. Dar faptul că o putuse transfera, și încă atât de repede, fără să-l mute încă pe Mangiurea, utilizând o contabilitate performantă, inclusiv relațiile care-i permiteau acest lucru, o făcu pe Mari să scadă din naivitatea cu care o catalogase și să adauge în locul ei un alt punctaj de inteligență. Cu toate astea o compătimea pe soția lui Mangiurea.

În primul rând, pentru că trăia la nivelul unei familii cu salariu mediu, iar în al doilea rând, pentru sincera afecțiune a femeii pentru omul închis. Tot timpul cât vorbise, în ochi i se putea vedea cu câtă greutate își înfrângea dorința neprefăcută de a plânge.

— Și cam în cât timp credeți, doamnă, că s-ar putea face acest transfer? Mă îngrozește ideea că, nejudecat încă, a fost dus tocmai la închisoarea cea mai grea. Floricică, în pofida unei pregătiri morale și fizice deosebite, are oroare de mizerie, de latrine comune, de mâncare de cantină. El mi-a spus să nu vă plătesc, dar eu totdeauna am crezut cu disperare în oameni.

— Doamnă, în ciuda condițiilor de viață precare într-o închisoare autohtonă, din recenta discuție pe care am avut-o cu domnul Mangiurea, n-aș putea spune că, fizicește vorbind, ar fi într-o stare care să stârnească compasiune, n-am citit pe chipul lui vreo suferință. I-am transmis că mutarea se va face în câteva zile.

— Flotările lui. Face pe noapte câte patru sute, în timp ce ceilalți deținuți dorm, plus două ore de educație psiho-somatică după metode, trebuie să recunosc, care mie-mi sunt necunoscute.

Cu siguranță că Mangiurea mai fusese căsătorit. Actuala nevastă n-avea mai mult de treizeci de ani, era bine făcută, și, era obligată să recunoască, deloc naivă. Decolteul larg, talia subțire, picioarele bine arcuite, o făcu pe Mari să și-o închipuie goală în sauna Leontinei. Închise pentru o

secundă pleoapele, dar în cealaltă clipă își privi ceasul minuscul de aur. Întârziase la întâlnire nepermis de mult. În același timp era fericită că întârziase.

36

Leontina o aștepta, întinsă, dezbrăcată, pe treapta din mijloc a saunei. Băiețița, costumată sumar, o biciuia cu snopul din crenguțe de mesteacăn pentru a patra oară. La intervale egale, Leo se răsucea neferindu-și de lovituri părțile intime. Pe lângă faptul că îi punea sângele în mișcare, rămurelele cu frunze încă verzi, colectate primăvara și păstrate în dulapuri frigorifice, gata legate în măturici, îi scotea surplusul de apă din organism și îi calma nervii, iar ușoara maltratare a zonelor erogene era în sine o plăcere pe care merita s-o întâmpini cu ochii închiși.

Pentru nervi, fata bună la toate, își făcuse datoria, o biciuise meticulos și cu aplicație, iar Leo transpirase chiar mai mult decât ar fi cerut cântarul. Sentimentul ascuns și sentimentele ascunse o întinereau pur și simplu, că pe dinăuntru organismul fusese liniștit de forța de matroz a lui Corcolan, o făcură să o întâmpine pe Mari surâzând. Personalul fusese de la început minuțios dăscălit, așa că Mari, chiar dacă ar fi întrebat, tot n-ar fi aflat nimic despre ora la care sosise Leo.

— Vai, draga mea, mă bucur că am venit, cu câteva minute, înaintea ta. Aș fi fost de-a dreptul nefericită să știu că mă aștepți, dar treburi care nu mai sufereau amânare m-au obligat sa dau un tur până la casa mea de vacanță. Nu mi-am văzut câinele de câteva zile. Mi-a fost un dor nebun. L-am găsit urlând. Animalele au un simț al așteptării al naibii de sofisticat. Din spusele femeii, exact din clipa când și-a dat seama că întârzii, a început să urle.

În casă era atât de cald și plăcut încât, uitând de toate, mi-am propus chiar să rămân acolo peste noapte. A, era să uit, a trecut Nelu pe la poartă, a avut nu știu ce treburi la Minister. A claxonat, mi-a făcut semn cu mâna și a plecat ca din pușcă. Abia în clipa aceea mi-am adus aminte de tine.

Mari era sigură că Leo, până la un punct mințea, dar în privința lui Nelu n-avea cum să mintă. Leo știa foarte bine că există lucruri ușor de verificat. Dat fiind că era vorba de bărbatul ei n-ar fi amintit de el, dacă Corcolan n-ar fi trecut pe acolo. Dar dacă trecuse, Nelu nu-i făcuse doar cu mâna. Voi să se ducă în vestiar și să sune pe celular, dar își dădu seama că era inutil. El n-ar fi făcut altceva decât să repete spusele ei. Mai ales că nu era dată, să vină sau să plece, din București, fără ca să nu claxoneze la poarta ei. Un timp o suspectase pe Leo, apoi cunoscând-o mai de aproape, o piatră nu prea mare, legată mai mult de orgoliu, i se luă de pe inimă. Butonul magic reacționă prompt. Tava apăru cu un singur pahar, semn că Leo sau băuse înaintea ei, și atunci varianta cu câteva minute întârziere cădea, sau o pedepsea voind să vorbească cu ea de pe altă lungime de undă. Bău bătrâna „stalinscaia”[1] însetată. După paharul fad de Fanta, cu care fusese servită de nevasta lui Mangiurea, votca o făcu să uite micile răutăți din discursul insidios al Leontinei. Mai ceru un pahar și îl goli la fel de rapid pe cât de rapid fusese adus. În fond avea dreptul să se relaxeze, întreaga tranzacție cu nevasta lui Mangiurea, plus discuția cu el la închisoare, se puteau solda cu un eșec.

— Tu de ce nu bei, Leo? Ceva îmi spune că ai venit cu mult mai devreme și de supărare că am întârziat ai băut singură.

Leo nu mai avu timp să se dezvinovățească. Hulpavă, Mari se apropie cu gura deschisă de gura ei, apoi își așeză

[1] Stalinskaia - vodcă preparată după o rețetă rusească, din alcool etilic de origine agricolă de cea mai bună calitate.

trupul rece pe celălalt fierbinte și ademenitor.

— Ai vrut să mă verifici dacă am băut, nu-i așa?

— Cum să te verific prostuța mea mică. Ca să te verific nu trebuia să beau eu, spuse Mari.

— Nu aici, Mari, n-am prevenit fa...

— De ce n-o previi?

— Pentru că nu-ți înțeleg euforia.

— Și dacă ai s-o înțelegi?

— Atunci scoți din tine mirosul de benzină și de tribunal, cum l-am scos eu și stăm de vorbă.

Vălurelele de abur porniră încet, lenește, spre treptele superioare ale saunei, dar Mari avu timp să observe unghiile înfipte adânc pe una din fesele Leontinei și vânătaia vizibilă dedesubtul unui sân. „Se pare că amândouă am câștigat câte ceva”, își spuse Mari și sărutul, deloc convențional al Leontinei, o făcu să se răzgândească. Leo, o așteptase și o așteptase pregătindu-i, pentru momentul trecerii la dormitor, fel și fel de prostioare plăcute. Leo era o inventivă. Ei îi aparținea inițiativa și rar își ceda prerogativele de mascul, în ciuda feminității ei de invidiat.

— Ți-au reușit admirabil operațiile, draga mea, comentă Leontina după ce își privi prietena cu atenție. Arăți incomparabil mai bine.

Mari simți că cineva o lovește în moalele capului. Sunt lucruri observabile, dar care între prieteni de o anumită factură, nu se spun.

Leo încălcase consemnul, o umilise, o făcuse să-și simtă vârsta, mai mult, aproape direct, i-o amintise. Era limpede, cineva scosese din ea pasiunea, o readusese pe Leo la un calm periculos. Leo își luă halatul alb și Mari nu mai avu timp să observe dacă semnele de pe tors sugerau urmele unor unghii lungi și ascuțite de femeie, sau late și boante, de bărbat. În ambele situații se simțea deranjată. Ba mai mult, își mărturisi, trădată, nu o dată își pusese în cap să rupă relația amoroasă cu Leo. De mult observase la ea o

răceală tot mai greu mascată, dar efuziunile ei îi dădeau peste cap îndoielile. Acum văzuse cu ochii ei. Pentru Leo suportase o anestezie generală, întinerindu-și fața, pentru ea cheltuise o grămadă de bani și tocmai ea fusese aceea care nu-i menajase suferința.

— Dă-ți halatul jos, comandă delicat Leo și, luând una din măturicile de mesteacăn, începu s-o bată pe Mari metodic, din ce în ce mai în forță, până ce auzi câteva suspine amestecate, de durere și plăcere.

— Leo, tu ești geloasă, cu toate că tu ai fost aceea care ai călcat pe delături.

— Nu, Mari, sunt pur și simplu nervoasă. Am impresia că nereușita în privința lui Mangiurea, până la urmă, se va răzbuna pe noi. Dacă tipul ăsta își mai ridică multă vreme ochelarii pe cocoașa nasului, o să găsească cu metodele meseriei lui, chichițe să ne dea de gol, mai ales pe mine, și atunci adio saună, magazine, bani, conturi în străinătate. Or, în privința asta am impresia că tu nu mă ajuți suficient.

Leo o mai bătu câtva timp cu rămurelele de mesteacăn peste tălpile picioarelor, apoi se așeză și ea pe banchetă.

— Hai mai sus, e mai cald, simt frigul la picioare, semn că am ceva cu circulația în zona gambelor, se confesă sincer Leo, voind să-și descopere în fața prietenei și rivalei micile ei neajunsuri de ordin fizic.

Urcară pe ultima treaptă. Alți aburi, de data asta proaspeți, se vălătuciră ca niște nori cumulus spre ele. Leo își dădu din nou halatul jos. Începu să plângă.

— Da, ăsta e sentimentul meu, că nu mă ajuți. Nici cu Mangiurea nu m-ai ajutat, cu toate că puteai.

— Leo, trebuie să-ți mărturisesc că uneori nu te înțeleg. La început ai ținut cu orice preț să scapi de pușțiul ăla; nu pricep nici astăzi ce ți-a putut face. Umblă Mari, întârzie punerea cazului pe rol, și asta fac de aproape patru ani. Brusc, îl dai uitării și piesa numărul unu care trebuie scoasă de pe masa de șah devine Mangiurea. Din nou cea care a dus tot greul am fost eu. Umblă, dă bani, arestează-l

și ca să pară mai plauzibilă reținerea lui, pune-l la pușculiță, de ochii lumii, și pe Mustețea. Am simțit că te bucuri că scapi de Mustețea. Nu-ți ascund, mă deranja și pe mine. Nu-mi plac lucrurile împărțite.

Or tu îți împărțeai casa de vacanță și cu el, și nu numai casa de vacanță. Întreprinzi pe cont propriu măsuri împotriva lui Mangiurea, fără ca măcar să mă pui în gardă, vrei să mă verifici și pe mine dacă sunt capabilă de represalii. Iar când încurci borcanele și cade în plasă nu cel care trebuie, de vină sunt iarăși eu. Acum arunci anatema tot asupra mea. Leo, eu nu sunt un executant, iar dacă sunt, până la o anumită limită și până la un anumit grad de risc. Nu te-am întrebat, din discreție, de relațiile și afacerile tale cu toți cei pe care ți i-am amintit, iar tu consideri că nu e de datoria ta să mă ții la curent. Te porți uneori cu mine exact cum ai face cu o servitoare de care te debarasezi dacă nu-ți satisface toanele. Leo, eu pot să-l mut pe Mangiurea în altă închisoare, dar eu nu-l pot distruge fizic. La așa ceva, nici nu sunt bună, nici nu mă pretez.

— Dar să iei bani, la asta te pretezi. Dacă nu ți-am dat satisfacție în privința intereselor mele legate de cei vizați de tine, de ce nu mi-ai pus întrebări privitoare la sursa banilor? Te mânjești cu ei, dar vrei ca pe mâini să mă spăl numai eu.

— Nu știam că banii tăi sunt murdari și că primindu-i pentru niște servicii pe care ți le-am făcut, eu mă mânjesc.

— Poate am greșit folosind acel termen, îmi cer scuze.

— Mă mir, de obicei pretinzi de la alții să-și ceară.

— Mari, înțelege că sunt la înghesuială. Mangiurea știe prea multe, deși are inteligența să tacă. Dar până când va tăcea?

— Leo, avem amândouă aceeași meserie. Dacă nu suntem sincere una cu alta, nu vom putea merge mai departe. Tu ești clienta mea, din moment ce tu faci lucrurile murdare și eu trebuie să le rezolv contra cost.

Bine, m-am pretat la asta și merg mai departe, nu atât pentru bani, ci pentru ceea ce la tine începe să aibă mai puțină importanță.

— Ce insinuezi?

— Urmele de pe fundul tău înseamnă oare insinuare?

— Ca să nu te omor, că am fost obligată să te aștept aproape trei ore, m-am maltratat singură, deși ar fi trebuit să-ți bag ție unghiile în gât. Dar acum înțeleg, ai devenit clienta lui Mangiurea, de asta sunt sigură. Ai stat de vorbă cu el, mai mult ca sigur ești pregătită să-i faci și alte servicii. Mari, tu nu-ți dai seama că în felul ăsta mă distrugi pe mine, și că după mine, vrând nevrând te vei distruge și pe tine?

Mari se șterse, apoi nemulțumită și voind să câștige timp, se frecă cu cearceaful saturat de umezeală. Tot ceea ce îi aruncase Leo în față erau simple speculații, sau adevăruri ce puteau fi, la nevoie, verificate. Leo n-avea de unde să știe că se văzuse cu Mangiurea și cu atât mai puțin că se întâlnise cu nevasta lui. De aflat, de vizita la închisoare, Nelu nu avea când s-o informeze și se îndoia că bărbatul ei are s-o trădeze. La întoarcere, chiar dacă Nelu s-ar fi interesat cine l-a căutat și cine i-a călcat pragul „pensionului”, subordonații n-aveau nici un motiv să-i ascundă că ea, legal, fusese acolo. Dacă o deconspira față de Leo, însemna că Nelu se oprise la cabană și, fără știrea ei, puseseră ceva la cale. Leo o privea cu atenție. Își dădea seama că sârguința cu care se ștergea Mari era un mod de a câștiga timp. Nu trebuia să i-l ofere.

— Mari, nu-mi sta în cale. Cu mintea ta de sfântă nu ți-ai pus niciodată întrebarea de unde am avut bani să pornesc afacerea și nici cum i-am înmulțit ca s-o pot continua? Dar asta este o treabă care mă privește. Mangiurea este singurul om care știe ceea ce de fapt nu știu nici eu. Și nici nu vreau să aflu.

— Leo, hai să nu ne prefacem. Cum ai făcut rost de bani, să spunem că nu mă interesează. Dar cum i-ai transformat

din murdari în curați nu-i o noutate nici pentru mine. Șamil, nu eu, a înființat societatea aia, cu un capital inițial de zece dolari. Prin el ai spălat banii, presupunând că au fost murdari. Dar cine crezi că mai acu o săptămână, sau două, l-a vizitat pe puștiul arestat prostește, că altfel nu pot să spun. Prostituata aia cu care trăiește sirianul, și care e bună prietenă cu Nane, arestatul tău. Pe atunci el avea paisprezece ani. Acum are nouăsprezece. Nane te-a desenat în închisoare din aducere aminte și te-a desenat perfect. Desenul i-a fost arătat și lui Mangiurea.

— Foarte bine, cu atât mai mult e cazul ca Mangiurea să dispară.

— Nu conta pe mine.

— Contez pe Nelu.

— Care ți-a făcut semn cu mâna prin geamul de la portieră, în timp ce se îndrepta spre „ferma lui”.

— Exact.

— Și mi-o spui ca sa mă implici și pe mine.

— Eu te credeam de mult implicată, Mari. Cu Șamil să nu-ți faci probleme. A fost o perioadă când am vrut să cunosc mai bine Orientul Mijlociu. Știi că simt o curioasă. Eu am crezut că numai evreii sunt tăiați împrejur. Cât despre prietena lui, ai s-o vezi în curând băieșiță la saună...

Leo stătu pe gânduri.

— Mai ridicăm patru etaje, transformăm totul în hotel. Hotelul „Mari”. Ce zici scumpa mea? De ce vrei să mă părăsești tocmai când se vede luminița de la capătul tunelului? Știu că ți-e frică. Parcă mie nu mi-e?

Dar trebuie să supraviețuim, Mari. Nu uita că totul o să-ți rămână ție. Eu n-am pe nimeni. Am făcut și actele, minți ea, deși nu era nevoie. În contractul de asociere există o clauză în cazul când unul dintre parteneri... Știi bine că după mine tu ai cele mai multe acțiuni. Înainte m-am prostituat politicește, ce-i drept eram și mai tânără și culmea, mai și credeam. Acum mă prostituez financiar cu banii celuilalt regim prostituat. Care-i deosebirea? Ai

mustrări de conștiință că ai jurat pe o balanță dreaptă? Atunci consideră că unul din talgere era spart la jurământul tău și tu, ca să nu te mânjești, te-ai strecurat pe acolo în costum de Maica Domnului. Ești o cretină?

— Cu cine te-ai culcat azi?

Leo zâmbi. Fu cuprinsă de un tremur plăcut. Apăsă pe butonul de sub bancheta de santal. Apărură prin aburul gros două pahare de cristal.

— Dorina, nu vrem să fim deranjate o oră. Dacă vine întâmplător vreun abonat, du-l în aripa comună.

— Am înțeles, stăpână.

— Ai auzit cum mi-a spus? Pentru asta am luptat și voi lupta, Mari, chiar dacă strădaniile mele te vor face, în caz că se întâmplă ceva cu mine, fericită numai pe tine.

Cu cordonul de la halat, Mari căută prin aburul gros gâtul fragil al Leontinei. Cu același șnur o târî până la gura cuptorului unde patru jeturi albăstrui de gaz metan înroșeau pietrele uriașe de râu. Restul fu treaba focului. Mari bău în liniște cele două pahare de votcă, dădu drumul la apă peste pietre, își scoase din suflet printr-un oftat emoția fragilă, apoi intră în bazinul cu apă rece. Se duse la masaj și suportă chinurile plăcute ale maseurului orb. Se îmbrăcă și ieși calmă, ca și cum ar fi fost într-un magazin unde voise să cumpere ceva de preț și, rochia visată în somn, se dovedi a fi o simplă îmbrăcăminte de stambă.

37

Lamă îl chemă pe Literă la el pe prici. Paraschiv stătea pe marginea dungii de lemn și Nane se așeză și el alături de omul ai cărui ochi îi provocaseră de fiecare data teamă, chiar din ziua când acesta îi divulgase intenția pentru care fusese mutat în carceră cu el. Oare ce-l determinase pe Lamă să-l înspăimânte, la câteva zile de la sosire, mărturisindu-i un gând nepus în aplicare? El îl vedea pe Lamă curat, străin de toate relele puse de deținuți pe seama lui, reale din vreme ce chiar Butoi se temea de el mai mult decât de carcera lui Corcolan.

— Nane, începu Lamă, și tânărul rămase surprins că era numit, pentru prima dată, dacă ținea el bine minte, pe numele său adevărat.

Mangiurea, cu mâinile sub cap, fixa scândurile priciului de deasupra, Arpad făcea lecții de vorbire de unul singur, cu mănușa de cauciuc trasă pe ciotul limbii, Agafon îi cânta șoricelului cântecul obișnuit de dimineață, în timp ce Butoi, răscrăcănat deasupra veceului, își făcea nevoile privind în același timp o jumătate de pagină din care cu greu se mai putea distinge torsul și o parte din sânul unei femei goale.

— Nane, îl numi Lamă din nou cu numele său de familie, să știi că oricare ar fi ea, eu îmi merit soarta. În clipa când te-am văzut și am mai aflat câte ceva despre tine, am înțeles că oamenii, uneori fără să-și dea seama, și fără să știe de ce, au legături între ei pe care le simt, dar pe care nu totdeauna le pot explica. Poate ne legă lipsa unui cămin cu adevărat părintesc, poate dorința fiecăruia dintre noi de

a scoate la lumină partea necunoscută a sufletului, în tine materializată prin talentul pe care ți l-a dat Dumnezeu, la mine prin strădania de a dovedi că sunt capabil, că am voința de a ieși din anonimat. Poate toate astea la un loc și multe altele pe care omul le poate gândi, dar îi e greu să le exprime, ne-au transformat, din ceea ce am fi putut fi, în niște simpli pușcăriași. Nane, când am intrat prima dată în închisoare, terminasem în uniformă militară o facultate, Facultatea de drept. Puteam să refuz să fac pe criminalul, puteam să-mi iau lumea în cap. N-am făcut-o. Voiam să fiu recunoscător binefăcătorilor mei. Și am fost până la capăt, până în clipa când mi-am dat seama că eram doar o unealtă, la fabricarea căreia contribuisem și eu din plin, pe care o modelasem cu dragoste, ba chiar cu atâta dragoste încât începusem s-o iubesc, să-mi iubesc propria mea creație, pe mine. Spre deosebire de tine eu am depus un jurământ, un dublu jurământ, pentru cei ce mi-l cereau, și pentru mine care mi-l impuneam. Nu mi l-am călcat. Am vrut să fiu societății mele, în care credeam, de folos. La Aiud mi s-a cerut să ucid un om. Și l-am ucis. Mai târziu am aflat că era nevinovat. Dacă nu mi-aș fi pus întrebări, poate altul ar fi fost destinul meu. Întrebarea, Nane, este începutul unei îndoieli, iar atunci când începi să te îndoiești, ceea ce ai considerat închegat începe să se sfarme în tine, ca un bulgăre de pământ și în curând îți dai seama că cel năruit ești tu. Întâmplarea a făcut să mă uit în ochii celui pe care îl sugrumam. Și n-am văzut în ei nici suferință, nici admonestare pentru ceea ce făceam, ci numai milă, dar nu milă pentru el, milă pentru mine, o milă adâncă, Nane. Asta m-a determinat să mă interesez cine era omul ucis de mâna mea, cum ajunsese acolo, de ce a trebuit să-i curm viața. Era un simplu țăran prins în munți, socotit dușman, rănise la rândul lui pe unul dintr-o patrulă și fusese condamnat pe viață. Dar cel socotit dușman avea o asemenea putere de influență, în închisoare, asupra oamenilor, încât mai marii penitenciarului bănuiau că el va

pune la cale o răzmeriță. Se bănuia doar, Nane. „Ți-aș putea fi tată”, mi-a șoptit în timp ce-și dădea duhul, și eu care n-am avut un tată pe care să-l cunosc, l-am privit adânc în ochi și mi-am dat seama că ochii lui semănau cu ai mei. Mi-am ridicat mâinile de pe gâtul lui ca ars. Era târziu. „Să te ierte Dumnezeu” au fost ultimele lui cuvinte. În zadar am încercat să-l readuc la viață, n-am mai reușit. Am fost condamnat de ochii lumii, la moarte, dar odată ieșit pe poarta închisorii am fost mutat în alt penitenciar. Dar ochii acelui om nu m-au părăsit apoi, treptat, am început să-mi aduc aminte cum se mișca, cum mânca, acest Gheorghe al durerii, cum era numit, jena cu care se urca pe tinetă ca să-și ascundă părțile rușinoase, sentiment de stânjeneală de care n-am scăpat nici eu, până în ziua de azi. Mi s-a întărit convingerea că între Gheorghe pe care îl omorâsem și mine exista o legătură care mi-a marcat, ulterior, toți anii pe care i-am petrecut printre deținuți. N-am scăpat de el nici acum. Pentru asta nu te-am omorât, Nane. De data asta rolurile trebuiau să se schimbe. Eu, care îți puteam fi tată, trebuia să te omor pe tine. Iar tu la rândul tău te-ai fi putut uita în ochii mei și mi-ai fi zis, exact ceea ce mi-a spus omul acela nevinovat: „Dumnezeu să te ierte”. De-atunci, Nane n-am mai vrut să țin cont de ordinele venite din afară. Dimpotrivă, de multe ori făceam totul pe dos. M-am trezit într-o zi dus la tribunal. Mi s-a pus în cârcă omorul real de la Aiud, din nou am fost condamnat la moarte, apoi mi s-a comutat pedeapsa la închisoare pe viață, deși eu nu făcusem recurs. De data asta nu mai era nimic fals în actul de condamnare, el nu era altceva decât semnalul penultim al nesupunerii mele, cel ultim bănuindu-l. Aș fi vrut să mor, Nane. Când te-am văzut, și mi-am dat seama pe cine trebuia să ucid, fără să știu anume de ce, am înțeles că mai era un mic drum spre neființă care mă putea, nu integral, scăpa de coșmarul asasinării propriului meu tată. La urma urmei, de unde să știu eu că nu era el cu adevărat? Și-atunci am vrut să

salvez în mine ce se mai putea salva.

Lamă tăcu, își scoase jumătatea de lamă de pe vârful limbii, o luă cu mâna, apoi o rupse cu degetele puternice ca pe o foiță de țigară.

Nici măcar nu aruncă resturile la veceul turcesc, ci le azvârli direct sub prici.

— Ce faci, dom' Lamă, se sperie Nane, văzând în distrugerea armei de apărare parcă propria lui autodistrugere?

Lamă nu-i răspunse. Ochii îi deveniră mai blânzi și aproape sub privirile sale, Nane înregistra cum Paraschiv îmbătrânește, cum îi apar crețurile pe frunte și la ochi, cum spre bărbie se adâncesc, de la colțurile gurii în jos, două dungi adânci, ca două albii. Omul plin de viață, de forță și vigoare se transformase în altceva, parcă se dărăbuțise ca și jumătatea de lamă fărâmițată și aruncată sub prici.

— Literă, cum arăta femeia care te-a chemat la vorbitor?

— Ioana?

— Ioana.

— Frumoasă.

— Acum du-te pe priciul tău și lasă-mă să mă gândesc.

Se auzi de afară strigătul lui Boilă că e ora stingerii și becul din tavan se nărui în întuneric, doar pe coridoare se aprinseră alte lumini, mai puternice și razele lor pătrundeau pe sub ușile neetanșe și prin găurile cheilor de la zăvoare.

Nane nu se mișcă de la locul lui, mai mult, se ghemui în brațele lui Lamă, ca și cum ar fi așteptat de la acesta un sprijin, un ceva ce i se cuvenea sau pe care era dator să-l ofere. Adormi în brațele lui Lamă și, Paraschiv, multă vreme, îi mângâie părul des și mătăsos, cum ar fi mângâiat prin somn părul propriului său fiu. Nane adormise și respirația lui regulată și uniformă, de om tânăr, era un indiciu că intrase în lumea din afară, lumea liberă pe care nu ți-o poate lua nici o celulă, nici o carceră din lume,

lumea viselor.

După ce Triță își luase viața atârnându-se de tavan, cu firul de la lampa lăsată aprinsă, ca să-i lumineze chipul în dubla lui ipostază, cel real de pe pânză și cel fals de pe obraz, Nane și Ioana își luară tălpășița. N-aveau nevoie nici să fie întrebați, nici să dea lămuriri. Strada îi primi murdară și animată și ideea îi veni Ioanei de a se întoarce din nou la hotel, cu toate că nu mai aveau în buzunar nici o lețcaie. Recepționerul tânăr, cu urma vizibilă a buzei de iepure sub mustața deasă, îi primi și le oferi în subsol o cameră în care se strângea, de obicei, rufăria murdară de prin camere pentru a fi apoi băgată în mașina uriașă de spălat. Înăuntru era un pat, iar pe coridor, în laturi diferite, un duș și un veceu.

Ioana râse fericită și Literă nu se simți jenat când ea îi spuse la ureche:

— Nu-i din săpun, nu se tocește, aluzie directă la arvuna pe care voia s-o plătească recepționerului ce urma să intre peste o jumătate de oră în tură. Pe scări, spre ieșire, Nane auzi chicotelile ei când clare, când înăbușite de claia de lenjerie în care se afundaseră.

Înțelese pe dată că el toată viața are să sufere, că era făcut pentru suferință, că nu putea scăpa de ea decât înșiruind-o cu vârful creionului pe o coală de hârtie, sau cu pensula pe marama unei pânze. N-avea nici creion nici pânză și atunci, ca o răzbunare lăuntrică, dragă și apropiată, se duse și profitând de neatenția vânzătoarei, pe care o trimisese după niște vopsele, fură de la un magazin de rechizite școlare un pachet de crete colorate. Se întoarse cu ele în fața hotelului și, așezat în genunchi, începu să deseneze febril direct pe caldarâm. Modelul nu putea fi decât al celei care-i declara verbal că-l iubește, iar în realitate își irosea frumusețea de trestie, cu forme de femeie, cu alții. De data asta ura mocnită din el era atât de puternică încât nici nu-și dădu seama că o desenase pe Ioana goală, dar atât de feciorelnică și tristă încât abia

târziu se dumiri că făcuse din ea, în loc de un dinozaur cu chip de femeie, o sfântă căreia un duh rău și nemilostiv îi desfăcuse picioarele, ca trecătorii să se oprească și să se holbeze la trupul întins pe pavaj, viu și cald. Nane, de câteva ori, fu obligat să ceară celor adunați gură cască să nu-i fure lumina de care avea nevoie.

Când se ridică în picioare și se îndepărtă câțiva metri, ca să-și contemple opera, înțelese că ura oarbă pentru el însenina dragoste. Voi să-și deschidă șlițul de la pantaloni și să facă ceva pe dragostea lui, dar jena și răul de bucurie pornit din lăuntru, ca o îmbrăcăminte caldă pentru trupul dezgolit, îl făcu să renunțe la intenția primă. Nu, Ioana lui nu merita un asemenea gest. Dar nici nu se cuvenea să facă din desfrâul ei, fățiș, o fericire. Scrise dedesubt cifra de o sută, la care adăugă un S cu două linii, semn necondiționat al valorii propriei lui munci în dolari.

— O clipă, domnu la tine, o clipă, spuse un tuciuriu bărbos, zvelt și cu trăsături armonioase.

În nici o jumătate de oră apăru un grup electrogen de la o construcție din vecinătate și un pichamăr decupă dreptunghiul de icoană a celei ce-și trăia viața până și în bitum. Înțelese că ținea în mână suta de dolari doar în clipa când prinzându-l de braț, Ioana își îndrepta rochia șifonată și își trăgea pe dedesubtul ei, la locul cuvenit, chiloții tetra.

— Nane, dar asta sunt eu, zise Ioana mirată.

Când bărbosul, îmbrăcat elegant, o văzu, atrase atenția muncitorilor ca fresca ciudată să fie așezată cu grijă în dubița venită să ridice asfaltul-tablou. Apoi, cu o siguranță de părinte care vrea să-și pedepsească odrasla, o luă pe Ioana de mână și o urcă într-0 limuzină. Nane nu mai auzi decât atât:

— Dragul meu, eu numai pe tine te iubesc... Ce ți-a trebuit să mă vinzi pe un sutar. Făceam mai mult.

Mașina dispăru, iar dubița după ea, un alt tuciuriu, rămas pe post de negociator, certându-se cu recepționerul

și calmându-l cu două hârtii verzi pentru asfaltul decupat.

— Nane, lasă-l pe Șamil, auzi o voce cunoscută.

Apoi vocea feminină deveni bărbătească și câtva timp cele două voci se intersectară până ce distinct rămase doar glasul lui Lamă.

— Literă, în carceră, deasupra, se află un capac...

Visul continua, de data asta el mutându-și propria-i realitate într-un canal, iar de acolo, după un drum anevoios, prin scârnă și mâl, ajunse la un grilaj. Mâna din somn, trase spre el cele două bare. Prin spațiul deschis, suficient de mare ca un om să poată pătrunde prin el, ieși de partea cealaltă. Nane zbură ca o pasăre spre lacul albastru de dedesubt. Lamă îl privi cum se afundă, apoi așteptă cu înfrigurare să apară la suprafață, dar în afară de vălurelele tot mai calme deasupra albastrului verzui nu se mai văzu nimic. Brusc, din adâncuri, trupul mlădios al lui Nane ieși la suprafață.

Îi făcu semn lui Lamă cu mâna, apoi înotând lin, se îndreptă spre marginea cerului lichid unde totul era verde și însorit.

38

Afară era soare, curtea închisorii uscată, iar oamenii de pază urmăreau plictisiți același joc de fotbal al deținuților și înjghebarea altuia de oină. La marginea zidului, Agafon, încerca cu degetul arătător de la mâna dreaptă, înșurubat ca un burghiu, să facă sub betonul gardului de protecție o gaură; avea el ce avea cu gaura aceea altfel n-ar fi pus atâta râvnă. Fruntea îi era transpirată, gâfâia și îi dădură lacrimile când înțelese că spațiul făcut de degetele sângerânde nu era suficient de adânc pentru ceea ce dorea el. Îi veni în ajutor Butoi și când văzu șoricelul cum umbla pe ceafa epilepticului înțelese tâmpenia omului care suferea ca un cretin. Privi înjur, apoi luă cu forța din mâna unui jucător de oină bâta cu care lovea mingea și se apucă să facă el ceea ce camaradul său nu era în stare. În curând gaura se adânci, bățul ajunse la jumătate sub betonul gardului de protecție, dar strădania lor fu observată de Boilă. Cu pulanul ridicat deasupra capului se apropie de zid crezând că, în amiaza mare, cei doi vor să evadeze. Își dădu și el seama că nici vorbă nu putea fi de ceea inițial crezuse. Se mulțumi să-l lovească pe epileptic cu bastonul de cauciuc, neavând curajul să-l ciomăgească și pe Butoi. De la etajul superior, de lângă balustrada de metal, Corcolan urmărea scena din curte cu ajutorul unui binoclu puternic. Ar fi putut să fluiere ca să oprească loviturile nemiloase ale lui Boilă, dar fluierul se pierdu în hărmălaia generală, în schimb la urechea gardianului ajunseră vorbele lui Lamă.

— Dacă mai dai în el te omor!

Boilă se opri, își șterse mai întâi nădușeala de pe frunte cu mâna, apoi cu o batistă scoasă de sub manșeta mânecii.

— Butoi, să nu lovești, spuse Lamă cu aceeași voce de metal și Butoi își desfăcu pumnul.

Îl strânsese cu atâta forță încât descleștarea lui se făcu cu greu, falangele degetelor parcă se rupeau între ele ca niște degete de argilă și Boilă se cutremură când văzu măciuca pumnului transformându-se într-o palmă cât o lopată.

— Dom' Butoi, mă ajuți, se rugă Literă aflat lângă zidul de incintă, neted și numai bun de pictat.

Butoi ceru încuviințarea șefului și Lamă i-o dădu clipind din ochi. Ridicat pe umerii lui Butoi, Literă se apucă să deseneze folosindu-se de cretele colorate. La început apărură cu o iuțeală de om grăbit și pus pe șotii doar niște linii pornite din mai multe părți, de parcă Literă se pregătea să înfiripe în desen un nod de cale ferată. La câteva minute liniile se legară între ele și deținuții, văzând că în viața lor apare ceva nou, lăsară mingile baltă și se buluciră spre zidul din față. De la locul lor de observație, soldații îndreptară pușțile automate spre adunătura de oameni, neînțelegând nici ei ce se petrece acolo. În orice caz, nu era vorba de o revoltă, nici vorbă, prin partea aceea de curte nu se putea fugi, deasupra lui Literă mai erau încă vreo zece metri de perete neted până la balconul unde se afla Corcolan. Directorul voi să plece, știind parcă ce avea să urmeze, dar mânat de aceeași plictiseală și curiozitate totodată, își duse binoclul la ochi. De fapt nici nu avea nevoie de măritorul instrumentului agățat în curea de gât. Ce desena Nane se putea vedea cu ochiul liber. Mangiurea, ca să nu fie strivit de trupurile deținuților, se trase mai într-o parte. La fel făcu și Lamă. Butoi, întors cu spatele la mulțime râdea prostește, în timp ce cu mâinile sprijinea picioarele lui Literă aburcate în dreapta și stânga grumazului său de taur. Butoi râdea pentru că începuseră să râdă ceilalți deținuții, mai întâi timid, câte unul, ici colo,

apoi în grupuri mai mici până ce se auzi un hohot. Butoi se hlizea, cu toate că el n-avea cum să vadă ce apăruse pe perete de sub cretele lui Literă. De sub crete prinse viață un trup omenesc în mărime naturală, care se termina deasupra omușorului, iar între picioarele răscrăcănate ale celui desenat își făcu apariția un mădular uriaș al cărui cap bombat, nu era altceva decât propria scăfârlie a lui Corcolan și care decora zâmbăreț penisul de dinozaur. Până și Agafon, după ce îi dădu drumul șoricelului să-și înceapă viața în noua lui casă trudită din greu, se porni pe râs. Dar din pricina loviturilor primite de la Boilă, sau poate din cauza bucuriei pentru ceea ce vedea, căzu pe spate făcând spume la gură, în vreme ce curtea plină de deținuți era în delir.

— Cinci zile carceră, țipă Corcolan învinețit la față de supărare și Boilă, însoțit de ceilalți patru gardieni, voi să-și facă loc spre mijlocul adunăturii umane.

Veselia era generală, așa ceva deținuții nu mai văzuseră în existența lor. Unii fluierau cu degetele duse la gură, alții își agitau șepcile și căciulile, unul chiar voi să-și compare instrumentul lui cu cel de pe perete. Umilit și-l vârî grăbit la loc.

— Viorică, puștiul ăsta n-a făcut ce-a făcut de capul lui, își auzi Lamă rostit prenumele de floare și rămase mirat și în același timp convins definitiv că Mangiurea, cel de acum, era unul și același cu Floricică de altădată.

Lamă se feri să comenteze, mulțumindu-se să ridice din umeri. Gardienii ajunseră la Butoi și îl smulseră pe Literă de pe umerii lui. Loviturile de bastoane și câteva cartușe trase în aer împrăștiară lumea adunată ca la bâlci. Abia eliberat de greutatea de deasupra, Butoi se putu întoarce spre zid să vadă și el de ce râseseră cu atâta nesăbuință ceilalți deținuți.

Făcu câțiva pași înapoi și când îi văzu capul lui Corcolan pe vârful mădularului mare cât o măciucă de cioban, luă poziție de drepți și salută militărește, strigând ca un

apucat:

— Să trăiți, dom’ comandant!

Mangiurea îl urmărea pe Lamă mirat că acesta nu face nici un gest în apărarea tânărului ocrotit de el. Plin de sânge, cu cămașa ruptă, Literă fu dus pe ușa principală spre carceră, nemaifiind supus nici unui control.

— Dom’ Literă, să ne faci mata una ca asta, tocmai mata, îl mustră Oje după ce îl luă în primire.

Îi șterse tânărului sângele de pe față cu batista, înainte de a-l împinge cu brutalitate în coșciugul carcerei.

39

După ce fusese percheziționat, Lamă, escortat de doi gardieni, fu dus direct la directorul închisorii. Nu-i puseră decât mâinile în cătușe, contrar regulamentului picioarele fiindu-i lăsate dezlegate. Corcolan îl aștepta cu ușa deschisă.

Furia nu-i trecuse.

— Șezi, ordonă el, și Lamă se așeză pe scaunul din fața biroului, în timp ce gardienii părăsiră încăperea fără ferestre, privită din interior și fără ușă.

Corcolan rămase surprins de schimbarea de pe chipul lui Lamă. Avea în fața lui un om îmbătrânit subit, cocârjit de spate, cu brațele puse cuminte pe genunchi, cu încheieturile mâinilor subțiate încât, o clipă, directorul închisorii se temu că Paraschiv are să-și poată scoate mâinile prin cătușe. Era aproape sigur Corcolan că ceea ce făcuse Literă nu era numai opera lui. Se urmărise un anumit plan, dar care era planul îi fu greu să ghicească. Aflase de la gardieni de pasiunea lui Literă și nu văzu nimic rău în îndeletnicirea lui. N-avusese nimic împotrivă să-și cerșească chiar de la magazinul închisorii cretele trebuincioase pictării capelei, ele neputând fi o armă cu care se putea ucide. Iată că se înșelase. Literă îi ucisese autoritatea în fața deținuților, într-un fel doar. Orgoliul îi fusese atins, rănit, dar în același timp masculul din desen atenuă mânia omului viu.

— Domnule director, am înțeles că v-ați ținut de cuvânt.

Corcolan preferă să se plimbe încruntat în jurul biroului și totodată al deținutului, cu mâinile la spate, maltratându-

și degetele unei mâini cu unghiile de la cealaltă. Ce voia Corcolan de la el, de ce-l chemase? Îi făgăduise doar directorului că în cazul reluării procesului doctorului Runcan are să-și respecte făgăduiala.

— Lamă, Lamă, reluă Corcolan de două ori la rând porecla deținutului, crezi că pentru asta te-am chemat?

Directorul lăsă din nou să treacă ceva timp, îi plăceau pauzele, sconta pe surpriza lor și totodată pe teama interlocutorului, acesta nebănuind ce vești o să audă și ce pedeapsă o să-l aștepte.

— Vreau să știi că am pus să se răscolească toată arhiva secretă ca să aflu amănunte legate de viața ta. Și am aflat destule lucruri ca să am suficiente motive să-mi fie milă de tine. Știu că ai fost legat de un jurământ, că n-ai vrut să ți-l încalci, el te-a obligat să te supui orbește ordinelor venite din afară și nu numai. Dar cea față de care ai jurat este dusă în locul unde Dumnezeu dezleagă orice jurământ. Cu toate astea, în ‘90, noii diriguitori ar fi putut să te elibereze, ai fi avut dreptul ca măcar o parte din viață să ți-o petreci în afara acestor ziduri; încă mai puteai să-ți întemeiezi un cămin, să ai un cârd de copii și, eventual, chiar să-ți duci nepoții la școală. Cred că ești printre puținii care nu au văzut lumina soarelui în libertate. Poate te întrebi ce mă privește pe mine jurământul tău și libertatea ce nu ți-a fost oferită! Sunt un paznic de închisoare cu grad superior, atâta tot, ar trebui să-mi văd de treburile mele. Ei bine, am și eu curiozități și în afară de ele, prin pregătirea mea juridică, dreptul de a-mi pronunța puncte de vedere, la nevoie chiar de a da sentințe cu caracter moral. Poate te-ar interesa cine era omul din afară care îți dădea ordine, care era legătura ta directă, pe cine slujeai în realitate și cui te supuneai de fapt. Nu, nu protesta. Cunosc lecția și încăpățânarea ta de a nu recunoaște că ai lucrat sub acoperire. Asta ai susținut vreme de opt ani, de la revoluție, nu datorită tăriei tale de caracter, ci supunerii servile față de o singură credință,

impusă și ea de un jurământ anulat de schimbările survenite în acest răstimp. Te cramponezi să crezi în el în continuare. La un moment dat, în naivitatea aceea simplă existentă în oricare dintre noi, eram gata să dau crezare încăpățânării tale și să iau de bună ceea ce, de fapt, nu era. Pentru asta am dorit să verific singur datele, pornind de la prezumția obligatorie pentru orice magistrat de a lăsa faptele să vorbească mai întâi. Asta până în clipa când mi-au căzut dosarele în mână. Atunci te-am văzut gol, Lamă, așa cum te-a născut maică-ta, mamă pe care n-o știi și n-o știu nici eu, în afară de mama ta vitregă căreia te-ai devotat definitiv și pe care o știm amândoi, deși tu nu vrei să recunoști. Slujbașul, cu grad inferior, cu toate că avea salar de general, care ți-a urmărit toate mișcările, coordonator principal al tuturor informatorilor care lucrau în închisori, sub acoperire, nu era altul decât colegul tău de celulă, Floricică Mangiurea, în civil un umil locotenent.

Lamă avu un moment de tresărire. Dacă tot ce auzise se putea datora unor simple invenții, normale în misiuni de diversiune, numele de Floricică era un secret mult prea bine păstrat atât de el cât și de Mangiurea, imposibil să ajungă cu atâta ușurință la Corcolan. În buletin, pentru oricine, el era Mangiurea Grigore.

— După încruntătura de pe fața ta mi-am dat seama că în forul tău intim mă verifici, că prenumele amintit te-a pus pe gânduri. Dar de ce nu te-a pus pe gânduri când el te-a numit Viorică? Mangiurea ți-a ordonat asasinarea țăranului din închisoarea din Aiud, iar omul acela nu era altul decât tatăl tău, Lamă. Când au venit să-l aresteze că s-a opus colectivizării, fiind declarat dușman al poporului, a reușit să fugă în munți, iar mama ta care a vrut să se ia după el, cu tine în brațe, a fost împușcată. Așa ai ajuns la orfelinat, așa ai ajuns să fii înfiat. Dar lucrul care mi s-a părut cel mai straniu cu putință a fost faptul că Mangiurea știa pe cine te pune să omori și mai știa că tatăl său a tras în adevărata ta mamă. Din dosar reiese că nu avusese ordin

să tragă, dar Mangiurea bătrânul o făcuse. Iubea orânduirea pe care tu o mai servești și acum cu o osârdie de apucat, voia să dovedească proaspetei puteri că e un om devotat și fără scrupule când e vorba de măreața cauză comunistă. Ion Mangiurea a fost omorât în munți, iar orfanul Grigore Mangiurea a primit prenumele de Floricică și ți-a devenit coleg. Neșansa ta a fost că erai mai bun ca el și asta nu ți-a iertat-o niciodată.

Și erai nu numai mai bun, dar și mai devotat și mai iubit, altfel nu te-ar fi împins la crimă numai pentru că mama ta adoptivă făcuse din tine preferatul ei. După ani, aceeași mamă grijulie a vrut să-ți dea de urmă, dar tot Floricică a raportat că într-un atac în munți, dușmanii poporului ți-au curmat viața.

Așa ai dispărut din scriptele și sufletul ei, tu crezând în continuare că ea cere de la tine ceea ce de fapt îți cerea Floricică.

Corcolan se duse la birou, scoase dintr-un dosar o hârtie și o rezumă cu voce tare, înainte de a i-o da lui Lamă în mână, ca să se convingă singur că rezumatul nu era o mânărie de-a lui și nici semnătura falsificată.

— Când au fost grațiați, majoritatea pușcăriașilor, în mâna proaspătului Ministru de Interne a ajuns hârtia asta din care reiese că ai lucrat sub acoperire, că ai omorât șapte oameni printre care și pe un important lider țărănist, că ar fi o greșeală de neiertat să fii eliberat. Iată semnătura lui.

Lamă citi hârtia, cu greu, nu mai vedea foarte bine decât la distanță. Scrisul era al elevului de odinioară, scris cunoscut foarte bine de el, un scris puchinos, mărunt, cu literele îndreptate în două valuri, când la stânga când la dreapta, parcă printre cuvinte ar fi bătut un vânt puternic dându-i grafiei o mișcare anapoda.

Ușa se deschise din afară, numai din afară se vedea că era ușă, și un gardian îi făcu un semn lui Corcolan, ca și cum ar fi vrut să-i dea de înțeles că totul era în ordine.

După ce gardianul închise dreptunghiul, invizibil din interior, câtva timp, deținut și director, tăcură fiecare cu gândul la ale lui, Corcolan continuând să se plimbe în jurul aceluiași birou și scaun, fără ca de data asta să-și mai înțepe degetele mâinii stângi cu unghiile de la mâna dreaptă.

— Și nu uita ce-ți spun, până la urmă, ceea ce trebuia să faci tu, din ordinul aceluiași Floricică în privința lui Literă, o va face el și asta pentru că Literă și cu o aurolacă de-a lui au văzut cum el, și cu o bună prietenă de-a lui, au furat de la cumnata mamei tale adoptive lăzile cu bani și cutiile cu bijuterii. Poate te întrebi cine te-a mutat de la Caransebeș aici? Răspunsul poate îl deduci singur, și tot singur ai dreptul să-ți imaginezi de unde a pornit ordinul de a-l trimite pe Literă pe lumea cealaltă și mai ales pentru ce n-a fost judecat. În privința puștiului să nu-ți faci griji, e tânăr, puternic, în patru zile îl vei vedea ieșind din carceră, poate mai slab, ce-i drept, dar la fel de sănătos și nu mai puțin talentat ca înainte.

Lamă avusese dubii la început, apoi treptat începu să nu mai fie sigur de el. Până la urmă crezu sincer că abilul de Corcolan îi alcătuise un scenariu anume, ca să-i dea curaj și forță în plus să-l poată ucide fără remușcări pe Mangiurea. Sigur, multe lucruri Corcolan nu le putuse inventa, era limpede că îi trecuseră prin mâini dosarele unde numele lui și al lui Mangiurea se alăturau. Dar în minte îi rămaseră înfipți, ca niște scoabe adânci, ochii omului pe care îl strangulase, chipul lui atât de asemănător cu al său. Simți că din nou, ceea ce până atunci încercase să fie doar îndoială, se transforma în certitudine.

— De ce mi-ai spus toate astea, domnule Corcolan, întrebă Lamă și își privi cătușele de la mâini, legate la mijloc cu un lanț.

Într-o fracțiune de secundă își văzu, în cătușele cu care îi erau prinse mâinile, propria lui viață încătușată.

— Știu ce crezi, Lamă, nu sunt chiar cu un singur cap așa cum m-a pictat pușlamaua de Literă. În sinea ta ești convins că vreau să-ți fac mai ușoară sarcina pe care singur te-ai angajat s-o duci la îndeplinire, dacă îl eliberez pe doctor. Nu l-am eliberat, nici nu stătea în putința mea. A fost mutat într-o altă închisoare. La dosarul lui am anexat însă un raport cu ceea ce am aflat de la tine, date suficiente ca procesul să poată fi reluat. Nu, nu pentru răfuiala ta cu Mangiurea ți-am încărcat conștiința, ci pentru că în felul meu te stimez, o stimă reală, nu contrafăcută, indiferent de porcăriile pe care le-ai comis din ordinul altora, sau din propria ta voință îndobitocită de atâta stat prin pușcării.

Lamă nu mai întrebă nimic. În toată povestirea lui Corcolan se amestecau adevăruri și, fără îndoială, frânturi de adevăruri pe care se putuseră planta tot atâtea minciuni. Un singur lucru nu putea să fie minciună, își spuse Lamă, și din nou în fața ochilor apăru chipul acelui om despre care acum era convins că fusese propriul său părinte. Simți un nod în gât, dar forța lăuntrică de a nu-și da la iveală sentimentele era incomparabil mai puternică.

Ușa se deschise. Becurile erau aprinse pe coridoare, semn că stătuse la Corcolan nu puțin timp. Sau poate timpul se dilatase, altfel nu-și putea explica cum de sunase stingerea fără ca el să-și dea seama. Abia pe coridor își aduse aminte că fusese lăsat singur pe scaun, numai el cu gândurile lui, că directorul plecase, ca apoi să reapară din nou. Numai tusea lui seacă îl scosese din marea amărăciune ce-l cuprinse și din marile îndoieli ce începuseră deja să se macine în el.

Prin spațiul metalic ce unea celulele pe dinafară nu se auzeau decât pașii gardianului și ai lui Lamă și vociferări tainice în spatele ușilor. Ajunseră în fața carcerei lor. Gardianul trase din spatele unei ușițe din perete un heblu și în carceră se aprinse lumina din tavan, un bec galben încorsetat cu sârmă.

Pe priciul de jos, cu căștile așezate pe piept, Mangiurea zăcea cu degetele mâinilor puternice înfipte în propriul lui gât. Gardianul anunță starea de urgență și spre carcera cu numărul 9 alergară câțiva paznici și infirmierul de serviciu. Nimeni nu fu în stare să descleștеze degetele sinucigașului.

Boilă luă căștile de pe pieptul mortului, căști cu care acesta ascultase discuția lui Lamă și a lui Corcolan. Verdictul și-l dăduse singur Mangiurea și tot el executase sentința. Butoi coborî de pe prici speriat. La îndemnul infirmierului încercă să desprindă mâinile reci ale mortului. Degetele cu unghiile puternice fură scoase cu beregată cu tot.

Lamă își privi fostul coleg de internat și, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, îi închise pleoapele peste ochii calmi, nemișcați intrați în moarte fără zbuciumări și spaime. Corcolan intenționat îi trimisese căștile lui Mangiurea, căști speciale, care n-aveau nevoie de fir. Voia să-l verifice și să se verifice, era sigur că în urma celor aflate, Lamă nu va lăsa să treacă noaptea fără ca să nu-și răzbune anii de suferință. În același timp Corcolan voia să se convingă că tot ce-i povestise lui Paraschiv nu era un alt scenariu fabricat special pentru el, în marea uzină a mistificării.

40

Trecuseră cinci zile și Literă nu reapăru în carceră. Deținuții nu mai văzură nici chipurile lui Boilă și Oje, în locul lor apărând alți gardieni, unul tânăr înarmat cu un baston cu șocuri electrice. Celălalt, mai în vârstă, transferat probabil de la altă închisoare, era echipat cu un pistol obișnuit cu tocul din piele, ros de atâta purtat și un simplu cablu de aluminiu peste care fusese tras un manșon de cauciuc. Fuseseră anulate și ieșirile în curte, iar strigătele de la etajele de jos, unde erau încarcerați găinarii cu drept la vorbitor și pachete, erau o dovadă că și lor le fuseseră oprite privilegiile cuvenite până atunci. Ceva se întâmplase la parter unde se aflau birourile administrației și conducerii închisorii. O zi deținuții nu primiră nici rația de mâncare și apă. În zadar bocancii fără șireturi loveau asurzitor în ușile metalice. Nimeni nu veni să dea vreo explicație. Când într-o zi, un deținut de la etajul trei, voi să prindă gardianul printre gratiile ce țineau loc de ușă, descărcarea electrică a noului baston, intrat în dotare, fu atât de puternică încât lumina se răspândi în spațiul zăbrelit dintre etaje, iar țipătul celui pedepsit se transformă în urlet.

— Dom’Lamă, oare nu s-au supărat că i-am tras lui Mangiurea prea cu forță mâinile de la gât? se temu Butoi pentru represaliile la care asista, fără însă să le poată ghici proveniența.

— Nu, Butoi, n-are nici o legătură, spuse șoptit Lamă, cu gândurile la soarta lui Literă.

Din moment ce puștiul nu fusese adus înapoi, însemna

că tentativa de evadare reușise, sau poate Nane fusese prins și acum se afla din nou în carceră ori mutat în altă închisoare. Dar marea teamă a lui Lamă era alta. Din pricina ei genunchii îi tremurau, așa cum stătea chircit pe prici, fără să-i fie foame și sete, fără să mai vrea de la viață nimic. Nu-l întrebase pe Literă dacă știe să înoate. Și dacă nu știa însemna că îi găsiseră trupul acolo unde un alt baraj, în aval, făcea posibilă ca apa, în lunile cu ploaie, să-și reverse prea plinul în vechea albie a râului zăgăzuit între munți. Cum putuse să-i scape un asemenea amănunt? își reproșă Lamă greșeala de neiertat. Trimisese doi oameni la moarte, pe Literă, mai apropiat decât propriul lui copil, dacă l-ar fi avut, și pe Mangiurea în legătură cu care îndoielile începură să-l zdruncine din nou. De ce voise neapărat Corcolan să-i facă pustiul de bine și să-l încunoștințeze cu fapte care aparțineau altei vremi, de ce voise cu orice preț să-i dovedească ceea ce până atunci fusese doar o simplă presupunere, că el cu mâna lui își ucisese tatăl? Durerea că el era criminalul propriului părinte era incomparabil mai adâncă decât ceea ce se petrecuse cu Mangiurea. Pentru el ar fi fost suficient să-l știe pe Literă în libertate. Lui îi dăduse, învelite într-o bucată de plastic, scrise în anii îndelungați, foițele de țigară special făcute și pe care însăilase cu o mină de creion cu grafitul simpatic, propriile lui trăiri, adevărata lui viață. Ținuse ca anii de dinainte de pușcărie și cei de după să nu dispară. Dacă murise Literă murise și viața lui. Nu-l interesau aplauzele, țipetele și fluierăturile care se auzeau de jos și care voiau să marcheze cine știe ce protest sau eveniment petrecut în penitenciar. Cu ochii închiși încerca să și-l închipuie pe Literă așa cum îl văzuse ultima oară în curtea închisorii. Nu era un puști, nu era copil. Era vânjos, înalt, cu umerii puternici, traiul lui chinuit nu se putea să nu-i fi dat rezistența să ajungă la malul lacului, odată ieșit prin gaura tăiată în grilajul canalului. Butoi se învârtea în jurul lui, ca un animal de pradă încă insuficient pregătit să

atace sau să renunțe la pradă. Starea de decădere în care ajunsese Lamă îl umfla de bucurie. Niciodată nu trăise constant o teamă mai mare față de cineva, cum trăise și încă mai trăia, față de Paraschiv. Dar ura lui cea mai adâncă pornise de la abstinența la care fusese obligat din clipa când Lamă își făcuse apariția în carcera în care până atunci domnise el. Îl cunoscuse pe Lamă la Aiud. Spaima deținuților, așa era denumit de când sugrumase un alt deținut. Dar poate că nu atât sugrumarea acelui țăran vârâse în el frica ucigătoare, ci cuțitul dintr-o coadă de lingură ascuns între fese și cu care ataca cu iuțeala unei vipere. Acum Butoi asista satisfăcut la agonia omului care mugea ca o vită rănită din cauză că Literă nu se mai întorsese viu din carceră. Butoi se fâțâia pe lângă patul lui Lamă încercând să surprindă pe chipul lui momentul delăsării totale, clipa când într-o fracțiune de secundă, cu un singur pumn, i-ar fi putut zdrobi fața nerasă, piele și os, orbitele goale, cu ochii ascunși undeva în adâncul capului.

— Nu te simți bine, dom' Lamă, întreba Butoi, fățarnic.

Lamă nu răspunse. Își deschise pentru o clipă pleoapele, apoi le lăsă să cadă din nou, grele, peste ochii obosiți. Arpad înțelese din neastâmpărul lui Butoi, că ceva nu era în ordine. Frica dispărută de pe fața grasă, unsuroasă, pantalonii uzi de plăcere în dreptul prohabului, ca și mișcările lui dezinvolte, îl făcură să coboare de pe priciul lui și să se așeze pe cel de lângă Lamă, până nu demult ocupat de Mangiurea. Numai Agafon nu participa la viața celulei. Încerca să dreseze un muscoi verde, cu aripile argintii, momindu-l cu resturi de pâine unse cu untură râncedă. Musca trăgea însă spre veceul turcesc și epilepticul făcea zeci de drumuri între patul lui de sub tavan și podeaua de beton. Până la urmă o lăsă în plata domnului și Butoi o călcă nesimțitor cu bocancul, cât o corabie, râzându-i lui Agafon în nas. Faptul că nimeni nu sărise, de data asta, să-l scoată pe epileptic din spasmele pricinuite de uciderea înaripatei, era un semn pentru Butoi

că în curând el va domina încăperea. Își făcu la repezeală, în cap, o socoteala, cu cine anume trebuia să înceapă violul. Cel mai mult ar fi vrut să-l umilească pe Lamă, cu toate că nu dădea pe el doi bani, în comparație cu Agafon care avea o figură de Iisus Hristos suferind și un trup de fetișcană. Lamă tuși și se ridică în șezut pironindu-l pe Butoi într-un fel special. Acesta începu să fredoneze încet un cântec apoi, temător, se urcă sub tavan, înțelegând că momentul mult așteptat încă nu sosise.

41

Prin difuzorul instalat pe unul din pereții dintre etaje, deținuții erau avertizați să se pregătească pentru apel. Însemna că închisoarea își intra în normal, își zise Lamă și fu primul care se ridică de pe prici și se postă în fața ușii ce urma să fie deschisă. Într-adevăr, pașii tropăiră pe coridoare, vociferările se întețiră, semn că o parte din pușcăriași se înșiruiseră deja pe balconul metalic. Cheia se răsuci în broască de câteva ori, neîndemânatec; gardianul nou nu se obișnuise cu ea. Prin ferăstruica de veghe doi ochi se holbară în interior, apoi ușa se dădu de-o parte și cei patru viețași ieșiră, unul câte unul, pe coridor. Gardianul cu bastonul electric cercetă priciurile, privi sub ele, ridică saltelele de paie, aruncă pernele gloduroase umplute cu vată sintetică și, mirat că într-o celulă cu paisprezece locuri se aflau numai patru chiriași îl făcu să se strâmbe. Pe toate etajele prizonierii erau înșiruiți lângă zid, iar acolo unde locatarii erau mai mulți, formau mici plutoane, simetric aranjate, ca paznicii să-i poată, după înscrisurile din dosare, chema la apel. Un semioligrofen, din celula alăturată, se hlizi prostește privind la bastonul cu măciulie la capăt și ușor strâmb, făcând o asociere pe care gardianul nu i-o iertă. Îi lipi bateria încărcată cu o sută douăzeci de volți de piept și omul urlă și se tăvăli pe pardoseala de metal lovindu-se la nas și la frunte. Liniștea deveni stăpână pe cele patru paliere. Un locotenent galben la față, ca și cum nu de mult s-ar fi ridicat din pat, în urma unui icter prelungit, se opri într-un unghi de unde putea fi observat din orice colț al celor patru etaje. Cu o voce de

bas care te făcea să te sperii spuse:

— De azi înainte, cea mai mică indisciplină va fi pedepsită cu zece zile de carceră; bătăile, pe lângă carceră, cu treizeci de șocuri electrice; tentativa de viol cu șaizeci de șocuri, plus un an de corvoadă la haznale. S-au descoperit optzeci de cazuri grave de SIDA. De azi, fiecare deținut va fi supus unui test. Cei contaminați cu virusul HIV vor fi izolați în celule speciale. Vreau să vă spun că n-avem bani pentru tratamente, așa că fiecare își va sfârși viața pe cont propriu.

Vocea de bas încetă. Apelul continuă și deținuții fură obligați, în momentul când răspundeau la apel, să facă un pas în față, ca să poată fi văzuți atât de gardian, cât și de ofițerul care nu se mișca de la colțul pe care și-l alesese ca punct de observație. După terminarea apelului, urmară câteva minute de liniște. Se auzea doar câte un vânt, în bătaie de joc la adresa noii conduceri, dar nedisciplinații erau greu de depistat dintre sutele de deținuți care zâmbeau la actele de curaj ale colegilor lor. Vocea groasă a gradatului se auzi din nou. El citi opt nume. Printre ele figura și cel al lui Lamă. Cei opt făcură un pas înainte. Ceilalți deținuți intrară în celule. Un nou lot de condamnați își făcu apariția. Fură împărțiți pe fiecare palier și camera cu numărul nouă se completă cu încă unsprezece viețași proaspeți, unul incomparabil mai solid și mai puternic decât Butoi. Cei doi se înfruntară din priviri în timp ce Lamă își luă rămas bun de la foștii colegi de celulă fără o vorbă, doar uitându-se unul la altul. Ajunși în fața gradatului cu voce de tunet, acesta îi privi pe fiecare în parte vreme îndelungată. Se învârti în jurul lor dinspre stânga spre dreapta, apoi invers, urmărind ceva numai de el știut, apoi un infirmier, nou și el, veni cu un aparat sofisticat și fiecare fu obligat să-și întindă mâna dreaptă înainte și să-și dezgolească antebrațele. Testele de sânge fură luate pe loc și numai unul dintre ei, după câteva minute, fu scos din rând, semn că era netransportabil, fiind

sero pozitiv.

— Poponar nenorocit, aveai posibilitatea să-ți trăiești ultimii ani într-o închisoare mai ca lumea. La izolare cu el, ordonă egal șeful paznicilor, dar vocea lui li se părură celor șapte un strigăt. La dușuri! continuă ordinul și, înșiruiți, viețașii sortiți să părăsească Avrămeștiul tropăiră spre sala de dușuri. Și aici interveniseră modificări. Spațiile dintre dușuri fuseseră înlăturate ca deținuții să poată fi supravegheați de un singur om, pușcăriașii neavând putința să se ascundă prin cotloane sau prin cabinele fără uși. Infirmierul, îmbrăcat într-o salopetă de nailon, ca să nu fie stropit, îi cercetă din nou pe cei șapte învârtindu-i în jurul propriei lor axe și din ei nu rămaseră decât șase. La scurt timp mai apărură în sala de dușuri doi, noii veniți fiind supuși aceleiași inspecții severe. La ieșire, un ajutor de gardian, ales dintre deținuții cu pedepse ușoare, împărți lenjeria de corp, salopete noi și câte o pufoaică veche, dar despăducheată; miroseau a insecticid. De la depozitul închisorii fiecare își luă lucrurile personale. Deținutul le cerceta, apoi „obiectele” erau introduse din nou în săculețele lor și predate altui gardian însoțitor, spre noua închisoare. În săculețul său, Lamă nu găsi decât un inel verzui, cu toate că el avusese impresia că lăsase cu ani în urmă unul de aur. Era darul fetei din tren cu care făcuse legământ, fără să știe ce cale va urma destinul său. Zâmbi și puse inelul, după ce-l șterse de salopetă, în săculețul gol, sub privirile mirate ale șefului de depozit. Lamă semnă în dreptunghiul rezervat numelui și obiectului proprietate personală și se alătură celorlalți viețași. La poartă îi aștepta o dubiță și, în curând, prin ferestrele zăbrelite din spate, pe șoseaua șerpuitoare, abia se mai văzură punctele de observație ale închisorii și zidurile cenușii, răsărite ici, colo printre brazii din apropierea lacului de acumulare. Abia acum, după atâta amar de ani, înțelese că închisoarea fusese construită în etape; din câteva blocuri unde locuiseră foștii constructori se amenajase un zid înalt de

incintă, apoi fură adăugate alte construcții. Fuseseră supraetajate corpurile centrale, dar închisoarea chiar și așa nu semăna pe dinafară a loc de detenție, cel mult a colonie de corecție, bine îngrădită și păzită. Când fusese adus de la Caransebeș era spre dimineață, o ceață deasă era lăsată peste valea unde se afla penitenciarul; n-avusese cum să vadă din mașina cu care fusese transportat noul ansamblu al închisorii Avrămești.

În curând drumul se ramifică, se aflau la sfârșitul lacului unde se zărea firul de apă al pârâului din care se adunase, în timp, marea acumulare. Intrară într-o nouă șosea. Lamă și ceilalți deținuți priveau cu aviditate prin ferestrele dubiței albastre. În stânga și-n dreapta terenuri nelucrate, cu toate că afară era toamnă târzie, sate amorțite, drumeți rari și copii care veneau de la școală. Intrară într-un oraș cu clădiri, la început pipernicite, apoi tot mai mari, semn că trecuseră prin periferia Capitalei. Unul dintre ei rostise numele de București, nu prea sigur însă de el. Lamă nu fusese niciodată pe străzile unei metropole, el umblase doar pe culoarele închisorilor și pe drumurile dintre ele, și atunci mai mult noaptea. N-avusese cum să vadă mare lucru. La un stop se formă un dop de mașini, multe dintre ele cu mărci străine. În stânga, la parter, într-o clădire ale căror etaje superioare nu se vedeau din dubiță, o firmă din marmură neagră, încastrată în altă marmură albă, îi atrase atenția: „MariCor Bank”. Un vițeaș îl lovi cu cotul pe Lamă obligându-l să privească în partea cealaltă, spre o clădire colos ce se profila în dreapta șoselei. Lamă se uită spre clădirea uriașă. N-aveau voie să vorbească între ei, acesta fusese ordinul când fuseseră urcați în dubiță, dar umerii cu care se împingeau și gurile căscate de mirare erau un semn că unul dintre ei descoperise ceva deosebit. Până și gardianul aflat cu ei în interior, și cel din față, de lângă șofer, arătau cu mâna spre același loc. Deasupra clădirii, ca o cazemată, fâlfâia în bătaia vântului un steag enorm, dar pe el nu erau culorile drapelului național, era un

portret ce se unduia ca și pânza prinsă de stâlpul de susținere. Probabil fusese suportul stindardului luat de acolo și înlocuit cu țesătura pe care era pictat portretul unui bărbat. Iar portretul era a lui Lamă.

— Domnul Lamă, se scăpă unul, uitând de porunca de la îmbarcare în dubiță.

Gardianul uită și el să aplice pedeapsa cu bastonul „frigare”. Privea năucit la steagul cât un gard, care în mișcarea lui crea impresia că omul de pe pânză le vorbea și făcea cu brațele semne spre mașina - închisoare. Lamă se șterse la ochi, nu-i venea să creadă, era portretul lui, era chipul lui, dar desenat pe pânză altfel, parcă era un Lamă viu ce se adresa de pe clădire unei mulțimi cât frunză și iarbă, cu toate că terenul dintre impresionanta clădire și șosea era gol; doar câțiva trecători opriți și ei să admire steagul ce se vălurea de la înălțimea lui ametitoare spre orașul cenușiu. Pe zidurile aproape albe ale clădirii, păpuși vii, îmbrăcate în negru, încercau să ajungă pe acoperiș, agățate de niște frânghii, intenționând să dea jos steagul care în loc de roșu, galben și albastru arăta chipul unui om chinuit, al unui Iisus încrâncenat, ce se adresa propriilor săi credincioși. Gardianul din față, de lângă șofer, privi și el prin gemulețul zăbrelit spre spatele dubiței. Râzând copilărește arătă cu bastonul, cu vădită mândrie, spre Lamă.

— Dom’Lamă, dumneata pe Parlament, spuse gardianul din interior uitând și el de consemnul de a nu vorbi cu deținuții.

Lamă avea fața împietrită, la fel cum era cea de pe pânză, atâta doar că pe pânză nu se vedeau ochii umezi, de bucurie. După treizeci de ani de pușcărie lăcrima pentru prima dată.

Literă, evadase, Literă trăia.

SFÂRȘIT

C U P R I N S

1.....4
2.....11
3.....14
4.....19
5.....23
6.....26
7.....33
8.....38
9.....43
10.....49
11.....53
12.....58
13.....61
14.....66
15.....71
16.....76
17.....79
18.....86

19.....91
20.....97
21.....105
22.....112
23.....118
24.....125
25.....132
26.....140
27.....148
28.....154
29.....165
30.....172
31.....176
32.....180
33.....187
34.....194
35.....199
36.....201
37.....209
38.....215
39.....218

40.....224
41.....227